

Δ.Ο.Ε. – Π.Ο.Ε.Δ.

ΙΠΕΜ-ΔΟΕ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε.

30 Απριλίου – 1 & 2 Μαΐου 2019

Ιωάννινα

26 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

δημόσιο **Σχολείο**

με υποστηρικτικές δομές
πραγμάτωσης της ένταξης
ΚΑΙ ΟΧΙ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

25

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ξενοδοχείο Du Lac - Ιωάννινα

Δ.Ο.Ε. – Π.Ο.Ε.Δ.

Τρίτη 30 Απριλίου 2019

- ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Αντιπρόεδρος Δ.Ο.Ε.: Σταύρος Πετράκης
 Γενικός Γραμματέας Δ.Ο.Ε.: Γιώργος Τρούλης
 Ταμίας Δ.Ο.Ε.: Μάνος Ανδρουλάκης
 Γενικός Γραμματέας Π.Ο.Ε.Δ.: Χάρης Χαλαλάμπους
 Αντιπρόεδρος Π.Ο.Ε.Δ.: Απόστολος Σκουρουπάτης
 Ταμίας Π.Ο.Ε.Δ.: Πάμπος Παπαδόπουλος
 Πρόεδρος Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε.: Κωνσταντίνος Λολίτσας
- 19:00 Έναρξη
 Χαιρετισμοί Προέδρων Δ.Ο.Ε., Π.Ο.Ε.Δ. και επίσημων προσκεκλημένων

Τετάρτη 1 Μαΐου 2019

Συμμετοχή στις κινητοποιήσεις της εργατικής Πρωτομαγιάς

- ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Πρόεδρος Δ.Ο.Ε.: Θανάσης Κικινής
 Πρόεδρος Π.Ο.Ε.Δ.: Φίλιος Φυλακτού
 Αντιπρόεδρος Δ.Ο.Ε.: Σταύρος Πετράκης
 Γενικός Γραμματέας Π.Ο.Ε.Δ.: Χάρης Χαλαλάμπους
 Υπεύθυνη Εκδόσεων Δ.Ο.Ε.: Γιώτα Βενετοπούλου
 Ειδικός Γραμματέας Δ.Ο.Ε.: Ζήσης Καπράνας
 Γενικός Γραμματέας Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε.: Γιάννης Κανελλόπουλος
- 14:30-15:15 «Η Σχεδιαστική Σκέψη σε Ενταξιακά Περιβάλλοντα Μάθησης: Δημιουργικές και Καινοτόμες Προσεγγίσεις για όλους τους μαθητές»
 Θωμάς Μπαμπάλης, Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών της Αγωγής Ε.Κ.Π.Α.
- 15:15-16:00 «Η συνδιδασκαλία ως μέσο για στήριξη του εκπαιδευτικού έργου»
 Αιμιλία Πολυδώρου, Δασκάλα Ειδικής Εκπαίδευσης, Υποψήφια διδάκτωρ Ειδικής και Ενιαίας Εκπαίδευσης
- 16:00-17:15 Ερωτήσεις και τοποθετήσεις συνέδρων επί των εισηγήσεων

- ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Γενικός Γραμματέας Δ.Ο.Ε.: Γιώργος Τρούλης
 Αντιπρόεδρος Π.Ο.Ε.Δ.: Απόστολος Σκουρουπάτης
 Ταμίας Π.Ο.Ε.Δ.: Πάμπος Παπαδόπουλος
 Μέλος Δ.Ο.Ε.: Άρτεμις Κλιάφα
 Μέλος Δ.Ο.Ε.: Θεοδώρα Δριμάλα
 Αντιπρόεδρος Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε.: Παναγιώτης Ρουμπής

- 17:15-18:00 «Στρεβλώσεις και ολισθήσεις όρων και πρακτικών της ένταξης»
 Παναγιώτα Καραγιάννη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.
- 18:00-18:45 «Η κοινωνική αναπαραγωγή με όρους «εξαιρέσης». Οι αμφίσημες λειτουργίες της Ειδικής Αγωγής»
 Θανάσης Αλεξίου, Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου - και διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνιολογίας (Πανεπιστήμιο Münster/Γερμανία)
- 18:45-20:00 Ερωτήσεις και τοποθετήσεις συνέδρων επί των εισηγήσεων

Πέμπτη 2 Μαΐου 2019

- ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: Οργανωτικός Γραμματέας Δ.Ο.Ε.: Θανάσης Γκούμας
 Ταμίας Δ.Ο.Ε.: Μάνος Ανδρουλάκης
 Γενικός Οργανωτικός Γραμματέας Π.Ο.Ε.Δ.: Κώστας Κωνσταντίνου
 Β' Γενικός Γραμματέας Π.Ο.Ε.Δ.: Αιμίλιος Χριστοδούλου
 Μέλος Δ.Ο.Ε.: Ευαγγελία Διανοπούλου
 Μέλος Δ.Ο.Ε.: Σπύρος Μαρίνης
 Ταμίας Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε.: Φίλιππος Γκούμας
- 09:00-09:45 «Διεθνής Ταξινόμηση της Λειτουργικότητας, Υγείας και Αναπηρίας καθιστώντας την Ενιαία εκπαίδευση πραγματικότητα»
 Μαρίνα Λάμπου, Λογοπαθολόγος, Εκπαιδεύτρια ICF
- 09:45-10:30 «Η Παιδαγωγική της ένταξης στην Ελλάδα: Από το "πολιτικά ορθό" στον ρεαλισμό της σχολικής τάξης»
 Σπύρος Σούλης, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- 10:30-12:00 Ερωτήσεις και τοποθετήσεις συνέδρων επί των εισηγήσεων
- 12:00-13:30 Έναρξη στρογγυλού τραπεζιού με θέμα: «Κριτική αποτίμηση παλαιών και νέων δομών και διαδικασιών στήριξης του έργου των εκπαιδευτικών ως προς την εκπλήρωση της ένταξης – προτάσεις»
- 13:30-14:30 Διακοπή για γεύμα
- 14:30-16:30 Συνέχεια στο στρογγυλό τραπέζι, με ερωτήσεις και τοποθετήσεις επιπλέον των συνέδρων
 Κλείσιμο συνεδρίου από τους Προέδρους Δ.Ο.Ε. και Π.Ο.Ε.Δ. και ανακοίνωση συμπερασμάτων

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΟΕΔ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
26^{ου} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019, 1 & 2 ΜΑΪΟΥ 2019

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

26ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Δομές στήριξης του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο του γενικού σχολείου για την πραγμάτωση μιας παιδαγωγικής της ένταξης και όχι του αποκλεισμού»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΔΟΕ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΙΚΙΝΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΠΟΕΔ: Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΤΡΙΤΗ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ

1η ΗΜΕΡΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Κυρίες και κύριοι, επίσημοι προσκεκλημένοι, συναδέλφισσες και συνάδελφοι σας καλωσορίζουμε στις εργασίες του 26ου Πανελλήνιου Συνεδρίου που συνδιοργανώνουν η Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας και η Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων. Την εκδήλωση στηρίζει το ΙΠΕΜ της ΔΟΕ, το Ινστιτούτο της ΔΟΕ.

Καλωσορίζουμε στην πόλη των Ιωαννίνων όλους τους συνέδρους και ιδιαίτερα τους Κύπριους συναδέλφους, σας ευχαριστούμε όλους για την παρουσία, ευχόμαστε χρόνια πολλά για τις ημέρες.

Το Συνέδριο ΠΟΕΔ - ΔΟΕ είναι ένας θεσμός. Ένας θεσμός που η αφετηρία του είναι πολύ παλιά. Ξεκίνησε το 1987 και είναι το 26ο. Τα χρόνια των μνημονίων αλλά και κάποιες προκαταλήψεις ήταν αυτές που εμπόδιζαν να είναι μεγαλύτερος ο αριθμός, παρότι τα χρόνια που έχουν μεσολαβήσει απ' την έναρξή του μέχρι σήμερα είναι περισσότερα απ' τα 26 που είναι ο αριθμός των Συνεδρίων. Είναι όμως σημαντικό και αποτελεί κατάκτηση το γεγονός ότι όλοι πια αντιλαμβανόμαστε ότι τα Συνέδρια έχουν να επιτελέσουν έναν πολύ-πολύ σημαντικό ρόλο. Έναν ρόλο βέβαια τον οποίον πρέπει να περιφρουρήσουμε και εμείς οι παρευρισκόμενοι σύνεδροι, ώστε να μην έχουμε καταστάσεις απαξίωσής τους και δίνουμε τη δυνατότητα σε κάποιους οι οποίοι δεν έχουν μάθει ή δεν τους αρέσει ο διάλογος και η συμμετοχή με επιχειρήματα, να προσπαθούν να πείσουν ότι δεν πρέπει να γίνει.

Την εκδήλωση τιμούν με την παρουσία τους ο Δήμαρχος Ιωαννίνων, κ. Θωμάς Μπέγκας, ο Αντιπρόεδρος της ΑΔΕΔΥ, συνάδελφος Δημήτρης Μπράτης, το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΟΛΜΕ συνάδελφος Νίκος Παπαχρήστος, ο Περιφερειακός Διευθυντής Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηπείρου ο συνάδελφος Κώστας Καμπουράκης, ο Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Ιωαννίνων συνάδελφος Γρηγόρης Τζήμας, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Δασκάλων και Νηπιαγωγών Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Νομού Ιωαννίνων συνάδελφος Στέφανος Σίντος, ο πρώην Πρόεδρος της ΔΟΕ Ηπειρώτης, συνταξιούχος δάσκαλος, συνάδελφος Μενέλαος Παπαχρήστος, οι αιρετοί του ΚΥΣΠΕ συνάδελφοι Βασίλης Παληγιάννης και Νίκος Φασφαλής, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΟΕ και ο Πρόεδρος και τα μέλη του Ινστιτούτου της ΔΟΕ, συνάδελφοι εκπρόσωποι από όλους τους Συλλόγους της χώρας.

Ξεχωριστή αναφορά πρέπει να γίνει στους εκλεκτούς εισηγητές, πανεπιστημιακούς δασκάλους, οι οποίοι κοσμούν με την παρουσία τους και τιμούν τις διαδικασίες του Συνεδρίου. Ο κ. Θωμάς Μπαμπάλης, Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ, η κα Παναγιώτα Καραγιάννη Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ο κ. Θανάσης Αλεξίου, Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και Διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου της Γερμανίας, ο κ. Σπύρος Σούλης, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ο κ. Λοΐζος Συμεού, Αντιπρύτανης του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου της Κύπρου.

Τους ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρουσία τους. Ευχόμαστε οι εργασίες του Συνεδρίου να είναι αντάξιες των προσδοκιών των διοργανωτών αλλά και των αναγκών του Κλάδου και καλούμε στο βήμα για έναν σύντομο χαιρετισμό τον Δήμαρχο Ιωαννίνων τον κ. Θωμά Μπέγκα.

Θ. ΜΠΕΓΚΑΣ: Ευχαριστώ πολύ. Αξιότιμοι καλεσμένοι, αξιότιμοι σύνεδροι, καλησπέρα σας, σας καλωσορίζω στα Γιάννενα, την πόλη των γραμμάτων, η οποία έχει τη χαρά και την τιμή να φιλοξενεί τις εργασίες του Συνεδρίου σας και με αφορμή τις άγιες μέρες να ευχηθώ σε όλους σας Χρόνια Πολλά.

Ένα Συνέδριο με θέμα το δημόσιο σχολείο και την ουσιαστική του συμβολή στην ένταξη αλλά και την αντιμετώπιση του αποκλεισμού. Ξέρετε πολύ καλά όλοι ότι τα Γιάννενα αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν μία κοιτίδα πολιτισμού και εκπαίδευσης σε ολόκληρη τη χώρα. Σ' αυτό σημαντικό ρόλο έχει παίξει το δημόσιο scho-

λείο.

Εμείς ως Δημοτική Αρχή, έχοντας την ευθύνη της συντήρησης και αναβάθμισης των σχολικών κτιρίων, αλλά και την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων

σε ό,τι αφορά τις υποδομές τους, ενισχύουμε στην πράξη με όλα τα μέσα που διαθέτουμε το δημόσιο σχολείο. Και δεν το κάνουμε μόνο γιατί έχουμε την αρμοδιότητα αλλά συνειδητά, γνωρίζοντας τι προσέφερε και τι μπορεί να προσφέρει το δημόσιο σχολείο στα παιδιά μας και συνολικότερα στην κοινωνία μας.

Και αναφέρομαι στην κοινωνία γιατί πέραν της μάθησης, της γνώσης και της εκπαίδευσης το σχολείο καλείται να διαμορφώσει και χαρακτήρες, παραδίδοντας τη νέα γενιά με εφόδια και εμπειρίες ώστε να καταφέρει όχι μόνο να αποτελέσει σημαντικό κομμάτι της σημερινής κοινωνίας, αλλά με τις ιδέες και τη θέλησή της να τη διαμορφώσει ακόμα καλύτερα, αποφεύγοντας λάθη που κάναμε εμείς στο παρελθόν. Άλλωστε η σημερινή κοινωνία διαφέρει κατά πολύ απ' αυτή που εμείς γνωρίσαμε ως μαθητές και ως νέοι ενεργοί πολίτες.

Γι' αυτό η έννοια της ένταξης, είτε αυτή αφορά την αποδοχή διαφορετικών φυλών, μεταναστών δηλαδή σε μία κοινωνία, είτε αυτή της διαφορετικότητας, όπως την ζούμε μέσα απ' τα παιδιά με αναπηρία, μαθησιακές ή άλλες δυσκολίες, είναι αυτή τη στιγμή σε πρώτο πλάνο σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση. Και εδώ έρχεται το δημόσιο σχολείο με όλα εκείνα τα διαχρονικά χαρακτηριστικά του να παίζει το σπουδαιότερο ρόλο.

Γι' αυτό και εμείς απ' τη θεσμική μας θέση είμαστε εδώ να το υποστηρίξουμε. Να υποστηρίξουμε βεβαίως και εσάς τους εκπαιδευτικούς, που είστε στο επίκεντρο της υπόθεσης αυτής. Σε συνεργασία με τους φορείς της εκπαίδευσης και όχι μόνο μπορούμε όλοι μαζί να εργαστούμε για το καλό των παιδιών μας, και όπως μ' αρέσει να λέω πάντα, στην εποχή μας που η λέξη επένδυση έχει συνδυαστεί με το ξεπέρασμα της κρίσης, η καλύτερη επένδυση που μπορούμε να κάνουμε σαν κοινωνία είναι η επένδυση στην εκπαίδευση.

Μ' αυτές τις σκέψεις χαιρετώ το Συνέδριό σας, σας εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες σας και μια καλή διαμονή στην πόλη μας. Να είστε καλά.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ευχαριστούμε πολύ κ. Δήμαρχε. Καλούμε στο βήμα τον Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηπείρου, τον συνάδελφο Κώστα Καμπουράκη, για έναν σύντομο χαιρετισμό.

Κ. ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ: Ευχαριστώ για την πρόσκληση στο 26ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας και της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων που διεξάγεται στην πόλη μας, στα Γιάννενα.

Θέλω να επισημάνω τη σημαντικότητα και την επικαιρότητα του θέματος του Συνεδρίου

σας, το οποίο συμπλέει με συζητήσεις και νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου Παιδείας.

Το Υπουργείο κινείται προς την κατεύθυνση ανασχεδιασμού και ανασυγκρότη-

σης του θεσμικού πλαισίου με δύο βασικά χαρακτηριστικά. Πρώτον: η ειδική και η γενική εκπαίδευση να αντιμετωπίζονται ενιαία, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, εις βάρος των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Δεύτερον: στο πλαίσιο αυτό του ενιαίου και ενταξιακού προσανατολισμού ενισχύονται τα προγράμματα πρόωξης παρέμβασης, συνεκπαίδευσης και ένταξης στα γενικά σχολεία, με στόχο την αναβάθμιση της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Την τελευταία τριετία το Υπουργείο Παιδείας με συγκεκριμένες αποφάσεις και νομοθετήματα έχει δώσει δείγματα γραφής για την ουσιαστική ενίσχυση της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, καθώς τα τρία τελευταία χρόνια ιδρύθηκαν 570 νέα τμήματα ένταξης και 40 σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Με το Νόμο 4547 του '18 άλλαξε το πλαίσιο λειτουργίας των ΚΕΣΥ, των ΚΕΔ-ΔΥ δηλαδή που τα λέμε τώρα ΚΕΣΥ, αύξησε τον αριθμό τους, καθώς και τη στελέχωσή τους για να γίνει πιο αποτελεσματική η διάγνωση και η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Το 2016 φοιτούσαν στα γενικά σχολεία περί τα 60.000 παιδιά με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες και φέτος ο αριθμός τους έχει υπερβεί τις 95.000, ενώ 11.000 παιδιά φοιτούν σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Το 2014 - '15 είχαν γίνει 6.000 προσλήψεις αναπληρωτών εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικών, ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού και ειδικού βοηθητικού προσωπικού, ενώ φέτος έγιναν 16.000.

Το μέγα πρόβλημα στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, όπως γνωρίζουμε όλοι, είναι η έλλειψη μόνιμου προσωπικού. Πάνω από τα 2/3 του απαιτούμενου είναι αναπληρωτές και ωρομίσθιοι. Το επόμενο διδακτικό έτος μέσα στο 2019 θα έχουμε 4.500 διορισμούς μόνιμων σε αυτόν τον ευαίσθητο και πολύπαθο τομέα. Ήδη το γνωρίζετε, στις 25 4ου δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσης η προκήρυξη για το διορισμό εκπαιδευτικών στην ειδική αγωγή.

Στην Περιφέρειά μας, στην Περιφέρεια Ηπείρου, το '16 - '17 στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και ΚΕΔΔΥ υπηρετούσαν 308 εκπαιδευτικοί και το 2018 - '19 υπηρετούν 393, αύξηση 27,6%. Το ειδικό επιστημονικό προσωπικό το '16 που υπηρετούσε στην Περιφέρεια Ηπείρου ήταν 85 άτομα και το τρέχον έτος 123, αύξηση 44,7% και τέλος το ειδικό βοηθητικό προσωπικό στην ίδια περίοδο αυξήθηκε κατά 23,3%.

Όσον αφορά τις υποδομές, το γνωρίζουμε όλοι, αναγνωρίζουμε ότι υπάρχουν πράγματι σοβαρά προβλήματα, ωστόσο καταβάλλεται μια πολύ σημαντική προσπάθεια αύξησης των χρηματοδοτήσεων από το Υπουργείο Εσωτερικών προς τους Δήμους ενώ έχουν δρομολογηθεί οι απαραίτητες διαδικασίες με την ΚΤΥΠ.

Να υπενθυμίσω το Πρόγραμμα ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ II με τίτλο «Επισκευή - συντήρηση σχολικών κτιρίων και αύλειων χώρων και λοιπές δράσεις» με συνολικό προϋπολογισμό 50 εκατομμύρια ευρώ, όπου καθορίζεται το ανώτατο ποσό χρηματοδότησης ανά Δήμο. Το πρόγραμμα υλοποιείται ως την 31η Δεκεμβρίου του '19 με

δυνατότητα παράτασης σε περιπτώσεις δικαιολογημένων αιτημάτων των Δήμων.

Συναδέλφισες και συνάδελφοι, η ενταξιακή εκπαίδευση και τα ζητήματα που εγείρει στη χώρα μας μπορεί να θεωρηθούν ως μη εύκολη υπόθεση, αλλά όχι ως μη πραγματοποιήσιμη. Παρόλα αυτά, όπως υποστηρίζουν ο Ένις Γκόου, ο Μπιλφ και ο Ντάϊσεν η ενταξιακή εκπαίδευση είναι το μέσο για τη δημιουργία μιας κοινωνίας που σέβεται και αντιμετωπίζει ισότιμα όλους τους πολίτες της, προωθεί την προοπτική της αναγνώρισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αποδοχής της διαφορετικότητας, προάγει τον εντοπισμό και την άρση των κοινωνικών περιορισμών μέσω της γενικότερης κοινωνικοεκπαιδευτικής ανατροπής που απαιτεί, στοχεύοντας στη δημιουργία ενός δημοκρατικού σχολείου και προασπίζοντας έτσι τη συνολική πρόοδο κάθε κοινωνίας.

Τελειώνοντας, εύχομαι επιτυχία στο Συνεδριό σας και θα είναι σημαντικό για μας τις προτάσεις και τα συμπεράσματά του να τα αφήνετε στην Περιφερειακή Διεύθυνση, για να διαχυθούν στα σχολεία και να τα διαβιβάσω στην Υφυπουργό κα Μερόπη Τζούφη, που έχει το χαρτοφυλάκιο της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στο Υπουργείο Παιδείας.

Καλή επιτυχία.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ευχαριστούμε πολύ. Ήταν παράλειψή μου την οποία σπεύδω να διορθώσω, η μη αναφορά μου στην Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου που έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίησή του και η οποία αποτελείται από τον κ. Αθανάσιο Κατσή ως Πρόεδρο ο οποίος είναι Πρύτανης του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου, τον κ. Θωμά Μπάκα, Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, την κα Κουτρούμπα Κωνσταντίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πρόεδρο του Τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, την κα Αντωνοπούλου Αικατερίνη Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και τον κ. Λοΐζο Συμεού, Αντιπρύτανη του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου της Κύπρου. Τους ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συμβολή τους.

Να αναφέρω, επίσης, στο σώμα ότι χαιρετισμό έχει απευθύνει η ETUCE, το Σωματείο των Ευρωπαίων Εκπαιδευτικών που μας εκπροσωπεί σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και χαιρετίζει τις εργασίες του Συνεδρίου και τους ευχαριστούμε πολύ.

Καλούμε στο βήμα τον Αντιπρόεδρο της ΑΔΕΔΥ, τον συνάδελφο Δημήτρη Μπράτη για έναν σύντομο χαιρετισμό.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Αγαπητό Προεδρείο, αγαπητέ Πρόεδρε και αγαπητοί συνάδελφοι του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΟΕ, Πρόεδρε και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΟΕΔ, αγαπητοί συνάδελφοι αιρετοί στο ΚΥΣΠΕ, αγαπητοί προσκεκλημένοι, συναδέλφισες και συνάδελφοι, νιώθω σήμερα ιδιαίτερη χαρά που βρίσκομαι στο 26ο Συνεδριό

σας και σας ευχαριστώ εκ μέρους της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ για την πρόσκληση που μας απευθύνετε.

Η δική μου χαρά είναι διπλή. Αφενός μεν γιατί μου δίνεται η δυνατότητα να βρεθώ ανάμεσα σε εκλεκτούς συναδέλφους, από την Ελλάδα και την Κύπρο, αφετέρου δε γιατί διαπιστώνω με ιδιαίτερη ικανοποίηση ότι συνεχίζετε μετά από μια μικρή διακοπή έναν πολύ πετυχημένο θεσμό, αυτό των Συνεδρίων ΔΟΕ - ΠΟΕΔ, ο οποίος πραγματικά στη συνείδηση των συναδέλφων προσέφερε πάρα πολλά.

Είχα την ευκαιρία παλιότερα ως Πρόεδρος της ΔΟΕ τόσο εγώ όσο και πάνω από 5.000 συνάδελφοί μας να επισκεφθούμε τη μαρτυρική Κύπρο με αφορμή αυτά τα Συνέδρια και να βιώσουμε από κοντά το δράμα των Κυπρίων αδελφών μας εξαιτίας της τούρκικης εισβολής και κατοχής. Γιατί είναι άλλο πράγμα όλα αυτά να τα διαβάζουμε από τα βιβλία, τις εφημερίδες και την αρθρογραφία και είναι άλλο να βλέπεις την πράσινη γραμμή βιωματικά από κοντά και αυτό να μπορείς μετά να το μεταφέρεις στους μαθητές σου. Αλλάζει τελείως η κουλτούρα και ευχαριστούμε τους Κυπρίους συναδέλφους μας για όλα αυτά που μας προσέφεραν αυτά τα χρόνια.

Θέλω, επίσης, και από αυτό το βήμα, εκ μέρους της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ και των 600.000 δημοσίων υπαλλήλων της χώρας μας να πω ότι είμαστε αλληλέγγυοι στον αγώνα των Κυπρίων αδελφών μας για μια Κύπρο ανεξάρτητη, ενιαία, κυρίαρχη, μια Κυπριακή Δημοκρατία απαλλαγμένη από τις τουρκικές δυνάμεις εισβολής και κατοχής.

Το θέμα του 26ου Συνεδρίου, αγαπητοί συνάδελφοι, «Δομές στήριξης του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο του γενικού σχολείου για την πραγμάτωση μιας παιδαγωγικής της ένταξης και όχι του αποκλεισμού» είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Η ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών στην εκπαίδευση έχει απασχολήσει τα τελευταία χρόνια πλήθος ερευνητών τόσο στη χώρα μας όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η ενταξιακή εκπαίδευση, όπως επικράτησε να λέμε τον όρο αφορά όλους τους μαθητές συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία, καθώς και των μαθητών που προέρχονται από εύλωτες και μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες.

Το αίτημα εκπαίδευση για όλους σημαίνει ότι είναι ανάγκη να προχωρήσουμε στη δημιουργία ενός σχολείου για όλους. Ενός σχολείου που θα παρέχει ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση σε όλους τους μαθητές χωρίς διαχωρισμούς. Ένα σχολείο

που θα προωθεί τις αρχές της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της δημοκρατίας στην εκπαίδευση.

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να φοιτούν σε ένα σχολείο ίσων ευκαιριών και δικαιωμάτων, μακριά από προκαταλήψεις. Σε ένα σχολείο που θα αποδέχεται τη διαφορετικότητα. Τελικά όμως, αγαπητοί συνάδελφοι, το ζητούμενο δεν είναι μόνο το ένα σχολείο για όλους αλλά μια κοινωνία για όλους. Μια κοινωνία συνοχής, αλληλεγγύης και όχι μια κοινωνία των 2/3 ή του 1/3 που βιώνουμε, δυστυχώς, τα τελευταία 10 χρόνια στη χώρα μας.

Είναι αλήθεια ότι η ελληνική πολιτεία από τη δεκαετία του '80 και κυρίως με το νόμο πλαίσιο που ισχύει μέχρι σήμερα, το Νόμο 1566 του '85, έχει κάνει σημαντικά βήματα στην κατεύθυνση αναγνώρισης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Παρά τους σημαντικούς όμως Νόμους που ψηφίστηκαν θα έλεγε κανείς ότι η ενταξιακή διαδικασία αντιμετωπίζεται αποσπασματικά και όχι στο πλαίσιο ενός συνολικού σχεδιασμού.

Η εφαρμογή της ενταξιακής εκπαίδευσης στη σχολική τάξη αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και δυσλειτουργίες και να μεν τα στοιχεία που ανέφερε ο Περιφερειακός Διευθυντής μπορεί να ισχύουν ως αριθμοί, όμως η πολιτεία φαίνεται ότι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο έχει κατανοήσει το πρόβλημα, αλλά σε πρακτικό επίπεδο αφήνει, ως συνήθως, αβοήθητους τους εκπαιδευτικούς της πράξης να αντιμετωπίσουν αυτά τα ζητήματα.

Είμαι βέβαιος, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι στο Συνεδριό σας με τους εκλεκτούς εισηγητές που θα εισηγηθούν τα επιμέρους θέματα αλλά και τους έμπειρους συναδέλφους που θα πάρουν μέρος στη διαδικασία συζήτησης θα βοηθήσει στη συνολική αντιμετώπιση του ζητήματος και στη χάραξη μιας εθνικής στρατηγικής για την ενταξιακή εκπαίδευση, που θα είναι αποδεκτή επί της ουσίας από όλους και όχι μόνο θεωρητικά.

Θα μου επιτρέψετε πριν κατέβω από το βήμα να αναφερθώ για ελάχιστα, για δύο λεπτά, και σε ένα άλλο σημαντικό θέμα που προέκυψε αυτές τις μέρες με την ψήφιση του πολυνομοσχεδίου από τη Βουλή, που πρόσφατα τη Μεγάλη Βδομάδα, ψήφισε ο Υπουργός Παιδείας. Και με την ευκαιρία αυτή, δράττομαι της ευκαιρίας που είναι και εδώ ο πρώην Πρόεδρος της ΔΟΕ, ο Μενέλαος Παπαχρήστος, που επί της Προεδρίας του έγινε πράξη αυτό που εμείς ως φοιτητές για πολλά χρόνια ζητούσαμε. Έγιναν πράξη τα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας μας που, δυστυχώς, το Υπουργείο Παιδείας μ' αυτό το πολυνομοσχέδιο αλλάζει τη φυσιογνωμία και την ταυτότητά τους με δυστυχώς πρόθυμους πανεπιστημιακούς δασκάλους, οι οποίοι έπαιζαν το ρόλο της γέφυρας για την αλλαγή της φυσιογνωμίας των Παιδαγωγικών Τμημάτων, τα οποία ο κλάδος κατέκτησε με αγώνες 60 χρόνων από το 1922 ως το 1982.

Αναφέρομαι στην ενοποίηση των Τμημάτων του Παιδαγωγικού Τμήματος της Πάτρας με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Πατρών. Πραγματικά, συνάδελφοι, η συνένωση αυτή είναι και ανιστόρητη και επικίνδυνη. Μια συνένωση που

έγινε χωρίς κανένα διάλογο. Μιλούμε, συνάδελφοι, εδώ για πλουραλισμό, για διάλογο, για διαβούλευση. Είναι δυνατόν μία κυβέρνηση η οποία θέλει να λέγεται και αριστερή να περνάει ένα νομοσχέδιο 225 άρθρων και 500 σελίδων τη Μεγάλη Βδομάδα στη Βουλή και χωρίς κανένα διάλογο με κανέναν φορέα και ο Υπουργός Παιδείας να επαίρεται γι' αυτό;

Είναι δυνατόν να αλλάζει τη φυσιογνωμία των Παιδαγωγικών Τμημάτων, τα οποία αποτελούν σάρκα από τη σάρκα μας, για τα οποία αγωνίστηκε όλος ο κλάδος, με κίνδυνο αύριο να μας πουν ότι δεν χρειάζονται καν τα Παιδαγωγικά Τμήματα και να επανέλθουν προτάσεις στο προσκήνιο σαν αυτές που είχε εκφράσει ο κ. Μπαμπινιώτης παλιά, να διδάσκουν, δηλαδή, στο Δημοτικό Σχολείο και φιλόλογοι και μαθηματικοί και φυσικοί, οι ειδικότητες, άρα δεν χρειάζονται τα Παιδαγωγικά Τμήματα;

Είμαι υποχρεωμένος και εκ του ρόλου μου παλιότερα ως Πρόεδρος της ΔΟΕ να το επισημάνω και θέλω να συγχαρώ και τον Πρόεδρο και τα Μέλη του Δ.Σ. της ΔΟΕ για την άμεση αντίδρασή τους. Δεν φτάνει όμως αυτό, αγαπητοί συνάδελφοι. Χρειάζεται αγώνας μέχρι να καταργηθεί αυτή η επαίσχυντη ρύθμιση, δεν έχει κανένας το δικαίωμα να βάλει χέρι στα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας, πρέπει ο κλάδος να το σηκώσει και να το κάνει σημαία του, μπορεί σήμερα να μην βλέπουμε τον κίνδυνο, αύριο όμως αυτός ο κίνδυνος θα είναι πάρα πολύ μεγάλος.

Μ' αυτές, λοιπόν, τις σκέψεις σας ευχαριστώ και πάλι για την πρόσκληση και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Καλούμε στο βήμα το Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΟΛΜΕ, τον συνάδελφο Νίκο Παπαχρήστο για έναν σύντομο χαιρετισμό.

Ν. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ: Κύριε Δήμαρχε, κύριε Περιφερειακός, αγαπητέ φίλε Αντιπρόεδρε της ΑΔΕΔΥ, αγαπητοί φίλοι των Δ.Σ. της ΔΟΕ και της ΠΟΕΔ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εκ μέρους του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ απευθύνω χαιρετισμό στο παρόν Συνεδριό και ευχόμαστε τα συμπεράσματα τα οποία θα βγάλετε να είναι εποικοδομητικά για τον κλάδο και να γίνουν δεκτά, επιτέλους, από την πολιτική ηγεσία, γιατί τουλάχιστον όσον αφορά την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, το τελευταίο χρονικό διάστημα, αντιμετωπίζουμε μια άρνηση κυριολεκτικά από τον Υπουργό Παιδείας να διαβουλευτεί με τα Διοικητικά Συμβούλια της ΟΛΜΕ και της ΔΟΕ. Αντιμετωπίζουμε μια

απουσία διαλόγου, σε μία χώρα που θέλει να λέγεται δημοκρατική.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι γνωστό ότι τα μνημονιακά χρόνια και η Ελλάδα και η Κύπρος επλήγησαν βαρύτατα. Και βαρύτατα επλήγη ο εκπαιδευτικός κόσμος τόσο της Ελλάδος όσο και στην Κύπρο. Και ιδιαίτερα για την Ελλάδα υπενθυμίζω ότι ο μισθός του εκπαιδευτικού περικόπηκε κατά 40%, οι πιστώσεις

για την παιδεία ομοίως κατά 40%, το κτιριακό πρόγραμμα κυριολεκτικά καρκινοβατεί. Δεν είναι ψέμα να πούμε ότι ό,τι χαλάει, δεν αντικαθίσταται.

Από την άλλη πλευρά ο εκπαιδευτικός αφέθηκε αβοήθητος να αντιμετωπίσει πρωτόγνωρες καταστάσεις, γιατί όπως είναι γνωστό σε όλους μας και εξαιτίας των μνημονιακών πολιτικών μεγάλες μάζες του πληθυσμού εξαθλιώθηκαν και εξαιτίας τούτου τα προβλήματα τα οποία αντιμετώπισαν στα σχολεία δάσκαλοι και καθηγητές ήταν πολύ πιο πολύπλοκα απ' ό,τι στο παρελθόν, αφού τα παιδιά κυριολεκτικά μετέφεραν τα οικογενειακά τους προβλήματα στο σχολείο.

Όσο δε αφορά την ειδική αγωγή, η κατάσταση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μόνο με μία λέξη μπορεί να περιγραφεί. Ως τραγική. Μόνιμοι εκπαιδευτικοί είναι οι διευθυντές, υποδιευθυντές και το πολύ ένας με δύο συναδέλφους. Όλοι οι άλλοι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην ειδική αγωγή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι αναπληρωτές. Η κτιριακή υποδομή είναι απαράδεκτη, ενδεικτικά αναφέρω ότι το Δ.Σ. της ΟΛΜΕ είχε κάνει σειρά παραστάσεων για τα κτίρια των ειδικών σχολείων, των ειδικών γυμνασίων και λυκείων της Θεσσαλονίκης, της συμπρωτεύουσας, δεν μιλάμε για κάποια μικρή πόλη, που βρίσκονται σε κυριολεκτικά τραγική κατάσταση, χωρίς βέβαια να μας ακούσει κάποιος, οι δε εκπαιδευτικοί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση επιμορφώνονται με δικές τους δαπάνες.

Γνωρίζετε πάρα πολύ καλά ότι δεν υπάρχει κατεύθυνση και ειδικευση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την ειδική αγωγή, άρα ο εκπαιδευτικός που θέλει να δουλέψει στην ειδική αγωγή θα πρέπει να παρακολουθήσει με δικές του δαπάνες είτε κάποιο μεταπτυχιακό στην Ελλάδα και το εξωτερικό, είτε κάποιο απ' αυτά τα σεμινάρια τα οποία πληρώνει αδρά.

Παρά τις εξαγγελίες ότι θα είχαμε οργανωμένη και θεσμοθετημένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, δεν έχουμε δει τίποτα τα τελευταία χρόνια και οι διορισμοί, οι 4.500 διορισμοί στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το υποστηρικτικό προσωπικό, γιατί ένα μέρος των διορισμών δεν θα πάει σε εκπαιδευτικούς, θα πάει στο υποστηρικτικό προσωπικό, οι διορισμοί αυτοί φαντάζουν και πιστεύω ότι είναι σταγόνα στον ωκεανό. Ιδιαίτερα δε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν είναι καν ούτε θεσμοθετημένες οι οργανικές θέσεις, έτσι ώστε να προχωρήσει το Υπουργείο Παιδείας σε διορισμούς. Τα σχολεία δε είναι πολύ λιγότερα απ' αυτά που πραγματικά απαιτούνται. Τα τμήματα ένταξης είναι χαρακτηριστικά λίγα, ενώ τα περισσότερα αιτήματα για την παράλληλη στήριξη στην πραγματικότητα δεν ικανοποιούνται.

Αυτή είναι η κατάσταση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα για την ειδική αγωγή.

Ευχόμαστε πραγματικά, έστω και την ύστατη στιγμή, ο Υπουργός Παιδείας να αντιληφθεί την κατάσταση που επικρατεί στην ειδική εκπαίδευση, να αντιληφθεί ότι ο εκπαιδευτικός δεν χρωστάει να πληρώνει από την τσέπη του για να επιμορφώνεται στο αντικείμενο το οποίο αυτός θα έπρεπε να μας είχε επιμορφώσει και να προχωρήσει στα δέοντα.

Με τις σκέψεις αυτές εύχομαι καλή επιτυχία στο Συνέδριο και τα πορίσματα φυσικά του Συνεδρίου αυτού θα τα παρακολουθήσουμε και εμείς απ' την ΟΛΜΕ και θα βγάλουμε τα αντίστοιχα συμπεράσματα. Καλή επιτυχία.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Καλούμε στο βήμα τον Πρόεδρο του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Νομού Ιωαννίνων, συνάδελφο Στέφανο Σίντο.

Σ. ΣΙΝΤΟΣ: Χριστός Ανέστη και Χρόνια Πολλά. Κύριε Δήμαρχε, κύριε Περιφερειακή Διευθυντή Εκπαίδευσης Ηπείρου, αγαπητά Προεδρεία των δύο Ομοσπονδιών και του ΠΙΕΜ, αξιότιμοι εισηγητές, προσκεκλημένοι μας, κυρίες και κύριοι, συναδέλφισσες και συνάδελφοι, η ενσωμάτωση ως όρος δεν είναι μια καινούργια έννοια. Η φιλοσοφία της εν-

σωμάτωσης στρέφεται προς την πεποίθηση ότι ο κόσμος είναι μια μεγάλη κοινωνική ομάδα η οποία αποτελείται από άτομα τα οποία διαφέρουν μεταξύ τους τόσο στις ικανότητες, όσο και στην εθνικότητα, τη θρησκεία και φυλή.

Η θεωρία της ενσωμάτωσης στηρίζεται στην πολυεθνική ιδεολογία, στην παραδοχή ότι οι πολιτισμοί πλειοψηφίας και μειονοτήτων παρουσιάζουν διαφορές αλλά και κοινά σημεία. Η ενσωμάτωση αποδέχεται και αναδεικνύει τις πολιτιστικές διαφορές στο βαθμό που δεν αμφισβητούν και δεν προκαλούν την κυρίαρχη εθνική κουλτούρα και στοχεύουν στη σταθερότητα και την κοινωνική συνοχή.

Εάν ερευνήσουμε τη δομή του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος περίπου έναν αιώνα πριν, θα διαπιστώσουμε ότι υπάρχουν δύο ρεύματα, ένα της ενσωμάτωσης και το άλλο της απομόνωσης. Το ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση κυρίως των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία έχει τις ρίζες της στη δεκαετία του '60 με την αναζήτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ατόμου.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα αλλά ακόμη και μέχρι σήμερα στη χώρα μας καθώς και σε άλλες χώρες, παιδιά με ειδικές ανάγκες κατηγοριοποιούνται, σύμφωνα με τα προβλήματά τους και εκπαιδεύονται σε διαφορετικά σχολεία από τα κοινά, τα ειδικά, τα οποία έχουν δημιουργηθεί για να εκπαιδεύουν μαθητές, οι οποίοι δεν μπορούν να διδαχθούν στα κανονικά σχολεία και με κανονικές μεθόδους διδασκαλίας. Σχολική ενσωμάτωση, επομένως, σημαίνει αλληλοαποδοχή από ένα σύνολο ή μια ομάδα ενός ατόμου ή ομάδα ατόμων και πρέπει να βασίζεται στην αντίληψη ότι όλοι οι μαθητές πρέπει να εκπαιδεύονται με τους συμμαθητές τους στην ίδια σχολική αίθουσα. Η σχολική ενσωμάτωση θεωρεί ή μάλλον πρέπει να θεωρεί ότι τα παιδιά είναι μέλη μιας ομάδας, μιας σχολικής κοινωνικής, μικρής και μεγάλης.

Σύμφωνα με την έννοια, λοιπόν, της σχολικής ενσωμάτωσης οι μαθητές προσέρχονται στις κοινωνικές τάξεις μαζί με όλες τις απαιτούμενες εξειδικευμένες ανάγκες, οι οποίες είναι απαραίτητες γι' αυτούς. Μια επαρκής σχολική ενσωμάτωση πρέπει να διέπεται από τις εξής αρχές: ένταξη του μαθητή στο σχολείο της γειτο-

νιάς του, ένταξη του μαθητή σύμφωνα με τη χρονολογική και νοητική του ηλικία καθώς και το επίπεδο μάθησης κατά τάξη, όχι τοποθέτηση σε μαθητή σε ειδικές τάξεις σχολεία, συναινετική μάθηση και ομαδοσυνεργατικές διδασκαλίες, μηδενική φιλοσοφία απόρριψης από την εκπαιδευτική κοινότητα του σχολείου.

Η κοινωνική αγωνία, συνοχή και ένταξη επιτυγχάνεται μέσα από τον πολιτισμικό πλουραλισμό και την αποδοχή του. Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι ο σκοπός της ενσωμάτωσης δεν είναι να εξαλείψει τις διαφορές, αλλά να επιτρέψει σε όλους τους μαθητές να ανήκουν σε μια εκπαιδευτική κοινότητα η οποία επικυρώνει και εκτιμά την ατομικότητά τους.

Με τις παραπάνω σκέψεις αλλά και με τον προβληματισμό ότι στην προσπάθεια της κάθε χώρας για σχολική ενσωμάτωση όλων των παιδιών στο γενικό δημόσιο σχολείο επικρατούν διάφορα επιχειρήματα από υποστηρικτές ή μη της άποψης της ενσωμάτωσης, σας καλωσορίζω στην πόλη των γραμμάτων και των τεχνών, των δασκάλων και των ευεργετών, των θρύλων και των παραδόσεων και εύχομαι καλές εργασίες στο Συνέδριο και ευχάριστη διαμονή στην πόλη μας.

Είμαι στη διάθεσή σας για οτιδήποτε χρειαστείτε, για οποιαδήποτε πληροφορία. Θα σας ενημερώσω, επίσης, ότι αύριο το πρωί στις 10.30 εφόσον δεν θα υπάρχουν οι εργασίες του Συνεδρίου, θα είμαστε στο Εργατικό Κέντρο, στο συλλαλητήριο, στη συγκέντρωση που διοργανώνει το Νομαρχιακό Τμήμα της ΑΔΕΔΥ Ιωαννίνων. Σας ευχαριστώ πολύ, καλές εργασίες.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Καλούμε στο βήμα τον πρώην Πρόεδρο της Διδακταλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος την τετραετία 1982 - 1986, τον συνάδελφο Μενέλαο Παπαχρήστο για έναν σύντομο χαιρετισμό.

Μ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ: Καλησπέρα. Ευχαριστώ το Προεδρείο για την ευγενική πρόσκληση και ευχαριστώ και σας που μπόρεσα να σας δω στα Γιάννενα, στην πόλη, όπως αναφέρθηκε, των γραμμάτων και των αρμάτων και όπως είπε και ο Δήμαρχος σας καλωσορίζουμε. Όντως σας καλωσορίζουμε.

Για όσους πιθανόν δεν έχετε βρει την ευκαιρία να γνωρίσετε ποια είναι η ιστορία των

Ιωαννίνων θέλω να αναφέρω μόνο την περίπτωση του Αθανασίου Ψαλίδα, στην καθαρεύουσα Αθανασίου Ψαλίδα, ο οποίος ήταν ένας απ' τους περίφημους διδασκάλους του Γένους και ο οποίος δίδασκε με πολύ χαμηλή αμοιβή, ίσα-ίσα να ζει. Γιατί το λέω αυτό; Γιατί αναφέρεται στον πίνακα εκεί με υποστηρικτικές δομές. Να στηρίζουν, δηλαδή, τα παιδιά.

Ο υποστηρικτικός πυλώνας της εκπαίδευσης είναι ο δάσκαλος. Οποιοσδήποτε υποστηρικτικές δομές και να υπάρχουν, εάν ο δάσκαλος δεν σταθεί ως πυλώνας μέσα στην τάξη, το σχολείο δεν θα έχει περίπτωση να πετύχει. Η τάξη είναι σαν ένα σύγχρονο αεροπλάνο το οποίο το αναθέτουμε σε έναν πιλότο που δεν γνωρίζει

πώς να το χειριστεί. Τι θα συμβεί; Γνωστό. Το ίδιο συμβαίνει και με τα σχολεία και με τις τάξεις.

Ο Υπουργός Παιδείας ως θεσμός, όχι μόνο ο σημερινός ως πρόσωπο, δεν είχε ποτέ ευνοϊκή θέση έναντι των δασκάλων. Αναφέρθηκε γρηγορότερα ότι ήμουν Πρόεδρος όταν ιδρύθηκαν τα Παιδαγωγικά Τμήματα. Πρέπει να σας πω ότι ματώσαμε, ενώ είχε από το τότε κυβερνητικό κόμμα εξαγγελθεί η ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων και προεκλογικά και μετεκλογικά, κάλεσαν τον ομιλούντα τώρα και του είπαν, η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, ότι δεν γίνεται, μελετήσαμε τούτο, το άλλο, το παράλλο, δεν υπάρχουν καθηγητές, δεν υπάρχουν αίθουσες, αντιδρούν πολλοί, δεν μπορούν να γίνουν τα Παιδαγωγικά Τμήματα.

Ο κλάδος αντιστάθηκε, πάλεψε και τα Παιδαγωγικά Τμήματα έγιναν. Δεν υποστηρίχθηκαν όμως στη συνέχεια όσο έπρεπε. Και βλέπουμε τι γίνεται σήμερα. Ο Υπουργός ως θεσμός αναφέρθηκε ήδη και λυπάμαι που το τονίζω και εγώ, δεν έκανε διάλογο με τους δασκάλους που γέννησαν τα Παιδαγωγικά Τμήματα. Αυτό δεν είναι ηθικό πλεονέκτημα, είναι ανήθικος χειρισμός ενός τόσο σοβαρού προβλήματος. Πρέπει οι δάσκαλοι να αντιδράσουν, με τον τρόπο τους. Ο καλύτερος τρόπος βέβαια είναι γύρω από τα όργανα, από τους Συλλόγους, από τη Διδακταλική Ομοσπονδία να συγκροτήσετε μια συγκεκριμένη δράση, την οποία δεν θα σταματήσετε. Δεν φτάνει μια ανακοίνωση της ΔΟΕ και τελειώσαμε.

Δεν θέλω να σας κλέψω άλλο χρόνο, οι καιροί που ζούμε είναι διχαστικοί. Μέσα στο πλαίσιο αυτό το διχαστικό είναι η απόφαση του Υπουργού να κάνει αυτό που έκανε με τα Παιδαγωγικά Τμήματα. Υπάρχουμε εμείς και υπάρχουν και οι άλλοι. Είμαστε διαφορετικοί, δεν μπορούμε να συνυπάρξουμε, δεν μπορούμε να κάνουμε διάλογο, αλλά δυστυχώς μαθαίνω ότι συμβαίνει και μέσα στη Διδακταλική Ομοσπονδία αυτό. Δηλαδή δεν υπάρχει φιλότιμα, ούτε καν συναδελφικότητα απλή. Δεν μπορούμε να πάμε μπροστά έτσι.

Θα κλείσω τώρα χωρίς να πω άλλα, να σας ευχαριστήσω που μου δώσατε την ευκαιρία να πω αυτά τα δύο λόγια και να ευχηθώ καλή επιτυχία και χαιρετίσματα στην Κύπρο όπου έχω πάρει μέρος σε Συνέδρια εκεί, ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Με τον Μενέλαο Παπαχρήστο τελείωσε ο κύκλος των προσκαλεσμένων οι οποίοι χαιρέτισαν το Συνέδριο. Ο λόγος τώρα στον Πρόεδρο του Ινστιτούτου της ΔΟΕ, τον συνάδελφο Κώστα Λολίτσα.

Κ. ΛΟΥΙΤΣΑΣ: Συνάδελφοι, Χριστός Ανέστη, Χρόνια Πολλά, σας καλωσορίζουμε στο Συνέδριο για τις υποστηρικτικές και ενταξιακές δομές. Τώρα τι σημαίνει ένταξη (;), συνεκπαίδευση, συμπερίληψη, ενσωμάτωση, όλα αυτά πού αποκλίνουν - πού συγκλίνουν (;), τι σημαίνει ένα σχολείο για όλους (;), ελπίζω και πιστεύω ότι θα προκύψουν από τις

εργασίες του Συνεδρίου. Εγώ να πω μόνο ότι η ειδική αγωγή με την ευρύτερη έννοια όμως, όχι με τη στενή του ειδικού σχολείου, γιατί η ειδική αγωγή κατά κύριο λόγο στα γενικά σχολεία δίνεται, είναι σαν το ποδήλατο. Άμα σταματήσεις να κινείσαι, πέφτεις.

Επομένως, οτιδήποτε συνεισφέρει στην κίνηση, είτε συμφωνείς - είτε διαφωνείς μαζί του, συνεισφέρει στην εξέλιξη και στη βελτίωσή της. Καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Καλούμε στο βήμα τον συνάδελφο Θέμη Πολυβίου, Μέλος της Γραμματείας της ΟΕΛΜΕΚ για έναν σύντομο χαιρετισμό.

Θ. ΠΟΛΥΒΙΟΥ: Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, συναδέλφισσες - συνάδελφοι, είναι μεν συγκίνηση που βρίσκομαι εδώ, γιατί αυτό το Συνέδριο των δύο αδερφών Οργανώσεων μου έδωσε την ευκαιρία μετά από πολλά χρόνια να βρίσκομαι και πάλι στα Γιάννενα, την πόλη που σπούδασα και έζησα υπέροχα φοιτητικά χρόνια.

Το Συνέδριο, πιστεύω, είναι και για την Κύπρο και για την Ελλάδα πολύ σημαντικό, ειδικά εμείς κάτω στην Κύπρο τώρα συζητάμε για ενιαία εκπαίδευση. Έχουν κληθεί όλοι οι φορείς και υποβάλλουν εισηγήσεις, ώστε να ψηφιστεί η σχετική νομοθεσία. Ελπίζουμε ότι σύντομα θα έχουμε ένα τελικό σχέδιο, ώστε να μπορέσουμε πράγματι να εντάξουμε αυτά τα παιδιά.

Εκείνο που χρειάζεται όμως είναι να εντάξουμε σ' αυτό το πράγμα πρώτα και κύρια τους εκπαιδευτικούς, που τους ρίχνουμε στα σχολεία για να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά σαν να τους ρίχνουμε στη θάλασσα χωρίς να γνωρίζουν κολύμπι. Είμαι σίγουρος ότι θα ακουστούν πολύ χρήσιμες και εποικοδομητικές εισηγήσεις και θα τις περιμένουμε με χαρά, ώστε να τις ενσωματώσουμε σ' αυτό που συζητούμε τώρα κάτω στην Κύπρο.

Εύχομαι κάθε επιτυχία στο Συνεδριό σας. Ευχαριστώ.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ευχαριστούμε πολύ. Και τώρα ο λόγος στους Προέδρους των δύο Ομοσπονδιών. Καλούμε στο βήμα τον Πρόεδρο της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων, τον συνάδελφο Φίλιο Φυλακτού για έναν χαιρετισμό.

Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΟΕΔ): Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητές συναδέλφισσες και αγαπητοί συνάδελφοι από την Ελλάδα και από την Κύπρο, αγαπητοί φίλοι του Διοικητικού Συμβουλίου της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος, αγαπητοί φίλοι και συνεργάτες στη Γραμματεία της ΠΟΕΔ, Χριστός Ανέστη και Χρόνια Πολλά σε όλους.

Είμαι πραγματικά με ανάμεικτα συναισθήματα, συναισθήματα χαράς, συναισθήματα περηφάνιας αλλά και συγκίνησης που χαιρετίζω εκ μέρους της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων το 26ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο ΔΟΕ - ΠΟΕΔ.

Τα Συνέδρια ΔΟΕ - ΠΟΕΔ όπως έχουμε ακούσει και προηγουμένως αποτέλεσαν και αποτελούν έναν πολύ σημαντικό θεσμό, που για σχεδόν 3 δεκαετίες, πέρα από την εκπαιδευτική αξία που έχουν, συμβάλλουν τα μέγιστα και στη διατήρηση αλλά και την περαιτέρω σύσφιξη των σχέσεων τόσο των ηγεσιών των Διδασκαλικών Ομοσπονδιών των Οργανώσεών μας, όσο και ανάμεσα στα μέλη μας, στους Ελλαδίτες και στους Ελληνοκύπριους δασκάλους με την ευρεία έννοια, νηπιαγωγούς και ειδικούς εκπαιδευτικούς.

Είναι γι' αυτόν ακριβώς το λόγο που η χαρά και η συγκίνηση εναλλάσσονται στα συναισθήματα που είμαι βέβαιος ότι μας κυριεύουν όλους σήμερα εδώ στα πανέμορφα Ιωάννινα. Ακούσαμε και προηγουμένως τον αγαπητό Μπράτη να μιλά για το πόσο σημαντικές ήταν πέρα από την εκπαιδευτική αξία των Συνεδρίων και αυτές οι επισκέψεις που γίνονται και για άλλους σκοπούς: γνωριμία με την Κύπρο, με την Ελλάδα και για μας και για σας τους Ελλαδίτες.

Ως ηγεσίες της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος και της ΠΟΕΔ αισθανόμαστε όμως περηφάνια, γιατί όχι απλώς κρατήσαμε άσβεστη τη φλόγα αυτή των Πανελλήνιων Εκπαιδευτικών Συνεδρίων ΔΟΕ - ΠΟΕΔ, μετά το 2009 που νομίζω ήταν το Συνέδριο που έγινε στο Βερολίνο και στη συνέχεια για μιαν οκταετία περίπου σταμάτησαν αυτά τα Συνέδρια εξαιτίας, όπως ακούσαμε και προηγουμένως, της οικονομικής κρίσης, την φλόγα αυτή, λοιπόν, την κρατήσαμε άσβεστη και στις 19 Απριλίου του 2017 την φουντώσαμε ξανά στο Συνέδριο που κάναμε στη Λευκωσία που είχε ως τίτλο «Η εκπαίδευση στα χρόνια της κρίσης, οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην εκπαίδευση».

Η θέληση και των δύο ηγεσιών, θυμάμαι ότι μετά τις συναντήσεις που κάναμε στην Ελλάδα, στην Κύπρο, η πιο σημαντική συνάντηση, γιατί όπου και αν συναντιόμασταν συζητούσαμε το θέμα του Συνεδρίου, θέλαμε να ξαναξεκινήσουν τα Συνέδρια αυτά, ήταν στο Βελιγράδι, σε ένα Συνέδριο της ETUCE, όπου εκεί πήραμε την απόφαση ότι ναι, είναι η χρονιά για να ξεκινήσει ξανά αυτός ο ωραίος θεσμός από κάθε άποψη.

Το φετινό Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο που θα διεξαχθεί τις επόμενες δυο

μέρες, 1η και 2 Μαΐου, θα διαπραγματευτεί ένα πολύ επίκαιρο και πολυσυζητημένο θέμα, όχι μόνο στην Κύπρο και στην Ελλάδα αλλά και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τίτλος του Συνεδρίου σε γενικές γραμμές είναι το δημόσιο σχολείο με υποστηρικτικές δομές πραγμάτωσης της ένταξης και όχι του αποκλεισμού.

Είμαι βέβαιος ότι τις επόμενες μέρες θα συζητήσουμε, θα πούμε, θα ακούσουμε πάρα πολλά, για ένα θέμα που όντως πρέπει να μας απασχολήσει σοβαρά στο αμέσως επόμενο διάστημα, γιατί στην Κύπρο αυτή τη στιγμή έχουμε ενώπιόν μας ένα νομοσχέδιο όσον αφορά το θέμα της ειδικής εκπαίδευσης και της ένταξης, το οποίο καλούμαστε να συζητήσουμε, να διαπραγματευτούμε και να δούμε πώς θα το διαμορφώσουμε στο τέλος της ημέρας.

Θα ακούσουμε, λοιπόν, και θα συζητήσουμε και τα πορίσματα του Συνεδρίου, οπωσδήποτε θα τα αξιοποιήσουμε και οι δύο Ομοσπονδίες και η ΠΟΕΔ και η ΔΟΕ στον διάλογο που θα έχουμε το αμέσως επόμενο διάστημα. Το ζητούμενο πάντως του Συνεδρίου είναι αδιαπραγμάτευτο και κοινό και δεν είναι άλλο από το καλό όλων των παιδιών στο δημόσιο σχολείο, ώστε να απολαμβάνουν την ποιοτική εκπαίδευση που δικαιούνται και φυσικά σε τελευταία ανάλυση επιδιώκουμε ως εκπαιδευτικοί, ως Εκπαιδευτικές Οργανώσεις, το καλό του δημόσιου σχολείου και της δημόσιας εκπαίδευσης.

Να μου επιτρέψετε στο σημείο αυτό να εκφράσω εκ μέρους της ΠΟΕΔ τις θερμότερες ευχαριστίες προς όλους τους συντελεστές του Συνεδρίου, τους εκλεκτούς ομιλητές εισηγητές, αλλά και σε όλους εσάς τους συμμετέχοντες, γιατί πραγματικά το Συνέδριο χωρίς τους συμμετέχοντες δεν θα μπορούσε να γίνει και να ευχαριστήσω και τους συναδέλφους και από την Ελλάδα αλλά και από την Κύπρο που το τιμούν με την παρουσία τους.

Στο σημείο αυτό να μου επιτρέψετε πριν να προσφέρω ένα αναμνηστικό, εντάξει, να αφήσουμε μετά τα αναμνηστικά. Εύχομαι, λοιπόν, το επόμενο Συνέδριο να μπορέσουμε επιτέλους να το κάνουμε στην Κερύνεια ή στην Αμμόχωστο, σε μια Κύπρο πρώτα ελεύθερη και μετά επανενωμένη. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, εύχομαι κάθε καλό στις εργασίες του Συνεδρίου και βεβαίως θα τα πούμε και τις επόμενες μέρες. Ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ευχαριστούμε πολύ, Πρόεδρε. Καλούμε στο βήμα τον Πρόεδρο της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας, τον συνάδελφο Θανάση Κικίνη.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Αγαπητοί προσκεκλημένοι, συνάδελφοι, φίλες και φίλοι, Χριστός Ανέστη, Χρόνια Πολλά. Θα ξεκινήσω απ' αυτό που τέλειωσε ο Φίλιος αναγκαστικά, έβαλε το πλαίσιο νομίζω στην πιο σημαντική του βάση. Ναι, είναι κοινή επιθυμία και μακάρι το επόμενο Συνέδριο να γίνει στην ελεύθερη Κύπρο. Νομίζω είναι κάτι που το θέλουμε όλοι.

Από κει και πέρα, θέλω εκ μέρους της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας να σας καλωσορίσω και εγώ με τη σειρά μου εδώ στα Γιάννενα, αν και εγώ φιλοξενούμενος από τους Γιαννιώτες που έχουν τον πρώτο λόγο, αισθανόμενος πραγματικά συγκινημένος που κάνουμε μαζί με την

Παγκύπρια Ομοσπονδία Ελλήνων Δασκάλων το δεύτερο βήμα μετά απ' αυτό του 2017, του να ξαναζωντανέψουμε ένα πολύτιμο θεσμό, μια πολύτιμη παράδοση, τα Συνέδρια της ΔΟΕ και της ΠΟΕΔ.

Βρισκόμαστε στο 26ο Συνέδριο. Ήταν 2010 όταν στο Βερολίνο έγινε για τελευταία φορά με Πρόεδρο τον Δημήτρη Μπράτη, που κάθεται εδώ τώρα ως εκπρόσωπος της ΑΔΕΔΥ και 2017 όταν ξεκινήσαμε στην Κύπρο με το θέμα το οποίο ήταν η αιτία που σταμάτησαν τα προηγούμενα Συνέδρια. Η κρίση. Η κρίση η οποία είχε σαφέστατα οικονομικές επιπτώσεις αλλά, επίσης, σαφέστατα και αυτό είναι το ζητούμενο και των δικών μας Συνεδρίων, εκπαιδευτικές επιπτώσεις, η αποδόμηση που ήρθε, μιλώντας τουλάχιστον εκ μέρους των Ελλήνων εκπαιδευτικών, στην εκπαίδευση στην Ελλάδα είτε πραγματικά εξαιτίας της κρίσης, είτε με πρόσχημα την κρίση, η αποδόμηση της δημόσιας εκπαίδευσης ήταν πραγματικά ένα τεράστιο βάρος στη δημόσια εκπαίδευση, στην πορεία της δημόσιας εκπαίδευσης και είναι πολλά αυτά που έχουμε να παλέψουμε σε όλα αυτά τα χρόνια που ζούμε και που ακολουθούν, για να μπορέσουμε όχι απλά να χτίσουμε κάτι καινούργιο, αλλά να κερδίσουμε αυτά που χάσαμε όλα αυτά τα χρόνια. Και αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα.

Η θεματολογία του Συνεδρίου δείχνει ακριβώς ότι λύθηκαν τα προβλήματα -και δεν το λέω για να πολιτικολογήσω και να αντιπαρατεθώ με τον Περιφερειακό Διευθυντή που μοιραία εκπροσωπεί την πολιτική ηγεσία,- δείχνει ακριβώς ότι τα προβλήματα είναι εδώ, υπάρχουν και απαιτούν λύσεις. Οι διαπιστώσεις, οι προθέσεις θέλουν και κινήσεις ουσιαστικές που θα δίνουν πραγματικές λύσεις.

Εδώ ασχολούμαστε με ένα ζήτημα το οποίο πραγματικά απασχολεί τους εκπαιδευτικούς, γιατί είναι ένα ζήτημα καθημερινότητας, ένα ζήτημα που βιώνουν στις τάξεις τους και ένα ζήτημα που πάνω απ' όλα απασχολεί τους ίδιους τους μαθητές και εδώ οι δύο Ομοσπονδίες έχουν πάλι να παίξουν ένα ρόλο θεωρώ πρωτοπόρο, όπως έχουν κάνει με μια σειρά ζητημάτων όλα αυτά τα χρόνια.

Θα πω ένα μόνο από τα θέματα που ανέδειξαν τα Συνέδρια ΔΟΕ - ΠΟΕΔ. Το ολοήμερο σχολείο. Το ολοήμερο σχολείο που είναι η μεγάλη πρόταση της Διδα-

σκαλικής Ομοσπονδίας και της Παγκύπριας Ομοσπονδίας, όπως βγήκε μέσα από τα Συνέδρια προς την ελληνική κοινωνία, το ολοήμερο σχολείο ποτέ δεν υπήρξε το ολοήμερο σχολείο που οραματίστηκε ο κλάδος, το ολοήμερο σχολείο που σήμερα έχει κυριολεκτικά διαλυθεί και τείνει να γίνει μια καθαρά προαιρετική μορφή εκπαίδευσης και όχι αυτό που θα έπρεπε να αφορά όλους τους μαθητές και να αγκαλιάζει όλους τους μαθητές και να δυναμώνει το δημόσιο σχολείο και να μην αφήνει χώρους για ιδιωτικές δομές, όπως για παράδειγμα τα κέντρα μελέτης.

Το λέω, διαλέγω το ολοήμερο σχολείο, λοιπόν, γιατί είναι πραγματικά η βασική πρόταση που έχει κάνει η Διδασκαλική Ομοσπονδία μαζί με τα Παιδαγωγικά Τμήματα τη δεκαετία του '80 και οι δύο από τότε ξεκίνησαν και είναι πραγματικά κάτι το οποίο δεν έχει δει ποτέ την ολοκλήρωση που θα έπρεπε να δει.

Τα πρώτα χρόνια, μιας και μιλήσαμε προηγουμένως για την τουρκική κατοχή, λέγαμε όλοι το "δεν ξεχνώ". Το γράφαμε, μπαίνανε σε χάρτες στα δωμάτια πολλών φοιτητών ή ενεργών κοινωνικά ανθρώπων, ξεχάστηκε στο δρόμο το "δεν ξεχνώ". Σε μια εποχή που τείνουμε, δυστυχώς, ως κοινωνία και έθνος να ξεχνάμε εκούσια ή ακούσια ιστορικές καταβολές και δομικά στοιχεία της ύπαρξής μας, ως εκπαιδευτικοί οφείλουμε να μην ξεχνάμε τίποτα από τα παραπάνω αλλά κυρίως να μην ξεχνάμε τη βασική μας αποστολή: τον αγώνα, όπως τόνισε και ο Πρόεδρος της Παγκύπριας Ομοσπονδίας προηγουμένως, για τη δημόσια εκπαίδευση που αξίζουν και χρειάζονται όλα τα παιδιά.

Το 26ο Συνέδριο δεν διεξάγεται σε περιβάλλον ειδυλλιακό και οφείλω να το πω και να χαλάσω λίγο την ωραία εικόνα. Έτυχε μιας άγριας, άδικης και αντιδημοκρατικής κριτικής. Αναφέρθηκε προηγουμένως η Επιστημονική Επιτροπή. Ένας συνάδελφός μας, απ' την πρωτοβάθμια εκπαίδευση προέρχεται, δεν είναι σκόπιμο να αναφέρω το όνομα, δεν είναι εκεί το θέμα μας, έκανε μια πολύ χρήσιμη, άδικη και αντιδημοκρατική κριτική. Γιατί λέγοντας σε δημόσια ανακοίνωση και αποδομώντας αυτό το Συνέδριο που πρόκειται να ακολουθήσει, ξέροντας από πριν προφανώς την πορεία του, ότι δυσκολεύεται να πιστέψει ότι οι εκπρόσωποι δύο πολύ μεγάλων συνδικαλιστικών οργανώσεων που κατά τεκμήριο εκπροσωπούν τα συμφέροντα των εκπαιδευτικών δύο χωρών, διοργανώνουν ένα Συνέδριο το οποίο έχει σαφή προσανατολισμό την υπονόμηση της ειδικής αγωγής ως επιστημονικό πεδίο, ως πρακτική και ως επάγγελμα κλπ. - κλπ. και δεν αναφέρομαι σε όλη την ομιλία, στέκομαι σ' αυτή τη φράση, γιατί αυτή η φράση, δυστυχώς, περιέχει μια παθογένεια της σύγχρονης πραγματικότητας του συνδικαλιστικού κινήματος.

Την παθογένεια το ότι αυτό που διδάσκουμε στους μαθητές μας, δηλαδή το να ακούει ο ένας τον άλλον και μέσα απ' το διάλογο να διαμορφώνουν άποψη, δεν είμαστε πολλές φορές σε θέση να το υιοθετήσουμε και να το εφαρμόσουμε εμείς οι ίδιοι.

Θεωρώ αδιανόητο και νομίζω ότι είναι ένα πολύ καλό μάθημα να μπορεί ο οποιοσδήποτε από μας, με την όποια επιστημοσύνη ή μη τον διακρίνει, να είναι σε θέση πριν καν ειπωθεί η μισή κουβέντα σε ένα Συνέδριο να ξέρει την πρόθεση

ή την πλάνη που βιώνουν αυτοί που διοργανώνουν το Συνέδριο, να είναι σε θέση μέσα από μικρές περιλήψεις να ξετυλίξει τις προθέσεις των εισηγητών, να είναι σε θέση να καταδικάσει μία προσπάθεια, η οποία συμβάλλει σε αυτό ακριβώς που ο συνάδελφός μας αυτός αρνείται: τη δημοκρατική διαδικασία, το σμίλευμα των απόψεων, αυτό που για 26 με το σημερινό Συνέδριο κάνουν τα Συνέδρια ΔΟΕ και ΠΟΕΔ προς όφελος της εκπαίδευσης.

Είναι ένα πολύ καλό μάθημα, όπως πολύ καλό μάθημα ήταν και αυτό που ανέφερε ο πρώην Πρόεδρος της ΔΟΕ αλλά και ο Δημήτρης Μπράτης, αυτό που έγινε με το Παιδαγωγικό Τμήμα των Πατρών. Και αυτό εντάσσεται όμως σ' αυτό που κάνουμε ως Διδασκαλική Ομοσπονδία. Πέρα απ' το τι ψηφίστηκε και πέρα από τον αγώνα που έκανε αυτό το χρονικό διάστημα η Διδασκαλική Ομοσπονδία και συνεδριακές διαδικασίες και συνδικαλιστικές δράσεις είναι αυτές που μπορούν να δώσουν την απάντηση στα όποια σχέδια. Δεν είναι ο ένας δρόμος ξέχωρος από τον άλλον.

Και νομίζω ότι αυτό οι δύο Ομοσπονδίες το έχουν παραδώσει στην κοινωνία, στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές πολύτιμο, το ότι είμαστε συνδικαλιστικές οργανώσεις που ξέρουμε να δίνουμε τους αγώνες στους δρόμους, ξέρουμε να τους δίνουμε τους αγώνες στην αντιπαράθεση τη σκληρή με τις πολιτικές ηγεσίες και τις απόψεις και τις πρακτικές, αλλά ξέρουμε να τις δίνουμε πάντοτε με το πολύτιμο μπόλιασμα του επιστημονικού λόγου που για χρόνια έχουμε ως εφόδιο και που αυτό το Συνέδριο που θεωρώ πραγματικά σημαντικό και θέλω να πιστεύω ότι θα ξαναζεί και τα επόμενα χρόνια έχει να δώσει προς την εκπαίδευση.

Σας ευχαριστώ όλους για την παρουσία, εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου και νομίζω ότι αν κάτι μένει απ' όλα αυτά που διδαχθήκαμε από τα όσα προηγήθηκαν του Συνεδρίου, ότι πρέπει να πιστεύουμε στη δημοκρατία και όχι στον αντιδημοκρατικό παρωπιδισμό.

Σας ευχαριστώ πολύ. Νομίζω, Πρόεδρε της Παγκύπριας Ομοσπονδίας, ήρθε η ώρα να κάνουμε αυτό, μια μικρή ανταλλαγή, έτσι δύο δώρα και εμείς ως Διδασκαλική Ομοσπονδία έχουμε προς την Παγκύπρια αλλά και η Παγκύπρια προς εμάς.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 1ης ΗΜΕΡΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

26ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Δομές στήριξης του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο του γενικού σχολείου για την πραγμάτωση μιας παιδαγωγικής της ένταξης και όχι του αποκλεισμού»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΔΟΕ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΙΚΙΝΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΠΟΕΔ: Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΜΑΪΟΥ 2019
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ

2η ΗΜΕΡΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Συνεχίζουμε το Συνεδριό μας με την πρώτη εισήγηση από τον κ. Θωμά Μπαμπάλη, Κοσμήτορα της Σχολής Επιστημών της Αγωγής ΕΚΠΑ, με θέμα «Η σχεδιαστική σκέψη σε ενταξιακά περιβάλλοντα μάθησης, δημιουργικές και καινοτόμες προσεγγίσεις για όλους τους μαθητές».

Να μου επιτρέψετε να αναγνώσω ένα σύντομο βιογραφικό για τον κ. Μπαμπάλη. Είναι καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, έχει διατελέσει Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης και σήμερα είναι Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών της Αγωγής και τακτικό μέλος της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Επιπλέον είναι Διευθυντής στο Κοινό Διακρατικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου με τίτλο: Σχολική συμβουλευτική και καθοδήγηση, καθώς επίσης και Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Προτύπου Πειραματικού Σχολείου Αθηνών Μαρασλείου.

Συμμετέχει ως επιστημονικός υπεύθυνος σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα, είναι κριτής σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά, είναι μέλος Επιστημονικών Επιτροπών, τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζουν σε θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού, δημιουργικότητας και καινοτομίας στην εκπαίδευση, καλλιέργειας δεξιοτήτων ζωής, ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης, σχολικής παιδαγωγικής, κοινωνικοποίησης του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον. Έχει δημοσιεύσει και επιμεληθεί 10 βιβλία και μεγάλο αριθμό άρθρων σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, με κεφάλαια σε διεθνείς και ελληνικούς συλλογικούς τόμους, τόμους πρακτικών ελληνικών και διεθνών επιστημονικών συνεδρίων και ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια.

Κύριε Μπαμπάλη το βήμα είναι δικό σας.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Καλησπέρα σας. Πριν ξεκινήσω θα ήθελα να ευχαριστήσω τη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας και την Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων, αποτελεί για μένα ιδιαίτερη τιμή και χαρά να βρίσκομαι εδώ πέρα, στο 26ο Συνέδριο, έχω δει φίλους από παλιά, εξάλλου γνωρίζουν οι περισσότεροι ότι η πορεία μου τα περισσότε-

ρα χρόνια ήταν στην εκπαίδευση, δάσκαλος για πολλά χρόνια.

Αξιότιμε Πρόεδρε της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας και της ΠΟΕΔ, μέλη και των δύο σημαντικών αυτών Οργανώσεων, αγαπητές, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να αναδείξει τη συμβολή της σχεδιαστικής σκέψης σε ενταξιακά περιβάλλοντα μάθησης και ειδικότερα να εστιάσω σε δημιουργικές καινοτόμες προσεγγίσεις για όλους τους μαθητές σε μικροεπίπεδο όμως σχολικής τάξης.

Έτσι κι αλλιώς βλέποντας το πρόγραμμα και ανατρέχοντας διαπίστωσα ότι αξιόλογες εισηγήσεις που θα έρθουν στην πορεία, θα ανακοινωθούν στην πορεία, βλέπουν όλο το φάσμα από την εκπαιδευτική πολιτική έως την πρακτική διάσταση. Ο λόγος που η δική μου εισήγηση αφορά το συγκεκριμένο θέμα αφορά και τα αντικείμενά μου που αφορούν στην ουσία διδακτικές προσεγγίσεις σε μικροεπίπεδο.

Ο συγγραφέας, λέει ο Μπουσκάλια στο βιβλίο «Το να ζεις, να αγαπάς και να μαθαίνεις» αφηγείται στην παρακάτω ιστορία: Ένας λαγός, ένα πουλί, ένα ψάρι, ένας σκίουρος, μια πάπια και διάφορα άλλα ζώα αποφάσισαν να ανοίξουν ένα σχολείο. Κάθισαν όλοι κάτω να οργανώσουν το πρόγραμμα. Ο λαγός επέμενε ότι στο πρόγραμμα έπρεπε να συμπεριληφθεί το τρέξιμο. Το ψάρι επέμενε για το κολύμπι. Το πουλί επέμενε για το πέταγμα. Ο σκίουρος επέμενε για το κάθετο σκαρφάλωμα στα δέντρα και όλα τα άλλα ζώα ήθελαν να συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα η ειδικότητά τους. Και έτσι έβαλαν τα πάντα και μετά έκαναν το ανεπανόρθωτο σφάλμα να επιμείνουν να παρακολουθήσουν όλα τα ζώα όλα τα μαθήματα.

Ο λαγός έτρεχε υπέροχα, κανείς δεν έτρεχε τόσο γρήγορα σαν το λαγό, οι άλλοι όμως επέμεναν ότι ήταν απαραίτητο για τη διανοητική και συγκινησιακή πειθαρχία να μάθουν στο λαγό να πετάει. Επέμεναν, λοιπόν, να μάθει να πετάει και τον ανέβασαν σε ένα κλαδί και του είπαν: πέτα, λαγέ. Το κακόμοιρο το ζώακι πήδησε και έσπασε το πόδι του και το κεφάλι του. Έπαθε ζημιά ο εγκέφαλός του και μετά ούτε να τρέξει καλά δεν μπορούσε. Έτσι αντί για Α στο τρέξιμο πήρε Γ. Πήρε και ένα Δ στο πέταγμα για την καλή του την προσπάθεια. Και όλοι στην επιτροπή του προγράμματος ήταν ευχαριστημένοι.

Το ίδιο έγινε και με το πουλί. Πέταγε σαν τον άνεμο εδώ και κει. Έκανε τούμπες και κόλπα και έπαιρνε Α στο πέταγμα. Οι άλλοι όμως επέμεναν ότι έπρεπε να μάθει να σκάβει τρύπες σαν τυφλοπόντικας. Βέβαια το πουλί έσπασε τελικά τα φτερά του και το ράμφος του και πολλά άλλα και δεν μπορούσε πια ούτε να πετάει. Όλοι

όμως ευχαριστηθήκαν που του έβαλαν ένα Γ στο πέταγμα και ούτω καθεξής.

Και ξέρετε ποιος ήταν ο αριστούχος αυτού του σχολείου; Ένα χέλι. Γιατί μπορούσε να κάνει τα πάντα σχεδόν αρκετά καλά.

Η παραπάνω ιστορία θυμίζει το γνωστό απόφθεγμα του Αϊνστάιν «Ο καθένας είναι μεγαλοφυΐα αλλά αν κρίνεις ένα ψάρι από την ικανότητά του να σκαρφαλώσει σε ένα δέντρο θα περάσει όλη του τη ζωή πιστεύοντας πως είναι ηλίθιο».

Η διαφορετικότητα είναι δεδομένη. Ο καθένας μας είναι μια μοναδική στιγμή στην ιστορία, ένα ξεχωριστό μείγμα της γενετικής μας κληρονομιάς, των εμπειριών μας και των σκέψεων και αισθημάτων που υφάνθηκαν εξ' αυτών και που συγκροτούν τη μοναδική μας συνείδηση. Όλοι μας διαθέτουμε μεγάλες φυσικές δυνατότητες αλλά με διαφορετική μορφή.

Αν η εκπαίδευση εξακολουθήσει να μην προάγει μια συνολική εικόνα των ανθρωπίνων ικανοτήτων, τότε πολλοί από τους μαθητές μας δεν θα ανακαλύψουν ποιοι πραγματικά είναι ή ποιοι θα μπορούσαν να είναι. Αυτή η στενή οπτική της ικανότητας αποτελεί ταυτόχρονα και μια πλατιά οπτική της ανικανότητας. Κάποιοι άνθρωποι με αναπηρίες συχνά στιγματίζονται απ' την αναπηρία τους και δεν αντιμετωπίζονται ως άτομα με κάποιου είδους αναπηρία αλλά ως ανίκανοι άνθρωποι. Ωστόσο, η πραγματική τους δύναμη και η αληθινή τους ταυτότητα ενδέχεται να βρίσκεται σ' αυτές τις ανεξερευνήτες περιοχές ταλέντου.

Από πολύ νωρίς η ευρύτερη παιδεία, όπως ασκείται από τους θεσμούς του κοινωνικού συστήματος: οικογένεια, σχολείο, κοινότητα, μέσα μαζικής ενημέρωσης, αντί να εντάσσει τα νέα μέλη στην κοινωνική πραγματικότητα στην ουσία τα ταξινομεί σε κατηγορίες: καλός, μέτριος, ευφυής, αδύνατος, απροσάρμοστος, με μια τάση να ανταποκριθεί στο αίτημα του one size its all.

Το πώς το κάθε παιδί ανταποκρίνεται στη διαφορετικότητά του, με βάση τη δική του αντίληψη και αυτή του ευρύτερου περιβάλλοντός του, αν δηλαδή θα την αποδεχθεί ή θα μετανιώνει γι' αυτή, συμβαδίζει με την αυτοεικόνα, την αυτοεκτίμηση και την αυτοαντίληψή του, η οποία εν πολλοίς διαμορφώνεται από τον εκπαιδευτικό, τους συμμαθητές, το σχολείο, τα αναλυτικά προγράμματα και την ευελιξία τους να δίνουν και να αποδέχονται διαφορετικές εκδοχές.

Μια φορά και έναν καιρό στην Ελβετία ζούσε ένας γέρος κόμης που είχε ένα γιό αλλά ήταν βλάκας και δεν μπορούσε να μάθει τίποτα. Έτσι ο πατέρας είπε: άκουσε γιέ μου, δεν μπορώ να βάλω τίποτα στο κεφάλι σου, όσο σκληρά και αν προσπαθώ. Πρέπει να φύγεις μακριά από εδώ. Θα σε στείλω σε έναν διάσημο δάσκαλο. Θα κάνει μια δοκιμή μαζί σου. Ο γιός έκανε μαθήματα σ' αυτόν τον δάσκαλο ένα χρόνο. Όταν επέστρεψε ο πατέρας, αγανάκτησε ακούγοντας πως όλα όσα είχε μάθει ο γιός του ήταν τι λένε τα σκυλιά όταν γαυγίζουν. Τον έστειλε άλλο έναν χρόνο σπουδές σε άλλο δάσκαλο. Όταν ο γιός επέστρεψε, είπε ότι είχε μάθει να καταλαβαίνει τι λένε τα πουλιά.

Μανιασμένος που ο γιός του σπατάλησε και πάλι το χρόνο του ο πατέρας απείλησε: θα σε στείλω σε έναν τρίτο δάσκαλο αλλά αν πάλι δεν μάθεις τίποτα, δεν θα

είμαι πια ο πατέρας σου. Όταν τελείωσε ο χρόνος, η απάντηση του γιού όταν τον ρώτησε τι είχε μάθει ήταν: τι λένε οι βάτραχοι όταν κουάζουν. Πολύ οργισμένος ο πατέρας αποκήρυξε το γιό του και διέταξε τους υπηρέτες του να τον πάνε στο δάσος και να τον σκοτώσουν. Όμως οι υπηρέτες τον λυπήθηκαν και απλώς τον εγκατέλειψαν στο δάσος.

Ο ήρωας της ιστορίας τιμωρείται σκληρά για τη διαφορετικότητά του, αλλά ο ίδιος επιδεικνύοντας μια σθεναρή αντίσταση στις λεγόμενες παραλυτικές μαθησιακές εμπειρίες εμμένει στη μοναδικότητά του. Από την άλλη ο επόμενος ήρωας ο Πέπερ έμαθε να μετανιώνει για τη διαφορετικότητά του.

Μακριά στη ζούγκλα της Αφρικής ζούσε, λοιπόν, ένας πίθηκος που πετούσε και τον έλεγαν Πέπερ. Ο Πέπερ ήταν διαφορετικός. Δεν ήταν όντως σαν όλες τις ιπτάμενες μαϊμούδες. Δεν έτρωγε μπανάνες όπως όλοι οι άλλοι. Ήθελε να είναι διαφορετικός. Έτρωγε πιπεριές. Κανείς ποτέ δεν έβγαине έξω απ' τη ζούγκλα. Έτσι ο Πέπερ που ήταν διαφορετικός αποφάσισε να πάει στην Αμερική. Όταν οι άνθρωποι εκεί τον είδαν, άλλοι άρχισαν να γελούν και άλλοι να ουρλιάζουν.

Έπειτα ένας άνθρωπος από το ζωολογικό κήπο ήρθε και τον έπιασε με παγίδα. Τώρα ο Πέπερ είναι λυπημένος. Δεν του αρέσει το κλουβί όπου τον έκλεισαν. Έκανε τότε έναν όρκο, ότι αν κάποτε έβγαине έξω, δεν θα ξαναήταν ποτέ πια διαφορετικός. Και τότε λίγα λεπτά αργότερα είδε πως κάποια κάγκελα ήταν αρκετά λυγισμένα για να πετάξει έξω. Πετάχτηκε έξω και σε δύο μέρες ήταν πίσω στη ζούγκλα. Κράτησε βέβαια την υπόσχεσή του. Δεν υπήρξε ποτέ πια διαφορετικός.

Από τις παραπάνω ιστορίες εκπορεύονται δύο εκδοχές. Η μία της πολυμορφίας, της ιδιαιτερότητας και του σεβασμού απέναντι σ' αυτή και η άλλη της ισοπέδωσης, ομογενοποίησης. Δυστυχώς, οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν την τάση να γίνονται καχύποπτοι, ανήσυχοι, ακόμα και φοβισμένοι απέναντι σε κάποιον που είναι διαφορετικός. Και οι πρακτικές του ίδιου του σχολείου συχνά περνούν στη συνείδηση των παιδιών ένα φάσμα κοινωνικών κυρώσεων απέναντι στην απόκλιση. Κυρώσεις οι οποίες μάλιστα γίνονται ισχυρότερες γι' αυτούς που επιτρέπουν να φανεί η διαφορετικότητά τους.

Μια τέτοια οπτική συνιστά πρόβλημα. Και τα προβλήματα πρέπει να προβλέπονται, να προλαμβάνονται και να αντιμετωπίζονται εν τη γενέσει, ώστε να αποτραπούν όταν ακόμη είναι προβληματάκια. Η αναβλητικότητα, η συμπεριφορική αποφυγή, η συστηματική μετάθεση σε μελλοντικό χρόνο εργασιών και άλλων υποχρεώσεων, η μυωπική στάση, ο χαμένος χρόνος επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά και οδηγούν σε μελλοντικά προβλήματα. Όπως φαίνεται και στον παρακάτω μύθο του Αισώπου καλό είναι να σκοτώνουμε το πρόβλημα, όσο είναι ακόμα μικρό.

Ήταν μια φορά ένας ψύλλος πάνω σε έναν άνθρωπο. Φανερά συγχυσμένος ο άνθρωπος κάποια στιγμή τον βρήκε και τον έπιασε. "Εσύ είσαι, του είπες που με κατατρώς;" Μην με σκοτώσεις, άνθρωπέ μου, ικέτευσε ο ψύλλος γιατί το κακό που σου κάνω είναι τόσο μικρό όσο και εγώ. Όμως ο άνθρωπος του απάντησε: κανένα

κακό δεν είναι αληθινά μικρό. Δεν πρέπει να αφήνει κανείς το κακό να επιβιώνει όταν το βρίσκει. Ούτε μικρό, ούτε μεγάλο.

Η μακροπρόθεσμη επίλυση προβλημάτων, λοιπόν, συνδέεται με το σχεδιασμό, ο οποίος περιλαμβάνει ένα μεγάλο βαθμό πρόληψης. Σχεδιασμός είναι η συνειδητή διαδικασία λήψης απόφασης με την οποία η πληροφορία ή μια ιδέα μετασχηματίζεται σε ένα αποτέλεσμα από: προϊόν ή άυλο: υπηρεσία.

Κάθε άνθρωπος είναι σχεδιαστής ή έστω εν δυνάμει σχεδιαστής, διότι καθένας σε καθημερινό επίπεδο διαθέτει την ικανότητα να οπτικοποιεί, να προεικονίζει γεγονότα, περιστατικά, πράξεις, ενέργειες, δημιουργήματα πριν από την υλοποίηση, πραγμάτωση ή τη δημιουργία τους. Ο σχεδιασμός αποτελεί τον βασικότερο ίσως παράγοντα της κοινωνικής, οικονομικής, οικολογικής, πολιτιστικής και εκπαιδευτικής λειτουργίας ή δυσλειτουργίας.

Η επιτυχία του σημερινού σχολείου και κατ' επέκταση των σημερινών μαθητών απαιτεί αλλαγή, μεταμόρφωση της εκπαίδευσης και απομάκρυνση από την ακαδημαϊκή ψευδαισθηση. Σήμερα περισσότερο από ποτέ οι άνθρωποι κοινωνίες εξαρτώνται από μια ποικιλία ταλέντων και όχι από μία μονοδιάστατη αντίληψη περί ικανότητας. Οι μαθητές με χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις ενδέχεται να διαθέτουν άλλες ισχυρές ικανότητες, τις οποίες κατά το πέρασμά τους από το πολυετές εκπαιδευτικό σύστημα ίσως να μην ανακαλύψουν ποτέ και να παραμείνουν σε μια κατάσταση ύπνωσης.

Ενδέχεται, επίσης, να θεωρούν τον εαυτό τους αποτυχημένο και να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι δεν είναι και πολύ έξυπνοι. Βέβαια η προφητεία αυτή μπορεί να μην επαληθευτεί στην ενήλικη ζωή αλλά ας αναλογιστούμε πόσες είναι οι περιπτώσεις που επαληθεύεται.

Σύμφωνα με τα πορίσματα πρόσφατων διεθνών ερευνών η ανθρώπινη νοημοσύνη, πέρα από τη διαφορετικότητα διαθέτει, επίσης, ποικιλία και δυναμική. Η ποικιλία εξηγεί για ποιο λόγο ο κόσμος μας είναι γεμάτος μουσική, τεχνολογία, τέχνη, χορό, αρχιτεκτονική, επιχειρήσεις, πρακτικές επιστήμες, αισθήματα, σχέσεις και ανακαλύψεις που πραγματικά λειτουργούν. Η δυναμική συνδέεται με τη συντονισμένη λειτουργία και των δύο ημισφαιρίων του εγκεφάλου, το εργαλείο που προνόησε η φύση για την επιβίωση του ανθρώπινου είδους.

Ο Τζέιμς Χέβιν κατέληξε σε ένα πόρισμα που ξάφνιαζε με τη διατύπωσή του: Το να εκπαιδεύεις ανθρώπους μέσα από τις δραστηριότητες του σχολικού προγράμματος που σχετίζονται κατ' ουσίαν μόνο με το αριστερό ημισφαίριο του εγκεφάλου είναι, έλεγε, σαν να προπονείς κάποιον για αγώνα δρόμου εξασκώντας μόνο το ένα του πόδι και αφήνοντας το άλλο να ατροφήσει.

Χρειάζεται, λοιπόν, μια αλλαγή στην εκπαίδευση. Η μεταρρύθμιση δεν είναι αρκετή. Είναι επιτακτική η ανάγκη και η προετοιμασία των σημερινών μαθητών όχι μόνο να διαχειριστούν το ρυθμό αλλαγής αλλά να ευδοκιμήσουν και να εγγυηθούν με μέσο την αλλαγή. Τα υπάρχοντα συστήματα εκπαίδευσης δεν σχεδιάστηκαν για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Αναπτύχθηκαν για να ανταποκριθούν στις ανάγκες άλλων εποχών.

Οι απαιτήσεις των καιρών οφείλουν να συμβαδίζουν με νέες προσεγγίσεις στη μάθηση και διδασκαλία και με την καλλιέργεια δεξιοτήτων μετασχηματισμού. Σύμφωνα με τον Γκάρντεν το ισχύον επίσημο εκπαιδευτικό πρόγραμμα - σύστημα προετοιμάζει τους μαθητές για τον κόσμο του παρελθόντος περισσότερο παρά για τον πιθανόν κόσμο του μέλλοντος. Ο ίδιος προτείνει 5 μυαλά για το μέλλον: το πειθαρχημένο, το συνθετικό, το δημιουργικό, το μυαλό που σέβεται, στην ουσία χαιρετίζει τις διαφορές μεταξύ ατόμων και μεταξύ ομάδων, προσπαθεί να καταλάβει τους άλλους και επιδιώκει να συνεργαστεί αποτελεσματικά μ' αυτούς και το ηθικό μυαλό.

Οι βασικές ικανότητες με τις οποίες πρέπει η εκπαίδευση να εφοδιάσει τον σύγχρονο πολίτη είναι οι γνώσεις, η κατανόηση των κωδίκων συμπεριφοράς των διαφόρων κοινωνιών, κατανόηση των εννοιών του ατόμου, της ομάδας, της κοινωνίας, της κουλτούρας και της ιστορικής τους εξέλιξης, κατανόηση της διαπολιτισμικής διάστασης. Οι δεξιότητες, επικοινωνιακή επικοινωνία, έμπνευση εμπιστοσύνης, δημιουργικός χειρισμός των αρνητικών συναισθημάτων, διαπραγμάτευση και οι στάσεις: μέριμνα και σεβασμός για τους άλλους, θέληση για υπερπήδηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων, ευθύτητα.

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, μαθητές σχεδιαστές, μαθητές που θα είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις ως ευκαιρία για το σχεδιασμό, χρησιμοποιώντας ως μέσο δεξιότητες ζωής, όπως τη συνειδητή ηθική και υπεύθυνη λήψη αποφάσεων, την επικοινωνιακή επίλυση προβλημάτων, την αξιοποίηση της κριτικής και δημιουργικής σκέψης, την αποτελεσματική επικοινωνία στην οικοδόμηση υγιών και θετικών διαπροσωπικών σχέσεων, την αυτεπίγνωση και την ενσυναίσθηση, την αναγνώριση, διαχείριση και έκφραση των συναισθημάτων, κυρίως των αρνητικά φορτισμένων, με κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους.

Ο τρόπος με τον οποίον οι σχεδιαστές σκέφτονται και ενεργούν συνιστά σχεδιαστική σκέψη. Η σχεδιαστική σκέψη δεν είναι μόνο μια διαδικασία προσέγγισης, μια μέθοδος με συγκεκριμένα στάδια και τεχνικές, αλλά και μια νοοτροπία - στάση, ένας, δηλαδή, διαφορετικός τρόπος αντίληψης, προσέγγισης και θέασης των πραγμάτων. Τα βασικά χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την προσέγγιση της σχεδιαστικής σκέψης είναι τα εξής: ανθρωποκεντρική προσέγγιση, ολιστική προσέγγιση, κυκλική προσέγγιση, ενσυναίσθηση, δημιουργικότητα, ασάφεια, αποκλίνουσα και συγκλίνουσα σκέψη, συνεργατικότητα και διεπιστημονικότητα, αισιοδοξία, επικοινωνιακή σκέψη.

Τρία είναι τα βασικά στοιχεία και οι κύριοι στόχοι της σχεδιαστικής σκέψης. Η σχεδιαστική σκέψη χρησιμοποιείται για να επανασχεδιάσει θεμελιωδώς τα σχολικά μοντέλα και συστήματα. Κατά τον επανασχεδιασμό υιοθετείται μια πειραματική νοοτροπία. Μια αμφισβήτηση και μια προσαρμοστικότητα, ενώ υποστηρίζεται η συνεργασία ώστε να επιτευχθεί η ένταξη όλων των εμπλεκόμενων.

Η σχεδιαστική σκέψη υποστηρίζει την αλλαγή στη σχολική κουλτούρα, μεταβάλλοντας τον τρόπο συνεργασίας των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί αναγνω-

ρίζουν τον εαυτό τους ως παράγοντα δράσης και αλλαγής και αλλάζουν τον τρόπο συνεργασίας τους σε επίπεδο αναλυτικών προγραμμάτων και σχολικών εν γένει προκλήσεων, με αρωγούς τους διευθυντές, που λειτουργούν ως μοχλός ενδυνάμωσής τους για καινοτομία. Η σχεδιαστική σκέψη υποστηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων του 21ου αιώνα.

Από τα όσα βέβαια αναφέρθηκαν μέχρι τώρα προκύπτει ένας προβληματισμός. Πώς η σχεδιαστική σκέψη μπορεί να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα του τύπου: πώς σχεδιάζονται τα σχολεία (;), πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί να συνεργαστούν αποτελεσματικά (;), πώς μπορούν όλοι οι μαθητές να συνεισφέρουν και να ωφεληθούν (;) και αν θέλουμε οι μαθητές μας να είναι φορείς αλλαγής, πώς και τι θα διδάξουμε διαφορετικά;

Η εισαγωγή μιας αλλαγής προϋποθέτει και αρκετό σχεδιασμό, δημιουργικότητα και καινοτομία. Οι τρεις αυτές έννοιες συνδέονται μεταξύ τους και χρειάζεται να γίνουν κατανοητές με ολιστικό τρόπο. Ο σχεδιασμός κατά τη μετάβαση από τη θεωρητική σύλληψη στην ενεργό δράση αξιοποιεί τη δημιουργική σκέψη υπό την έννοια της επινόησης νέων μορφών τεχνημάτων, με απώτερο σκοπό την καινοτομία, δηλαδή ευοίωνες με προοπτική συνθέσεις ή μετασχηματισμούς γνωστών κυρίως στοιχείων και παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών που βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής του ανθρώπου.

Ο όρος εκπαιδευτικές καινοτομίες χρησιμοποιείται για να περιγράψει σκόπιμες και συστηματικές δράσεις, ενέργειες, δραστηριότητες ή και ολοκληρωμένα προγράμματα τα οποία εντάσσουν, αξιοποιούν και προωθούν βελτιώσεις, αλλαγές και νέες εκπαιδευτικές αντιλήψεις, συγκεκριμένων πλευρών της σχολικής πραγματικότητας, σε 4 κατά βάση επίπεδα: εφαρμογή νέων εκπαιδευτικών μεθόδων και στρατηγικών, χρήση νέων εκπαιδευτικών μέσων, ανάπτυξη μαθησιακών δεξιοτήτων που δεν συνδέονται με κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο, π.χ. δεξιότητες, διερεύνηση ή συνεργατική επίλυση προβλημάτων και αλλαγή παιδαγωγικών αρχών και πεποιθήσεων για τους στόχους, τις προτεραιότητες και τις εκπαιδευτικές πρακτικές.

Σύμφωνα με τον Έλison διακρίνονται δύο διατάξεις στις εκπαιδευτικές καινοτομίες: η διδακτική καινοτομία για την οποία εκ των πραγμάτων εστιάζει η εισήγησή μου και η διοικητική καινοτομία που αφορά τον πειραματισμό και το μετασχηματισμό των οργανωτικών μοντέλων.

Οι παράγοντες οι οποίοι προσδιορίζουν την καινοτομία στην εκπαίδευση δεν είναι αυστηρά οριοθετημένοι αλλά αλληλοεξαρτώμενοι. Συνήθως τοποθετούνται σε τρία επίπεδα: μικροεπίπεδο, έχουν άμεση σχέση με τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, δηλαδή την προθυμία, την ετοιμότητα και την επάρκειά τους, ώστε να βρουν καινοτόμα στην τάξη και στο σχολείο τους, π.χ. ειδικές ικανότητες, γνώσεις και δεξιότητες, ακόμη στο επίπεδο αυτό ανήκουν και προσωπικοί παράγοντες, όπως οι σχέσεις με τους μαθητές και τους συναδέλφους στο σχολείο, μεσοεπίπεδο: οι παράγοντες που αναπτύσσονται και αφορούν στο κοινωνικό πλαίσιο, στο οποίο

εντάσσεται η σχολική ομάδα, εμπεριέχουν τις δομές διαχείρισης και υποστήριξης σε τοπικό επίπεδο, τις υποδομές των σχολείων, καθώς και την επίδραση που ασκούν οι τοπικές αρχές της εκπαίδευσης και η ευρύτερη κοινωνία στη σχολική κουλτούρα και μακροεπίπεδο: παράγοντες που καθορίζονται από τα εθνικά προγράμματα σπουδών, εθνικές ή υπερεθνικές πολιτικές.

Η υιοθέτηση εκπαιδευτικών καινοτομιών έχει σπουδαία σημασία καθώς μπορεί να οδηγήσει στην αντικατάσταση παρωχημένων προγραμμάτων σπουδών, στην ανάπτυξη βελτιωμένων και αποτελεσματικών πρακτικών για τη διδασκαλία, τη μάθηση και την αξιολόγηση, σε αλλαγές στην οργάνωση και στη διοίκηση και τέλος στην εξέλιξη των σχολείων και του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα.

Έχει παρατηρηθεί βέβαια ότι στην εκπαίδευση ο ρυθμός αλλαγών είναι πολύ αργός ή αδύναμος σε σχέση με άλλα πεδία ή συστήματα, παρότι σκοπός είναι η ανάπτυξη μαθητών και η προετοιμασία τους για τη ζωή. Οι εκπαιδευτικοί στην πλειονότητά τους εξακολουθούν να βασίζονται σε παραδοσιακές προσεγγίσεις με επίκεντρο το διδακτικό περιεχόμενο, όπου τα αντικείμενα παρουσιάζονται στους μαθητές από τον εκπαιδευτικό μέσω εισηγήσεων, το ένα μοναδικό εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και την αξιολόγηση των μαθητών μέσω συμβατικών γραπτών διαγωνισμάτων ή τεστ.

Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί έχουν για κάποιους λόγους μια εγγενή αντίσταση στην αλλαγή. Συναντούν και προσκρούουν σε κάποια εμπόδια. Τα εμπόδια αυτά διαχωρίζονται σε εμπόδια πρώτης τάξης και δεύτερης τάξης. Τα εμπόδια της πρώτης τάξης που είναι και τα πιο εμφανή αφορούν κυρίως τις πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες οφείλονται στο περιβάλλον στο οποίο εισάγεται η καινοτομία, όπως η έλλειψη πρόσβασης σε πόρους, η έλλειψη χρόνου, η έλλειψη αποτελεσματικής κατάρτισης ή διάφορα τεχνικά προβλήματα.

Τα εμπόδια της δεύτερης κατηγορίας περιλαμβάνουν αντιστάσεις που προέρχονται από έλλειψη αυτοπεποίθησης, αρνητική στάση απέναντι στην αλλαγή και ελλιπή κατανόηση των ωφελειών που μπορεί να επιφέρει μια καινοτομία. Η καινοτομία και οι απαραίτητες αλλαγές στις κοινωνικές πρακτικές που σχετίζονται με την εκπαίδευση υπόκεινται σε μεγάλο βαθμό στα εμπόδια δεύτερης τάξης, τα οποία είναι βαθιά ριζωμένα στην ψυχολογία των εκπαιδευτικών και απαιτούν και τη μεγαλύτερη αλλαγή, καθώς απορρέουν απ' την αντίληψη του ρόλου τους ως μεταρρυθμιστών. Η επαγγελματική εξέλιξη και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι ένας τρόπος για να αντιμετωπιστούν τα παραπάνω εμπόδια.

Η καχυποψία, η εσωστρέφεια, η μοιρολατρία, η απάθεια, ο ωχαδερφισμός, η ρουτίνα, η έλλειψη εμπιστοσύνης και λογοδοσίας αποδυναμώνουν τους παραγωγικούς ιστούς της εκπαίδευσης. Χρειάζεται όραμα, όραμα των πολλών, σχέδιο, σαφή δράση. Ακόμη χρειάζεται ένα περιβάλλον δεκτικό στη νοητική διαφορετικότητα, στην εθνική ποικιλία και στο πολιτικό άνοιγμα.

Πολλές είναι οι διακηρύξεις από το 1948 έως σήμερα που ασχολούνται με την ισότητα ευκαιριών και τα άτομα και ειδικά για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και

αναπηρίες. Όπως όλοι οι μαθητές αποτελούν ξεχωριστές οντότητες που δεν συνιστούν ένα ομοιογενές σύνολο, έτσι και οι μαθητές με αναπηρίες αποτελούν ξεχωριστές οντότητες και όχι ελλειμματικές, που πρέπει να αποτινάξουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Οι στόχοι της ειδικής αγωγής οφείλουν να εναρμονίζονται και να είναι κοινοί με τους στόχους της γενικής αγωγής, ενώ οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι πολύ καλά καταρτισμένοι και επιμορφωμένοι στις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές και διδακτικές πρακτικές, ώστε να ανταποκρίνονται και να προσαρμόζονται στις ατομικές δυνατότητες και απαιτήσεις των μαθητών, χωρίς να εφαρμόζουν καθολικά τυπικές μεθόδους και θεραπείες.

Η ένταξη προσβλέπει στη μετατροπή των υπάρχουσών δομών, καλύπτει πολλαπλά επίπεδα: κοινωνικό, πολιτισμικό, εκπαιδευτικό, επιμορφωτικό, θεσμοθετημένο, κοινοτικό και περιλαμβάνει το σχεδιασμό σε δύο τουλάχιστον βασικούς άξονες: τον άξονα των αναλυτικών προγραμμάτων και τον άξονα της εκπαίδευσης - επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τον άξονα των αναλυτικών προγραμμάτων, ο οποίος αποτελεί καθοριστικό παράγοντα της μαθητικής επιτυχίας ή αποτυχίας και της ένταξης ή του αποκλεισμού, απαιτείται αναπροσαρμογή και ανανέωση των εκπαιδευτικών σκοπών και στόχων, του περιεχομένου της διδακτικής μεθοδολογίας, των διδακτικών μέσων και υλικών, της αξιολόγησης των μαθητών. Η μονολιθική οπτική των αναλυτικών προγραμμάτων που κυριαρχούνται από τη γλώσσα και τα μαθηματικά έχει αποδιώξει θεματικές χρήσιμες για την ανταπόκριση των μαθητών στο ρόλο τους ως ενεργοί πολίτες και για τη βιωσιμότητα της κοινωνίας.

Επιπρόσθετα, οι μέθοδοι διδασκαλίας στηρίζονται ως επί το πλείστον στην αναπαραγωγή, εκμάθηση, αποστήθιση, απόδοση και αξιολόγηση. Είναι αναγκαίο πια στο επίκεντρο να τίθεται το άτομο, οι ανάγκες και οι δυνατότητές του και να λαμβάνονται ταυτόχρονα υπόψη τα σύγχρονα δεδομένα της κοινωνίας, του πολιτισμού και της επιστήμης.

Οι βασικές αρχές που οφείλουν να διέπουν τα αναλυτικά προγράμματα είναι, σύμφωνα με την καθηγήτρια την κα Ζώνη Σιδέρη, το εύρος, η συνάφεια, η ισορροπία, η διαφοροποίηση, η αποτελεσματικότητα.

Όσον αφορά τον άξονα της εκπαίδευσης - επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στο μικροεπίπεδο της σχολικής τάξης κρίνεται απαραίτητη η εισαγωγή νέου τύπου δραστηριοτήτων και η εφαρμογή νέων μεθόδων διδασκαλίας που να παρέχουν την ελευθερία της επιλογής στους εκπαιδευτικούς, να καλλιεργούν τη φαντασία και τη δημιουργικότητα των μαθητών και να διαμορφώνουν ένα θετικό υποστηρικτικό φιλικό και ζεστό κλίμα, μακριά από τις πρακτικές της ρουτίνας, της άνοιας, της πλήξης, του κομπορμιισμού, της γραμμικότητας και της κατάτμησης.

Ο σχεδιασμός αυτός θα ωφελήσει το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού και ιδιαίτερα τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή και αναπηρίες. Σε ένα ενταξιακό εκπαιδευτικό πλαίσιο ο ρόλος του εκπαιδευτικού χρειάζεται αναθεώρηση, αρχικά από τον ίδιο και συνειδητοποίηση ότι διαφέρει σε πολύ μεγάλο βαθμό από το ρόλο του παραδοσιακού εκπαιδευτικού που λειτουργούσε ως φύλακας και διανομέας της γνώσης.

Οι εκπαιδευτικοί εδώ λειτουργούν κατά κύριο λόγο ως οργανωτές της μαθησιακής διαδικασίας. Χωρίς να παραμελείται η αξία του περιεχομένου της γνώσης επικεντρώνονται κυρίως στο να μάθουν τους μαθητές τους να αναζητήσουν και να ανακαλύψουν μαζί τους τη γνώση και να οργανώσουν βιώματα επιτυχίας και ευκαιρίες μάθησης, ώστε η διδακτική και μαθησιακή δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα στη σχολική τάξη, να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική.

Ο Ρότζερς χρησιμοποίησε την αναλογία τάξης και μαθητών με τον αγρότη και τους σπόρους. Παρόλο που ο αγρότης δεν μπορεί να εξαναγκάσει τους σπόρους να αναπτυχθούν, μπορεί να παρέχει τα θρεπτικά συστατικά και τις συνθήκες, οι οποίες θα επιτρέψουν στους σπόρους να αναπτύξουν το δικό τους δυναμικό. Με αντίστοιχο τρόπο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εγκαθιδρύσουν συνθήκες ψυχολογικής ασφάλειας και σταθερότητας, οι οποίες θα επιτρέψουν στα παιδιά να αναπτυχθούν.

Είναι σημαντικό να αξιοποιούν ανθρωποκεντρικές τεχνικές σχεδιασμού για να κατανοήσουν καλύτερα τους μαθητές τους και να γίνονται σχεδιαστές του βιώματος στις τάξεις τους, γεγονός που τους καθιστά επαγγελματίες εκπαιδευτικούς, προωθώντας την αυθεντική αλλαγή, αυτή, δηλαδή, που καθοδηγείται απ' τις ανάγκες των μαθητών και όχι από τις επιταγές του σχολείου ή της πολιτείας. Δίνοντας ύψιστη προτεραιότητα στο ρόλο τους ως μέντορες, φέρνουν τους μαθητές τους προ των ευθυνών τους και λειτουργούν με ευελιξία σεβόμενοι τις ανάγκες, τα βιώματα και τα ενδιαφέροντα της σχολικής τάξης ως ομάδα.

Αν θέλουμε να αλλάξουμε την εκπαίδευση ώστε να γίνει πιο ευχάριστη και πιο αποτελεσματική για όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές και προκειμένου να κερδίσουμε το χρόνο μέχρι να γίνει πράξη μια ριζοσπαστική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι οφείλουν να γίνουν οι σχεδιαστές και ανασχεδιαστές των αναλυτικών προγραμμάτων, των διδακτικών μεθόδων, των σχολικών συστημάτων και των ιδίων των σχολείων.

Σ' αυτό, λοιπόν, συμβάλλει ιδιαίτερα η μεθοδολογία σχεδιασμού, γιατί αποτελεί τρόπο σκέψης, γιατί σημαίνει να πιστεύουμε ότι μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά. Γιατί η μεθοδολογία σχεδιασμού δείχνει εμπιστοσύνη στις δημιουργικές δυνατότητες του εκπαιδευτικού και των μαθητών και αποτελεί μια διαδικασία αναδιαμόρφωσης των δυσκολιών, των δύσκολων προκλήσεων σε ευκαιρίες σχεδιασμού.

Τα οφέλη είναι πάρα πολλά. Συνοψίζονται ως ακολούθως: βελτιωμένη συνεργασία, εύρεση λύσεων που ταιριάζουν στην ιδιομορφία και ιδιαιτερότητα μιας τάξης ενός σχολείου, περισσότερη εμπιστοσύνη στην αξία της δημιουργικότητας, τρόποι αύξησης της ενεργού συμμετοχής των μαθητών και περισσότερη διασκέδαση.

Φαίνεται ότι υπάρχει ένα σταθερό σύνολο προκλήσεων που επικεντρώνεται η μεθοδολογία σχεδιασμού. Στο πρόγραμμα σπουδών ο εκπαιδευτικός ακολουθεί μια σχεδιαστική διαδικασία τέτοια που συνδέει το περιεχόμενο της ύλης με τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες των μαθητών του, ώστε να τους εμπνεύσει για παράδειγμα να αποκτήσουν περιβαλλοντική ευαισθησία, να ενδιαφερθούν για την παγκόσμια ιστορία, να εξερευνήσουν θέματα που τους είναι άγνωστα και να τους ενισχύσει γλωσσικά.

Στο χώρο της σχολικής αίθουσας, το χρώμα, η θερμοκρασία, ο φωτισμός, η επιλογή και η τοποθέτηση των αντικειμένων του σχολικού περιβάλλοντος στο χώρο συνδέεται με το στυλ του εκπαιδευτικού και στέλνει μηνύματα ως προς τις δασκαλομαθητικές και διαμαθητικές σχέσεις και τον τρόπο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των εμπλεκόμενων μελών.

Στις διαδικασίες και τα εργαλεία, πρόκειται για τους ήδη καθορισμένους τρόπους λειτουργίας του σχολικού συστήματος, οι οποίοι μπορούν να σχεδιαστούν και να αναδιαμορφωθούν. Για παράδειγμα, ακόμα και το πιο απλό, τρόποι άφιξης και αναχώρησης των μαθητών στο σχολείο ή η υποστήριξη της γονεϊκής εμπλοκής - συμμετοχής στα σχολικά δρώμενα, στα συστήματα, ο καθένας που αποτελεί μέρος ενός συστήματος μπορεί να το επηρεάσει, διότι έχει μερίδιο συνεισφοράς στο σχεδιασμό του.

Ενίοτε οι προκλήσεις αυτές αντιμετωπίζονται από μία ομάδα σε επίπεδο περιφέρειας, ιδίως για τις πιο περίπλοκες προκλήσεις που έχουν πολλούς εμπλεκόμενους. Ενίοτε οι προκλήσεις αντιμετωπίζονται σε επίπεδο σχολείου, με έναν βασικό κορμό από εκπροσώπους των εκπαιδευτικών να κινούν τις διαδικασίες και ενίοτε αυτές οι προκλήσεις αντιμετωπίζονται από εκπαιδευτικούς ή μικρές ομάδες εκπαιδευτικών και εκεί, εκεί ξεκινάει η αλλαγή από τη βάση.

Η υπάρχουσα εκπαιδευτική πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από έναν ολοένα και αυξανόμενο ανομοιογενή πληθυσμό και μια διδασκαλία που απευθύνεται στο μέσο μαθητή, το σχολείο του μέσου όρου, όπως το λέμε, και ακολουθείται για όλους η ίδια διδακτέα ύλη, οι ίδιες διδακτικές μέθοδοι, ο ίδιος ρυθμός μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να αναζητήσουν τεχνικές, στρατηγικές και μεθόδους που να ανταποκρίνονται στο σεβασμό της αρχής της διαφορετικότητας και να ενισχύσουν τη συμμετοχή όλων των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Εκπαιδευτικές πρακτικές που λαμβάνουν υπόψη τις ανομοιογενείς ανάγκες όλων των μαθητών είναι ενδεικτικά η διαφοροποιημένη διδασκαλία και η δημιουργική διδασκαλία. Αναλυτικότερα η διαφοροποιημένη παιδαγωγική προσέγγιση - διδασκαλία προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα σε ένα ενταξιακό πλαίσιο που συμβάλλει στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, δηλαδή την ισότιμη αντιμετώπιση και την ομαλή ένταξη και προσαρμογή όλων των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην κοινωνία εν γένει.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι μια προσέγγιση στη μάθηση που αποδέχεται πλήρως και ανταποκρίνεται στην ποικιλία των ταλέντων, ικανοτήτων, ενδιαφερόντων και επιθυμιών όλων των μαθητών.

Κάθε διάσταση της ανθρώπινης και πολιτισμικής διαφορετικότητας εκτιμάται ως φυσιολογική. Από τη στιγμή που οι μαθητές μαθαίνουν, συμμετέχουν και δείχνουν τη γνώση τους με διαφορετικούς τρόπους, η διαφορετικότητα σημαίνει την προσφορά πολλαπλών διαδρομών που οδηγούν στη μαθησιακή επιτυχία στην τάξη, δεδομένου ότι οι άνθρωποι διαφέρουν μεταξύ τους με ποικίλους τρόπους, η δημιουργία πολλών δρόμων προς τη μάθηση και την επίδοση είναι κεντρική στην πρόκληση και χαρά της διδασκαλίας. Απαραίτητη προϋπόθεση για το σχεδιασμό της διαφοροποιημένης διδασκαλίας είναι η αξιολόγηση της ετοιμότητας, του ενδιαφέροντος και του μαθησιακού προφίλ των μαθητών, η οποία θα βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να γνωρίσει καλύτερα τους μαθητές του και πάνω σ' αυτήν θα στηρίξει το σχεδιασμό της διαφοροποίησης.

Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας αφορά 4 σημεία: Το περιεχόμενο της διδασκαλίας, τη διαδικασία, το προϊόν της μάθησης και το μαθησιακό περιβάλλον.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Κύριε Μπαμπάλη, σας ενημερώνω ότι έχει εξαντληθεί η μισή ώρα, έχετε ακόμη ένα τέταρτο.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Σε 5 λεπτά έχω τελειώσει.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εντάξει, απλώς για ενημέρωση.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Ναι, ναι, να 'στε καλά.

Λοιπόν, από την άλλη η καλλιέργεια της δημιουργικότητας πρέπει να αποτελεί δομικό υλικό στην οικοδόμηση μιας σύγχρονης καινοτόμου ενταξιακής σχεδιαστικής προσέγγισης στη μάθηση. Θα λέγαμε ότι η δημιουργικότητα αποτελεί ταυτόχρονα μέσο και σκοπό σε κάθε διδακτικό εγχείρημα που φιλοδοξεί να αποκλίνει από τον παραδοσιακό στεγανό και γραμμικό τρόπο διδασκαλίας και να καλλιεργεί τη φαντασία, την ελευθερία, την ποικιλία, τη σκέψη έξω από το κουτί.

Σύμφωνα με το ψυχολογικό λεξικό του Σίλαμι, δημιουργικότητα είναι η προδιάθεση προς δημιουργία που υπάρχει φύσει σε όλα τα άτομα και σε όλες τις ηλικίες, στενά συναρτημένη με το κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Αυτή η φυσική τάση αυτοπραγμάτωσης απαιτεί ευνοϊκές συνθήκες για να εκφραστεί.

Ο Κεν Ρόμπισον, σημαντικός ερευνητής για τη δημιουργικότητα, θέλοντας να τονίσει την ευθύνη της εκπαίδευσης στην προώθηση ή μη της δημιουργικής ικανότητας των μαθητών μας διηγείται μια απλή μικρή αστεία ιστορία.

"Άκουσα μια φοβερή ιστορία πρόσφατα για ένα μικρό κοριτσάκι σε κάποιο μάθημα ζωγραφικής. Ήταν 6 ετών και καθόταν στο πίσω μέρος της αίθουσας και ζωγράφιζε και η δασκάλα είπε ότι το κοριτσάκι σπάνια πρόσεχε αλλά στο συγκεκριμένο μάθημα ζωγραφικής το έκανε. Η δασκάλα εντυπωσιασμένη το πλησίασε και το ρώτησε: τι ζωγραφίζεις; Και το κοριτσάκι απάντησε: ζωγραφίζω μια εικόνα του Θεού. Και η δασκάλα είπε: μα κανείς δεν ξέρει πώς είναι ο Θεός. Και το κοριτσάκι απάντησε: θα μάθουν σε ένα λεπτό."

Οι προηγούμενες συνήθειες, λοιπόν, η απόλυτη κυριαρχία της λογικής, η έλλειψη εμπιστοσύνης στις δημιουργικές μας ικανότητες, ο φόβος των σφαλμάτων και της γελοιοποίησης, οι κοινωνικές πιέσεις για συμμόρφωση, η τελειομανία, η τυφλή

παραδοχή του αλάθητου της αυθεντίας, η έντονη επιθυμία για αποδοχή από την ομάδα, ο υπέρμετρος ανταγωνισμός, η έλλειψη πνεύματος φιλάλληλης συνεργασίας, η αυταρχική συμπεριφορά, η έλλειψη ελευθερίας, η έλλειψη έκδηλης αγάπης, η έλλειψη στέρεου συναισθήματος ψυχικής εσωτερικής ασφάλειας, αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες και εμπόδια για την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης των μαθητών.

Σκοπός του σημερινού σχολείου θεωρητικά είναι να ασκήσει τους νέους να γίνουν κριτικοί και δημιουργικοί πολίτες σε μια πολυεθνική και πολιτισμική κοινωνία. Βασική απαίτηση στη σύνταξη των αναλυτικών προγραμμάτων είναι η απόκτηση ενός γενικού γνωστικού υποβάθρου, όχι με τρόπο σωρευτικό, αλλά μέσα από την αυτενέργεια, την αλληλεπίδραση και τον πειραματισμό. Η αξιοποίηση ειδικών τεχνικών παραγωγής πολλών εναλλακτικών λύσεων αποτελούν εργαλεία της σκέψης, ενσωματωμένα στα υπάρχοντα μαθησιακά περιεχόμενα, με στόχο την παραγωγή προϊόντων γνώσης που δεν είναι πανομοιότυπα, πάντα τα ίδια για όλους, αλλά εμποτισμένα με την προσωπική ιδιαιτερότητα του μαθητή, δηλαδή κατά κάποιον τρόπο πρωτότυπα.

Ένας ενθαρρυντικός εκπαιδευτικός μέσα από τεχνικές δημιουργικής παραγωγής ιδεών, όπως η ιδεοθύελλα, ο καταγισμός ιδεών, λοιπόν, το brainstorm όπως το λέμε, ο κατάλογος δημιουργικών ερωτήσεων, η συνεκτική, η μορφολογική ανάλυση, ο κατάλογος ιδιοτήτων και η χαρτογράφηση μιας ιδέας, τα έξι σκεπτόμενα καπέλα του De Bono, το δημιουργικής επίλυσης πρόβλημα, αποδέχεται και ενισχύει τον πλούτο των προτεινόμενων καταστάσεων και προωθεί ένα εγώ που πειραματίζεται αντί να αναστέλλεται, δέχεται την ποικιλία και τη διαφορά, προωθεί την ανεξαρτησία και την πρωτοβουλία, αποφεύγει την πρόωρη κριτική και την αποδοκιμασία, παρακολουθεί τα ενδιαφέροντα των μαθητών και οργανώνει τη μάθησή τους βοηθώντας τους να ανακαλύψουν την αξία τους.

Εν κατακλείδι, η αναδιαμόρφωση του σκοπού, των στόχων και του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων, η επιδίωξη ποικιλίας ως προς τα μαθησιακά προϊόντα, η καλλιέργεια όλων των νοητικών διεργασιών του ανθρώπινου νου, η ισορροπία των περιεχομένων μάθησης, η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας, ο σεβασμός στη διαφορετικότητα με στόχο την αυτοπραγμάτωση και η επανατροφοδότηση για προσαρμογές και βελτιώσεις, αποτελούν ένα μοντέλο εκπαίδευσης που ανταποκρίνεται αφενός στις αρχές της ένταξης και της καινοτομίας και αφετέρου στο μοντέλο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και της δημιουργικής μάθησης.

Αυτά, ελπίζω να μην σας κούρασα, ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε τον καθηγητή Θωμά Μπαμπάλη για την εισήγησή του. Απλώς να αναφέρω ότι επειδή για κάποιον προσωπικό λόγο θα πρέπει να αποχωρήσει ο καθηγητής, θα δώσουμε τώρα λίγο χρόνο για ερωτήσεις επί της εισήγησης, ούτως ώστε να μπορέσει να φύγει στη συνέχεια. Αν υπάρχουν, λοιπόν, κάποια ερωτήματα. Ναι, ο Νίκος. Έχουμε μικρόφωνο.

Ν. ΣΟΥΤΟΠΟΥΛΟΣ: Σας ευχαριστούμε κ. Μπαμπάλη για τις προτάσεις, ενδεικτικές προτάσεις για καινοτομίες στη διδακτική πράξη και καλές πρακτικές. Λέγομαι Σουτόπουλος Νίκος, θεωρούμαι μάλλον έμπειρος εκπαιδευτικός, τυχαίνει να είμαι διπλωματούχος και στην ειδική αγωγή και έχω γράψει και ένα βιβλίο για τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική και ειδικά στη γλωσσική εκπαίδευση προσφύγων και μεταναστών.

Το ερώτημά μου είναι το εξής: Εκτιμάτε ότι στο σύγχρονο σχολείο ο Έλληνας εκπαιδευτικός λειτουργεί σε συνθήκες κατάλληλες ή, αν θέλετε, ώριμες με βάση τη δική του εκπαίδευση που είχε σαν φοιτητής στα Παιδαγωγικά Τμήματα, την οποία επιμόρφωση έχει λάβει στην πορεία, αν έχει, λοιπόν, τη δυνατότητα να σχεδιάσει, γιατί αυτή ήταν η πιο προκλητική πρόταση που μας κάνατε, να σχεδιάσει ανοιχτά αναλυτικά προγράμματα ή σύμφωνα με τη διαφοροποιημένη διδακτική μέθοδο και αν υπάρχει αυτή η ουσιώδης, η τόσο σημαντική αποκέντρωση στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, ώστε στα πλαίσια της σχολικής μονάδας να αναλάβει τέτοιες πρωτοβουλίες. Αν όχι, που μάλλον αυτό συμβαίνει, τι προτάσεις έχετε να κάνετε προς ενίσχυση αυτής της πρωτοβουλίας που σαφώς είναι πολύ αποκεντρωμένη ή αν θέλετε και πολύ προχωρημένη για τα σημερινά δεδομένα. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Να πάρουμε ακόμα μια ερώτηση.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Θα σταθώ σε τρία σημεία της εισήγησης. Το πρώτο αφορά την ιστορία. Η άποψη που λέει ότι το σχολείο μπορεί να διορθώσει τα εμπόδια τα οποία θέτονται στον μαθητή έχει ιστορικά αποτύχει και τον 19ο αιώνα και τον 20ο αιώνα μέσω της μεταρρυθμιστικής παιδαγωγικής. Και έχει αποτύχει, όπως σαφώς έλεγε ο Γληνός πριν από 80 χρόνια, γιατί αγνόησε τις ταξικές σχέσεις που υπήρχαν στην κοινωνία. Δηλαδή, το να θέλει κανείς να δει το σχολείο ως μια αυτόνομη διαδικασία δεν έχει καμιά, ούτε φιλοσοφική, ούτε επιστημονική βάση. Το σχολείο δεν λειτουργεί εξωτερικά από την κοινωνία, λειτουργεί εσωτερικά στην κοινωνία και ετεροκαθορίζεται.

Αυτό όμως γίνεται για έναν και μόνο σκοπό, για να αποκρυβούν οι ταξικές σχέσεις που υπάρχουν στην κοινωνία και οι βασικές παραδοχές που υπάρχουν στο σχολείο, όπως είναι η επιλογή, η κατανομή, η ταξινόμηση, με απώτερο στόχο την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης ως εκείνου του ειδικού εμπορεύματος που παράγει υπεραξία. Το ένα είναι αυτό.

Το δεύτερο που έχω να πω είναι το εξής: ότι όλο αυτό το πράγμα έχει βαθύτερες έννοιες. Τι ακριβώς μας είπε η εισήγηση; Ότι το άτομο και η διαφορετικότητα, μα οι ίδιοι οι όροι εμπεριέχουν στο εσωτερικό τους τον αποκλεισμό, γιατί ακριβώς βα-

σίζονται και στην αριστοτελική άποψη ότι το όλον προηγείται του μέρους, ένα το κρατούμενο, και βασίζονται στη διαδικασία ότι το άτομο συγκροτεί ένα όλο. Άρα, λοιπόν, μ' αυτή τη διαδικασία η αντίφαση αναπηρία - κανονικότητα δεν αίρεται.

Τρίτον: όσον αφορά τις ανθρώπινες ικανότητες. Οι ανθρώπινες ικανότητες, η άποψη μάλλον περί ανθρωπίνων ικανοτήτων του μαθητή ή οποιουδήποτε άλλου ελλείπει μιας κοινωνιολογικής ματιάς αγνοεί ότι οι σημαντικοί άλλοι είναι που επιτρέπουν στο παιδί μέσω της κοινωνικής διαμεσολάβησης να διεισδύει στον πνευματικό τους κόσμο.

Επομένως, η δυναμική, η ποικιλία, η δημιουργικότητα, η φαντασία τις αποκτά το παιδί επειδή υπάρχουν στην κοινωνία, επειδή υπάρχουν στους ενήλικες. Δεν τις αποκτά, δεν έχει το παιδί εγγενείς τέτοιες ικανότητες. Αν παραδεχθούμε ότι το παιδί έχει εγγενείς, θα γυρίσουμε πίσω στη βιολογία και άρα στο έλλειμμα και άρα στη βλάβη και άρα ξανά στο στιγματισμό και στην περιθωριοποίηση των αναπήρων με άλλους όρους, όπως θέλει να λέει η σημερινή συζήτηση για την εκπαίδευση των αναπήρων, δηλαδή στην ατομική ευθύνη και όχι στην προσωπική τραγωδία μέσω της βλάβης.

Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Νομίζω να σχολιάσουμε τα δύο που έχουν λεχθεί και να προχωρήσουμε στη συνέχεια.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Ευχαριστώ για τις παρεμβάσεις των συναδέλφων.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Λέγομαι Τσιώλης Σωτήρης και διδάσκω στο Τμήμα Ένταξης στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Περαιάς Θεσσαλονίκης.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Λοιπόν, να ευχαριστήσω τους δύο συναδέλφους για τις παρεμβάσεις. Όσον αφορά τον κύριο θέλω να πω ότι έχει δίκιο σ' αυτά που ανέφερε. Πράγματι εδώ μιλάμε για διαδικασίες του πόσο έτοιμος είναι ένας εκπαιδευτικός και αν έχει φτάσει είτε το Πανεπιστήμιο, μιλήσω για τη δική μας τη μεριά, απ' τη δική μας οπτική, να δώσει τέτοιες δυνατότητες και τέτοιες διαστάσεις στον νέο εκπαιδευτικό.

Θεωρώ ότι είμαστε ανέτοιμοι. Η προσέγγιση του σχεδιασμού βέβαια είναι μια προσέγγιση που δεν αφορά μόνο το σχολείο. Η προσέγγιση του σχεδιασμού είναι στην ουσία ένα κομμάτι το οποίο έρχεται και από άλλες, γι' αυτό και αναφέρθηκα, οικονομικές, κοινωνικές, αναφέρθηκε πριν ο κ. Τσιώλης, δεν θυμάμαι, στη διαδικασία και την αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος.

Οι έννοιες αυτές δεν είναι στενά συναρτημένες με την έννοια του σχολείου. Στην ουσία είναι στενά συναρτημένες με άλλου είδους διαδικασίες κοινωνικού πλαισίου. Έρχονται στο σχολείο για να μπορέσουν να αναδιαμορφώσουν κάποια πράγματα. Αν το σύστημά μας τώρα είναι αποκεντρωτικό (:), φυσικά και δεν είναι. Είναι κάθετα γραμμικά ιεραρχημένο.

Αν μπορούν να γίνουν αλλαγές; Μπορούν να γίνουν αλλαγές. Γι' αυτό και δεν μίλησα αν μπορούν να γίνουν μέσα από μεταρρυθμίσεις με επίπεδο, ας πούμε, μιας κατεύθυνσης από πάνω μόνο προς τα κάτω. Μίλησα σε επίπεδο αναλυτικών προγραμμάτων και εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Μπορεί ο εκπαιδευτικός, αν όμως γνωρίζει τι σημαίνει διαφοροποιημένη. Αν μπορεί, δηλαδή, να ξεχωρίσει τη διαφοροποιημένη από την εξατομικευμένη ή ακόμα και κάποια άλλα τέτοια στοιχεία. Ναι, μπορεί.

Αν μιλήσουμε τώρα για τη δημιουργικότητα, επειδή αναφέρθηκε και ο κ. Τσιώλης. Η δημιουργικότητα, η δημιουργική σκέψη είναι μία νοητική λειτουργία. Δεν μπορούμε να μιλάμε με τέτοιους όρους πάντα. Η νοητική αφορά δηλαδή, είναι μία πραγματικά νοητική λειτουργία, όπως είναι και η κριτική σκέψη. Η δημιουργική σκέψη αφορά τον αποκλίνοντα τρόπο σκέψης. Για να μπορέσει ένας μαθητής, ένα άτομο, εγώ δεν σας λέω για τον μαθητή μόνο, να μπορέσει να αναπτύξει τη δημιουργική σκέψη σημαίνει ότι με κάποιο τρόπο μπορεί να φτάσει εκεί.

Αν θα μου πείτε, που είναι εύλογο το ερώτημα που τέθηκε το περιβάλλον μπορεί να βοηθήσει σ' αυτό; Και ας αφήσουμε το σχολείο. Ξέρετε το περιβάλλον είναι δύσκολο πράγμα. Η οικογένεια, η κάθε οικογένεια είναι διαφορετική, το κάθε παιδί ανήκει κάπου, το κάθε άτομο ανήκει κάπου, πέρα από την ταξική διαδικασία είναι και πολλά άλλα πράγματα που αφορούν μέσα το ίδιο το σύστημα.

Εγώ δέχομαι πολύ αυτό που ανέφερε ο συνάδελφος, ότι φυσικά το σχολείο τι είσαι; Δεν είναι κλειστό σύστημα. Κλειστό όμως γίνεται για λόγους που γνωρίζουμε όλοι. Απ' την άλλη είναι ανοιχτό; Θα έπρεπε να είναι ανοιχτό; Θα έπρεπε να υπάρχουν; Εγώ πρεσβεύω, ας πούμε, την άποψη ότι η μία πόρτα του σχολείου πρέπει να ανοίγει και προς τα μέσα και προς τα έξω. Μπορεί να γίνει αυτό; Τώρα μιλάμε για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, μιλάμε για το ελληνικό σχολείο.

Αν μιλήσουμε τώρα για το πώς μπορούν να γίνουν αυτά, θεωρώ ότι σε μικροεπίπεδο, γι' αυτό και είπα ότι θα εστιάσω σε μικροεπίπεδο και όχι σε μακροεπίπεδο, σε μικροεπίπεδο οι άμεσοι συντελεστές είναι οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί. Τι μοντέλο εκπαιδευτικό θέλουμε; Πώς θα διαμορφωθεί το πλαίσιο αυτό; Μπορεί ο εκπαιδευτικός ο ίδιος να συνεργαστεί εκτός απ' τους μαθητές του και με τους συναδέλφους του; Η έννοια της ομάδος στο σχολείο τι ρόλο παίζει;

Αν το πάμε λίγο κοινωνιολογικά, γιατί έγιναν τέτοιες αναφορές, η έννοια της ομάδας φυσικά και έχει κοινωνιολογικά πλαίσια, όλα. Μεσ στο σχολείο δεν υπάρχουν ομάδες; Απαιτεί αυτούς τους παράγοντες που ανέφερα πριν: κοινωνική συμμόρφωση, έλεγχο κτλ., όλα. Μόνο εκεί είναι; Δεν είναι αλλού; Εξάλλου γνωρίζουμε όλοι το σχολείο πώς λειτουργεί.

Από την άλλη, επειδή έγινε αναφορά στη δημιουργικότητα την οποία θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό κομμάτι, πέρα από τη διαφοροποιημένη, θα πρέπει να ξεχωρίσουμε πώς και τι και με ποιο τρόπο θα γίνει κάτι, και η δημιουργική διδασκαλία, η δημιουργική μάθηση είναι μάθηση. Δεν είναι ταλέντο. Γι' αυτό και επέμενα στη λογική ότι το σχολείο μπορεί να βοηθήσει προς την κατεύθυνση αυτή. Μπορεί να

υπάρχει, με τη μάθηση υπάρχει αλλαγή συμπεριφοράς.

Μπορώ να φτάσω τα παιδιά; Να φύγουμε από την αποστήθιση, την απομνημόνευση, τη στείρα απομνημόνευση, από την αφελή γνώση και να πάμε στη δημιουργική γνώση, στην επιλογή των πολλών; Των πολλών λύσεων, όχι μόνο της επιχειρηματολογίας για την επιχειρηματολογία. Τις εναλλακτικές δυνατότητες.

Ξέρετε, ως δάσκαλος θα μιλήσω, κάποια στιγμή παρακολούθησα έναν μεγάλο καθηγητή, Ρόμπεν Στέρμπερκ. Καθηγητής στο Γέιλ πάνω στη νοημοσύνη. Τον είχαμε κάνει ομότιμο καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Και κάποια στιγμή, λοιπόν, μιλούσε για την πρακτική νοημοσύνη και πώς μαθαίνεται και η πρακτική νοημοσύνη και πώς καλλιεργείται και μιλούσε, ήθελε να βάλει λίγο αντιπαράθεση το τι κάνουμε στο σχολείο και τελικά τι συμβαίνει στη ζωή.

Έλεγε, λοιπόν, ένα χαρακτηριστικό, μια ιστορία, υπήρχαν δύο μαθητές. Ο καλύτερος σε επίδοση και ένας αδύναμος μαθητής. Και βρεθήκαν στο δάσος. Οι συνθήκες δύσκολες, χαθήκαν στο δάσος. Εκεί, λοιπόν, έρχεται τρέχοντας μια αρκούδα. Λέει ο αδύναμος μαθητής, που δεν τα πήγαινε εν πάση περιπτώσει καλά στη σχολική επίδοση, να το βάλουμε λίγο έτσι, με όρους πιο πολύ τεχνοκρατικούς, λέει: πάμε να τρέξουμε. Αα, του λέει ο άλλος ο πρώτος, τι λες; Τόσα χρόνια στο σχολείο μας μάθανε ότι η ταχύτητα της αρκούδας είναι πολλαπλάσια του ανθρώπου. Άρα είμαστε χαμένοι. Γυρνάει, λοιπόν, ο αδύναμος και του λέει: Αυτά που λες είναι λάθος. Εσένα θέλω να προσπεράσω.

Είναι η άλλη διάσταση της εκπαίδευσης εκεί. Είναι η πρακτική νοημοσύνη. Έρχεται μέσα από τους τύπους; Έρχεται μέσα από την αποστήθιση ή έρχεται μέσα από άλλες διαδικασίες; Φυσικά και χρειαζόμαστε μια συστημική προσέγγιση, μια ολιστική προσέγγιση. Ούτε λέμε το ένα είναι καλύτερο ή το άλλο χειρότερο. Πρέπει να είναι σε μια διαδικασία που να αναπτύσσονται και να καλλιεργούνται όλες οι νοητικές λειτουργίες. Τότε το άτομο ισορροπεί και μπορεί να είναι ευέλικτο στις νέες συνθήκες. Και βέβαια μακριά από μένα η άποψη περί ιατρικών διαδικασιών και μοντέλων.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Έχουμε και άλλη ερώτηση;

Κ. ΤΣΙΑΚΑΛΟΣ: Λέγομαι Τσιάκαλος, είμαι δάσκαλος, διευθυντής σε σχολείο στα Τρίκαλα, χαίρομαι που βρίσκομαι εδώ, πολύ ενδιαφέρουσα η εισήγησή σας, και ευθύς αμέσως έχω να κάνω ένα ερώτημα σχετικά με τη σχεδιαστική σκέψη και πόσο στη σχολική πραγματικότητα αυτή σήμερα που μιλάμε είναι εφικτή και να δηλώσω ότι συμφωνώ και μαζί σας στο δεύτερο σκέλος, που αφορά το δημιουργικό σχολείο ή τη δημιουργική εκπαίδευση, διότι ως προς το πρώτο, ως προς τη σχεδιαστική σκέψη ναι μεν αυτά όλα θεωρητικά είναι πολύ σωστά αλλά όπως και εσείς μόλις πριν λίγο δηλώσατε ότι το σχολείο δεν μπορεί να είναι έτοιμο σήμερα και υπάρχει μεγάλη απόκλιση στο

να φτάσουμε εκεί. Και θα αιτιολογήσω κιόλας γιατί το λέω αυτό.

Καταρχήν αυτό προϋποθέσει μία σειρά από νόμους, μια ευελιξία στα αναλυτικά προγράμματα, παλιότερα είχαμε το θεσμό των σχολικών συμβούλων που μπορεί έτσι να συνέβαλε αυτός στο μέτρο σαν θεσμός να ξεφύγουμε από το αναλυτικό πρόγραμμα και να αφήσουμε την αυστηρή εφαρμογή της ύλης και του διαθεματικού πλαισίου. Σήμερα τα σχολεία με την αναδιοργάνωση των δομών είναι όντως πιο αυτόνομα, προϋποθέτει όμως ένα νομικό πλαίσιο που θα λέει όχι αυστηρή τήρηση του αναλυτικού προγράμματος αλλά ότι υπάρχει και η δυνατότητα απόκλισής του, όταν και εφόσον το σχολείο με τον Σύλλογο Διδασκόντων και τον Διευθυντή αποφασίζει να προχωρήσει σε τέτοιες διαφοροποιημένες διδασκαλίες και ούτω καθεξής.

Αρα, λοιπόν, έχουμε εδώ έλλειψη σχετικού νομοθετικού πλαισίου, που να το επιτρέπει αυτό και στο βαθμό που θα το επιτρέπει και δεύτερον εκεί που μπορεί να βοηθήσει καταλυτικά σε ένα σχολείο είναι το εκπαιδευτικό προσωπικό. Σ' αυτόν τον τομέα της σχεδιαστικής σκέψης είναι ένας εξειδικευμένος δάσκαλος ή δασκάλα. Κακά τα ψέματα δεν έχουν όλοι δεχθεί αντίστοιχα σεμινάρια ή αντίστοιχη επιμόρφωση σ' αυτά τα θέματα. Την έχουν δεχθεί όσοι έχουν κάνει επιμόρφωση ειδικής αγωγής ή όσοι είναι καθ' αυτού ειδικοί παιδαγωγοί και μέχρι σε ένα σημείο έχουν και αυτοί το κομμάτι της γνώσης αλλά δεν την έχουν όλοι.

Άρα λοιπόν, το δεύτερο πέρα από τα αναλυτικά προγράμματα και την τροποποίησή τους ή τις αλλαγές, με το αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο, είναι να γίνει περισσότερη επιμόρφωση στον εκπαιδευτικό κόσμο, για να μπορεί να σταθεί και στο ύψος των περιστάσεων.

Τώρα, στο κομμάτι της δημιουργικής εκπαίδευσης συμφωνώ μαζί σας, ότι η δημιουργική εκπαίδευση μπορεί να δώσει αποτελέσματα, γιατί το σχολείο έτσι κι αλλιώς δεν είναι κάτι στατικό. Δέχεται τις όποιες παρεμβάσεις κοινωνικά και επίσης το αναλυτικό πρόγραμμα δεν μπορεί να μένει στάσιμο, γιατί έχει να κάνει με την εξέλιξη της κοινωνίας και με τις απαιτήσεις της κοινωνίας. Μην ξεχνάμε ότι άλλες ήταν οι ανάγκες μιας κοινωνίας πριν από 100 χρόνια ή πριν από 80 και άλλες είναι οι ανάγκες σήμερα. Είμαστε σε ένα άλλο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο διαμορφώνεται όπως διαμορφώνεται, καλώς ή κακώς, μέσα από τις διαδικασίες της οικονομικής κρίσης και πάει λέγοντας.

Συνεπώς, εκφράζω τη διαφωνία μου για το πόσο είναι εφικτό αυτό της σχεδιαστικής σκέψης για τα ενταξιακά περιβάλλοντα και ότι απαιτούνται αυτά τα 2-3 πράγματα που προανέφερα. Συμφωνώ όμως μαζί σας ότι αν φτάσουμε στο βαθμό αυτό να τα εφαρμόσουμε, τότε θα είμαστε πραγματικά πρωτοπόροι.

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Ευχαριστώ για την τοποθέτηση. Θέλω να πω ότι όλοι αυτοί οι προβληματισμοί είναι εύλογοι. Το θέμα είναι ότι επειδή μιλήσατε για δυναμικές διαδικασίες είναι μέχρι πόσο θα παραμένουμε σε μια διαδικασία στατική. Δηλαδή το ερώτημα που μου θέσατε, που δεν είναι η τοποθέτηση αυτή, ακριβώς ήταν και για μένα ερώτημα, όταν άρχισα να ασχολούμαι με το τι σημαίνει σχεδιαστική πρόκληση.

Το κάθε πρόβλημα, όποιο και αν είναι, που εγώ το ονόμασα πρόκληση τώρα, ο καθένας από μας σε μικροεπίπεδο τάξης το δουλεύει. Συμφωνώ στο ότι πρέπει να υπάρχει θεσμικό πλαίσιο, ένα, σε μακροεπίπεδο. Δεύτερον: σε μικροεπίπεδο, όμως τα προαναφερόμενα, μάλλον τα προαπαιτούμενα, είναι δύο.

Το ένα είναι η λειτουργία ομάδας, σεβασμός στην ανομοιογένεια και τη διαφορετικότητα αλλά λειτουργία ομάδας. Λειτουργία ομάδας όμως σε επίπεδο σχολείου και σε επίπεδο τάξεων που ξέρουμε πολύ καλά τι σημαίνει εργασία με ομάδες και βέβαια πολύ πιο προχωρημένα τώρα με τη διαφοροποιημένη. Αυτό μπορεί να γίνει. Το αν έχουμε κουλτούρα ομάδας; Εσείς ξέρετε καλύτερα και εγώ είμαι στην πράξη, δεν είναι εύκολο πράγμα. Είναι προαπαιτούμενο όμως η λειτουργία, δηλαδή το να μιλάω για σχεδιαστική σκέψη ή για σχεδιασμό.

Η προϋπόθεση είναι η λειτουργία ομάδας. Αν δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο και αν έχω, επιβάλλεται στη διαδικασία. Γι' αυτό και θα μου επιτρέψετε να πω ότι το ζητούμενο είναι να αλλάξει η κουλτούρα μες στο σχολείο. Αλλάζουν πολλά όταν αλλάξει η κουλτούρα. Συμφωνώ και σε κάτι άλλο, το ανέδειξα εξάλλου, τον ρόλο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Ναι, η αλήθεια είναι ότι είναι αποσπασματική έως ελλιπής. Οι εκπαιδευτικοί που έχουν μια πορεία προς την ειδική αγωγή, έχουν εξοικειωθεί με κάποια πράγματα που αφορούν τώρα αυτά για τα οποία κάνω μια αναφορά.

Θέλω να πω όμως κάτι. Πόσοι είναι αυτοί και τι πρέπει να γίνει; Και οι άλλοι τελικά τι ρόλο παίζουν; Εκεί χρειάζεται εκπαιδευτική πολιτική. Εκεί χρειάζεται να δούμε τι μοντέλο εκπαιδευτικού θέλουμε. Μιλάμε με τους όρους της δεκαετίας του '90 για την ειδική αγωγή; Μιλάμε πόσοι συνάδελφοι έχουν τελειώνουν ή τελειώνουν μεταπτυχιακά ή οτιδήποτε και τελικά στην ειδική αγωγή αλλά είναι δάσκαλοι...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Μια πολύ καλή ευκαιρία είναι η ενδοσχολική επιμόρφωση στα σχολεία. Το θεσμικό πλαίσιο μας δίνει τη δυνατότητα να αλλάξει...

Θ. ΜΠΑΜΠΑΛΗΣ: Θέλω να πω σ' αυτό ότι ήταν ένα μοντέλο πραγματικά της δεκαετίας του '90 που έτσι ιστορικά το είχαμε δει, το είχε φέρει ο καθηγητής κ. Χρυσόχελης τότε απ' τη Γερμανία. Έφερε αποτελέσματα πάρα πολλά σε μικροεπίπεδο η ενδοσχολική επιμόρφωση, γιατί λαμβάνει υπόψη της το τοπικό και το χωρικό συγκεκριμένο. Έχεις δίκιο σ' αυτό.

Θεωρώ όμως ότι όσο δύσκολο και αν είναι, εξάλλου αν θυμηθείτε λίγο στην εισήγησή μου είπα ότι είναι αργοί οι ρυθμοί της αλλαγής στα σχολεία, δηλαδή ενώ γρήγορα αλλάζουν τα πράγματα γύρω μας, στα σχολεία δεν αλλάζουν τόσο γρήγορα και δεν είναι μόνο στα δικά μας σχολεία, είναι παντού. Γι' αυτό και είπα ότι υπάρχουν αντιστάσεις και εμπόδια. Και θα μπορούσε κάποιος να πει: στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών παράδειγμα η επιμόρφωση ή η εκπαίδευση με τις αρχές της διαβίου μάθησης, της μετασχηματίζουσας θεωρίας κτλ. είναι γνωστές; Μπορούν, δηλαδή, αυτές να αντιστρέψουν τις αντιστάσεις; Για να λειτουργήσουν ομάδες, γιατί όλα αυτά, όλες αυτές οι θεωρίες δεν έχουν λόγο ύπαρξης, αν δεν λειτουργούν μέσα σε πλαίσιο ομάδας.

Είναι εύλογα τα ερωτήματα και οι τοποθετήσεις και ο καθένας έχει την οπτική του. Σίγουρα υπάρχουν εμπειρίες, υπάρχουν δυσκολίες σε όλα αυτά. Ο σχεδιασμός εξάλλου σας είπα δεν είναι έννοια που ήρθε στην εκπαίδευση, που ξεκίνησε απ' την εκπαίδευση. Μιλάμε για οικονομικά συστήματα, μιλάμε για άλλες διαδικασίες, για πολιτικά συστήματα, για άλλα πράγματα.

Όπως και η καινοτομία. Τι σημαίνει; Κάθε καινοτομία είναι καλή; Ο άλλος μπορεί να πει: τι μας λες τώρα; Και έχει δίκιο. Υπάρχουν και οι τοξικές καινοτομίες. Γι' αυτό είπα ότι λειτουργούν ή δυσλειτουργούν κάποια απ' αυτά. Για να πω κάτι σ' αυτό. Τοξική καινοτομία ποια μπορεί να είναι; Τα δάνεια που παίρναμε όλοι μας τη δεκαετία την προηγούμενη και φτάσαμε εδώ. Καινοτόμα προϊόντα έγραφαν πάνω οι ταμπέλες των τραπεζών. Εγώ θα το έλεγα ανόητη καινοτομία.

Είναι όροι που χρησιμοποιούνται περίεργα. Ο καθένας τα λέει, σκέφτεται τι μπορεί να είναι, αν καθίσει όμως και το μελετήσει, θα δει ότι έχουν να δώσουν σωστά πράγματα, όταν λειτουργούν σωστά. Κάθε καινοτομία δεν σημαίνει και κάθε καλό. Μπορεί να φέρει και κάτι κακό. Αυτό ακριβώς είναι. Εκεί πρέπει να αλλάξουμε και η έννοια της καινοτομίας, όπως την έφερα τώρα, ήθελε αυτό να δείξει, πιο πολύ, τον υγιή όρο της καινοτομίας.

Κλείνοντας, έτσι, αυτή την παρέμβασή μου, να μιλήσουμε για τους μύθους της καινοτομίας. Πήγε κάποιος σε ένα στεγνοκαθαριστήριο. Και πήγαν εκεί πέρα, ήξερε τον όρο καινοτομία αλλά έγραφε καινοτόμο στεγνοκαθάρισμα. Στην ταμπέλα κτλ., σε μια NEON ταμπέλα, στη βιτρίνα κτλ. Λέει μέσα του ιδιοκτήτη: ποιο είναι το καινοτόμο; Και απαντάει ο ιδιοκτήτης: μόδα είναι. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Και εμείς ευχαριστούμε. Θα έχουμε την ευκαιρία νομίζω, μπήκε μια καλή βάση για προβληματισμό και θα προχωρήσουμε με το πρόγραμμά μας.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Και μιας και η κουβέντα γίνεται για το τι γίνεται μέσα στις τάξεις, αφού έκλεισε έτσι, απ' ό,τι φαίνεται η επόμενη εισήγηση έχει να ασχοληθεί ακριβώς μ' αυτό, ο τίτλος είναι η συνδιδασκαλία ως μέσο για στήριξη του εκπαιδευτικού έργου, εισηγήτρια είναι η κα Αιμιλία Πολυδώρου, δασκάλα ειδικής εκπαίδευσης, υποψήφια διδάκτωρ ειδικής και ενιαίας εκπαίδευσης, είναι ειδική εκπαιδευτικός στο ειδικό σχολείο «Ευαγγελισμός» και απ' ένα πλούσιο βιογραφικό 9 σελίδων που μας έχει επισυνάψει, εγώ θα ήθελα να σταθώ και να αναφέρω έτσι προς τους ακροατές το ερευνητικό έργο το οποίο καταγράφει, ερευνητικά ενδιαφέροντα: είναι η εκπαίδευση παιδιών με αναπηρίες στο ενιαίο σχολείο, στη διδασκαλία μεταξύ γενικών και ειδικών εκπαιδευτικών στη γενική τάξη, κατάργηση διαχωριστικού συστήματος εκπαίδευσης, χρήση τεχνολογίας των ειδικών εκπαιδευτικών εντός της ενιαίας τάξης, διαφοροποίηση αναλυτικών μεθόδων, υλικών και περιεχομένων διδασκαλίας βάσει των αναγκών των μαθητών, συμμετοχή ατόμων με αναπηρίες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, κατάργηση διακρίσεων, προκαταλήψεων και στερεοτύπων έναντι των ατόμων που διαφέρουν, διασφάλιση δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες.

Κυρία Πολυδώρου, το βήμα δικό σας για τα επόμενα 45 λεπτά.

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Καταρχάς να πω ότι χαίρομαι που η παρουσίασή μου έρχεται μετά από αυτήν του κ. Μπαμπάλη, γιατί αυτά που μας είπε βοήθησαν πάρα πολύ στο να καταλάβετε αυτά που θα παρουσιάσω εγώ.

Την προηγούμενη χρονιά ανέθεσα σε εφαρμογή την έρευνά μου, γιατί βρίσκομαι στο πλαίσιο του διδακτορικού μου προγράμματος, το οποίο γίνεται στο Τμήμα Ειδικής και Ενιαίας Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κύπρου, σε συνεργασία με την κα Συμώνη Συμεωνίδου. Το θέμα μας είναι η συνδιδασκαλία και το πώς μπορεί αυτή να ωφελήσει τόσο τους μαθητές με ή χωρίς αναπηρία, όσο και τους εκπαιδευτικούς.

Η συνδιδασκαλία είναι μία μορφή διδασκαλίας όπου δύο προσοντούχοι εκπαιδευτικοί, συνήθως είναι ένας γενικός εκπαιδευτικός και ένας ειδικός εκπαιδευτικός, διδάσκουν από κοινού την ίδια ώρα μέσα στη γενική τάξη. Για να επιτευχθεί αυτό χρησιμοποιείται η διαφοροποιημένη διδασκαλία.

Διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι οι προσπάθειες που κάνουν οι εκπαιδευτικοί για να ανταποκριθούν σε μία ποικιλία μαθητών μέσα στη γενική τάξη. Τα κριτήρια με τα οποία μπορεί να γίνει η διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι η ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα, το μαθησιακό στυλ, είτε με βάση το περιεχόμενο, τη διαδικασία, το τελικό προϊόν και το μαθησιακό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία υπάρχουν 5 μοντέλα συνδιδασκαλίας. Το πρώτο μοντέλο: ο ένας διδάσκει και ο άλλος παρατηρεί. Σύμφωνα με αυτό ο ένας εκπαιδευτικός έχει ηγετικό ρόλο, διδάσκει την ολομέλεια της τάξης, ενώ ο δεύτερος κινείται ανάμεσα στους μαθητές και παρέχει στήριξη σ' αυτούς που χρειάζονται επιπλέον βοήθεια.

Το δεύτερο μοντέλο διδασκαλίας σε σταθμούς: η τάξη χωρίζεται σε 3 μεγάλες ομάδες, ανάλογα με την ετοιμότητα των μαθητών, η μία ομάδα διδάσκεται από τον έναν εκπαιδευτικό ο οποίος ετοιμάζεται από μόνος του τη διδασκαλία, η δεύτερη ομάδα από τον δεύτερο εκπαιδευτικό και η τρίτη δουλεύει ανεξάρτητα.

Το τρίτο μοντέλο είναι η παράλληλη διδασκαλία κατά την οποίαν η τάξη χωρίζεται σε δύο μεγάλες ετερογενείς ομάδες, όμως οι δύο εκπαιδευτικοί προετοιμάζονται από κοινού αλλά διδάσκουν ξεχωριστά την κάθε ομάδα. Η εναλλασσόμενη διδασκαλία είναι αυτή κατά την οποίαν ο ένας εκπαιδευτικός διδάσκει την πλειοψηφία των μαθητών, στο περιεχόμενο, στην ύλη της συγκεκριμένης μέρας, ενώ ο δεύτερος εκπαιδευτικός μαζεύει μια μικρή ομάδα μαθητών στην οποίαν επαναδιδάσκει ή προδιδάσκει κάποια έννοια κατά την οποίαν χρειάζονται στήριξη οι μαθητές.

Το τελευταίο μοντέλο το οποίο θεωρείται και το ιδανικότερο είναι η ομαδική διδασκαλία κατά την οποίαν οι δύο εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και αξιολογούν από κοινού τη διδασκαλία τους μέσα στη γενική τάξη.

Στη δική μου έρευνα εφαρμόστηκε το τελευταίο μοντέλο, η ομαδική διδασκαλία, γιατί θεωρείται στη βιβλιογραφία το ιδανικότερο, αν και είναι αρκετά πολύπλοκο και δύσκολο να εφαρμοστεί. Τα ερωτήματα που τέθηκαν ήταν τα εξής: πώς η συνδιδασκαλία μεταξύ γενικού και ειδικού εκπαιδευτικού συμβάλλει στην ακαδημαϊκή και κοινωνική βελτίωση όλων των παιδιών, πώς η αλληλεπίδραση των συνδιδασκάλων εμπλουτίζει τις γνώσεις, τις στάσεις και τις δεξιότητές τους, βελτιώνοντας έτσι την επαγγελματική τους ανάπτυξη και σε ποιο βαθμό η συνδιδασκαλία μπορεί να ανταποκριθεί στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Η έρευνα εφαρμόστηκε σε ένα δημόσιο δημοτικό σχολείο, σε μια δεύτερα τάξη του δημοτικού, οι συμμετέχοντες ήταν η γενική εκπαιδευτικός της τάξης στην οποίαν έγινε η έρευνα, η δεύτερη εκπαιδευτικός ήμουν εγώ γιατί δούλευα στο σχολείο αυτό, στο πλαίσιο ενός προγράμματος που λειτουργεί τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο, το οποίον ονομάζεται ΔΡΑΣΕ. Το ΔΡΑΣΕ ξεκίνησε στην Κύπρο το 2007, γνωστό ως ΖΕΠ, Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, και μετονομάστηκε το 2014 σε ΔΡΑΣΕ, δηλαδή ΔΡΑΣΕ σχολικής και κοινωνικής ένταξης.

Το πρόγραμμα αυτό δεν εφαρμόζεται σε όλα τα σχολεία της Κύπρου αλλά σε συγκεκριμένα σχολεία, τα οποία έχουν πολλές περιπτώσεις αλλόγλωσσων παιδιών ή παιδιών με μαθησιακές ή άλλες δυσκολίες, στόχο έχει την πρόληψη ή αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας, του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού, της βίας και της παραβατικότητας. Αρχικά ξεκίνησε με το να τοποθετούνται οι εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές όπως λέγονται, στο πρόγραμμα, στα σχολεία και να παίρνουν τους μαθητές που ήταν στοχευμένοι εκτός τάξης για να τους παρέχουν τη στήριξη που χρειάζονται. Τα τελευταία τρία χρόνια, όμως, γίνεται η προσπάθεια οι βοηθοί εκπαιδευτές να παραμένουν εντός της γενικής τάξης και να στηρίζουν τον γενικό εκπαιδευτικό.

Μέσα από την έρευνα γίνεται η εισήγηση, να χρησιμοποιείται η ομαδική διδασκαλία κατά τη συνεργασία του γενικού εκπαιδευτικού της τάξης και του εκπαιδευτή ΔΡΑΣΕ ή κάποιου ειδικού εκπαιδευτικού στο σχολείο, έτσι ώστε να πετύχουμε καλύτερα ακαδημαϊκά και κοινωνικά αποτελέσματα στους μαθητές.

Η τάξη στην οποίαν εφαρμόστηκε το πρόγραμμα αποτελείτο από 21 παιδιά, 11 αγόρια και 10 κορίτσια, 10 απ' αυτά ήταν δηλωμένα ότι χρειάζονταν επιπλέον στήριξη, γι' αυτό και το συγκεκριμένο σχολείο, η συγκεκριμένη τάξη συμμετείχε στο πρόγραμμα ΔΡΑΣΕ, ένα απ' αυτά ήταν διαγνωσμένο με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα λόγου, γι' αυτό και παρακολουθούσε μαθήματα ειδικής εκπαίδευσης και λογοθεραπείας, ενώ 5 από τα παιδιά δεν είχαν την ελληνική ως μητρική, ήταν αλλόγλωσσα, γι' αυτό και λάμβαναν επιπλέον στήριξη από μία εκπαιδευτικό, γενική εκπαιδευτικό του σχολείου.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα ήταν αυτή της έρευνας δράσης και ο λόγος ήταν ότι μας προβλημάτιζε στο πώς θα μπορούσαμε να βελτιώσουμε τη διδασκαλία μας και τη συνεργασία μας για να βοηθήσουμε τους μαθητές μας. Έτσι αποφασίσαμε να κάνουμε έρευνα δράσης, η οποία έχει σκοπό να εξετά-

σει την πρακτική και να την βελτιώσει, είναι ένα δυνατό εργαλείο για αλλαγή στην εκπαίδευση σε τοπικό επίπεδο, βελτιώνει τη μάθηση και την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών μέσα από τον αναστοχασμό, την ανατροφοδότηση και την κριτική σκέψη, ενώ γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ έρευνας και πράξης.

Η πορεία που ακολουθείται στην έρευνα δράσης είναι ο σχεδιασμός κατά τον οποίον αποφασίζεται το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε, σχεδιάζεται ένα πλάνο, διαβάζεται σχετική βιβλιογραφία και ετοιμάζεται η μεθοδολογία. Όλα αυτά εφαρμόζονται, μπαίνουν σε εφαρμογή, μετά αναπτύσσεται ένα μοντέλο με βάση αυτά και στο τέλος γίνεται μια συζήτηση όπου παρέχεται η κατάλληλη ανατροφοδότηση. Είναι ένας κύκλος διαδικασιών, ο οποίος σε κάθε στάδιο μπορεί να πάει πίσω για να αιτιολογήσει το προηγούμενο και μπροστά για να πραγματοποιήσει το επόμενο.

Αυτό που έγινε αρχικά, πριν να ξεκινήσει η έρευνα, ήταν μια επιμόρφωση τόσο της γενικής εκπαιδευτικού όσο και εμένα από την ακαδημαϊκή και εποπτεία της έρευνας, το θέμα μας ήταν η διαφοροποιημένη διδασκαλία. Στη συνέχεια έπρεπε να πάρουμε μία επίσημη άδεια από τον διευθυντή του σχολείου αλλά και από γονείς των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα. Ρωτήθηκαν και τα ίδια τα παιδιά κατά πόσο ήθελαν να συμμετέχουν ενώ ενημερώθηκαν ότι μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να αποχωρήσουν από την έρευνα, είχαν αυτό το δικαίωμα.

Μετά ξεκινήσαμε να κάνουμε αξιολογήσεις του επιπέδου γνώσεων των μαθητών έτσι ώστε να ξέρουμε το επίπεδο ετοιμότητας του κάθε μαθητή, δόθηκε μία λίστα για να δούμε τα ενδιαφέροντα αλλά και ένα πρωτόκολλο για να δούμε το μαθησιακό στυλ, έγιναν κάποιες ερωτήσεις που αφορούσαν τις κοινωνικές σχέσεις των μαθητών, μετά ξεκινήσαμε να σχεδιάζουμε τα 11 80λεπτα μαθήματα συνδιδασκαλίας που εφαρμόσαμε, τα εφαρμόσαμε, τα αξιολογήσαμε, στο τέλος επαναλάβαμε το τεστ αξιολόγησης που είχε γίνει αρχικά, επαναλάβαμε και τις ερωτήσεις που αφορούσαν τις κοινωνικές σχέσεις, ενώ στο τέλος δόθηκε μία λίστα αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν διάφορα εργαλεία. Καταρχήν ηχογραφούνταν οι συζητήσεις που γίνονταν μεταξύ των δύο εκπαιδευτικών, κατά το σχεδιασμό, δηλαδή πριν από κάθε συνδιδασκαλία να λέει και μετά από κάθε συνδιδασκαλία. Ήταν τα σχέδια μαθήματος που πραγματοποιήθηκαν, που σχεδιάστηκαν, όπου και ηχογραφούνταν οι συνδιδασκαλίες, κάθε εκπαιδευτικός κρατούσε το δικό της ημερολόγιο. Μετά από κάθε διδασκαλία γίνονταν κάποιες συνεντεύξεις στους μαθητές, χρησιμοποιήθηκαν τα τεστ αξιολόγησης που έγιναν στους μαθητές και τα κοινωνιογράμματα, αλλά και λίστες που συμπληρώθηκαν από τους εκπαιδευτικούς στο τέλος του προγράμματος.

Όλα τα δεδομένα που μαζεύτηκαν ξεκίνησαν να αναλύονται, τώρα βρισκόμαστε προς το τέλος της ανάλυσης των δεδομένων, γι' αυτό και ξεκίνησαν να φαίνονται τα πρώτα αποτελέσματα, η ανάλυση γίνεται με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου, έτσι ώστε να καθοριστεί το κατά πόσο καλά τα δεδομένα που πήραμε σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε στην αρχή.

Όπως είπα και πριν, αρχίσαν να φαίνονται τα πρώτα αποτελέσματα. Σύμφωνα με αυτά ακολουθήσαμε έναν κύκλο διαδικασιών, κάθε φορά που θα κάναμε μία συνδιδασκαλία, αποφασίζαμε το θέμα, μετά κάναμε την πρώτη συνάντηση κατά την οποία σχεδιάζαμε το μάθημα, μία δεύτερη συνάντηση για να οργανώσουμε τη διδασκαλία και να προετοιμάσουμε το υλικό, μετά γινόταν η εφαρμογή και τέλος η αξιολόγησή της, ο αναστοχασμός.

Κατά το πρώτο στάδιο ετοιμάζαμε το σχέδιο μαθήματος όπως φαίνεται στη διαφάνεια, παίρναμε αποφάσεις που αφορούσαν τους στόχους και το πώς αυτοί συνδέονται με το αναλυτικό πρόγραμμα, ποιες δραστηριότητες θα εφαρμόζαμε, τις μεθόδους που θα χρησιμοποιούσαμε για τη διδασκαλία και την αξιολόγηση, το πώς θα διαφοροποιούσαμε τη διδασκαλία μας ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών που είχαμε μπροστά μας και το πώς θα οργανώναμε την τάξη. Η τάξη οργανωνόταν, οι μαθητές χωρίζονταν με διαφορετικά κριτήρια κάθε φορά, ανάλογα με την ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα ή το μαθησιακό τους στυλ.

Το δεύτερο στάδιο, η οργάνωση της συνδιδασκαλίας, παίρναμε ξανά το σχέδιο μαθήματος και κάναμε όποιες αλλαγές θεωρούσαμε απαραίτητες, αποφασίζαμε τι ρόλο θα έχει η κάθε εκπαιδευτικός κατά τη συνδιδασκαλία, σε ποιο βαθμό θα παρέχαμε βοήθεια στους μαθητές που χρειάζονταν επιπλέον στήριξη, ποια θα ήταν τα πιθανά προβλήματα που θα συναντούσαμε και πώς θα τα αντιμετωπίζαμε από κοινού, αλλά και το πώς θα παρέχαμε ανατροφοδότηση.

Μετά ξεκινούσε η προετοιμασία, εδώ ήταν και το πιο κουραστικό και χρονοβόρο μπορώ να πω απ' όλα τα στάδια, γιατί οι δραστηριότητες που κάναμε, απαιτούσαν πάντοτε αρκετή προετοιμασία, αρκετά φύλλα εργασίας, παιχνίδια, έπρεπε να ετοιμαστούν οι ομάδες από πριν για να είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε το μάθημα, γι' αυτό και ήταν και το μοναδικό στάδιο που προκάλεσε τη μοναδική σύγκρουση που είχαμε με τη γενική εκπαιδευτικό της τάξης.

Η εφαρμογή όμως, το στάδιο της εφαρμογής ήταν μία πολύ ευχάριστη διαδικασία για μας, μια δημιουργική διαδικασία, μπορώ να πω ότι οι ρόλοι μοιράζονταν ίσα, ώστε καμία από τις δύο εκπαιδευτικούς να μην μονοπωλεί το μάθημα, η εναλλαγή των δραστηριοτήτων γινόταν αβίαστα, όλοι οι μαθητές θεωρούσαν τις εκπαιδευτικούς και τη γενική εκπαιδευτικό και εμένα ίσες, έκαναν τις απορίες και στις δύο μας χωρίς να γίνεται η διάκριση ότι η γενική εκπαιδευτικός έχει τον ηγετικό ρόλο της τάξης, σε περιπτώσεις που υπήρχε μια κακή συνεννόηση ή κάτι πήγαινε στραβά στο μάθημα, υπήρχε μία ευελιξία και γινόταν μια αθόρυβη συνεννόηση μεταξύ μας για να λυθεί το πρόβλημα.

Και το τελευταίο στάδιο ήταν αυτό του αναστοχασμού, το οποίο συνήθως γινόταν την επόμενη μέρα της συνδιδασκαλίας. Σε αυτό συζητούσαμε τα θετικά και τα αρνητικά κάθε διδασκαλίας, τα προβλήματα που προέκυψαν, οι εισηγήσεις για αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων σε επόμενες διδασκαλίες, αλλά και αποφάσεις για το θέμα που θα ακολουθούσε στην επόμενη διδασκαλία.

Η όλη διαδικασία φάνηκε ότι ακολουθούσε, η σχέση που αναπτυσσόταν μεταξύ

της γενικής εκπαιδευτικού και εμένα, δηλαδή της ειδικής εκπαιδευτικού, ακολουθούσε τρία στάδια που βρίσκονται και στη βιβλιογραφία. Το αρχικό στάδιο κατά το οποίο η επικοινωνία μας στηριζόταν μόνο σε κάποια βασικά πράγματα για το πώς θα ήταν το μάθημα, μετά ακολουθούσε το συμβιβαστικό στάδιο, η επικοινωνία ήταν πιο ουσιαστική, αναπτύχθηκε κάποια εμπιστοσύνη μεταξύ μας και φτάσαμε στο τέλος σε ένα πιο συνεργατικό στάδιο, όπου η επικοινωνία ήταν ανοιχτή, υπήρχε ένας αμοιβαίος σεβασμός, ισότητα και ευελιξία.

Πιο κάτω θα εξηγήσω με λεπτομέρεια πώς εξελίχθηκε αυτή η σχέση. Ξεκινήσαμε με την ανάγκη να παντρέψουμε τις γνώσεις και τις δεξιότητες που είχε η κάθε μια, αφού ανταλλάζαμε απόψεις που αφορούσαν το αναλυτικό πρόγραμμα, το περιεχόμενο της σχολικής ύλης, τις μεθόδους που γνώριζε η κάθε μια και το πώς θα μπορούσαμε να τις αξιοποιήσουμε, αλλά και πληροφορίες για τους μαθητές. Το υλικό που είχε η κάθε μια το μοιραζόμασταν, είτε φύλλα εργασίας, παραμύθια, εκπαιδευτικά παιχνίδια, σημειώσεις από σεμινάρια που παρακολούθησε η κάθε μια.

Στη συνέχεια προχωρήσαμε σε ένα συμβιβαστικό στάδιο, η σχέση εξελίχθηκε, αφού δημιουργήθηκε η ανάγκη να μοιραζόμαστε πιο πολλά πράγματα, όπως την πίεση και το βάρος της σχολικής ύλης. Θεωρούσαμε πλέον ότι την ευθύνη την έχουμε και οι δύο για όλους τους μαθητές, γι' αυτό και η ύλη πάντα ήταν προσαρμοσμένη στις ανάγκες του καθενός. Έτσι μπορούσε και η γενική εκπαιδευτικός να βοηθήσει τους μαθητές, τον μαθητή με ελλειμματική προσοχή, τον μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες και η ευθύνη ήταν τόσο σε αυτήν όσο και σε μένα. Η εξατομίκευση, δηλαδή, μπορούσε να γίνει και από τις δύο.

Όποια προβλήματα προέκυπταν, λύνονταν από κοινού, είτε αυτά αφορούσαν τους μαθητές, είτε τους γονείς, είτε τη Διεύθυνση και το προσωπικό του σχολείου.

Εδώ θα ήθελα να σημειώσω ότι αντιμετωπίσαμε σοβαρό πρόβλημα συμπεριφοράς από τους μαθητές στις αρχές, γιατί οι μαθητές δεν ήταν συνηθισμένοι να δουλεύουν σε ομάδες, έτσι αυτή η αλλαγή, το να τους βάλουμε να δουλεύουν κάθε φορά σε διαφορετικές ομάδες προκαλούσε μεγάλη αναστάτωση, καυγάδες και έπρεπε να κάνουμε κάτι να το αντιμετωπίσουμε.

Αυτό που κάναμε ήταν να φτιάξουμε πινακάκια και να τα τοποθετήσουμε μπροστά στο θρανίο κάθε μαθητή, στα οποία ο κάθε μαθητής έπρεπε να γράψει έναν προσωπικό στόχο για το πώς μπορούσε να βελτιώσει τον εαυτό του σε αυτές τις διδασκαλίες, σ' αυτά τα μαθήματα.

Μετά το τέλος κάθε διδασκαλίας ο κάθε μαθητής έπαιρνε μία χαρούμενη φατσούλα εάν κατάφερνε να πετύχει το στόχο του και με το τέλος όλων των διδασκαλιών όσοι μάζευαν έναν αριθμό φατσούλων και πάνω έπαιρναν κάποιο βραβείο. Μπορώ να πω ότι αυτό είχε μεγάλο αποτέλεσμα, μεγάλη ανταπόκριση από τους μαθητές, αφού προσπαθούσαν κάθε φορά να είναι όσο πιο καλοί γίνεται, για να πάρουν τη φατσούλα και να φτάσουν στο τέλος να πάρουν το βραβείο τους.

Η σχέση μας κατέληξε να είναι πιο ουσιαστική και πιο αποτελεσματική, αφού πλέον μοιραζόμασταν και πιο προσωπικά ζητήματα, φάνηκε ότι αρχίσαμε να αλλάζουμε λίγο τις στάσεις και τις συμπεριφορές μας, δηλαδή στον τρόπο που διδάσκαμε, στον τρόπο που αντιμετωπίζαμε τους μαθητές, γίναμε πιο διαλλακτικές, πιο ευέλικτες, δεχόμασταν την κριτική, ενώ σεβόμασταν τον κάθε μαθητή που είχαμε μπροστά μας.

Όλα αυτά έγιναν γιατί ξεκινήσαμε να δουλεύουμε με διαφορετικούς τρόπους, η διδασκαλία μας ήταν πιο παιγνιώδης, επιδιώκαμε να έχουμε την ενεργό εμπλοκή των μαθητών μας, να δουλεύουμε μέσω της συνεργατικής μάθησης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Πιο κάτω έχω βάλει μερικές από τις ιδέες που χρησιμοποιήσαμε για το πώς μπόρεσαμε να συνδυάσουμε τη διαφοροποιημένη διδασκαλία με τη συνδιδασκαλία και να δείξουμε πώς μπορεί να γίνει αυτό εφικτό, όταν υπάρχουν δύο δάσκαλοι μέσα στην τάξη.

Για παράδειγμα, τα κείμενα που χρησιμοποιούσαμε στο μάθημα των ελληνικών πολλές φορές ήταν ηχογραφημένα, γιατί είχαμε μαθητή αλλόγλωσσο μέσα στην τάξη που αντιμετώπιζε και αρκετά μαθησιακά προβλήματα. Έτσι ηχογραφούσαμε τα κείμενα για να εξυπηρετεί και τους ακουστικούς τύπους μάθησης ή κάποιες άλλες φορές χρησιμοποιούσαμε βίντεο που υπήρχαν έτοιμα στο διαδίκτυο που ετοιμάζαμε εμείς για να τους βοηθήσουμε να κατανοήσουν τα κείμενά τους.

Όταν θέλαμε να διδάξουμε νέο λεξιλόγιο, αυτό συνοδευόταν πάντα από εικόνες. Εδώ έχω ένα παράδειγμα. Αυτή είναι μια άσκηση από το βιβλίο ελληνικών της δευτέρας τάξης που υπάρχουν τα επίθετα, πρέπει οι μαθητές να αντιστοιχίσουν τα συγκεκριμένα επίθετα με τα αντίθετά τους και να συμπληρώσουν δίπλα ουσιαστικά που τα συνοδεύουν. Στον αλλόγλωσσο μαθητή είχαν δοθεί κάποιες εικόνες για να μπορεί να καταλάβει την έννοια.

Σε άλλες ασκήσεις που στόχος μας δεν ήταν το λεξιλόγιο, επιδιώκαμε να χρησιμοποιούμε λεξιλόγιο που ήδη γνώριζε ο μαθητής, για να του είναι πιο εύκολο να προχωρήσει με την άσκηση.

Στις νέες έννοιες προσπαθούσαμε να χρησιμοποιούμε τη βιωματική μάθηση και παραδείγματα που συνδέονταν με την πραγματική ζωή. Για να βρουν τα δομικά στοιχεία προσπαθούσαμε στους μαθητές που είχαν δυσκολίες να τους υπογραμμίζουμε κάποια σημεία που θα μπορούσαν να εστιάσουν για να τα βρουν, αντί να διαβάσουμε ολόκληρο το κείμενο. Μπορούσαν να διαβάσουν ένα συγκεκριμένο κομμάτι απ' αυτό ή κάποιες φορές η ανάγνωση γινόταν από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς ή από κάποιους συμμαθητές τους.

Στις περιπτώσεις που είχαμε να παράξουμε γραπτό λόγο, φάνηκε ιδιαίτερα χρήσιμη η συνδιδασκαλία και το ότι υπήρχαν δύο εκπαιδευτικοί μέσα στη γενική τάξη. Ένα παράδειγμα ήταν αυτό, ότι για να φτιάξουμε γραπτό λόγο χρησιμοποιούσαμε μια πιο παιγνιώδη δραστηριότητα, το θέμα μας ήταν το καλοκαίρι, δώσαμε στις ομάδες κάποια έτοιμα σκηνικά, που έπρεπε να επιλέξουν ποιο απ' αυτά προτιμούσε

ο καθένας, δώσαμε διάφορους ήρωες, επέλεξαν τους ήρωες αυτούς και πίσω από τον κάθε ήρωα έπρεπε να γράψουν κάποια επίθετα που θα χαρακτήριζαν τον ήρωα και τι ρόλο θα είχε αυτός στην ιστορία τους, κάποια μεταφορικά μέσα που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν, έτσι ώστε σιγά-σιγά να ξεκινήσουν να χτίζουν την ιστορία τους, δηλαδή το πού θα συνέβαινε, το πότε, το ποιοι θα συμμετείχαν...

Είχαμε κάποιες ρουτίνες που βοηθούσαν αρκετά τον μαθητή με ελλειμματική προσοχή, το ότι, δηλαδή, κάθε φορά που θα γινόταν μια παρουσίαση έπρεπε να γυρνούν όλοι τις καρέκλες προς τον πίνακα, μακριά από το θρανίο για να μην αποσπάται η προσοχή τους από τα αντικείμενα που είχαν μπροστά στο θρανίο τους. Γινόταν συχνή εναλλαγή των δραστηριοτήτων για να μην κουράζονται, η ύλη ήταν μειωμένη αλλά και επιλεγμένη, ενώ πολλές φορές χρησιμοποιούσαμε για πράγματα που χρειάζονταν παπαγαλία πινακάκια έτοιμα σε κάποιους μαθητές σαν στηρίγματα, νοητικά στηρίγματα για να τους βοηθούμε να προχωρήσουν.

Λοιπόν, εδώ θα σας δείξω το πώς κάναμε διαφοροποίηση του προϊόντος στο γραπτό λόγο, το θέμα μας ήταν οι ήρωες της επανάστασης του 1821, κάποιοι από τους μαθητές είχαν να παράξουν, να φτιάξουν ένα σχέδιο και κάτω από το σχέδιο να γράψουν μία λεζάντα ή μία παράγραφο σχετική, ενώ κάποιοι άλλοι είχαν να συγκρίνουν δύο ήρωες, να γράψουν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους που ήταν σε πιο προχωρημένο επίπεδο.

Ένα παράδειγμα διαφοροποίησης της διαδικασίας, εδώ η άσκηση έλεγε να χρησιμοποιήσουν κάποιες από τις λέξεις για να παράξουν μία παράγραφο, ο αλλόγλωσσος μαθητής είχε τις εικόνες μπροστά του και έπρεπε να γράψει τις λέξεις από κάτω, έτσι ώστε να κατακτήσει το συγκεκριμένο λεξιλόγιο, κάποιος άλλος είχε να φτιάξει προτάσεις, ενώ κάποιος άλλος να φτιάξει παράγραφο με τις συγκεκριμένες λέξεις. Και άρχιζε να φαίνεται ότι είχε να προσφέρει η μία εκπαιδευτικός στην άλλη.

Η γενική εκπαιδευτικός λόγω της πολύχρονης εμπειρίας της σίγουρα είχε καλύτερη γνώση του αναλυτικού προγράμματος. Ήταν λάτρης της λογοτεχνίας οπότε γνώριζε και πιο πολλά λογοτεχνικά κείμενα, τα οποία χρησιμοποιούσαμε κατά τη διδασκαλία μας, είχε ποικιλία κειμένων και ασκήσεων, μπορούσε να διαχειρίζεται καλύτερα το χρόνο της στην τάξη, αλλά και το να διδάσκει σε μεγαλύτερο πλήθος μαθητών.

Από την άλλη, η δεύτερη εκπαιδευτικός μπορούσε να εισηγηθεί κάποιες νέες μεθόδους διδασκαλίας, κάποιους διαφορετικούς τρόπους, όπως είναι η διαφοροποιημένη διδασκαλία που χρησιμοποιήθηκε, η συνεργατική μάθηση, οι τεχνικές αντιμετώπισης των προβλημάτων συμπεριφοράς αλλά και η χρήση της τεχνολογίας.

Σίγουρα το ότι χρησιμοποιήθηκε η ομαδική διδασκαλία ήταν κάτι δύσκολο, υπήρχαν αρκετές δυσκολίες και αρκετοί περιορισμοί, είπαμε ότι είναι μια πολύπλοκη και απαιτητική μέθοδος, απαιτεί αρκετά επιμόρφωση αρχική για να μπορέσουν οι εκπαιδευτικοί να συνεργαστούν και να εφαρμόσουν όλα όσα είπαν στην πράξη, είναι καλά να υπάρχει συνεχής στήριξη των εκπαιδευτικών, απαιτείται αρκετός

χρόνος για προγραμματισμό τον οποίον δεν διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί στις μέρες μας, για να πετύχει χρειάζεται ολος αυτός ο χρόνος που είπαμε και προηγουμένως.

Ένα άλλο πολύ δύσκολο σημείο είναι το ότι απαιτεί την αρμονική συνύπαρξη δύο διαφορετικών χαρακτήρων μέσα στη γενική τάξη και είναι δύσκολο δύο εκπαιδευτικοί με διαφορετική προσωπικότητα να συνυπάρξουν. Πολλές φορές μπορεί να προκύπτουν παρανοήσεις και να είναι δύσκολο για κάποιους να εφαρμόσουν την εξατομίκευση μέσα στη γενική τάξη.

Παρόλα αυτά υπάρχουν πολλά θετικά στοιχεία, αφού παρατηρείται να υπάρχει πιο ενεργή εμπλοκή των μαθητών, η μάθηση να είναι πιο αποτελεσματική για όλους, μαθαίνουν να συνεργάζονται, η τεχνική αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη κατά την παραγωγή γραπτού λόγου, βοηθά τους μαθητές να εξασκηθούν σε θεμελιώδεις δεξιότητες, μπορούν να γίνονται πιο σαφείς οι οδηγίες, αφού υπάρχει ευελιξία να δοθούν και σε προσωπικό επίπεδο στους μαθητές, ενώ μπορείς να διδάξεις, να επαναδιδάξεις ή να προδιδάξεις κάποιαν ύλη σε κάποιους από τους μαθητές, χωρίς να επηρεάσεις την υπόλοιπη τάξη.

Με τον τρόπο αυτό, με την αλληλεπίδραση αυτήν, εμπλουτίζονται οι γνώσεις και οι δεξιότητες των εκπαιδευτικών, φαίνεται να παράγεται πιο πολύ έργο από τους δύο εκπαιδευτικούς μέσα στην τάξη, ενώ οι στάσεις και οι συμπεριφορές των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών είναι θετικότερες. Σίγουρα δύο εκπαιδευτικοί μέσα στη γενική τάξη με την ποικιλομορφία που έχει στις μέρες μας, μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα απ' ό,τι ένας.

Πριν κλείσω, έβαλα ένα κομμάτι απ' αυτά που είχε σημειώσει η γενική εκπαιδευτικός στη λίστα αυτοαξιολόγησης που είχε συμπληρώσει στο τέλος του προγράμματος. Όπως ανέφερε, αναπτύσσεις τη δημιουργικότητά σου, ακούς εναλλακτικές ιδέες, εξελίσσεσαι επαγγελματικά. Μέσα από το διάλογο, τη συνεργασία και την ανταλλαγή απόψεων με άλλον εκπαιδευτικό κερδίζεις πολλά. Μάλιστα ο διδακτικός χρόνος μεγιστοποιείται προς όφελος των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο σε όλους τους μαθητές και να τους ενισχύσουν με βάση το επίπεδο των δυνατοτήτων τους. Με τον τρόπο αυτό μπορείς εύκολα να κάνεις και διαφοροποίηση. Επίσης, με τη συνδιδασκαλία δημιουργούνται περισσότερες διδακτικές επιλογές για τους μαθητές, αυξάνεται η συμμετοχή και η ενεργός εμπλοκή τους στο μάθημα. Τέλος, αρκετά παιδιά έμαθαν να συνεργάζονται αρμονικά.

Επομένως, όλα αυτά που λέμε μπορεί να είναι δύσκολο να εφαρμοστούν αλλά θεωρώ ότι ο καθένας από μας μπορεί να βάλει το δικό του λιθαράκι στην αλλαγή.

Κλείνοντας θα ήθελα να πω ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι πρέπει να συνειδητοποιήσουν τη δική τους σημαντική συνεισφορά στη διαδικασία της αλλαγής. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Εμείς ευχαριστούμε και για την άριστη χρήση του χρόνου. Ερωτήσεις - τοποθετήσεις επί της εισηγήσεως; Ο Μηνάς Ευσταθίου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Κυρία Πολυδώρου, σας ευχαριστούμε για την εισήγησή σας, επειδή ακριβώς στην Ελλάδα έχουν συντελεστεί σημαντικές από το 2000 νομοθετικές ρυθμίσεις, στην Ελλάδα έχουν από το 2000 υπάρξει πάρα πολλά σημαντικά νομοθετήματα σε σχέση με το ενιαίο σχολείο και την ένταξη όλων των παιδιών μέσα στο γενικό σχολείο και τη συνύπαρξη του γενικού και του ειδικού σχολείου, και επειδή ακριβώς τώρα, αυτό το χρονικό διάστημα, το κρίσιμο, αλλάζει ο νόμος για την ειδική αγωγή στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, ο Νόμος 131 του 1999, θα ήθελα να σας κάνω 3 ερωτήσεις σε σχέση με την εισήγησή σας.

Θα ήθελα να μου επιβεβαιώσετε με λίγα λόγια αν αυτό το πρόγραμμα ΔΡΑΣΕ είναι γενικευμένο και εντάσσεται στο Κυπριακό Υπουργείο Παιδείας, είναι πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας, χρηματοδοτούμενο από το Υπουργείο Παιδείας ή από τα ΕΣΠΑ, τα ευρωπαϊκά προγράμματα.

Η δεύτερη ερώτηση αφορά την αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου στην Κύπρο και θα ήθελα εάν γνωρίζετε και μάλλον γνωρίζετε από τη διατριβή που κάνετε, πάτε γερά στην ελληνική, στη διεθνή και στην κυπριακή βιβλιογραφία, το έχω προσέξει αυτό και γι' αυτό σας κάνω την ερώτηση, εάν ήδη έχει υπογραφεί στην Κύπρο από την Κυπριακή Βουλή, εάν έχει υπογραφεί η Διεθνής Σύμβαση του 2007 και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο Σύμβασης του 2010, της Νέας Υόρκης, του ΟΗΕ δηλαδή, σε σχέση με τα δικαιώματα των αναπήρων και εν προκειμένω που μας αφορά το ελληνικό και το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, εάν έχει νομοθετηθεί.

Στην Ελλάδα νομοθετήθηκε πολύ γρήγορα και είναι σημαντικό γιατί συνέβαλε καθοριστικά η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, ήταν εισηγητής εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο κ. Βαρδακαστάνης, έπαιξε σημαντικό ρόλο η Ελλάδα δηλαδή και η ΕΣΑΜΕΑ, και είναι ο Νόμος 4074 αν τον έχετε υπόψη σας. Εσείς στην Κύπρο, το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, έχει ένα τέτοιο νομοθέτημα για να μπορέσει να λειτουργήσει, έναν προσανατολισμό, που έχει σχέση με το θέμα της εισήγησής σας, συνεπές, η συνδιδασκαλία, ένα σχολείο για όλους που αναφέρατε το κρίσιμο αυτό;

Και το τρίτο ερώτημα συμπυκνώνει το πρώτο και το δεύτερο, εάν η Παγκύπρια Ομοσπονδία Ελλήνων Διδασκάλων, η Κυπριακή Κυβέρνηση και τα Κυπριακά Πολιτικά Κόμματα ενστερνίζονται αυτό που ενστερνίστηκε η Ελληνική Κυβέρνηση και τα Ελληνικά Πολιτικά Κόμματα και όταν λέω ελληνική κυβέρνηση εννοώ τις ελληνικές κυβερνήσεις του 2000, ήταν η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, το 2008 η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας και το 2016 - '17 - '18 και '19 του ΣΥΡΙΖΑ, όπου σε μια ενιαία κατεύθυνση στο πνεύμα της Διεθνούς Συμβάσεως για τα Δικαιώματα των Αναπήρων και δη στο εκπαιδευτικό σύστημα του άρθρου 24, εάν ενστερνίζετε στην Κύπρο την ενιαία εκπαιδευτική νομοθεσία που έγινε πράξη μετά από μια

σημαντική νομοθετική πρωτοβουλία στην Ελλάδα, το Νόμο 2817 του 2000 και τον Νόμο 3699 του 2008, καθώς και τον Νόμο 4368 του 2016, αλλά και τον 4415 του '17, όπου γίνεται πράξη πλέον η συνδιδασκαλία.

Εάν στην Κύπρο κινείστε σ' αυτό το νομικοπολιτικό πλαίσιο της Διεθνούς Συμβάσεως και αν η συνδιδασκαλία πραγματικά προκύπτει μέσα από την εκπαιδευτική νομοθεσία της Κύπρου. Βέβαια σύμφωνα με το Νόμο του 1999...

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Συνάδελφε Μηνά, παρακαλώ συντόμευε. Νομίζω ότι θα ξεπεράσεις την εισηγήτρια σε λίγο.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Συνάδελφε Πρόεδρε, κλείνω, ξέρω πάντα και στις Γενικές Συνελεύσεις της ΔΟΕ και στον Τοπικό Σύλλογο και παντού, ξέρω πάντα όταν είναι να ειπωθούν σημαντικά πράγματα προσπαθείτε να το κόψετε αυτό. Έκλεινα αυτή τη στιγμή. Δεν χρειαζόταν αυτό το...

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Θα σε παρακαλέσω να ανακαλέσεις. Θα σε παρακαλέσω να ανακαλέσεις.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Ευχαριστώ πολύ το Προεδρείο...

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Θα σε παρακαλέσω να ανακαλέσεις τη φράση σου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Αυτό ακριβώς λέω τώρα. Ευχαριστώ το Προεδρείο και τη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας και την Παγκύπρια Ομοσπονδία Ελλήνων Εκπαιδευτικών, αλλά επειδή υπάρχουν κρίσιμα νομοθετήματα και στην Κύπρο θέλω να δούμε αν κινείστε στην ενιαία νομοθεσία και όχι στο διαχωριστικό μοντέλο ως προς τις εκπαιδευτικές πολιτικές και τη νομοθεσία. Σας ευχαριστώ πολύ.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ναι, υπάρχουν και άλλες ερωτήσεις αλλά καλό θα ήταν επειδή τα ερωτήματα ήταν πολλά και όσα μπορεί η εισηγήτρια απ' αυτά βέβαια να απαντήσει.

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Ευχαριστώ για την τοποθέτηση, θα προσπαθήσω να απαντήσω έτσι με συντομία σε κάποια απ' αυτά.

Το πρώτο ερώτημα που αφορούσε το πρόγραμμα ΔΡΑΣΕ, συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο το συγκεκριμένο πρόγραμμα και όπως είπαμε εφαρμόζεται από το 2007 και όχι από το Υπουργείο Παιδείας.

Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα αν έχει υπογράψει η Κύπρος τη Συμφωνία και το Πρωτόκολλο, έχει υπογράψει. Μάλιστα την περσινή χρονιά πήραμε απάντηση σχετικά με αυτό, η απάντηση ήταν αρκετά επικριτική μπορώ να πω, παρόλα αυτά η Κύπρος προσπαθεί να κάνει αρκετές αλλαγές για να μπορεί να ανταπεξέλθει και να ικανοποιήσει τα συγκεκριμένα αιτήματα, γι' αυτόν και προσπαθούμε τώρα με την αλλαγή της νομοθεσίας να αλλάξουμε κάποια πράγματα.

Όσον αφορά το τελευταίο ερώτημα, νομίζω, δεν είμαι σε θέση να τοποθετηθώ σε αυτό, ευχαριστώ όμως για τη δική σας τοποθέτηση, δεν ξέρω αν κάποιος άλλος θέλει να απαντήσει στο τελευταίο ερώτημα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ):

Λοιπόν, καταρχάς να ευχαριστήσω την αγαπητή κα Πολυδώρα για την παρουσίαση, μια παρουσίαση που μας προβληματίζει, γιατί βλέπουμε ότι αυτή η προσπάθεια και η όλη φιλοσοφία που αναφερθήκατε και στις Διακηρύξεις του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών πόσο πολύπλοκη είναι. Είδαμε σε ένα παράδειγμα την αλληλοσυμπλήρωση της διδασκαλίας

και τι χρειάζεται και βεβαίως αντιλαμβανόμαστε και ποιο είναι το κόστος αυτών των αλλαγών, για να μπορέσει ένα κράτος να προσφέρει σε όλα τα παιδιά την εκπαίδευση που δικαιούνται.

Τώρα, όσον αφορά το σε ποιο βαθμό την ενστερνιζόμαστε, ασφαλώς και είμαστε υπέρ της ενιαίας εκπαίδευσης, η οποία θα προσφέρει στο κάθε παιδί αυτά που δικαιούται και όλα τα παιδιά δικαιούνται να έχουν την εκπαίδευση που έχουν ανάλογη ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους, τις δυνατότητές τους και ακριβώς γι' αυτόν το λόγο έχουμε θέσει κυριολεκτικά κάτω από το μικροσκόπιο το νομοσχέδιο που έχει τεθεί ενώπιόν μας, γιατί δεν ξέρω, στην Κύπρο ίσως το δουλεύουμε λίγο διαφορετικά.

Εμείς έχουμε το νομοσχέδιο αυτή τη στιγμή και οι Εκπαιδευτικές Οργανώσεις και οι γονείς κάναμε πολλές παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου και όσον αφορά το σε ποιο βαθμό υιοθετούμε την ενιαία εκπαίδευση, στο βαθμό που είναι έτοιμο το κράτος να την προσφέρει, γι' αυτό αν αυτό θεωρείται ένα ιδεατό μοντέλο, όσο πιο σύντομα το προσεγγίσουμε, απλώς δεν θα κάνουμε πηδήματα βατράχου. Δηλαδή, αυτό μπορεί να είναι ένα μοντέλο στο οποίο να πάμε σε κάποια χρόνια, γιατί αν υπήρχε η δυνατότητα, αν υπήρχαν οι υποδομές, οι υποστηρικτικές δομές να εφαρμοστεί και αύριο, ευχαρίστως να το εφαρμόσουμε.

Το θέμα είναι να δούμε πώς θα οδηγηθούμε εκεί και αυτή είναι η προσπάθεια που θα γίνει το επόμενο διάστημα. Έχουμε ένα νομοσχέδιο ενώπιόν μας, το οποίο θα συμπληρώσουμε με κανονισμούς και ήταν μια απαίτηση και των Εκπαιδευτικών Οργανώσεων και των γονέων και την αποδέχθηκε το Υπουργείο Παιδείας, ότι νομοσχέδιο και κανονισμοί, οι κανονισμοί είναι αυτοί που θα συμπληρώσουν το νομοσχέδιο και θα του δώσουν περισσότερες λεπτομέρειες και διευκρινίσεις, νομίζω έχουμε ένα 18μηνο στη διάθεσή μας συζητήσεων.

Όχι, κοιτάτε, αγαπητέ Μπράτη, το νομοσχέδιο θα πήγαινε προς ψήφιση και στάθηκαν οι Εκπαιδευτικές Οργανώσεις και με τους γονείς και είπαμε: "όχι, δεν θα πάει το νομοσχέδιο" και απλώς να μου επιτρέψετε, επειδή είναι και ένα Συνέδριο να μοιραστούμε λίγο τι γίνεται, ποιοί είναι οι κανονισμοί. Για παράδειγμα, στο νομοσχέδιο θα καθοριστεί ότι σε ένα τμήμα που θα εντάσσονται παιδιά με φραγμούς στην εκπαίδευση, μια νέα ορολογία που καλύπτει όλα τα παιδιά και με παραβατική συμπεριφορά για να μην γίνεται και ο στιγματισμός, θα αξιώσουμε να υπάρχει μείωση του αριθμού των παιδιών στην τάξη. Αντί να είναι 25, για παράδειγμα, να είναι πιο κάτω.

Θα έρθουμε με τους κανονισμούς και οι κανονισμοί ακριβώς θα προσδιορίσουν και πόσο στενός αριθμός, αν είναι αυτή η κατάσταση, να είναι 3 παιδιά κάτω, αν είναι αυτή, να είναι 5. Άρα εμείς είμαστε αισιόδοξοι, στηρίζουμε την έννοια εκπαίδευση αλλά, επαναλαμβάνω, είναι μια προσπάθεια που θέλουμε η αλλαγή να γίνεται ανάλογα με τη δομή και την υποστήριξη που υπάρχει, γιατί το είδαμε στην παρουσίαση εδώ ότι υπήρξε και σύγκρουση, δεν είναι εύκολο να συνυπάρξουν και ο ειδικός εκπαιδευτικός και ο εκπαιδευτικός της γενικής.

Εμείς σ' αυτό το πλαίσιο θα κινηθούμε και καταφέραμε να είμαστε όλες οι Εκπαιδευτικές Οργανώσεις μαζί και φέραμε και στο πλευρό μας όλους τους γονείς και της ειδικής εκπαίδευσης, οπότε κινούμαστε αυτή τη στιγμή και θα προσπαθήσουμε να παραμείνουμε μαζί, έχουμε το Υπουργείο Παιδείας στην άλλη πλευρά, για να μπορέσουμε να πάρουμε τα πράγματα εκεί που θέλουμε.

Κοιτάζτε, αυτή τη στιγμή στην Κύπρο έχουμε τα ειδικά σχολεία, έχουμε ενταγμένα στα σχολεία τα κανονικά ειδικές μονάδες, αυτά σιγά-σιγά θα φεύγουν, δεν μπορούμε από τη μια μέρα στην άλλη.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Απλά να συμπληρώσω λίγο τον κ. Φίλιο, έχουμε ξεκαθαρίσει στο Υπουργείο Παιδείας ότι δεν θα πάει νομοσχέδιο μόνο του, το οποίο δεν θα καθορίζει ακριβώς τι θα γίνει. Δηλαδή, εάν ψηφίσαν ένα νομοσχέδιο μόνο του, θα μας έβαζαν μετά όλα τα παιδιά στην τάξη χωρίς βοήθεια, χωρίς στήριξη. Είπαμε ότι για να γίνει αποδεκτό αυτό πρέπει να έρθει και όλη η στήριξη μαζί, διαφορετικά δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό γιατί θα τα θαλασσώσουμε όλα στο τέλος.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Προφανώς υπάρχουν αρκετές διαφορές σχετικά με τον τρόπο που γίνεται ο διάλογος στην Ελλάδα, όπου τα τελευταία νομοσχέδια που αφορούν την παιδεία κατατίθενται με θρησκευτικές ευκαιρίες, Μεγάλη Βδομάδα, Χριστούγεννα, Δεκαπενταύγουστο, για να έχουν τη βοήθεια του Θεού προφανώς. Ο Δημήτρης ο Τσουκάλης έχει την επόμενη ερώτηση. Και επειδή το είτε η συναδέλφισσα, μέχρι να πάρει το μικρόφωνο, ναι, ανέκαθεν δεν μας ρωτούσαν, απλά το τελευταίο ήταν για τα τελευταία ήθη και έθιμα που αναπτύχθηκαν.

Δ. ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Θα μπω σε παρατηρήσεις πρακτικές. Έχουμε μία πειραματική διαδικασία με 21 παιδιά, σχεδόν ιδανικές συνθήκες, έχουμε ένα παιδί με μαθησιακές δυσκολίες και 6 παιδιά αλλόγλωσσα. Όμως δεν υπάρχουν χρήσιμες πληροφορίες. Αλλόγλωσσα παιδιά που γεννήθηκαν, ας πούμε, στην Ελλάδα στη 2α δημοτικού, δεν έχουν κανένα πρόβλημα να παρακολουθήσουν τη μαθησιακή διαδικασία. Εδώ λοιπόν μας λείπει η πληροφορία. Αλλόγλωσσο παιδί είναι κάποιο παιδί που ήρθε τώρα στη 2α ή έχει γεννηθεί ή είναι από την 1η; Πόσα απ' αυτά τα παιδιά ξέρουν να διαβάζουν;

Ένα παιδί με μαθησιακές δυσκολίες. Μαθησιακές δυ-

σκολίες είναι μια γκάμα τεράστια. Αυτό το παιδί ήξερε να διαβάζει στη 2α δημοτικού; Άρα έχω την αίσθηση ότι λείπουν χρήσιμες πληροφορίες, για να καταλάβουμε όλο αυτό το πράγμα, όλο το εγχείρημα και πώς αντιμετώπισε αυτές τις πρακτικές δυσκολίες, αν υπήρχαν και ποιού μεγέθους ήταν οι δυσκολίες αυτές.

Επίσης, θα είχαν ενδιαφέρον κάποια κρίσιμα συμπεράσματα για τη συνδιδασκαλία, πόσο σημαντικό ρόλο παίζει ο χαρακτήρας, η προσωπικότητα και οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών. Και κάτι ακόμα, για 4 ώρες μάθημα στην τάξη θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να ξέρουμε πόσες ώρες χρειαζόταν καθημερινά συνεργασία για την οργάνωση, για το σχεδιασμό, για τον αναστοχασμό.

Και μία τελευταία πληροφορία, επειδή έχω ασχοληθεί λίγο με το θέμα της ένταξης, είναι ένα πείραμα που συντελείται αυτή την περίοδο στην Γερμανία, με σοβαρότατα προβλήματα. Γι' αυτό το θέμα έχω ασχοληθεί λίγο και ίσως θα δημοσιοποιηθούν κάποια στοιχεία που θα έχουνε κάποιο ενδιαφέρον. Ευχαριστώ πολύ.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Να μαζέψουμε και τις επόμενες ερωτήσεις. Λοιπόν, η συναδέλφισσα. Το όνομά σας, αν θέλετε, για τα πρακτικά.

Μ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ: Ήθελα να συμπληρώσω τον προηγούμενο συνάδελφο και να ρωτήσω κατά πόσον στο σχολείο στο οποίο εφαρμόστηκε το πρόγραμμα, ήταν σχολείο που έχει ειδικές μονάδες εκπαίδευσης και απ' ό,τι φαίνεται στη συγκεκριμένη τάξη δεν υπήρχαν παιδιά με κάποιας μορφής είτε αυτισμό, είτε άλλο σοβαρότερο πρόβλημα από τα απλά μαθησιακά προβλήματα. Δεν ξέρω αν υπάρχουν σε άλλες τάξεις και κατά πόσον θα είναι η εκτίμησή σας μετά από τη συνδιδασκαλία και λόγω ειδικής αγωγής, είναι εύκολο για έναν εκπαιδευτικό να ανταποκριθεί σε μια σωρεία παιδιών με τα διάφορα προβλήματα και να είναι αποδοτικός με διαφοροποίηση της διδασκαλίας

(;). Διότι νομίζω σαν συνδυασμός σε μεγάλους αριθμούς θα είχε ακόμη περισσότερες πρακτικές δυσκολίες.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Η Άρτεμις Κλιάφα την επόμενη ερώτηση.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Λοιπόν, μια ερώτηση θα ήθελα να κάνω. Μας παρουσιάσατε την έρευνά σας, το διδακτορικό σας, να ρωτήσω όμως το εξής: τελειώνοντας η έρευνα και όλο αυτό το πρόγραμμα με τη συνδιδασκαλία και τη διαφοροποίηση, έχετε κάνει μέτρηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων στους μαθητές, δηλαδή κατά πόσο αυτοί οι μαθητές βελτιώθηκαν, σε ποιους τομείς (;), γιατί γίνεται μια πολύ μεγάλη κουβέντα με τη διαφοροποίηση. Μπορεί να είναι ένα πολύ καλό μοντέλο, ωστόσο όμως δεν ανταποκρίνεται για όλες τις αναπηρίες και για όλους τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Δηλαδή μην βρίσκουμε ένα μοντέλο που λέμε ότι θα λύσει τα προβλήματα της ένταξης των μαθητών στο σχολείο και των παιδιών με αναπηρία.

Νομίζω ότι γενικεύουμε πάρα πολύ ορισμένα πράγματα και πετάμε το μπαλάκι κυρίως στους εκπαιδευτικούς της τάξης και στους μαθητές με βάση το ότι οι δυνατότητες οι δικές τους είναι αυτές που θα τους οδηγούν στο να έχουν εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Για να πάει και από κει μετά, στην από κει πτέρυγα, η Νικολοπούλου Παυλίνα.

Π. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ: Γεια σας. Ήθελα να σας μεταφέρω το εξής και να κάνω μία ερώτηση: κάποτε συναντήσαμε Γάλλους εκπαιδευτικούς που εργάζονται στο λύκειο Τσεμπόν. Το λύκειο αυτό δέχεται παιδιά με σοβαρή παραβατικότητα, τα οποία έχουν ήδη καταδικαστεί και τους δίνουν τα γαλλικά δικαστήρια τη δυνατότητα να πάνε στο λύκειο, αυτό το λύκειο, το συγκεκριμένο και όχι να βρεθούν στη φυλακή.

Όταν, λοιπόν, τους ρώτησα: τι μαθησιακά αποτελέσματα έχετε με αυτά τα παιδιά μου απάντησαν το εξής: εμένα δεν με νοιάζει να έχω μαθησιακά αποτελέσματα, δεν είναι αυτός ο σκοπός μου. Εγώ πρωτίστως θέλω να τους κρατήσω έξω απ' τη φυλακή και μετά βλέπουμε. Και ήταν σωστή η απάντησή του, κατά την ταπεινή μου γνώμη.

Θέλω, λοιπόν, να πω το εξής: για κάθε μαθητή, για κάθε ειδική ομάδα μαθητών ή για κάθε ομάδα, ας βγάλουμε το ειδικό, έχεις ένα σκοπό. Κατά τη γνώμη σας, δηλαδή, άλλος μπορεί να είναι ο σκοπός για ένα παιδί με βαριά νοητική υστέρηση στο τι θα μάθει και πού θα πάει να το εντάξεις, άλλος για ένα παιδί με έναν πολύ υψηλό δείκτη νοημοσύνης, άλλος για ένα παιδί με κινητική αναπηρία, άλλος για ένα παιδί που μπορεί να είναι έξω από τη φυλακή, στο μεταίχμιο. Δεν είναι παντού και πάντα όλοι οι σκοποί ίδιοι. Όλοι όμως οι σκοποί χωράνε, αυτό ήθελα να σας ρωτήσω, μέσα στην ίδια αίθουσα; Μπορούν να επιτευχθούν μέσα στην ίδια αίθουσα;

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ο Τσιώλης Σωτήρης για την επόμενη ερώτηση.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Καταρχάς να σας ευχηθώ καλό πέρας στη διδακτορική σας διατριβή, γιατί γνωρίζω την αγωνία του κάθε διδάκτορα να τελειώσει, εύχομαι λοιπόν να την τελειώσετε αισίως και στο χρόνο που έχετε βάλει.

Έχω όμως να κάνω ορισμένες παρατηρήσεις. Όταν αξιολογείται το παιδί, μάλλον θα το πω αλλιώς, πριν μίλησα από τη μεριά της υλιστικής παιδαγωγικής αναπηρίας. Τώρα θα μιλήσω απ' τη μεριά της ειδικής αγωγής. Ένας, λοιπόν, της ειδικής αγωγής, της κλασικής ειδικής αγωγής και όχι της σημερινής και της πιο παλιάς θα σας έλεγε το εξής: Δεν κάνετε κάτι διαφορετικό απ' ό,τι κάνει. Αξιολογείται το παιδί βγάζοντάς του το μαθησιακό προφίλ. Ουσιαστικά πάτε σε μια διαδικασία μέτρησης. Άρα κατηγοριοποίησης. Ένα το κρατούμενο.

Δεύτερο κρατούμενο. Μιλάτε για παιδιά τα οποία έχουν μαθησιακές δυσκολίες

και έχουν μειωμένη ύλη. Αυτό το μοντέλο ειδικής αγωγής ή συνδιδασκαλίας έχει δεχθεί σφοδρή κριτική από πολύ παλιά και από τη δεκαετία του '50 και στην Ελλάδα ο Κώστας Καλαϊτζής άσκησε έντονη κριτική σ' αυτά λέγοντας ότι δεν έχουν αποτελέσματα σε σχέση με την κοινωνική ένταξη του παιδιού, με την ένταξη του παιδιού στην κοινωνία, με την επαγγελματική του αποκατάσταση. Δηλαδή αυτό ουσιαστικά συνιστά ένα γνωσιοκεντρικό μοντέλο εκπαίδευσης.

Αν θέλουμε, λοιπόν, κατά τη γνώμη μου, μια άλλη εκπαίδευση, πρέπει να φύγουμε από την κατηγοριοποίηση. Ένα αυτό. Δεύτερον: επίσης, θα συναινέσω και στα προηγούμενα ερωτήματα, δηλαδή αλλόγλωσσα παιδιά, είναι τεράστιο πράγμα. Ωραία, ξέρουν την ελληνική. Στο σπίτι τι γλώσσα μιλάνε; Μιλάνε τα ελληνικά ή μιλάνε τα ελληνικά και τα αλβανικά ή πιθανόν επειδή ο παππούς είναι απ' τη Γεωργία μιλάνε και τα γεωργιανά και η γιαγιά απ' τη Ρωσία μιλάνε και τα ρώσικα; Δηλαδή δεν είναι το ίδιο πράγμα. Οι αλλόγλωσσοι μαθητές δεν είναι μία κατηγορία, υπάρχουν τεράστιες διαφοροποιήσεις.

Και κάτι άλλο ακόμα. Είπατε ότι είχατε ένα παιδί με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες. Εννοείτε ότι είναι κάποιος μαθητής με ΔΕΠΥ απ' ό,τι κατάλαβα ή όχι; Είναι ένας μαθητής με ΔΕΠΥ;

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Όχι, μαθησιακές, δεν είναι ΔΕΠΥ.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Όταν είπατε σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες εννοείτε, για να συνεννοούμαστε, με μέτρια καθυστέρηση;

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Δυσκολία στην ανάγνωση, στην κατανόηση...

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Μάλιστα. Εδώ να θέσω ένα ερώτημα, λοιπόν, στο οποίο αυτού του είδους το μοντέλο δεν μπορεί να απαντήσει, κατά τη γνώμη μου, σε ερωτήματα όπως είναι η εκπαίδευση παιδιών που έχουν άλλου είδους δυσκολίες. Και δεν μπορεί να απαντήσει, γιατί είναι το ίδιο το σχολείο, είναι ίδιες οι θεμελιακές παραδοχές του σχολείου που οδηγούν στην περιθωριοποίηση αυτών των παιδιών είτε μέσα στο σχολείο, στο γενικό σχολείο, είτε μέσα στο ειδικό σχολείο.

Είναι, δηλαδή, ίδιες οι θεμελιακές παραδοχές και έχουν σχέση με το βασικότερο σκοπό του σχολείου που είναι τι; Η επιλογή, η κατανομή και η ταξινόμηση. Το σχολείο, δηλαδή, δεν αναπτύσσει επιστήμονες. Αναπτύσσει εργαζόμενους με συγκεκριμένους χαρακτηριστικά. Και τι κάνει; Επιλέγει. Εσύ πρέπει να πας να γίνεις μάστορας, εσύ πρέπει να πας να γίνεις σκουπιδιάρης, εσύ πρέπει να γίνεις επιστήμονας. Δηλαδή το σχολείο δεν έχει φτάσει ακόμα στην άρση της αντίθεσης: χειρωνακτικής και εκτελεστικής εργασίας.

Αρα λοιπόν, όταν μιλάμε για ένα τέτοιο σχολείο, αυτό το σχολείο είτε είναι στο γενικό το παιδί, είτε είναι στο ειδικό, έχει στο εσωτερικό του, στις παραδοχές του το στιγματισμό και την περιθωριοποίηση. Γιατί; Γιατί ακριβώς ακόμα και αν γίνει ενταξιακό και πει ότι αίρει όλα τα εμπόδια, θα αποδώσει τελικά την ευθύνη στο άτομο. Εσύ έχεις την ευθύνη, γιατί εγώ σου δίνω όλα τα στοιχεία και συ δεν μπορείς να ανταποκριθείς.

Ευχαριστώ πολύ.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ο Απόστολος Σκουρουπάτης.

Α. ΣΚΟΥΡΟΥΠΑΤΗΣ: Μια πολύ απλή ερώτηση όσον αφορά τον τομέα της γνώσης και να μην παρεξηγηθώ από τον φίλο τον Σωτήρη. Η συνδιδασκαλία παρουσιάζεται και στην Κύπρο ως μια πανάκεια, η οποία θα λύσει πολλά προβλήματα ή λύνει πολλά προβλήματα και συστήνεται από όλους.

Εγώ ρωτώ απλά: μπορεί να εφαρμοστεί σε καθημερινή βάση αυτό που εφαρμόζεται με τη συναδέλφισσα, η συνδιδασκαλία, η συγκεκριμένη δάσκαλος, το συγκεκριμένο μοντέλο της διδασκαλίας και πόσο σημαντικό είναι η προσωπικότητα του κάθε εκπαιδευτικού σε αυτή τη συνδιδασκαλία; Δηλαδή άμα ένας υπερέχει του άλλου, πόσο σημαντικό ρόλο παίζει στο να μπορέσει να πραγματοποιηθεί η συνδιδασκαλία;

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Απόστολε, μπορείς να μου επαναλάβεις το δεύτερο;

Α. ΣΚΟΥΡΟΥΠΑΤΗΣ: Αν παίζει ρόλο η προσωπικότητα των δύο εκπαιδευτικών, δηλαδή αν ο ένας είναι πιο ισχυρός από τον άλλον.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ωραία. Ο Κώστας Στέργιας έχει μια ερώτηση.

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Η αλήθεια είναι δύσκολο, γιατί μαζεύτηκαν πάρα πολλές ερωτήσεις.

Κ. ΣΤΕΡΓΙΑΣ: Ευχαριστώ. Πρώτα απ' όλα συγχαρητήρια για την έρευνά σας, σίγουρα κάτι θετικό αφήνει στην εκπαίδευση. Αναφερθήκατε ότι οι δάσκαλοι, οι εκπαιδευτικοί ήταν πολύ καλοί γνώστες στο γνωστικό αντικείμενο, όπως ήξεραν λογοτεχνία, γι' αυτό και τα λογοτεχνικά κείμενα.

Συνεχίζοντας απ' τον προηγούμενο συνάδελφο ήθελα να ρωτήσω και εγώ αν εξετάσατε και κατά πόσον επηρεάζει η προσωπικότητα των συναδέλφων και το ψυχοσυναισθηματικό περιβάλλον, το οποίο καλούνται να δημιουργήσουν οι εκπαιδευτικοί ή ο εκπαιδευτικός για την επιτυχία της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα σ' αυτό το κλίμα, το μαθησιακό, που θέλετε να δημιουργήσετε.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Είδα άλλο ένα χέρι. Κώστα, αν θέλεις δώσε το μικρόφωνο πίσω. Όχι, χρειάζεται για τα πρακτικά και θα πείτε και το όνομά σας, σας παρακαλώ.

Γ. ΒΛΑΣΣΗ: Ονομάζομαι Γιώτα Βλάσση, τελείωσα το 1998 ειδική αγωγή στη Φλωρεντία και εργαζόμαι από το 2000 στην ειδική αγωγή στην Ελλάδα. Πρώτη φορά μιλάω από μικρόφωνο και πρώτη φορά ήρθα στο Συνέδριό σας με πολύ μεγάλες προσδοκίες και με πολύ μεγάλη χαρά.

Δεν άκουσα πουθενά τη λέξη ειδική αγωγή. Τι είναι ειδική αγωγή; Δεν είδα σήμερα ανάμεσά μας, όπως είναι η συνάδελφος εδώ, έναν δάσκαλο ή μια δασκάλα παράλληλης στήριξης που έχουμε αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα. Εγώ, λοιπόν, είμαι σε τμήμα ένταξης και ταυτόχρονα μπαίνω σε τάξεις όπου υπάρχουν συνάδελφοι που έχουν

τελειώσει μόλις τα πανεπιστήμια ή έχουν δύο χρόνια εμπειρία και δουλεύουν με παιδιά με πολύ βαρύ αυτισμό, οι τάξεις έχουν μετατραπεί κυριολεκτικά σε ρινγκ, οι συνάδελφοι οι δάσκαλοι μέσα βρίσκονται σε πολύ μεγάλη αναστάτωση, κινδυνεύουν καθημερινά, γιατί μπορεί να εκτοξευθεί ένα μπουκάλι, ήδη συνάδελφος δεν θέλει να συνεχίσει πια αυτό το επάγγελμα. Απ' την άλλη στον αντίποδα έχουμε τα ειδικά σχολεία, όπου όσοι γονείς ήρθαν σε μένα τους απέτρεψα να πάνε εκεί και η πραγματικότητα είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχουμε μέσω των ΕΣΠΑ γεμίσει παράλληλες τάξεις τα σχολεία. Εάν πάτε σε προαύλια κινδυνεύουν να δείτε περισσότερα παιδιά, να είναι περισσότερες οι δασκάλες παράλληλης στήριξης απ' ό,τι οι μαθητές.

Πού είναι, λοιπόν, το ενδιαμέσο σχολείο; Θα πρέπει να είναι το ύψος και το βάθος; Ή θα πρέπει κάθε μέρα το παιδί μου να γυρνάει φοβισμένο, γιατί ουρλιάζει και πολύ σωστά κάνει ένα παιδί υψηλά λειτουργικό αυτιστικό αλλά δεν μπορεί να μείνει 3 ώρες μέσα σε μία τάξη, να δει γλώσσα και μαθηματικά; Να τα κάνει τι; Να μην ξέρει να δέσει μετά κορδόνια και να πλύνει τα χέρια του; Και θα φτάσουμε, λοιπόν, οι γονείς σοφά δεν το στέλνουνε στο ειδικό, γιατί αν έχει μία δυσκολία θα γυρίσει στο σπίτι. Φτάνουμε, λοιπόν, αφήνουμε στους γονείς την απόφαση στα χέρια τους, να αποφασίσουν εκείνοι σε ποιο σχολείο θα πάει και έρχεται η 5η δημοτικού, όπου πια έχει τερματίσει και πάει στο ειδικό σχολείο.

Αυτό το κράτος έχει ξοδέψει πάρα πολλά χρήματα, πολλοί άνθρωποι έχουν κουρασθεί, και οι ίδιοι οι γονείς για να καταλήξει τότε στο ειδικό σχολείο πάλι από το μηδέν. Θα έπρεπε με όλον το σεβασμό στους διοργανωτές να είχαν έρθει και εκείνοι που έχουν τον πρώτο λόγο. Είναι οι γονείς και είναι και οι συνάδελφοι της παράλληλης στήριξης και των τμημάτων ένταξης.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, το ερώτημα δεν ήταν προς την κυρία, το ερώτημα ήταν προς όλους, αυτά είχα να πω, ευχαριστώ.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Αν μπορούσατε να συνοψίσετε τα ερωτήματα που σας έγιναν.

Α. ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ: Θα προσπαθήσω. Ευχαριστώ πολύ για τις τοποθετήσεις σας. Να ξεκινήσω από το τέλος. Αυτό που είπατε ότι είναι δύσκολο να συμβιώσουν κάποιες περιπτώσεις παιδιών είναι αλήθεια, αλλά πιστεύουμε το να υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές μπορεί να γίνει εφικτό. Το ότι κάποιος εκπαιδευτικός διορίζονται και μπαίνουν αμέσως σε τάξεις με αρκετά δύσκολες περιπτώσεις, ίσως να μπορούσε μέσω της συνδιδασκαλίας να γίνει πιο ομαλή αυτή η μετάβαση. Μπορεί να συμβάλλει ο εκπαιδευτικός, κάποιος από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου, στο να γίνει πιο ομαλή η μετάβαση του καινούργιου εκπαιδευτικού στο σχολείο.

Όσον αφορά το προηγούμενο ερώτημα για το κατά πόσον μπορεί να εφαρμοστεί σε καθημερινή βάση η συνδιδασκαλία, όπως είπα και πριν, είναι πάρα πολύ δύσκολη διαδικασία, αλλά μπορεί να εφαρμοστεί αρχικά σε ένα πιο μικρό επίπεδο, δηλαδή να γίνει μία φορά τη βδομάδα, μετά δύο φορές τη βδομάδα, τρεις φορές τη βδομάδα.

Συνάδελφος που δουλεύει στην Αμερική μου έλεγε ότι από τις 5 ώρες ειδικής εκπαίδευσης που έχει, τις 2 ώρες κάνει εξατομικευμένη στήριξη εκτός τάξης και τις άλλες 3 κάνει συνδιδασκαλία με τη γενικό εκπαιδευτικό της τάξης. Άρα θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε με πιο μικρό αριθμό συνδιδασκαλιών και σιγά-σιγά μέσω της εμπειρίας μας να γίνεται πιο εύκολη αυτή η διαδικασία και να προχωρήσουμε σε πιο καθημερινή βάση.

Το άλλο ερώτημα, κατά πόσον παίζει ρόλο η προσωπικότητα των δύο εκπαιδευτικών στο να μπορέσουν να συνυπάρξουν, σίγουρα παίζει ρόλο. Δεν έχει ερευνηθεί αυτό από μένα, αλλά θα μπορούσε πιστεύω για αρχή να εφαρμοστεί κάποιο άλλο από τα 5 μοντέλα και όχι το 5ο μοντέλο που είναι το πιο δύσκολο. Να ξεκινήσουμε για παράδειγμα με τη συνδιδασκαλία με τη μορφή ότι ο ένας διδάσκει και ο άλλος παρατηρεί, μετά να προχωρήσουμε στο 2ο μοντέλο, στο 3ο και σιγά-σιγά να καταλήξουμε στο τελευταίο μοντέλο που θεωρείται το ιδανικότερο. Έτσι θα μπορέσουμε ο ένας να μάθει τον άλλον καλύτερα και να συνυπάρξουμε πιο αποτελεσματικά στο τέλος.

Ένα άλλο ερώτημα ότι δεν είχα διευκρινίσει τι σημαίνει μαθησιακές δυσκολίες για τους δικούς μου μαθητές που μελέτησα. Σίγουρα σε μια παρουσίαση, σε ένα Συνέδριο δεν μπορείς να πεις τα πάντα. Υπήρχαν μαθητές οι οποίοι στάλθηκαν για διάγνωση από την προηγούμενη χρονιά και δεν είχαμε ακόμη πάρει τα αποτελέσματα, δύο περιπτώσεις μαθητών, ο ένας φαινόταν να έχει ελλειμματική προσοχή και ο άλλος σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες, άρα αναμέναμε να έχουμε ακόμα δύο διαγνώσεις. Σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες που αφορούσαν καθαρά τις δυσκολίες στην ανάγνωση και στην κατανόηση, ενώ ήταν παιδάκι ας πούμε 2ας τάξης του δημοτικού, δεν μπορούσαν να διαβάσουν, διάβαζαν συλλαβιστά και δεν κατανοούσαν καθόλου το κείμενο.

Για το αν μπορεί η συνδιδασκαλία να εφαρμοστεί σε πιο σοβαρές περιπτώσεις ή ακόμη και σε ειδικά σχολεία, νομίζω, μπορεί να γίνει εφικτό. Φέτος διορίστηκα σε ένα ειδικό σχολείο στην Κύπρο και μπορώ να πω ότι υπάρχουν περιπτώσεις εκ-

παιδευτικών που κάνουν συνδιδασκαλία με αρκετά σοβαρές περιπτώσεις παιδιών. Μάλιστα η συνδιδασκαλία μπορεί να γίνει μεταξύ ενός θεραπευτή, είτε λογοθεραπευτή, είτε φυσιοθεραπευτή, είτε εργοθεραπευτή με την ειδική εκπαιδευτικό της τάξης, με πολύ ωραία αποτελέσματα, με πολύ αξιόλογα αποτελέσματα.

Στην ερώτηση που αφορούσε τα αλλόγλωσσα παιδιά ο μαθητής που είχε σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες ήταν και αλλόγλωσσο παιδί, που στο σπίτι δεν μιλούσαν καθόλου την ελληνική γλώσσα, ενώ για τα υπόλοιπα παιδιά ο ένας εκ των δύο γονιών ήταν Κύπριος άρα μιλούσαν κάπως την ελληνική γλώσσα στο σπίτι, γι' αυτούς ήταν πολύ πιο εύκολο σίγουρα.

Το κατά πόσον είναι εύκολο η διαφοροποιημένη διδασκαλία να εφαρμόζεται καθημερινά από έναν εκπαιδευτικό μέσα στην τάξη σίγουρα δεν είναι καθόλου εύκολο. Όπως είπα όμως η διαφοροποιημένη διδασκαλία μπορεί να γίνει σε διαφορετικά επίπεδα, μπορεί να ξεκινήσει με διαφοροποίηση του περιεχομένου, μπορεί να γίνει μόνο διαφοροποίηση της διαδικασίας ή του μαθησιακού περιβάλλοντος ή του προϊόντος, να ξεκινήσουμε με τα απλά και μετά να ξεκινήσει να γίνεται συνδυασμός αυτών. Και να προχωρήσουμε σε ένα πιο τελειοποιημένο στάδιο διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Στην ερώτηση κατά πόσον μετρήθηκαν στο τέλος τα ακαδημαϊκά, κατά πόσον βελτιώθηκε η ετοιμότητα των μαθητών, μετρήθηκε μέσω του τεστ αξιολόγησης που έγινε αλλά ακόμη τα αποτελέσματα δεν τα έχουμε, γιατί, όπως είπα, βρισκόμαστε στο τέλος του σταδίου της ανάλυσης των δεδομένων, δεν φτάσαμε ακόμη στα αποτελέσματα.

Τι άλλη ερώτηση είχαμε; Σε μία από τις ερωτήσεις που με ρωτήσατε, πόσες ώρες προετοιμασίας χρειάζεται, το είχα δείξει σε ένα από τα σχεδιαγράμματά μου, είπαμε ότι χρειαζόμασταν μία περίοδο απλά για να σχεδιάσουμε το μάθημα, μία περίοδο για να το οργανώσουμε, μετά ο κάθε εκπαιδευτικός δούλεψε στο σπίτι του για να ετοιμάσει το υλικό, μοιραζόμασταν εκεί το υλικό για να το ετοιμάσουμε, μετά γινόταν η εφαρμογή και μετά χρειαζόμασταν ακόμα μία περίοδο για ανατροφοδότηση.

Συνεπώς είναι κάτι που χρειάζεται πάρα πολύ από τον προσωπικό χρόνο των δύο εκπαιδευτικών, γι' αυτό λέμε ότι η συνδιδασκαλία για να εφαρμοστεί χρειάζεται να υπάρχει χρόνος προγραμματισμού των δύο συνδιδασκάλων, να δίνεται από το σχολείο συγκεκριμένη περίοδος για να προγραμματίζονται, για να μπορέσει να είναι εφικτή.

Δεν θυμάμαι αν άφησα κάτι πίσω. Και εγώ ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Απλώς να αναφέρω ότι όσα ακούγονται είναι χρήσιμα και, νομίζω, ζωντανεύουν και τη συζήτησή μας, εμείς ως Προεδρείο κρατήσαμε το χρόνο και τελειώνουμε ακριβώς την ώρα μας, παρόλο που αργήσαμε λίγο να ξεκινήσουμε, οπότε θα έχουμε την ευκαιρία όλες αυτές τις τοποθετήσεις ή ερωτήματα που έχουμε, αφού ακούσουμε και τις άλλες εισηγήσεις, την Πέμπτη αύριο στο Συνέδριο, όταν θα έχουμε τη στρογγυλή τράπεζα, εκεί θα έχουμε χρόνο να συζητή-

σουμε και να πούμε διάφορα πράγματα, γι' αυτό συγχωρέστε μας και μας κάποιες φορές αν πιέζουμε λίγο το χρόνο.

Να ευχαριστήσουμε και την κα Πολυδώρα για την ενδιαφέρουσα παρουσίαση. Είναι σίγουρο ότι πρέπει να κάνουμε πολλά στον τομέα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ενιαίας εκπαίδευσης και νομίζω αυτό είναι και το ζητούμενο που βρισκόμαστε εδώ.

Θανάση, νομίζω να το κλείσεις.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Δεν έχουμε κάτι άλλο από μας, να καλέσουμε το επόμενο Προεδρείο να έρθει. Συνάδελφοι, το Προεδρείο παρακαλώ το επόμενο, να έρθουνε στις θέσεις.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ):

Συνεχίζουμε τις εργασίες μας στο δεύτερο και τελευταίο μέρος για σήμερα. Έχουμε μετά τις 2 εισηγήσεις των πανεπιστημιακών έχουμε άλλες δύο εισηγήσεις και συζήτηση, ερωτήσεις και τοποθετήσεις των συνέδρων. Λοιπόν, ξεκινάμε με την πρώτη εισηγήτρια, την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού

Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με θέμα «Στρεβλώσεις και ολισθήσεις όρων και πρακτικών της ένταξης». Για 45 λεπτά.

Η. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι καλησπέρα. Ευχαριστώ πολύ τη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας και την Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων για την πρόσκληση.

Θα ξεκινήσω την ομιλία μου βάζοντας κάποια ιστορικά δεδομένα στα θέματα που θα μας απασχολήσουν σήμερα, που μάλλον μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως οδηγοί - εργαλεία για τη συζήτηση που θα ακολουθήσει. Έχω αυτό το χάλι όπως λέμε στην Ήπειρο, δηλαδή το βάσανο, το βασάνι, να ιστορικοποιώ όλες τις συνθήκες, γιατί ποτέ δεν ξέρεις σε ποιο ακροατήριο απευθύνεσαι, τι ηλικίες έχει το ακροατήριο, πόσο έχει ζήσει τα θέματα από κοντά και με ποιους τρόπους έχει μπει στις διαδικασίες και τις ερμηνείες των φαινομένων.

Άρα, επειδή θεωρώ ότι σε κάθε διαδικασία διαμόρφωσης της γνώσης η ιστορικοποίηση των όρων παραγωγής καθώς και τα εργαλεία και οι μέθοδοι που αξιοποιούνται για την παραγωγή της είναι σημαντικά ζητήματα για την κοινωνική και την

παιδαγωγική θεωρία, θα ξεκινήσω μέσα από την κριτική εξέταση του λόγου της ένταξης και των πρακτικών εφαρμογής της μέσα στα χρόνια, ώστε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τους τρόπους με τους οποίους παρήχθη η γνώση για την ένταξη, διαμορφώθηκε και συνεχίζει να διαμορφώνεται.

Όλοι γνωρίζουμε λίγο-πολύ οι μεγαλύτερης ηλικίας εδώ ότι ο όρος ένταξη στο ελληνικό πλαίσιο εμφανίζεται στα νομοθετικά κείμενα, στα μέσα της δεκαετίας του '80, χωρίς ιδιαίτερους καθορισμούς και διευκρινίσεις. Παρουσιάζεται δε στη νομοθεσία και σχετίζεται άμεσα με την ειδική αγωγή. Είναι η πρώτη επαφή και σχέση της ένταξης με την ειδική αγωγή. Η δεκαετία αυτή αποτελεί την πρώτη δεκαετία κατά την οποία η εκπαίδευση των αναπήρων γίνεται αντικείμενο ενασχόλησης του Υπουργείου Παιδείας. Και εδώ μιλάω για την εκπαίδευση των αναπήρων. Θα το δείτε ως διαφορετική ορολογία σε σχέση με την ειδική αγωγή.

Την περίοδο εκείνη καθιερώνεται επίσημα η ειδική αγωγή ως ξεχωριστός επιστημονικός κλάδος και διαμορφώνονται τα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών στην τριτοβάθμια. Από την πλευρά των δομών θεσμοθετούνται τα ειδικά σχολεία, οι ειδικές τάξεις και οι λειτουργίες τους. Γιατί το συζητώ αυτό; Σχεδόν ταυτόχρονα με τους πρώτους Νόμους της ειδικής αγωγής για την ένταξη, άρα για την εκπαίδευση των αναπήρων, έχουμε την ίδρυση των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Άρα και την καθιέρωση ενός γνωστικού αντικείμενου, του γνωστικού αντικείμενου της ειδικής αγωγής.

Είναι πολλά τα χρόνια από τότε. Την περίοδο αυτή, λοιπόν, μαζί με την ανάπτυξη των Παιδαγωγικών Τμημάτων επιχειρείται και η άρθρωση του γνωστικού αντικείμενου της ειδικής αγωγής, το οποίο αναλαμβάνουν να θεραπεύσουν στα περισσότερα Παιδαγωγικά Τμήματα ψυχολόγοι. Είναι πολύ σημαντικό αυτό, γι' αυτό κάνω αυτή την επισήμανση. Το αντικείμενο, λοιπόν, αρθρώνεται μέσα από αναφορές στις διάφορες κατηγορίες βλάβης, πολύ συχνά με συσχετισμούς πρωτογενούς βλάβης με δευτερογενείς βλάβες.

Ο λόγος των κειμένων εκείνης της εποχής βρίθκει από ιατρικοκατευθυνόμενες περιγραφές των βλαβών, με ψυχολογικοποιημένες προτάσεις ως προς την εκπαίδευση και την αντιμετώπιση της κάθε κατηγορίας μαθητή. Το ζήτημα της αγωγής περιορίζεται μόνο σε προτάσεις που αφορούν στην εκπαίδευση των παιδιών σε συγκεκριμένες δομές.

Εντοπίζουμε ένα άλλο επίσης σημαντικό ζήτημα τη συγκεκριμένη περίοδο, την ορολογία που χρησιμοποιείται για την ονοματοθεσία των μαθητών και την ομαδοποίησή τους, ασφαλώς σύμφωνα με την κατηγορία της βλάβης.

Το ζήτημα της ορολογίας στο τέλος της δεκαετίας αυτής απασχολεί πάρα πολύ το ενδιαφέρον των επιστημόνων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θεραπεύουν τα αντικείμενα της ειδικής αγωγής. Τότε πρωτοεμφανίζονται σχεδόν σαν να κάνουν αγώνα οι ακαδημαϊκοί όροι, οι οποίοι αφορούν την κάλυψη των κατηγοριών βλάβης κάτω από τη γενικότερη ομπρέλα, άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με ειδικές δεξιότητες, άτομα με ειδικές ικανότητες, άτομα χαρισματικά, άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κτλ. - κτλ.

Αυτή η λογική ακολουθεί την τότε ευρωπαϊκή αλλά και αμερικάνικη ορολογία, ανάλογα με τις αντίστοιχες χρήσεις της βιβλιογραφίας από τους Έλληνες συγγραφείς, οι οποίοι βέβαια δεν εξηγούν και το θεωρητικό παράδειγμα που ακολουθούν υιοθετώντας μια τέτοια γλώσσα πολιτικής ορθότητας, θεωρώντας μάλιστα ότι μπορούν να αλλάξουν μέσα από την αλλαγή της γλώσσας, άρα μέσα από την ορολογία ότι μπορούν να αλλάξουν και τη λογική σε σχέση με την πρακτική εφαρμογή και την εκπαίδευση.

Μια μετανεωτερική συνθήκη και μετανεωτερική προσέγγιση για την αλλαγή του κόσμου. Έτσι εκτός πολύ συγκεκριμένων ανθρώπων για τους οποίους θα μιλήσω αργότερα, στο ευρωπαϊκό τοπίο καταλυτικό ρόλο εκείνη την περίοδο για τα ζητήματα της εκπαίδευσης των αναπήρων παίζουν οι ανάπηροι κοινωνικοί επιστήμονες, οι ανάπηροι ακαδημαϊκοί της Βρετανίας και της Αμερικής. Αναφέρομαι σε ονόματα όπως ο Όλιβερ που πέθανε στις 3 Μαρτίου, ο Φίλκενστάιν στο βρετανικό τοπίο και οι δύο είναι ανάπηροι και είναι ακαδημαϊκοί, δούλευαν και εργάζονταν στο πανεπιστήμιο, ο Ζολά και ο Χαν, καθώς και αναπηρικά κινήματα σε διάφορες άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως η Γερμανία και η Ιταλία.

Καταγράφεται όχι μόνο, λοιπόν, στην αγγλόφωνη επιστημονική παραγωγή μια ισχυρή αντίδραση προς την εδραιωμένη ιδρυματοποιημένη θετικιστική ισχύουσα ειδική αγωγή και μια ισχυρή εναντίωση για την τότε αποκαλούμενη ορθοδοξία της. Οι ίδιοι οι ανάπηροι, λοιπόν, κίνησαν σε Ευρώπη και Αμερική τον κριτικό σχολιασμό της ειδικής εκπαίδευσης και ασφαλώς και οι γονείς οι οποίοι διαμόρφωσαν μαζί με τους ανάπηρους όχι μόνο ακαδημαϊκούς και τα κινήματα, αντλώντας όλες αυτές οι δυνάμεις τη δύναμή τους κυρίως από το Βρετανικό αναπηρικό κίνημα και τους ανάπηρους ακαδημαϊκούς, οι οποίοι πρωτοστατούσαν, θέτοντας ένα βασικό ζήτημα σε σχέση με την ορολογία, το οποίο ακόμα στην Ελλάδα παραμένει δυσεπίλυτο.

Ποιο ήταν αυτό το ζήτημα; Στάθηκαν απέναντι στο θέμα της βλάβης - ασθένειας και το ζήτημα της αναπηρίας και διατύπωσαν μια ριζοσπαστική και επίμαχη προσέγγιση για τη θεωρία και την πράξη δια μέσου μιας πρώτης διαμορφούμενης κοινωνικής θεωρίας, η οποία υπάκουε στην υλιστική θεώρηση - προσέγγιση.

Τι είπαν, δηλαδή; Ότι η βλάβη - ασθένεια υφίσταται. Υφίσταται. Δεν την κρύβουμε. Εάν η βλάβη - ασθένεια γίνει ανικανότητα, τότε η αναπηρία επιτελείται θεσμικά και δομικά ή κατασκευάζεται πολιτισμικά. Αν χρειαστεί, μπορώ να το εξηγήσω αυτό με περισσότερα λόγια αργότερα.

Με τα δικά τους λόγια η βλάβη - ασθένεια αποτελεί, έλεγαν οι ίδιοι, ασφαλώς πεδίο γνώσης της ιατρικής και της ιατρικής τεχνολογίας ή ακόμα και της κλινικής ψυχολογίας. Ο άνθρωπος όμως που φέρνει τη βλάβη, δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ο βιολογικός οργανισμός, το σώμα με απώλειες, το κατακερματισμένο σώμα, προσδίδοντας σε μας μια οπτική εστιασμένη μόνο στη βλάβη και την ασθένεια.

Επιπλέον διαπίστωναν τότε ότι η οπτική αυτή, δηλαδή του ανθρώπου ως ένα σώμα με βλάβη καταδυναστεύει, όπως και καταδυναστεύει ακόμα και σήμερα, τη ζωή

των αναπήρων. Η κυριαρχία, λοιπόν, αυτού του ιατρικού μοντέλου, μαζί με το κύρος και την αυθεντία της ιατρικής και επιστημονικής γνώσης έχουν οδηγήσει σε διακρίσεις εις βάρος των αναπήρων.

Οι βιοϊατρικοί τρόποι, όπως θα έλεγε ο Φουκώ και θα διαφωνούσε μαζί μου εδώ ο Αλεξίου, με τους οποίους συμβαίνουν αυτές οι διακρίσεις, αφορούν στην αναγωγή του ατόμου στη διαγνωσμένη βλάβη. Αναγωγή, το άτομο δεν υφίσταται. Υπάρχει η διαγνωσμένη βλάβη - ασθένεια.

Στην παθολογικοποίηση του ατόμου έτσι και υπάρχει βλάβη και ασθένεια υπάρχει και παθολογία. Στον προσανατολισμό του στην αποκατάσταση, στο συνεχές του φόβο για απώλεια της λειτουργικότητας, στην πόλωση σε ομάδες συμφερόντων ανάλογα με το διαφορετικό είδος βλάβης, ποιοι είναι πιο ικανοί; Με τι είδους βλάβη; Στην αγνόηση των κοινωνικών ασφαλώς και πολιτικών διαστάσεων της αναπηρίας.

Η ερμηνεία, λοιπόν, του φαινομένου της αναπηρίας μέσα απ' αυτούς τους όρους αναδεικνύει διαρκώς αυτό που ονομάζουμε στο χώρο της παιδαγωγικής τη βιολογική νόρμα, δηλαδή την εξιδανικευμένη κανονικότητα ως προς τη νοημοσύνη και τον αρτιμελισμό, όταν μιλάμε για το σώμα, αφαιρώντας οποιοδήποτε άλλο στοιχείο ταυτότητας του ατόμου, σαν να μην υπάρχει άλλη ταυτότητα, σαν να υπάρχει μόνο το κατακερματισμένο σώμα μέσω του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού.

Η κοινωνική θεώρηση αυτών των ακαδημαϊκών αρχικά βασίστηκε στην υλιστική προσέγγιση, αναγνωρίζοντας τη διαφοροποίηση, όπως προείπα, μεταξύ βλάβης και ασθένειας και διαφοροποιήθηκε ως προς το ζήτημα της θεραπείας, είτε αυτή η θεραπεία είναι ιατρική, είτε αυτή η θεραπεία είναι ψυχική, άρα την εστίασή μας από το κομμάτι της θεραπείας στους δομικούς και υλικούς παράγοντες που αποκλείουν τα άτομα.

Επίσης, όχι στις διορθωτικές πολιτικές. Από την αρχή το ζήταγαν οι ανάπηροι ακαδημαϊκοί της υλιστικής θεώρησης. Όχι στη διορθωτική πολιτική αλλά στη διαμόρφωση νέων πολιτικών. Όχι στην τέχνη για θεραπεία αλλά στην τέχνη ως πολιτισμικό προϊόν χειραφέτησης.

Αυτούς τους ακαδημαϊκούς τους πλαισίωσαν ασφαλώς και οι κοινωνιολόγοι της εκπαίδευσης, κάτι που δεν έχει συμβεί καθόλου στην ελληνική πραγματικότητα. Γι' αυτό χαίρομαι που μετά από μένα θα μιλήσει ο Θανάσης Αλεξίου. Δηλαδή Τόμισον, Μπάρτον και να μην πάω και στη νέα κοινωνιολογία της εκπαίδευσης και πόσο επηρέασαν οι Μπόλντ - Γκίντις - Απλ και λοιποί.

Εκεί οι κοινωνιολόγοι τι κάνουν; Διερευνούν τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού των ειδικών σχολείων για να δουν βέβαια τα ζητήματα της κοινωνικής τάξης, τις εκπαιδευτικές πρακτικές που εφαρμόζονται και βέβαια στο τέλος την ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.

Εν συντομία εδώ, δεν θα αναφερθώ στα συμπεράσματά τους τότε, γιατί μιλάμε για το τέλος της δεκαετίας του '80, διαπιστώνουν ένα θετικιστικό τρόπο της ειδικής αγωγής στις μεθόδους και στις λογικές, επίσης κοινωνική αναπαραγωγή ασφαλώς

ή και κοινωνικό έλεγχο και αστυνόμευση των ειδικών σχολείων ως προς τις ταυτότητες των μαθητών. Ασφαλώς και πολλαπλασιασμό των ειδικών συμφεροντούχων στο χώρο της ειδικής αγωγής και μιλάμε πρώτη φορά για την βιομηχανία του χώρου της ειδικής αγωγής.

Παρά λοιπόν αυτή την έκρηξη της γνώσης στο ευρωπαϊκό και αμερικάνικο τοπίο και τις αναζητήσεις για μια παιδαγωγική της ένταξης στο πλαίσιο της νέας κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο, πυκνώνουν οι αναφορές για την ειδική αγωγή και για την ένταξη ασφαλώς, σχεδόν ταυτόχρονα, χωρίς θεωρητικές εξηγήσεις. Σαν να πρόκειται για το ίδιο και το αυτό ζήτημα. Ακόμα παρεξηγείται. Έχω αγαπημένους συναδέλφους που έχουν διαβάσει τα κείμενά μου εδώ και χρόνια και όταν τους ρωτούν οι ξένοι συνάδελφοι από άλλα τμήματα τι διδάσκει η Καραγιάννη, λένε: ειδική αγωγή. Παρόλο που αρκετές φορές έχουμε συγκρουστεί γι' αυτό.

Και θα σας πω γιατί σε σχέση με την παιδαγωγική της ένταξης, γιατί κατά κύριο λόγο είμαι παιδαγωγός, είμαι εκπαιδευτικός και δεν ντρέπομαι καθόλου και δεν αναμειγνύω τα ζητήματα της ψυχολογίας για να νιώσω πιο ασφαλής ως εκπαιδευτικός.

Χρησιμοποιούνται εκείνη τη δεκαετία οι όροι ένταξη και ενσωμάτωση ως κοινοί, από τους ίδιους κιάλας συγγραφείς, δηλαδή διαπιστώνουμε κείμενα της Λαμπροπούλου, της Παντελιάδου κτλ. που χρησιμοποιούν την ένταξη και την ενσωμάτωση σαν να είναι το ίδιο και το αυτό, ενώ η ενσωμάτωση είχε προ πολλού στο ευρωπαϊκό πλαίσιο αξιολογηθεί και κριθεί, γιατί είχε διαχωριστεί σε χωρική, κοινωνική και εκπαιδευτική.

Αν αναλύσει κάποιος τα βιογραφικά των συγγραφέων και τα κείμενα των επιστημόνων ακαδημαϊκών, βλέπουμε ότι αυτά είναι επηρεασμένα από την οντολογική τους τοποθέτηση αλλά και από τις χώρες τις οποίες διεξήγαγαν ο καθένας και η καθεμία απ' αυτούς / απ' αυτές τις σπουδές τους.

Ταυτόχρονα, εκείνη την περίοδο, με την επιστημονική αυτή παραγωγή, οι Διεθνείς Οργανισμοί, UNESCO το 1990, Σαλαμάνκα το 1994 και τα θεσμικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με διάφορες νομοθεσίες τις οποίες επιβάλλουν σε όλες τις χώρες, μετατρέπουν την ένταξη σε κεντρικό ζήτημα της εκπαίδευσης.

Βλέπουμε, λοιπόν, οι ακαδημαϊκοί να αξιοποιούν σημεία και κείμενα της διακήρυξης της Σαλαμάνκας το 1994 ως κείμενο ορόσημο, να βρithουν δηλαδή αυτά τα σημεία της διακήρυξης και στην ίδια ακριβώς σελίδα να αξιοποιούνται και οι ορισμοί του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Μια διακήρυξη, με έναν Οργανισμό που η διακήρυξη πρέσβευε μέσα από την υλιστική ή έστω και τη μεταδομιστική προσέγγιση τα δικαιώματα των αναπήρων, με τους ιατροκοιμημένους καθαρά όρους, του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, με τις μετρήσεις τους και με τη χρήση των εργαλείων του DSM, το γνωρίζουμε όλοι και τι πάει να κάνει, να βρίσκονται ακριβώς στα ίδια κεφάλαια που αφορούν τον ορισμό για τη βλάβη και την αναπηρία.

Ασφαλώς, ένιωθαν οι ακαδημαϊκοί εκείνης της περιόδου, το '90, ότι θα πρέπει οπωσδήποτε να αναφέρονται στα κείμενά τους οι διακηρύξεις για τα κεκτημένα δικαιώματα των αναπήρων. Με τον ίδιο τρόπο μάλλον ένιωθαν και υπόλογοι στους ορισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, απ' ό,τι φάνηκε πρόσφατα και με τα ΚΕΠΑ και με την υιοθέτηση του ICF εργαλείου σε σχέση με την αξιολόγηση της βλάβης.

Ελάχιστα εντοπίζουμε παιδαγωγικές προτάσεις. Ελάχιστα τα κείμενα αυτά και τα βιβλία και τα διδακτικά εγχειρίδια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αφορούν σε μεθόδους και εργαλεία, σε διδακτικούς τρόπους, ακόμα και στη διαφοροποιημένη που ακούστηκε ή στη συνδιδασκαλία ή και κριτική στα ζητήματα της διδασκαλίας που ακολουθούνταν μέχρι τότε στην ειδική εκπαίδευση ή ακόμα και στη γενική εκπαίδευση.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η συζήτηση γινόταν τότε για τη διαχείριση καθαρά την τεχνοκρατική του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού, με υπόρρητες ή και ρητές θετικιστικές πατερναλιστικές και ελάχιστα παιδαγωγικές προτάσεις.

Θιασώτες της ειδικής αγωγής λίγα χρόνια αργότερα, μετά το 2000, εγκολπώνουν την ένταξη. Θυμάμαι να βρίσκομαι σε ένα Συνέδριο, εδώ στα Γιάννενα ίσως ήταν, το 1996, να, στη θέση που ήταν η κα Πολυδώρου, πολλά χρόνια πριν όπως καταλαβαίνετε, συζητούσα για την παιδαγωγική της ένταξης μ' αυτούς τους όρους και θυμάμαι τη βίαιη επίθεση που έλαβα και λόγω φύλου και λόγω ηλικίας και λόγω σπουδών ακόμα για την υποστήριξη των ζητημάτων και των δεδομένων της παιδαγωγικής της ένταξης από ψυχολόγους αλλά και θιασώτες της ειδικής αγωγής.

Ακούμε συχνά στα Συνέδρια επιχειρήματα, τα οποία είναι επηρεασμένα από τα πλαίσια της κοινής λογικής και σ' αυτό έχουμε πάρα πολύ μεγάλη ευθύνη ως ακαδημαϊκή κοινότητα για διαχειριστική επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων της τάξης, χωρίς να υπάρχει επιχειρηματολογία παιδαγωγικού και κοινωνικού θέματος και ενδιαφέροντος.

Κάτω απ' αυτή την οπτική γίνεται από νωρίς κατανοητό ότι η ένταξη δεν θα μπορούσε παρά να εφαρμοστεί διαφορετικά σε κάθε χώρα, ανάλογα και με το κατά πόσον η χώρα διέθετε ισχυρή ειδική αγωγή ή όχι. Σ' αυτό οι θιασώτες ακαδημαϊκοί της ειδικής αγωγής δεν έχουν απαντήσει. Είχαμε ισχυρή ειδική αγωγή; Είχαμε επαγγελματίες ειδικούς για τις θεραπείες; Πώς υπήρχε η εμπλοκή του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας με το Υπουργείο Παιδείας; Ποιες ήταν οι καθαρές διδακτικές μέθοδοι για τις συγκεκριμένες κατηγορίες βλαβών; Τι αποτελέσματα είχαμε από τα ειδικά σχολεία σε σχέση με τους μαθητές; Τι γινόταν με τη διαρροή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των μαθητών των ειδικών σχολείων; Γιατί επιτράπηκε ο νόμος και η φοίτηση μαθητών μέχρι την ηλικία των 22 ετών; Ποιος έφτιαχνε τα προγράμματα σπουδών των ειδικών σχολείων και έδινε έγκριση στη βάση ποιας λογικής και ποιας θεώρησης; Της δομολειτουργικής; Της συμπεριφοριστικής; Του κοινωνικού εποικοδομησμού; Της γνωσιοκεντρικής;

Ακόμα αυτά τα ζητήματα, τα οποία είναι καθαρόαιμα παιδαγωγικά είναι άλυτα.

Μαύρο κουτί η ειδική αγωγή. Μαύρο κουτί. Η υιοθέτηση, λοιπόν, των ευρωπαϊκών κειμένων είχε ασφαλώς ένα διπλό αντίκτυπο και στη θεωρία και στην πράξη. Στην μεν θεωρία είχαμε τη δυνατότητα τότε να κάνουμε ασφαλώς κριτική και να εξετάσουμε τα ζητήματα. Στην πράξη όμως και κατά πόσον ήταν αποτελεσματική η διαδικασία αυτή δεν είχαμε δεδομένα και ασφαλώς με τις σχετικές νομοθεσίες κάθε φορά οδηγούμασταν σε συγκεκριμένες στρεβλές πολιτικές, είτε στην ειδική αγωγή, είτε στην ένταξη.

Δεν είναι τυχαίο ότι διαπίστωναν εκείνη τη χρονική περίοδο άνθρωποι του ίδιου γνωστικού αντικειμένου, όμως άλλης προσέγγισης, ότι τα ενταξιακά τμήματα που είχαν δημιουργηθεί, δεν είχαν μαθητές με αναπηρίες, ούτε και μαθητές με ειδικές ανάγκες. Εκείνη ακριβώς τη χρονική περίοδο και εδώ θέλω να σταθώ σ' αυτό, χωρίς όμως προσωπολατρία καμία, η Ζώνη Σιδέρη το 1996 προσπαθώντας να αποφυγει τις αποπολιτικοποιημένες λογικές του όρου ένταξης στην Ελλάδα, τοποθετείται περί ένταξης με τα εργαλεία της κοινωνιολογίας ασπαζόμενη ασφαλώς την υλιστική προσέγγιση.

Διαχωρίζει την ένταξη απ' τις πρακτικές της αφομοίωσης, να αφομοιωθεί ο πληθυσμός στα σχολεία. Από τις τεχνοκρατικές λογικές της διαχείρισης της ετερότητας, από τους αθεωρητικούς, δηλαδή, τρόπους χωρικής τοποθέτησης των παιδιών στο σχολείο, κοινωνικής τοποθέτησης των παιδιών στο σχολείο ή διδακτικής ενσωμάτωσης κάποιων από τα παιδιά στα σχολεία.

Το ενταξιακό διακύβευμα για εκείνη και ήταν αρκετά νωρίς και σχεδόν ταυτόχρονα και σύγχρονα με άλλους Ευρωπαίους ακαδημαϊκούς αφορούσε στην επανεξέταση των αξιών του σχολείου και του ειδικού και του γενικού, των στόχων της εκπαίδευσης και της ειδικής και της γενικής, την πάλη για τη μεταβολή των υπαρχουσών δομών για τον προϋπολογισμό, την αλλαγή του προϋπολογισμού για την παιδεία, την αλλαγή των διδακτικών πρακτικών, ασφαλώς ανέφερε και ο κ. Μπαμπάλης την άποψή του για τα αναλυτικά προγράμματα. Για ποιο λόγο όμως όλες αυτές οι αλλαγές; Για να παράγεται η συλλογική διάσταση της μάθησης. Και ασφαλώς την αντίσταση, σε κάθε μορφή ρατσισμού και αποκλεισμού και στην άρση προκαταλήψεων για τον έτερο άλλο, γιατί διαπίστωνε από πάρα πολύ νωρίς ότι αρκετά απ' τα παιδιά τα οποία ανήκαν σε οικογένειες μεταναστών, τους αποδίδονταν και δευτερογενείς βλάβες στη δεκαετία του '90.

Δευτερογενείς, νομίζω, ότι όλοι έχουμε, την κατανοούμε την ορολογία. Άλλο η πρωτογενής, δηλαδή μια συγκεκριμένη βλάβη, ασθένεια, πάθηση, π.χ. η τύφλωση και άλλο η δευτερογενής, η οποία προέρχεται από κοινωνικούς περιορισμούς, δηλαδή αργεί π.χ. ένα παιδί να ενταχθεί σε διαδικασίες εκπαίδευσης και μέχρι την 3η ή την 4η δημοτικού δεν έχει καλύψει στάδια αλφαριθμητισμού. Σ' αυτή την περίπτωση αν θα αξιολογούνταν από κάποιο ψυχολόγο, πολύ εύκολα στην πρωτογενή βλάβη θα τοποθετούνταν οι δευτερογενείς της νοητικής καθυστέρησης, ενώ θα ήταν δημιουργημένοι μέσα απ' τις λογικές και τους περιορισμούς του εκπαιδευτικού πλαισίου ή και άλλων αποφάσεων της οικογένειας.

Υπάρχει τότε μια μεγάλη παραγωγή κειμένων απ' την ίδια σε βιβλία, στα οποία συμμετείχα και εγώ, για τις ανάγκες δημιουργίας μιας επιστημονικής βάσης και δίπλα σε αγγλικούς ή γαλλικούς ή γερμανικούς όρους μπαίνει και ο όρος παιδαγωγική της ένταξης, ο οποίος μεταμορφώθηκε στην πορεία σε μια ενταξιακή εκπαίδευση. Είναι άλλο το γνωστικό αντικείμενο της παιδαγωγικής της ένταξης και άλλο η εφαρμογή, άρα η ενταξιακή εκπαίδευση. Η παιδαγωγική της ένταξης εξετάζει τα ζητήματα της ενταξιακής εκπαίδευσης.

Παραμένουν στα ελληνικά νομοθετικά κείμενα και στα κείμενα των Ελλήνων επιστημόνων ζητήματα σημαντικά σε σχέση με την άρθρωση του πεδίου της ειδικής αγωγής στον ελληνικό χώρο, γιατί έπρεπε να καλύψουν κιάλας ως ακαδημαϊκοί το πεδίο τους, ασφαλώς, γιατί υπήρχαν πάρα πολλές ελλείψεις σε σχέση με τη βιβλιογραφία εκπαίδευσης συγκεκριμένων κατηγοριών βλάβης, δηλαδή να εδραιώσουμε την ειδική αγωγή σύμφωνα με την κατηγορία βλάβης του κάθε παιδιού και αν υπήρχαν συγκεκριμένες διδακτικές προσεγγίσεις, συγκεκριμένα μέσα, συγκεκριμένες λογικές.

Την επόμενη δεκαετία, το 2000 δηλαδή, μπαίνει δίπλα ακριβώς το γνωστικό αντικείμενο της ειδικής αγωγής ως εμφατικό προσάρτημα η ενταξιακή εκπαίδευση. Ο Χαν μας έλεγε από πάρα πολύ νωρίς στην Αμερική ότι ακόμα και όταν μια νέα προσέγγιση, αν μπορούμε να θεωρήσουμε την ένταξη νέα προσέγγιση, δεν υιοθετείται πλήρως ή γίνεται αποδεκτή με δυσανασχέτηση, το είδαμε αυτό, την είδαμε αυτή τη δυσανασχέτηση και από τις παραιτήσεις της επιστημονικής επιτροπής επίσης. Ακόμα λοιπόν και όταν μια νέα προσέγγιση δεν υιοθετείται πλήρως ή γίνεται αποδεκτή με δυσανασχέτηση, αυτό δεν σημαίνει ότι κάποιο παλαιότερο παράδειγμα έχει καταρριφθεί. Συνήθως οι προγενέστερες θεωρίες συνεχίζουν να υφίστανται και να εφαρμόζονται παράλληλα με τις νεότερες. Είναι γεγονός και αποτελεί το πεδίο της ελληνικής πραγματικότητας.

Έτσι η ένταξη γίνεται φετίχ απασχόλησης σχολικών συμβούλων και ακαδημαϊκών, με την επιβολή του φετίχ ως δόγμα στους εκπαιδευτικούς, διάκριση της ειδικής αγωγής και ενταξιακής εκπαίδευσης δεν έχει σ' αυτή τη φάση καμία άλλη διαφορά εκτός απ' τη λεκτική. Νομοθεσία και έγγραφα πολιτικής αναπαράγουν την ίδια λογική. Στις νομοθεσίες της ειδικής αγωγής αναφέρεται η ένταξη, όχι στις νομοθεσίες τις σχετικές με το γενικό σχολείο. Σύλλογοι Διδασκόντων Ειδικής Αγωγής προσθέτουν τη φράση ενταξιακή εκπαίδευση στην επωνυμία τους. Εγχειρίδια ειδικής αγωγής προσθέτουν το υποχρεωτικό κεφάλαιο της ενταξιακής εκπαίδευσης στον πίνακα των περιεχομένων τους. Επιστήμονες του χώρου της ειδικής αγωγής βαφτίζουν τότε την ένταξη ως συνεκπαίδευση, ένα σχολείο για όλους, χωρίς προσδιορισμό του θεωρητικού πλαισίου, θεωρώντας την ένταξη πολύ συχνά συνώνυμο της ενσωμάτωσης, αφομοίωσης ή και στην καλύτερη περίπτωση κακοποιημένη στην εφαρμογή της.

Η ευρύτητα και η δημοτικότητα του όρου διαμορφώνεται αντιστρόφως ανάλογα με το θεωρητικό, πολιτικό και ιδεολογικό βάρος με το οποίο είναι ενδεδυμένη.

Αντιστρόφως ανάλογα. Εντοπίζουμε, λοιπόν, σε κείμενα Συνεδρίων τους όρους: ένταξη, συνεκπαίδευση, ένα σχολείο για όλους, συμπερίληψη, ενσωμάτωση, ανεξάρτητα απ' τις επιστημονικές, ιδεολογικές και ακαδημαϊκές επισημάνσεις, που έχουν διατυπωθεί μέχρι τώρα.

Διαφαίνεται από τα παραπάνω ότι η διαλεκτική της αναπηρίας ενώνει τους ανθρώπους, γιατί προσαρτάται και στην έννοια της ενταξιακής εκπαίδευσης και ταυτίζει την ένταξη με την ειδική αγωγή ως εξέλιξή της. Σ' αυτή τη φάση η ειδική αγωγή επανεφευρίσκει την παιδαγωγική. Δηλαδή, άκουσα σήμερα ότι η διαφοροποιημένη παιδαγωγική είναι νέα μέθοδος. Σας θυμίζω το σχέδιο Ντάλτον στην Αμερική. Σας θυμίζω τα προγράμματα Σνέντιν. 1924 - 1926. Πώς θα βγάλουν τον μαθητικό πληθυσμό, ο οποίος αντιμετωπίζει προβλήματα στην εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Τότε φτιάχτηκαν αυτά τα προγράμματα. Θα το συζητήσω λίγο αργότερα.

Άρα, για να καταλάβουμε λίγο τι έχει συμβεί, η ειδική αγωγή μέχρι την περίοδο του Καλαϊτζή περιλαμβάνει την παιδαγωγική, μετά την εξοβελίζει. Και όχι μόνο την εξοβελίζει, όταν τώρα πρόσφατα τα τελευταία 10 χρόνια προσπαθεί να την επαναφέρει, την επαναφέρει χωρίς τη σωρευμένη γνώση στο πεδίο της παιδαγωγικής και χωρίς την κριτική που έχουν υποστεί συγκεκριμένες μέθοδοι διδασκαλίας και συγκεκριμένα προγράμματα.

Ήθελα να πω αλλά δεν το έκανα στην κα Πολυδώρα κάτω από ποιο πλαίσιο, με ποιο διδακτικό προφίλ, δεν θα έβαζα με τίποτα το ζήτημα της προσωπικότητας ενός εκπαιδευτικού, γιατί αυτό ασφαλώς, μια προσωπικότητα με μια άλλη είναι αυτονόητο ότι θα δημιουργούσε θέματα. Θα έβαζα όμως το πολύ σημαντικό παιδαγωγικό ζήτημα τι διδακτικό προφίλ είχε η κάθε μία; Αν εγώ, δηλαδή, υπακούω στη θεωρία του γνωσιοκεντρισμού και του συμπεριφορισμού και μου έρθει μία εκπαιδευτικός για συνδιδασκαλία, η οποία βλέπει το ζήτημα της διδακτικής της μέσα από τον κοινωνικό εποικοδομητισμό, πώς θα μπορέσουμε να βρούμε τρόπους να συνδυαστούμε μέσα στην τάξη; Πώς θα μπορέσουμε να σχετίσουμε τους στόχους μας; Όταν θα είναι τελείως διαφορετικοί.

Ασφαλώς, ακολουθώντας τη διαφοροποιημένη παιδαγωγική της κας Παντελιάδου ακολουθήσατε ένα γνωσιοκεντρικό συμπεριφοριστικό μοντέλο. Ναι, αλλά η διαφοροποιημένη παιδαγωγική υπάρχει κάτω από τις διαφορετικές θεωρίες μάθησης και αναπτύσσεται πολλαπλώς και διαφορετικά. Επίσης τα διαφορετικά φυλλάδια εργασίας εδώ και πάρα πολλά χρόνια στην παιδαγωγική έχουν υποστεί κριτική. Τα φυλλάδια εργασίας και η τροποποίηση όχι η διαφοροποίηση, το να δίνεις σε διαφορετικά επίπεδα φυλλάδια αυτό είναι τροποποίηση, δεν είναι διαφοροποίηση του υλικού.

Άρα, για να συμφωνήσω και να επανέλθω στο λόγο μου, γιατί θα ξεφύγω πολύ και θα ξεφύγω και στην ώρα, η επιστημονική εγκυρότητα της ειδικής αγωγής είχε αφεθεί έξω από το πεδίο της παιδαγωγικής και της κοινωνιολογίας. Έξω από το πεδίο. Νομιμοποιούνταν μέσα από άλλους επιστημονικούς κλάδους και ποιοι

θα ήθελαν βέβαια τρέχοντας να την εγκολπώσουν; Οι ψυχολόγοι. Προσφέροντας υπηρεσίες σε άτομα με συγκεκριμένες βλάβες. Οι μηχανισμοί επιλογής και ανα- παραγωγής και αποκλεισμού του γενικού σχολείου, των άλλων μαθητών, όχι των αναπήρων μαθητών, δεν εξετάστηκαν ποτέ. Συσκοτίστηκαν.

Λέω λίγο παρακάτω ότι το γενικό σχολείο για τους ανθρώπους της ειδικής αγω- γής θεωρείται καθηγιασμένο, ότι τα κάνει όλα σωστά και ότι τα ανάπηρα παιδιά πρέπει να μουν στη λογική του σωστού, που διεκπεραιώνει το γενικό σχολείο.

Σύμφωνα με τους Γκρέχαμ και Σλι η ιατρική και η ψυχολογία δεν άφησε καθό- λου τα εργαλεία της. Ας μην ξεχνάμε ότι ο Ρέϊνς όταν έφτιαξε το DSM 5, τι ήταν ο Ρέϊνς, ένας νευροψυχίατρος του Ναυτικού του 1956. Γιατί έφτιαξε το DSM 5; Για τους ναύτες. Έκανε χρήση συγκεκριμένων εργαλείων και αν το είχα εδώ για να κάνουμε ένα workshop, μετά θα βλέπατε ότι θα είχατε κάτι. Εγώ τουλάχιστον βρή- κα να διαθέτω κατάθλιψη, διπολικότητα, χαμηλή ανοχή, είμαι άνθρωπος χαμηλής ανοχής κτλ. - κτλ. Δηλαδή είχα τουλάχιστον τρία καίρια ψυχικά συμπτώματα. Το κάνω και λίγο ως χιούμορ τώρα.

Θα φέρω ένα ενδεικτικό παράδειγμα χρήσης του DSM σε άλλες χώρες, από άλ- λους συναδέλφους που καταγράφουν διαρκώς και ποσοτικά δεδομένα. Τους τε- λευταίους 12 μήνες στην Αυστραλία 298.000 παιδιά διαγνώστηκαν ως παιδιά με ΔΕΠΥ, 180 έως 200 παιδιά στα 1.000 που ελέγχθηκαν ως παιδιά με ψυχικές δια- ταραχές. Το σχολείο, όπως καταλαβαίνουμε, με αυτό τον τρόπο λειτουργεί ως πε- δίο εφαρμογής της πειθαρχικής εξουσίας συγκεκριμένων κανονιστικών τομέων και κυρίως των ψυχολογικών τομέων. Επιπροσθέτως, αυτοί οι τομείς νομιμοποιούνται μέσω των κανονιστικών λόγων και της ορολογίας τους και κάθε φορά επικυρώ- νουν ή απορρίπτουν καταστάσεις. Το μη κανονικό μ' αυτόν τον τρόπο προσδιορί- ζεται από την παραβίαση των ορίων μέσω των πρακτικών της ταυτοποίησης. Ποιο παιδί θα μπορέσει να ταυτοποιηθεί;

Η νόρμα, έτσι, οριοθετεί το αφύσικο και από το αφύσικο ορίζουμε και οριοθε- τούμε το μέσο, το κέντρο. Η λογική, λοιπόν, της κατηγοριοποίησης και της εξατο- μίκευσης υπεισέρχεται και στα πλαίσια της γενικής εκπαίδευσης και αντιμετωπίζε- ται ως πανάκεια.

Και ενώ οι θιασώτες της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα με όχημα το ανθρωπιστικό ιδεώδες, εγώ θα έλεγα με τον καλοκάγαθο φιλανθρωπισμό τους, ακολουθώντας τη λογική της Τόμινσον, τι κάνουν; Μπαίνουν στη λογική να υποστηρίξουν την παρο- χή της ειδικής εκπαίδευσης στα πλαίσια των ειδικών σχολείων, ακολουθώντας και τη λογική της ένταξης, με μαεστρία απλώνουν τα πλοκάμια τους όλο και περισσό- τερο στη γενική εκπαίδευση και θεωρούνται οι πιο ειδικοί των ειδικών και ας μην διαθέτουν παιδαγωγική επάρκεια, οι πιο ειδικοί των ειδικών, για τη διασφάλιση της εκπαίδευσης των αναπήρων στο γενικό σχολείο.

Δυστυχώς, δεν διαθέτουμε έρευνες με δεδομένα που αφορούν τις διδακτικές με- θόδους των ειδικών σχολείων. Σωρευτικές έρευνες. Τα ειδικά προγράμματα που ακολουθούνται, τι γίνεται με τις ώρες διδασκαλίας, τι γίνεται με το πρόγραμμα.

Αλλά δεν διαθέτουμε και θεωρητικά κείμενα στην Ελλάδα, κ. Αλεξίου,, για τα ζη- τήματα της αποϊδρυματοποίησης. Συνέβη ποτέ στην Ελλάδα; Και μας εγκαλούν οι υποστηρικτές της ειδικής αγωγής. Συνέβη;

Μια τελευταία μελέτη, όποιος την χρειαστεί, έχω κάνει και τη Θεοτόκο και την Παμμακάριστο, όποιος την χρειαστεί μπορώ να τη δώσω, για το πότε άρχισαν να λειτουργούν και πώς υιοθέτησαν νέα ακριβώς προγράμματα στη βάση των ψυχο- λογικών λογικών για να μπορούν να βλέπουν την αποτελεσματικότητα της μάθη- σης στα ειδικά σχολεία.

Η ακαδημαϊκή κοινότητα, ξανά πάλι πίσω, γιατί εκεί θεωρώ ότι έχω μεγάλη ευ- θύνη, εξειδικεύουν τους εκπαιδευτικούς σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπε- δο στην ειδική αγωγή, όχι στην εκπαίδευση των αναπήρων, στην ειδική αγωγή, όχι στην εκπαίδευση των αναπήρων και χωρίς να υπάρχουν μαθήματα διδακτικών προσεγγίσεων και παιδαγωγικής, με πιθανότητες 80% οι απόφοιτοι αυτοί να εργα- στούν στη γενική εκπαίδευση.

Τι άλλο κάνουν; Εξοβελίζουν την παιδαγωγική και την περιορίζουν στα συγκε- κριμένα προγράμματα σπουδών, γιατί αλλιώς τα μεταπτυχιακά προγράμματα δεν θα πάρουν άδεια από το Υπουργείο για την άσκηση του επαγγέλματος του ειδικού παιδαγωγού. Ακόμα δεν αγγίζουν τους μηχανισμούς επιλογής και αναπαραγωγής του αποκλεισμού στο γενικό σχολείο, τους αφήνουν να είναι συσκοτισμένοι. Υπερ- παράγουν νέες μορφές αναπηρίας, πολλαπλασιάζοντας το μαθητικό πληθυσμό που λόγω και της ιατρικής τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο μειώ- νεται ως προς το επίπεδο της βλάβης και της ασθένειας.

Και αυξάνουμε την παράλληλη στήριξη, πώς όμως; Με τη λογική της συνοδείας του εκπαιδευτικού. Χάνει την ιδιότητά του ο εκπαιδευτικός, χάνει την παιδαγωγική του κατάρτιση, χάνει την παιδαγωγική του επάρκεια και γίνεται συνοδός του μαθη- τή.

Έχω εδώ μερικά στατιστικά. Το 2015 είχαμε παράλληλη στήριξη 4.030 άτομα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και σήμερα έχουμε 6.217. Ασφαλώς οι άνθρωποι της παιδαγωγικής της ένταξης θα έπρεπε να είναι πολύ χαρούμενοι γι' αυτό, όμως δεν είμαστε, γιατί η αύξηση σ' αυτό το νούμερο μπορεί να συζητηθεί και να σχολι- αστεί ποικιλοτρόπως.

Πρώτον: Ας τα πάρω πρώτα απ' τη θετική πλευρά, γιατί συνέχεια κάνω κριτι- κή και κάνω αποδόμηση. Κατανόηση από την πλευρά της πολιτείας του σύνθετου έργου των εκπαιδευτικών είναι η παράλληλη στήριξη, ειδικά με την τελευταία νο- μοθεσία. Δηλαδή καταλαβαίνουν ότι ένας εκπαιδευτικός στο πλαίσιο της ανομοιο- γένειας της τάξης χρειάζεται και άλλον εκπαιδευτικό. Επιτέλους αυτό γίνεται φα- νερό. Βέβαια δεν το αντιλαμβάνονται ως τέτοιο. Όμως, μπορεί και να νοηθεί ως τέτοιο.

Δημιουργία συνείδησης απ' την πλευρά των εκπαιδευτικών του φαινομένου της αναπηρίας ως το κατεξοχήν παράδειγμα για την κατανόηση της φυσικοποίησης των άνισων κοινωνικών δομών. Άλλο. Τι άλλο; Εσωτερική διαπραγμάτευση των

εκπαιδευτικών για το ζήτημα της αναπηρίας με όρους δικαιοσύνης - αδικίας και καταπίεσης της εξουσίας. Επίσης, αναζήτηση των εκπαιδευτικών, της εξοβελισμένης παιδαγωγικής επιστήμης.

Και πάμε τώρα στα αρνητικά, γιατί εδώ απ' ό,τι φαίνεται δεν μπορούν να παρέχουν βοήθεια οι επιστήμονες ακαδημαϊκοί της ειδικής αγωγής στο γενικό σχολείο. Έχει αποδειχθεί.

Πάμε στην άλλη, στην αρνητική πλευρά. Η αρνητική πλευρά είναι να αφηθεί το όλο ζήτημα στην ενασχόληση μόνο των ειδικών. Να αντιμετωπιστεί, δηλαδή, η παράλληλη στήριξη ως παράλληλο σύμπαν. Να εδραιωθεί μια ψευδή συνείδηση, επίσης, για την ανικανότητα των ανάπηρων μαθητών.

Φεύγω παρακάτω για να πω, να κλείσω στο τέλος ότι το να επανεφευρίσκουμε το 2019 την παιδαγωγική είναι πάρα πολύ σημαντικό και είναι πάρα πολύ σπουδαίο να γίνεται αυτό μέσα από το χώρο της εκπαίδευσης των αναπήρων. Θέλει προσοχή σε 4 σημεία. Πρώτον: στο ζήτημα που αφορά τη μεγιστοποίηση της απόδοσης μέσω της απόκτησης δεξιοτήτων. Το ακούω σήμερα από το απόγευμα. Δεξιότητα ή ικανότητα; Η ΔΟΕ πρέπει να σταθεί σ' αυτό. Απόκτηση δεξιοτήτων ή απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων;

Το ζήτημα της καλλιέργειας κοινωνικών δεξιοτήτων ανάπηρων και μη μαθητών. Εδώ είναι οι προσομοιωτικές διαδικασίες ευαισθητοποίησης, στη βάση της αρχής της ευαισθητοποίησης, η οποία ευαισθητοποίηση εξαντλείται σε προσομοιωτικές δραστηριότητες. Να θυμίσω εδώ εξομοίωση σε αναπηρικό αμαξίδιο, προγράμματα τύφλωσης κτλ. Γιατί; Γιατί θεωρείται ότι η συνύπαρξη αυτών των δύο ομάδων μπορεί να συντελεστεί μόνο με πολύ συγκεκριμένους όρους και με την τήρηση αυτών των όρων ως ευθύνη των ίδιων των παιδιών. Και αυτό ακούστηκε σήμερα. Η ευθύνη των παιδιών.

Επίσης, συγκεκριμένα ζητήματα σε σχέση με το εξατομικευμένο πρόγραμμα και την εξατομικευμένη ευθύνη στη μάθηση. Πώς από το εξατομικευμένο πρόγραμμα της ειδικής αγωγής θα οδηγηθούμε στη μάθηση στη γενική τάξη.

Άρα, τι προτείνω; Είναι καλές οι φιλανθρωπικές προθέσεις της ελληνικής πολιτείας για την εξάλειψη των διακρίσεων και των μορφών καταπίεσης, όλοι μαζί ως εκπαιδευτικοί καλό είναι να καταλάβουμε τα διάφορα πεδία εξουσίας και να καταλάβουμε ότι βιώνεται η αναπηρία, μετριάζεται ή επιτείνεται από την κοινωνική τάξη, τη φυλή, το φύλο, τον ηλικιακό παράγοντα, την ιστορική περίοδο, το επάγγελμα και το οικονομικό στάτους.

Να αναλάβουμε ξανά το ρόλο μας ως παιδαγωγοί και να πάψουμε να φοβόμαστε για τα ζητήματα της βλάβης, να πάψουμε να διαθέτουμε αυτό το λεγόμενο φόβο του ευνουχισμού κατά τον Φρόιντ. Η αναπηρία δεν είναι ατομικό πρόβλημα που επιλύεται σε εκπαιδευτικό επίπεδο με ψυχολογικοποιημένες προσεγγίσεις και με καλλιέργειες δεξιοτήτων για τις ανάγκες λειτουργίας του ατόμου στην αγορά εργασίας.

Πρέπει να συζητήσουμε ξανά για την παιδαγωγική, είτε για την παιδαγωγική, είτε για την παιδαγωγική της ένταξης, γιατί όταν συζητάμε για την παιδαγωγική της ένταξης, δεν συζητάμε μόνο για τους ανάπηρους, όπως μέχρι τώρα έχει κακώς νοηθεί. Η παιδαγωγική της ένταξης κάτω από το πρίσμα των σπουδών για την αναπηρία αντλεί από το θεωρητικό πεδίο της κριτικής παιδαγωγικής, της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της ιστορίας των κινημάτων. Επιχειρηματολογεί υπέρ της αναγκαιότητας να αξιοποιηθεί η αναπηρία ως το παράδειγμα, το κατεξοχήν παράδειγμα, για την κατανόηση της φυσικοποίησης των άνισων κοινωνικών δομών και της διάκρισης στη βάση της τάξης, του έθνους, του φύλου, της βλάβης, μέσα απ' τις αντίστοιχες κατηγοριοποιήσεις τους.

Η παιδαγωγική της ένταξης προτάσσει την ενασχόληση με το γνωστικό αντικείμενο θεωρητικών της κριτικής παιδαγωγικής που θα οικειοποιηθούν τα ζητήματα του αποκλεισμού των ανάπηρων μαθητών ως κεντρικών προβλημάτων της εκπαίδευσης.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε την κα Καραγιάννη, παρακαλούμε πολύ να προχωρήσουμε σε ερωτήσεις και αμέσως μετά θα προχωρήσουμε στην επόμενη εισήγηση. Ο Μηνάς Ευσταθίου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Μηνάς Ευσταθίου, Πρόεδρος του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής και Διευθυντής του Περιοδικού «Θέματα Ειδικής Αγωγής».

Πραγματικά θέσατε επί τάπητος καίρια ζητήματα επιστημονικά, πολιτικά και ιδεολογικά γύρω από το ζήτημα της αναπηρίας. Και ακριβώς αυτό συνδέθηκε άμεσα με την τοποθέτηση του συνάδελφου, του Σωτήρη Τσιώλη, ως προς την κατηγοριοποίηση του μαθητικού πληθυσμού.

Ερωτήματα δύο. Ένα: Ως πανεπιστημιακοί δάσκαλοι τι θέση πήρατε σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς μηχανισμούς διάγνωσης ή διαφοροδιάγνωσης ΚΔΑΥ, ΚΕΔΔΥ και σήμερα ΚΕΣΥ, τι θέση πήρατε ή τι θέση παίρνετε εσείς, γιατί δεν πήρε κανένας θέση απ' ό,τι έχω αντιληφθεί από τη βιβλιογραφία και από την παρακολούθηση και στο διαδίκτυο και στο Υπουργείο Παιδείας και παντού και στα Πανεπιστήμια. Επομένως τι θέση πήρατε στο ζήτημα αυτό ως προς τους 2-3 εκπαιδευτικούς μηχανισμούς: ΚΔΑΥ, ΚΕΔΔΥ και ΚΕΣΥ, ως προς την κατηγοριοποίηση του μαθητικού πληθυσμού.

Δεύτερον, πάλι έχει σχέση με τα Πανεπιστήμια και έχω αντιληφθεί πολύ καλά ότι όντως η αναγνώρισή σας με επιστημονικά αξιολογικά κριτήρια έθεσε το ερώτημα τι κάνουν τα Πανεπιστήμια. Πήραν θέση; Είναι υπέρμαχοι της ειδικής αγωγής ως προς το διαχωριστικό μοντέλο που κινείται στα οριακά πλαίσια του ιατρικού μοντέλου και όχι του κοινωνικού μοντέλου;

Θέλω να πάρετε θέση αν μπορείτε και αν θέλετε. Δράττομαι της ευκαιρίας με αφορμή τον χαιρετισμό του πρώην Προέδρου της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας του συνάδελφου του Δημήτρη Μπράτη και Αντιπροέδρου της ΑΔΕΔΥ, που έθεσε το ζήτημα ότι στην Πάτρα φτιάχνεται ένα Πανεπιστήμιο που θα βγάζει ταυτόχρονα δά-

σκαλους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Δεύτερον: υπάρχει ένα Πανεπιστήμιο στην Πελοπόννησο, ένα Τμήμα στην Πελοπόννησο και ένα στη Μακεδονία, στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, δίπλα σας απ' το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, που ονομάζεται Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής Αγωγής και έχει 3 τομείς, 3 κατευθύνσεις, οι οποίες διορίζονται στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και στα ΚΕΣΥ σήμερα, ΚΕΔΔΥ χθες και ΚΔΑΥ, είναι η κατεύθυνση της συνεχούς εκπαίδευσης για τους ενήλικους, είναι η κατεύθυνση εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες και η κατεύθυνση κοινωνιολόγων που κινούνται και διορίζονται στα ΑΕΕΚ κλπ., στηρίζονται στο Νόμο 3966, όχι 3699 του 2011 του Νόμου Λοβέρδου, όπου πήραν δικαιώματα και έχουν κατατεμαχιστεί εντελώς οι παιδαγωγικές επιστήμες και μέσα σ' αυτές εντάσσεται και η παιδαγωγική της ένταξης.

Λοιπόν, θέλω να τα δείτε αυτά, γιατί βάλατε καίρια ζητήματα τα οποία είναι απ' τα σημαντικότερα κομμάτια του Συνεδρίου, του Επιστημονικού Συνεδρίου της ΠΟΕΔ και της ΔΟΕ και αν μπορείτε, μπορείτε να κάνετε κάποιες νύξεις.

Και τέλος θέλω να πω το εξής: σε σχέση με την παράλληλη στήριξη, πραγματικά μέσα στη διάχυση του κοινωνικού και του πολιτικού σώματος της ελληνικής κοινωνίας υπάρχει το εξής πρόβλημα: μπαίνουν πάρα πολύ εύκολα, μπήκατε και εσείς με πολύ εύκολο τρόπο, με ένα άλμα που κάνατε μεγάλο, ότι έγιναν τα τελευταία χρόνια 7.000 οι αιτήσεις στην παράλληλη στήριξη. Όχι. Εδώ είναι και ο συνάδελφος ο Πρόεδρος του Ινστιτούτου Μελετών, από το 2014 ήταν 5.000 οι αιτήσεις για παράλληλη στήριξη 750 παιδιών; Ήταν. Τι ήταν αυτό που έκανε την κοινωνία να μην θέλει το ειδικό σχολείο και να θέλει το γενικό σχολείο; Είναι ένα από τα καίρια ερωτήματα που πρέπει να απασχολήσει και την πανεπιστημιακή κοινότητα και τον εκπαιδευτικό κόσμο και την κοινωνία. Δεν θέλω να προχωρήσω για να μην κάνω κατάχρηση και σας ευχαριστώ πάλλι, το Προεδρείο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε. Άλλος συνάδελφος; Ο συνάδελφος ο Νίκος Φασφαλής. Συγγνώμη, πόσοι συνάδελφοι θέλουν να κάνουν ερώτηση; Απλά να δούμε λίγο, 3, εντάξει.

Ν. ΦΑΣΦΑΛΗΣ: Είμαι αιρετός του ΚΥΣΠΕ. Καταρχήν είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος και ευχαριστημένος σήμερα εδώ που καταφέραμε και επιτέλους ως κλάδος έχουμε επαναφέρει αυτό το θεσμό των Επιστημονικών Συνεδρίων μεταξύ Διδασκαλικής Ομοσπονδίας και ΠΟΕΔ. Είναι σημαντικό γιατί και στη θητεία μου στη ΔΟΕ επέμενα ότι αυτός ο θεσμός μαζί με άλλους πρέπει να επανέλθει οπωσδήποτε και θεωρώ ότι δεν ήταν απλά οι λόγοι οικονομικοί που αναφέρθηκαν χθες αλλά ήταν και λόγοι άλλοι και προφανώς υπήρχαν και εμμονές ή ιδεοληψίες ότι αυτό το Συνέδριο το οποίο σήμερα υπηρετούμε όλοι με τον επιστημονικό λόγο που ακούγεται στους ει-

σηγητές, αυτό, λοιπόν, είχε χαρακτηριστεί ως το οριστικό πρόγραμμα. Δεν είναι καθόλου έτσι και είναι φανερό ότι αυτή τη δύσκολη ώρα και μετά και από το συλλαλητήριο όλοι είμαστε εδώ και παρακολουθούμε και εκφράζουμε την αγωνία μας.

Βέβαια θέλω να πω ότι ανοίγει μια συζήτηση πάρα πολύ σοβαρή. Αυτό μας κρατάει σήμερα εδώ. Βέβαια είναι πάρα πολύ δύσκολο στη χώρα αυτή σήμερα να ανοίξεις μια τέτοια κουβέντα, στη χώρα η οποία για ένα μήνα τώρα ασχολούνται τα μέσα ενημέρωσης -ας τα κάνει ο Θεός ενημέρωσης- με τα τερλίκια μιας γιαγιάς. Μιας ενενηντάχρονης η οποία πήρε ένα μεγάλο πρόστιμο και όλη η χώρα ασχολείται με αυτό, ενώ υπάρχουν σημαντικότερα ζητήματα.

Και βέβαια τέθηκε το θέμα και το άκουσα απ' τον Μηνά. Κοίταξε συνάδελφε εάν σε ερεθίζουν τα όσα λέω δεν πειράζει. Λίγοι ακούν, πάντα σέβομαι το ακροατήριο, όπως ανελλιπώς είμαι όλη την ώρα εδώ μέσα. Και μιλάω ως ένας άνθρωπος ο οποίος σέβεται όλες τις απόψεις, όλων των ανθρώπων και αν χρειαστεί, ασκεί κριτική σ' αυτές με βάση το δημόσιο λόγο.

Θέλω, λοιπόν, να πω ότι σήμερα βρισκόμαστε σε μια δύσκολη θέση, γι' αυτό και διαπραγματευόμαστε. Και χθες τέθηκε από πολλούς, από τον Πρόεδρο της ΔΟΕ, τον Θανάση Κικινή, από τον πρώην Πρόεδρο τον Δημήτρη Μπράτη και από όλους μας. Ένα σημαντικότατο θέμα, το είπε και ο Μηνάς προηγουμένως, η μεγαλύτερη κατάκτηση του κλάδου είναι τα πανεπιστημιακά τμήματα, τα Παιδαγωγικά Τμήματα. Η μόρφωση η πανεπιστημιακή των εκπαιδευτικών. Και δεν μπορεί σήμερα μια συγκέντρωση, ένα Επιστημονικό Συνέδριο Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας να μην το έχει κυρίαρχο. Πρέπει να αναδειχθεί. Και εδώ πρέπει να πάρουν όλοι αποφάσεις.

Και πρέπει να πάρουν δημόσια θέση και οι πρώτοι που πρέπει να πάρουν δημόσια θέση, φίλες και φίλοι, συνάδελφοι - συναδέλφισσες, είναι οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι. Αυτό είναι δημιούργημα του κλάδου. Είναι δημιούργημα αγώνων και πρέπει όλοι να το καταλάβουμε σήμερα σ' αυτή την αίθουσα, εδώ στα Γιάννενα.

Βέβαια, θα μπορούσαμε να πάρουμε πάρα πολλά και συμφωνώ μαζί σας που αποκαλέσατε ότι έχουμε ένα μαύρο κουτί. Ένα μαύρο κουτί της εκπαίδευσης, το οποίο δεν ανοίγει και δεν ανοίγει γιατί; Γιατί, ξέρετε, χάνεται ένα μαύρο κουτί; Γιατί μέσα απ' αυτό προκύπτουν ευθύνες.

Και σήμερα η Διδασκαλική Ομοσπονδία της Ελλάδας αλλά και η ΠΟΕΔ ανοίγει αυτό το ζήτημα χωρίς να φοβάται να πάρει και τις ευθύνες της. Έχει θέσεις. Έχει αγωνιστεί γι' αυτό. Και σ' αυτό το θέμα ζητάει τη συμπαράσταση όλων των φορέων, όλης της κοινωνίας. Των γονέων πρώτα απ' όλα, γιατί είναι μπροστάρης σ' αυτό που εμείς θέλουμε να φτιάξουμε.

Βέβαια, θα μπορούσαμε να πούμε πάρα πολλά, θα μπορούσαμε πρώτα απ' όλα να δεχθούμε παραδοχές. Υπάρχουν κοινές παραδοχές τις οποίες όπου και να ανήκει, ό,τι και να ψηφίζει κανένας, δεν μπορεί να μην παραδεχθεί. Ποιες είναι αυτές; Η χώρα μας ανήκει σε σύγχρονες ευρωπαϊκές κοινωνίες και χαρακτηρίζεται από διαφορετικότητα στη σύνθεσή της. Αυτό είναι ένα γεγονός. Όλοι μιλάμε, λοιπόν,

για ένα σχολείο το οποίο να δέχεται όλα τα παιδιά, χωρίς καμιά διάκριση φυλής, χρώματος και άλλων δυσκολιών τις οποίες έχει.

Δεύτερη παραδοχή. Οι εκπαιδευτικοί ως επιστήμονες και παιδαγωγοί αλλά και ως άνθρωποι νοιάζονται για τον συνάνθρωπο. Προσπαθούν για το καλύτερο. Πρώτα απ' όλα σχολείο σημαίνει παιδί. Άρα νοιάζονται πρώτα απ' όλα για το παιδί. Αυτό είναι μια παραδοχή με την οποία κανείς δεν θα μπορούσε να διαφωνήσει και θα μπορούσε να καταγραφεί. Ωστόσο αρκεί, τίθεται τώρα το ερώτημα, αρκεί η προσωπική στάση των εκπαιδευτικών από μόνη της; Αυτό χρειάζεται μια απάντηση. Φυσικά η απάντηση για πολλούς είναι εύκολη. Χρειάζεται και θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία της εκπαίδευσης. Γιατί πάντα το θεσμικό πλαίσιο ήταν και το κλειδί που οδηγούσε στους εκπαιδευτικούς στόχους και στην κοινωνική συνοχή.

Τώρα, για το σκοπό αυτό η πολιτεία προχώρησε σε κάποιες αλλαγές τελευταία και εδώ, λοιπόν, τίθεται το ερώτημα: προχωρά λοιπόν στις προσαρμογές αυτές, έχουμε νέες υποστηρικτικές δομές. Τι λένε αυτές; Προκειμένου τα σχολεία να ενσωματώνουν όλους τους μαθητές και να έχουμε στην πράξη ένα ενταξιακό δημόσιο σχολείο.

Έτσι υποστηρίζουμε μαθητές με εκπαιδευτικές ανάγκες και λειτουργεί στα σχολεία, λειτουργούν η παράλληλη στήριξη, όπως ακούστηκε η αγωνία μιας συναδέλφισσας, τα τμήματα ένταξης, παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, είναι όλα αυτά γνωστά σε σας.

Λειτουργούν και νέες θεσμικές δομές, ΣΜΕΑ, ΔΥΕΠ, όλα αυτά υπάρχουν. Σήμερα, λοιπόν, όμως οι δομές αυτές είναι το πλαίσιο. Το κρίσιμο ζήτημα είναι εάν αυτοί οι εκπαιδευτικοί στόχοι, μ' αυτές τις Δομές, μπορούν να επιτευχθούν.

Δεν έχω χρόνο να πω περισσότερα, οι συντάκτες όμως του Νόμου πρόσεξα ότι κάνουν λόγο για αυτονομία, παιδαγωγική ελευθερία των σχολικών μονάδων με παράλληλη ενίσχυση τη συνεργασία των εκπαιδευτικών, των σχολικών μονάδων, αλλά και των σχολικών μονάδων μεταξύ τους, ενώ παράλληλα προβλέπουν συνέργειες σε επίπεδο Δομών για την υποστήριξη των σχολικών μονάδων.

Πολύ ωραία όλα αυτά. Είναι επιθυμίες αυτών που έγραψαν το Νόμο; Ναι. Στην πραγματικότητα όμως τι συμβαίνει; Και νομίζω ότι εκεί πρέπει να απαντήσει και το Συνέδριο και όλοι εμείς. Συμβαίνει στην πραγματικότητα τι να έχουμε; Να έχουμε πάρα πολλές δυσκολίες. Έχουμε έναν νέο θεσμό πια με την κατάργηση του σχολικού συμβούλου. Τι κάνει αυτός; Συνεργάζονται μεταξύ τους; Αρκούν οι ώρες επιμόρφωσης; Δεν τίθεται ένα θέμα στο Συνέδριο σήμερα επ' ευκαιρία του τίτλου αυτού που αφορά την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών; Εγώ το είδα και στις ερωτήσεις να εκφράζεται η αγωνία αυτή.

Ποια επιμόρφωση υπάρχει; Των δύο ημερών το χρόνο; Όταν μάλιστα κλείνουν τα σχολεία να επιμορφωθούν και αντιδρούν οι υπόλοιποι γιατί τα παιδιά πρέπει να παραμένουν στο σχολείο ή να φεύγουν; Λοιπόν, αυτά είναι ζητήματα πάρα πολύ σοβαρά και πρέπει εδώ το Συνέδριο να λήξει.

Εγώ, λοιπόν, γιατί πολλά μπορούμε να πούμε επιστημονικά, στην Ελλάδα όμως βλέπω ότι και οι τριμελείς επιτροπές πάγωσαν. Πάγωσαν για να πάει η διαδικασία αυτή να μελετηθεί ξανά. Εύχομαι να μην ξανασυμβεί άλλη μια φορά αυτό που συμβαίνει στη χώρα μας που λέει τι; Ό,τι θέλεις να καταργήσεις το στέλνεις σε μια επιτροπή. Ελπίζω να μην είναι αυτό. Ελπίζω να είναι άλλο.

Τελειώνοντας, λοιπόν, και ευχαριστώ για το χρόνο το Προεδρείο, επειδή μεταξύ μας πρέπει να είμαστε ειλικρινείς, θεωρώ ότι όλους μας ενώνει η αγωνία για το μέλλον του δημοσίου σχολείου. Κανείς, ευτυχώς ή δυστυχώς, δεν βρέθηκε ακόμη το αγαπόμετρο, δηλαδή ποιος αγαπάει περισσότερο το παιδί, ποιος αγαπάει περισσότερο το δημόσιο σχολείο και κάποιοι εμφανίζονται πολλές φορές περισσότερο ευαίσθητοι από κάποιους άλλους, πράγμα το οποίο δεν ισχύει, γιατί όλοι εδώ μέσα είμαστε σήμερα, γιατί έχουμε αυτή την αγωνία.

Συναδέλφισσες και συναδέλφοι, κλείνοντας επισημαίνω ότι στις αποφάσεις των Συνελεύσεων αλλά και του Συνεδρίου πρέπει να γραφεί σε δυο σειρές φεύγοντας από δω το εξής απλό: ότι στόχος μας είναι ένα δημόσιο σχολείο χωρίς αποκλεισμούς. Ένα σχολείο με εκπαιδευτικούς που θα υποστηρίζονται επιστημονικά και θα επιμορφώνονται ανελλιπώς και δεν θα εξουθενώνονται επαγγελματικά.

Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Συνάδελφοι, απλά θα παρακαλέσω να είναι σύντομες οι ερωτήσεις, θα ξεφύγουμε πάρα πολύ από το χρόνο μας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Επί της ουσίας, συναδέλφοι, εγώ να θυμίσω ότι αύριο στο κλείσιμο υπάρχουν δύο ώρες για να θέσουμε όλα τα γενικά θέματα. Ας αξιοποιήσουμε τώρα τους ακαδημαϊκούς που έχουμε με συγκεκριμένα ερωτήματα που αφορούν τις εισηγήσεις των ακαδημαϊκών και των εισηγητών. Οτιδήποτε άλλο αφορά το Συνέδριο να το βάλουμε αύριο στο τελευταίο δίωρο. Να γίνει λίγο εδώ σχολείο.

Ν. ΦΑΣΦΑΛΗΣ: Συνγνώμη, αλλά διάβασα στο πρόγραμμα ότι λέει τοποθετήσεις - ερωτήσεις.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ναι, είμαστε στη διαδικασία των ερωτήσεων και να παρακαλέσω να είστε πιο σύντομοι.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Θα είμαι σύντομος. Θέλω να πω δυο πράγματα σε σχέση με την εισήγηση. Έχετε δίκιο σε σχέση με τη Θεοτόκο. Δεν ξέρω με την Παμμακάριστο. Όμως στο εσωτερικό της Θεοτόκου αυτό δεν έγινε χωρίς αγώνα. Υπήρχαν συγκρούσεις μες στο Ίδρυμα. Συγκρούσεις που εξέφραζε από τη μια μεριά ο Καλαϊτζής, την παιδαγωγική μαζί με τη Ρότα και από την άλλη μεριά η Μανωλοπούλου και οι υπόλοιποι. Δηλαδή, δεν έγινε αυτό χωρίς να διεξαχθεί μία εσωτερική σύγκρουση στο Ίδρυμα.

Δεύτερον: όσον αφορά μετά από τον Καλαϊτζή. Αυτοί που έρχονται, λοιπόν, μετά από τον Καλαϊτζή είναι όλοι νεοφιλελεύθεροι, οι οποίοι έρχονται απ' την Αμερική και ποιο είναι αυτό που τους διαχωρίζει σε σχέση με τον Καλαϊτζή; Απ' τη μια μεριά έχουμε την έννοια της προσωπικότητας η οποία δομείται με κοινωνικούς και πέστε ό,τι άλλο θέλετε και από την άλλη μεριά έχουμε τις ατομικές διαφορές.

Μίλησα για το τι συνιστά το άτομο ως έννοια, όμως ακόμα και αυτό δεν έγινε έτσι. Αποσιωπήθηκαν πράγματα. Δηλαδή με συνειδητό τρόπο αυτό το έργο αποκρύφτηκε. Με συνειδητό τρόπο αυτό το έργο σήμερα ακόμα και γι' αυτούς που κάνουν μνημόσυνο στον Καλαϊτζή, δεν προωθείται στα πανεπιστήμια. Δηλαδή γι' αυτόν ακριβώς το λόγο κανείς δεν έχει αποτολμήσει μέχρι σήμερα να γράψει μία παιδαγωγική των ειδικών σχολείων με καθαρά παιδαγωγικούς όρους.

Όμως από κει και πέρα, να κάνω και μια άλλη διευκρίνιση. Όλο αυτό, ο αγώνας για την παιδαγωγική, δεν είναι τωρινό φαινόμενο. Είπατε για το 1920. Υπάρχουν και παλιότερα άνθρωποι, οι οποίοι αγωνίστηκαν να εκπαιδεύσουν με παιδαγωγικό τρόπο τα ανάπηρα παιδιά. Συγκεκριμένα το 1840 ο Ζεγκουίν έλεγε ότι η νοητική αναπηρία είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής απομόνωσης. Δεν είναι βιολογικό το ζήτημα.

Αρα, λοιπόν, εδώ μπαίνει καταρχήν ότι δεν θα μας χαρίσει κανένας την παιδαγωγική ούτε της ένταξης, ούτε την υλιστική παιδαγωγική, ούτε τίποτα. Χρειάζεται, δηλαδή, αγώνας στο εσωτερικό. Όμως το κύριο είναι το εξωτερικό. Οι προσπάθειες της μεταρρυθμιστικής παιδαγωγικής στο θεραπευτικό πεδίο στην εκπαίδευση των αναπήρων δεν απέτυχε για επιστημονικούς λόγους. Απέτυχε για καθαρά πολιτικούς λόγους, δηλαδή κυρίαρχοι κύκλοι στη Γερμανία που έχω μια επαφή με τη βιβλιογραφία ξοδέψανε εκατομμύρια μάρκα, τα δώσανε, ξέρουμε τους αριθμούς σήμερα, ώστε να στραφεί η ειδική αγωγή στο έλλειμμα και στη βλάβη. Δηλαδή, αυτό ήταν αποτέλεσμα πολιτικού διακυβεύματος, δηλαδή ο αγώνας ήταν αυτό που είπα προηγουμένως, ήταν ταξικός αγώνας. Όσο το εργατικό κίνημα ανέβαινε και είχε να πει πράγματα, τόσο τραβιόταν πίσω η ιστορία για το έλλειμμα.

Όταν το κίνημα χάθηκε, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία του '33, εκεί πια ριζοσπαστικοποιήθηκε αυτό και για να το συνδέσω και με το σήμερα, δήλωσε, λοιπόν, πριν από 2 χρόνια κάποιος κορυφαίος Έλληνας πολιτικός ότι η ανισότητα είναι φυσική επιλογή. Αν πιστεύετε ότι οι Ναζίδες στη Γερμανία έλεγαν κάτι διαφορετικό ως θεωρία, αυταπατάστε. Έλεγαν αυτό ακριβώς το πράγμα. Είναι το έλλειμμα, είναι η βλάβη, η ανισότητα, είναι φυσικοποιημένο αυτό το πράγμα, δηλαδή είναι άχρηστος. Δεν είναι κάτι που μπορούμε να κάνουμε εμείς παιδαγωγικά, για να τον κάνουμε οτιδήποτε.

Αρα, λοιπόν, εδώ μπαίνει ένα ζήτημα. Το ζήτημα της πολιτικής, το ζήτημα της ταξικής πολιτικής για να το πω έτσι. Κάντε μας ένα σχόλιο πάνω σ' αυτό. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Άλλος συνάδελφος; Η συναδέλφισσα από πίσω και μετά ο Δημήτρης.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Να πω και κάτι άλλο ακόμα, συνάδελφοι. Επειδή λέγονται διάφορα εδώ μέσα. Όσοι μιλούν, λοιπόν, για εμμονές και προκαταλήψεις να ξέρουν την ελληνική παροιμία που λέει: στο σπίτι του κρεμασμένου δεν μιλάνε για σκοινί. Και θα πω ένα σήμερα και άλλα αύριο, αν μου δοθεί ο χρόνος. Λοιπόν, η Διδακτική Ομοσπονδία αν δεν θέλει να κατηγορείται η πλειοψηφία της γι' αυτό το

πράγμα να μας δώσει, λοιπόν, μέχρι το Συνέδριο του Ιουνίου έναν πλήρη κατάλογο πρώτον πέρα από το επιστημονικό των εξόδων που έκανε σε όλα τα Συνέδρια για την ειδική αγωγή και σε όλα τα Συνέδρια πλήρη, να δούμε τι ξοδεύτηκε. Και για να δούμε δηλαδή αν η αξία του Συνεδρίου συνεπάγεται μ' αυτό.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Συνάδελφε, αυτό τι σχέση έχει τώρα;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Ο νοών νοείτω.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Αυτό στη Συνέλευση.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Ξέρω εγώ τι λέω. Και αυτός που μιλάει γι' αυτό ξέρει.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Αύριο είναι τα υπόλοιπα. Ακόμα δύο ερωτήσεις και να πάει το λόγο η κα Καραγιάννη.

Γ. ΒΛΑΣΣΗΣ: Πραγματικά με κάποια σχόλια που ακούω εγώ που είμαι της ειδικής αγωγής νιώθω και εγώ ότι δεν καταλαβαίνω και ότι είμαι ΑμεΑ αυτή τη στιγμή με τα σχόλια που γίνονται. Η κα Καραγιάννη μίλησε για θιασώτες της ειδικής αγωγής. Εξαιρετική παρατήρηση. Μιλάτε για δικαιώματα και σας βλέπω εξαγριωμένους να φωνάζετε ποιος, τα δικαιώματά μας και πώς έχουμε κατοχυρωθεί.

Είμαι 19 χρόνια αναπληρώτρια. Δεν ακούστηκε ποτέ ο λόγος μας. Τελείωσα ειδική αγωγή. Σας πληροφορώ ο ΕΟΠΥΥ από τον προηγούμενο Αύγουστο μπήκε στη διαδικασία της ειδικής αγωγής. Υπάρχουν οι λογοθεραπευτές, όπου τόσα χρόνια έκαναν δυσλεξία και πληρωνόταν οι ίδιοι να την κάνουν. Αυτή τη στιγμή γράφει ο ΕΟΠΥΥ ειδικές διαπαιδαγωγήσεις. Όλα, λοιπόν, πληρώνονται με 15 ευρώ η συνεδρία και οι ειδικές διαπαιδαγωγήσεις τις πληρώνει με ενάμισι ευρώ. Για να πάω εγώ σε ένα κέντρο να κάνω λογοθεραπεία, πρέπει να έχω άδεια εξάσκησης.

Τις ειδικές διαπαιδαγωγήσεις που είναι του κλάδου μας τις κάνουν όλοι. Κάνουν οι ψυχολόγοι, δουλεύουν ως ειδικοί παιδαγωγοί, κάνουν ειδικές διαπαιδαγωγήσεις σε παιδιά με Άσπεργκερ, με νοητική καθυστέρηση, με αυτισμό. Ακούω, αυτό λοιπόν ξαφνικά σας βλέπω όλους να φωνάζετε ότι ενώθηκαν δύο τμήματα και φοβάστε; 19 χρόνια εγώ πού ήμουν; Έναν χρόνο ήμουν με ένα παιδί με τετραπληγία, τον επόμενο χρόνο με ένα παιδί με αυτισμό, έξι μήνες δούλεψα, τελείωνε εκεί ο επόμενος και χρειαζόταν άλλους 4 μήνες, για ποια δικαιώματα; Τα οποία συνεχίζετε να μην διεκδικείτε τώρα από τους θιασώτες της ειδικής αγωγής.

Όλα τα άλλα τα σχόλια πραγματικά δεν καταλαβαίνω γιατί... Αυτά ήθελα να σας πω, κα Καραγιάννη.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Ο Δημήτρης Μπράτης.

Δ. ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Ένα λεπτό Δημήτρη. Επειδή είναι θέμα ειδικής αγωγής και πραγματικά πρώτον αυτό το Συνέδριο είναι πάρα πολύ λίγοι αν θέλουμε να... Ο Δημήτρης Τσουκάλης είμαι. Είμαστε πάρα πολύ λίγοι. Να ξέρουμε τι λέμε κιόλας.

Η ένταξη στην Ελλάδα έχει γίνει, κάτω από 1% των παιδιών είναι στα ειδικά σχολεία, όταν στη Γερμανία είναι 7%. Έτσι για να ξέρουμε τι λέμε. Δεύτερον: υπάρχει αμφισβήτηση ότι έχουμε αύξηση του ποσοστού της ΔΕΠΥ, του αυτισμού, συμπεριφορές; Υπάρχει αμφισβήτηση; Το ξέρουμε όλοι στα σχολεία. Αν υπάρχει

βγείτε να το πείτε στους συναδέλφους. Πιστεύετε ότι δεν υπάρχει. Γιατί υπάρχει; Ιατρική κτλ., παιδιά σε πολύ μεγάλη ηλικία, παιδιά που γεννιούνται λιποβαρή και πόσα ακόμα δεν τα έχω γράψει, παιδιά που πριν από κάποια χρόνια δεν θα ζούσανε, σήμερα όμως η ιατρική καταφέρνει να ζήσουν. Αυτά τα παιδιά έρχονται στα σχολεία.

Εγώ δεν άκουσα προτάσεις. Όντως η κοινωνία μπορεί να βελτιώσει τη ζωή αναπήρων και ανθρώπων με ιδιαίτερα προβλήματα κτλ. αλλά δεν θα πάψει ποτέ αυτός που είναι στο καροτσάκι να έχει το πρόβλημα να μην μπορεί να μετακινηθεί. Εδώ υπάρχει ένας παραλογισμός, θα φτάσουμε στο άλλο άκρο, να πούμε ότι δεν υπάρχει αναπηρία. Καταλαβαίνετε, εγώ αυτή την αίσθηση έχω, ότι η αναπηρία έχει καταργηθεί και ότι όλα είναι κοινωνική κατασκευή, όπως και το φύλο. Δεν υπάρχει άνδρας ή γυναίκα, είναι μια κοινωνική κατασκευή. Θα φτάσουμε στον παραλογισμό. Έχω την εντύπωση ότι προς τα κει βαδίζουμε.

Θα ήθελα να ακούσω, επίσης, για να γίνει αυτή η ένταξη στα σχολεία, επειδή είπατε προτάσεις στο τέλος αλλά εγώ δεν άκουσα καμία, πώς θα γίνει η ένταξη στα σχολεία; Πείτε μου τη διαδικασία. Θα καταργήσουμε τα τμήματα ένταξης; Ναι, γιατί είναι ειδική αγωγή. Μα η ειδική αγωγή και η γενική αγωγή για μένα είναι το ίδιο. Είναι σαν κάποιος που γίνεται γεωπόνος αλλά μαθαίνει και για το αμπέλι, είναι κάτι ξεχωριστό το αμπέλι. Δεν είναι ξεχωριστά πράγματα. Ενιαίο είναι. Ειδική αγωγή έπρεπε να μαθαίνουν όλοι οι δάσκαλοι.

Φαντάζομαι ότι είναι επί της ουσίας και δεν βγάζω λόγο, θα μπορούσα να το κάνω.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Άρα, η ερώτηση είναι πώς θα γίνει η ένταξη στα σχολεία;

Δ. ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Όχι, καταρχήν αν πρέπει να υπάρχει και η παράλληλη στήριξη και η ένταξη και πώς θα γίνει η ένταξη γιατί θέλω προτάσεις συγκεκριμένες. Ή το παιδί που φώναζε: ψωμί, παιδεία, ελευθερία στην προσευχή να μην σας πω την πορεία του, γιατί το να ζωγραφίζουμε στα σύννεφα μέχρι να προσγειωθούμε είναι άλλο πράγμα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Ο Δημήτρης Μπράτης. Υπάρχει κάποιος άλλος; Όχι. Ο Δημήτρης ο Μπράτης και τελειώνουμε και μετά θα απαντήσει η κα Καραγιάννη.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Εγώ θα είμαι πολύ σύντομος. Ερχόμενος χθες με το αυτοκίνητο άκουγα στο ραδιόφωνο μια εκπομπή και η δημοσιογράφος ρωτούσε έναν ποιητή, τέλος πάντων, πνευματικό άνθρωπο, του έλεγε: πού είναι ο πνευματικός κόσμος της χώρας σήμερα; Την ίδια ερώτηση ήθελα να διατυπώσω σε σας προσθέτοντας το ερώτημα που ήδη τέθηκε, πού είναι ο ακαδημαϊκός κόσμος, πού είναι η ακαδημαϊκή κοινότητα; Η απάντηση της δημοσιογράφου βέβαια ήταν θα έλεγα χαριτολογώντας: στην πολυθρόνα του.

Τόσα νομοσχέδια περνούν, οργανισμός εξελίξεων μας λέει ο Υπουργός Παιδείας, για την ειδική αγωγή πέρασε ρυθμίσεις, καινούργιο νόμο, θυμίζω ο τελευταίος νόμος για την ειδική αγωγή ήταν ο 3699 τον οποίον η ΔΟΕ έχει καταγγείλει για την

πρωτοφανή εμπορευματοποίηση, στην οποία πρωταγωνιστικό ρόλο έπαιζαν τα πανεπιστήμια, δυστυχώς, με εκείνα τα σεμινάρια της ντροπής των δυόμισι χιλιάδων ευρώ. Για μια θέση εργασίας. Όχι μόνο δεν στήριξαν τη θέση της ΔΟΕ τότε να καταργηθούν τα σεμινάρια της ντροπής, σήμερα αποτελούν και προσωρινό, δικαίωμα διορισμού με μια άλλη κυβέρνηση, πλεονέκτημα, δηλαδή, και λέω ούτε τότε ήταν η φωνή, ούτε στον 2817 του 2000, ούτε τώρα, ούτε ακόμα και σ' αυτό το έκτρωμα που γίνεται το έγκλημα, μια κυβέρνηση που θέλει να λέγεται κυβέρνηση της Αριστεράς νομοθετεί σε μια βδομάδα ένα νομοσχέδιο 225 άρθρων, σαρώνει τα ΤΕΙ, τα ενοποιεί με τα ΑΕΙ, καταργεί δικαιώματα μηχανικών, μηχανολόγων, των πάντων, και ξαφνικά εκεί έρχεται σήμερα και αυτός που είναι ο εμπνευστής απ' την άλλη μεριά της γέφυρας για το ΤΕΙ της Δυτικής Ελλάδας και της Κοινωνικής Εργασίας με το Πανεπιστήμιο και κανείς σας δεν βγάζει φωνή. Πραγματικά αποτελεί απορία, δηλαδή εξεγείρομαι, πώς να το πω; Δεν έχει συμβεί ποτέ.

Μιλάει χθες ο Μενέλαος Παπαχρήστος για τους αγώνες που έκανε ο κλάδος και σιγή ιχθύος. Κανείς δεν καταλαβαίνει τον κίνδυνο ότι αύριο το πρωί μπορεί να μας πουν ότι δεν χρειάζονται καν τα Παιδαγωγικά. Αφού έχουμε καθηγητικές σχολές. Αυτό έλεγε ο Μπαμπινιώτης. Γιατί να έχουμε; Αφού έχουν ανεργία οι δάσκαλοι. Παραμύθια έχουν ανεργία οι δάσκαλοι, δηλαδή στην Πάτρα δημιουργείται Τμήμα Νομικής, δεν έχουν οι νομικοί ανεργία. Τα ΤΕΙ πάνε όλα στα Πολυτεχνεία, δεν έχουν ανεργία οι μηχανικοί. Έωλα επιχειρήματα και κανείς δεν τοποθετείται.

Ένα σχόλιο επ' αυτού. Ευχαριστώ. Συγγνώμη, βρήκαμε εσάς σήμερα εδώ...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Να ζητήσουμε πραγματικά συγγνώμη για την καθυστέρηση.

Π. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: Γιατί είναι και ο κ. Αλεξίου που πρέπει να τοποθετηθεί.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Ναι, το γνωρίζουμε, γι' αυτό ακριβώς το λέμε. Ο λόγος σε σας.

Π. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: Εντάξει, εγώ θα προσπαθήσω να είμαι όσο πιο σύντομη γίνεται.

Κύριε Λολίτσα, ευχαριστώ για το κάθισμα αλλά αν καθίσω, δεν θα με βλέπει κανείς. Δεν έχετε προσέξει το ύψος μου.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Προφανώς, συμβολικά σας έφερε την καρέκλα μάλλον.

Π. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ: Λοιπόν, σε σχέση με τα ζητήματα της αναπηρίας. Θα ξεκινήσω από τον κ. Τσουκάλη γιατί με εξέπληξε αυτό που είπε. Με εξέπληξε αρνητικά. Επί μισή ώρα προσπαθούσα να διαχωρίσω τα δύο διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα. Προφανώς δεν έγινα κατανοητή, ίσως να χρειαστεί να συζητήσουμε στο διάλειμμα. Για μένα ασφαλώς η ειδική αγωγή με την παιδαγωγική της ένταξης δεν είναι ενιαίο πράγμα. Αυτό το έκανα ξεκάθαρο και είπα πώς συνέβη. Πώς έγινε να είναι ενιαίο στην κοινή λογική των εκπαιδευτικών και των ακαδημαϊκών; Αυτό εξέταζα και εξηγούσα επί μισή ολόκληρη ώρα. Ας το αφήσουμε. Μπορούμε να το συζητήσουμε οι δυο μας στο διάλειμμα. Πρώτον.

Δεύτερον: εάν δεν καταλαβαίνουμε τη λογική της κατασκευής που εγώ σε μεγάλο βαθμό δεν την προώθησα εδώ, εγώ μίλησα για επιτέλεση, προσέξτε, έχει διαφορά. Γιατί εάν δούμε από κάτω, αν μπορούμε μεταξύ μας να το σχολιάσουμε, να βοηθήσει και ο Θανάσης Αλεξίου, η κατασκευή οδηγείται στα πολιτισμικά μεταδομιστικά πλαίσια. Εγώ μίλησα καθαρά για τα υλιστικά, που έχουν να κάνουν για τους δομικούς και θεσμικούς παράγοντες. Είναι σημαντικό αυτό το πράγμα, για να κατανοήσουμε πώς δημιουργείται η ανικανότητα.

Και είπα επίσης: η βλάβη - ασθένεια υφίσταται. Τι σημαίνει αυτό; Δεν αποκρύπτεται. Από κει και πέρα η ανικανότητα επιτελείται. Προφανώς ήταν πυκνός ο λόγος μου, αλλά αυτά για τα οποία με εγκαλείτε έχω ήδη επιχειρηματολογήσει εδώ και μισή ώρα.

Πάμε παρακάτω. Συμφωνώ με την κα Ταβλάση είπαμε; Βλάσση. Δες τε όμως πώς και εσείς εμπεριστατώνετε την επιχειρηματολογία μου. Με ποιον τρόπο; Λέτε ότι οι ειδικές διαπαιδαγωγήσεις ενάμισι ευρώ. Λογοθεραπεία 15 ευρώ. Γιατί ξαφνικά το ζήτημα της θεραπείας έχει γίνει τόσο σπουδαίο και σημαντικό για την αναπηρία ενώ η ειδική διαπαιδαγώγηση όχι; Μα συμφωνούμε λοιπόν. Πώς έχουμε οδηγηθεί εκεί; Μα με πολύ συγκεκριμένους τρόπους έχουμε οδηγηθεί. Και ενώνω λίγο τα ερωτήματα πηγαίνοντας από πίσω προς τα μπρος.

Πάω στον αγαπημένο μου Φασφαλή, γιατί τον είχα και φοιτητή. Μπορεί και να τον έχω κόψει. Χαμηλή βαθμολογία είχε, σίγουρα. Λοιπόν, έκανε, έκανε. Πάντως δεν απουσίαζε και από κει και ήτανε μαινόμενος με το Διδασκαλείο και έκανε πάρα πολύ μεγάλο αγώνα τότε.

Ασφαλώς, όλα τα ζητήματα της παιδαγωγικής είναι θέματα πολιτικά. Και δεν είναι θέματα πολιτικά σήμερα, ήταν θέματα πολιτικά από χτες. Και ασχέτως πά-λι των ζητημάτων της αντίληψης η λογική μου είναι η συναντίληψη, ειδικά όταν αφορά δικαιώματα σε σχέση με τον κλάδο. Και όλη την ώρα αυτό προσπαθούσα να διαχωρίσω. Ψυχολόγους από παιδαγωγούς, κοινωνικούς λειτουργούς από παιδαγωγούς. Γιατί το ζητάω αυτό; Γιατί θεωρώ που είπε ο κ. Τσουκάλης ότι δεν είχα πρόταση, να ξαναπάρουμε πίσω την παιδαγωγική. Αυτή είναι η πρόταση. Να ασχοληθούμε με τους τρόπους και τις μεθόδους, βεβαίως εγώ συζητώ για τους τρόπους και τις μεθόδους και την εφαρμογή μιας παιδαγωγικής ενός ενταξιακού σχολείου.

Οι θιασώτες πολύ συγκεκριμένα μπορείτε να διαβάσετε τα κείμενά μου. Πολύ συγκεκριμένες μέθοδοι και τρόποι. Για τη διαφοροποιημένη είχα γράψει πρώτη φορά το 1998. Πώς εφαρμόζεται και με ποιους τρόπους. Γιατί έρχονταν κάποιοι τότε για τη διαφοροποιημένη και την θεωρούσαν πανάκεια ως μεθοδολογία. Αν εφαρμόσεις διαφοροποιημένη, έχεις εντάξει το ανάπηρο παιδί στο σχολείο. Ποια μορφή διαφοροποιημένης; Κάτω από ποιο διδακτικό προφίλ; Βάσει ποιων θεωριών μάθησης; Με ποιους τρόπους διδασκαλίας; Τι είδους υλικά; Τι σχολικά εγχειρίδια; Ποιους στόχους αναλυτικών προγραμμάτων;

Ξέρετε κάνω το πολύ απλό με τους φοιτητές και εδώ έρχομαι στην απάντηση του κ. Μπράτη. Τους βάζω να εξετάσουν το αναλυτικό πρόγραμμα, τα σχολικά εγχειρίδια, δηλαδή τους στόχους που μπαίνουν από άποψη των δασκάλων και μετά τις δραστηριότητες. Πόσο εξυπηρετούν οι δραστηριότητες το στόχο; Πόσο έχουμε διδάξει, για να μπορέσει να περατωθεί ο στόχος; Και βρίσκουν κενά σε όλα τα επίπεδα. Ήδη, δηλαδή, υπάρχει πρόβλημα κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μέσα στη γενική τάξη. Χωρίς να υπάρχει ανάπηρος πληθυσμός, ανάπηρος μαθητικός πληθυσμός.

Αν υπάρχει και ανάπηρος μαθητικός πληθυσμός, εμείς θα αφήσουμε συσκοτισμένη αυτή την κατάσταση; Τι θα δημιουργήσουμε; Μεγαλύτερη ανισότητα και ασφαλώς στο σχόλιο προς τον Τσιώλη είναι το εξής: ότι πάντα τα ζητήματα ήταν πολιτικά και θα σταθώ μόνο στη δεκαετία του '30, έχει βγάλει μια φοβερή μελέτη η Έφη Αβδελά, η ιστορικός από το Πανεπιστήμιο της Κρήτης, για τις φυλετικές θεωρίες στην Ελλάδα, κ. Μπράτη.

Ο κ. Μουτούσης, πεθερός της Αμαλίας Μουτούση, της γνωστής ηθοποιού, ο κ. Μουτούσης ήταν ένας από τους καθηγητές της ιατρικής που ήταν στην έδρα της σχολικής υγιεινής και ευγονικής κατά την περίοδο του Μεταξά, με άλλους ακόμα δύο. Ξέρετε τι προτάσεις έκαναν για τον πληθυσμό των αναπήρων ως προς το επίπεδο των στερήσεων ή της απόλυτης ασυλοποίησής τους, ούτως ώστε να μην τους βλέπει η κοινωνία, αλλά και να μην αποτελούν κοινωνικό φόβο λόγω της επαιτείας; Αυτό που έχει μεταφράσει ο Αλεξίου «η άπλυτη μάζα», των ανάξιων φτωχών; Η ίδια λογική υπήρχε και στην Ελλάδα τότε, όπως υπήρχε σε όλες τις πρωτεύουσες του κόσμου και στα λιμάνια.

Αρα, ασφαλώς και τα ζητήματα ήταν πολιτικά. Και τώρα επανέρχονται με άλλες μορφές ευγονικής. Και αν με ρωτάει ο κ. Τσουκάλης πάλι, για τα ζητήματα των ΔΕΠΥ, καταρχήν στην Ελλάδα δεν είναι εδώ η αγαπημένη μας η Καλαϊτζή, είχε πει ότι θα 'ρθει σήμερα με την Ζώνη Σιδέρη να παρακολουθήσει το Συνέδριο.

Όταν κυκλοφόρησε αυτό το βιβλίο για τα ΔΕΠΥ παιδιά, για τα παιδιά με διαταραχές ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας θυμάμαι σαν τώρα ότι καθόμασταν σε ένα τραπέζι στο κέντρο κοντά στην Ιπποκράτους στην Αθήνα και της έλεγα: βγάλτε αυτό το βιβλίο αλλά θα βγάλετε και το συνοδευτικό που υπάρχει σε επίπεδο ερευνητικό για παραπάνω από 15.000 ενήλικες οι οποίοι υπήρξαν διεγνωσμένοι τη μαθητική τους περίοδο ως παιδιά με ΔΕΠΥ. Και τι συνέβη σ' αυτούς τους ενήλικες; Καταρχάς δίνονταν ψυχοφάρμακα, τα λεγόμενα ριτάλι, τα οποία δίνονται και εδώ, και στο Ιπποκράτειο νοσοκομείο της Θεσσαλονίκης. Ψυχοφάρμακα. Και οδηγούνταν είτε σε διαδικασίες απόλυτης εξάρτησης και ασφαλώς η φτώχεια και η εξαθλίωση, γιατί δεν μπορούσαν να σταθούν στην αγορά εργασίας.

Λοιπόν, αν τώρα όλο αυτό είναι κατασκευή ή όχι, διαβάστε αναλυτικά, μπορώ να σας στείλω τη βιβλιογραφία αν μου δώσετε το e-mail σας, διαβάστε αναλυτικά τις ιστορίες αυτών των ενηλίκων, γιατί εμείς θέλουμε να λύσουμε τεχνοκρατικά το πρόβλημα, εδώ τώρα της τάξης, και δεν βλέπουμε το σχολείο για την κοινωνία.

Δεν βλέπουμε τι απέγιναν αυτοί οι ενήλικες ανάπηροι ή των ειδικών σχολείων ή των γενικών.

Δεν έχουμε δει επίσης ως ακαδημαϊκή κοινότητα και μας ρίχνω την ευθύνη και ξέφυγα τελείως από το κομμάτι της τάξης πια και πήγα με το τελευταίο βιβλίο μου «Η αναπηρία στην Ελλάδα της κρίσης» και εξέτασα το ζήτημα των ΚΕΠΑ. Τι συνέβη ακριβώς με τις περικοπές αυτές των δαπανών, με την εξαθλίωση των αναπήρων και με το σφαγείο των λεγόμενων Επιτροπών, λόγω της υιοθέτησης του εργαλείου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας από ακαδημαϊκούς, και μην μου πείτε τι κάνω εγώ, μην με ρωτήσετε τι κάνω, ανακοινώνω τα ονόματα των συγκεκριμένων ανθρώπων και των λογικών κάτω από τις οποίες γράφουν τα πράγματα. Και το μόνο που μπορώ να κάνω είναι να στέκομαι απέναντί τους επιστημονικά. Τι άλλο θέλετε να κάνω; Και να είμαι πιο κοντά όσο γίνεται στον κλάδο. Αυτό με ενδιαφέρει, αυτό με αφορά.

Αν αυτό μπορεί να αλλάξει μια πραγματικότητα, πολύ το αμφισβητώ, γιατί όπως ξέρουμε οι θιασώτες και οι κάθε θιασώτες βρίσκονται και διασκεδάζουν κάθε πολιτική κίνηση τα τελευταία χρόνια και αναμειγνύονται με λογικές, δηλαδή εγώ εντυπωσιάστηκα με τον κ. Αναστασίου και τις λογικές του. Εντυπωσιάστηκα κυριολεκτικά. Ριζοσπάστης συνάδελφος επιστήμονας ο οποίος, ο απόλυτος θιασώτης μαζί με τον Κάφμαν και τον Φάρελ. Ξέρουμε ακριβώς, αν διαβάσει κάποιος τα κείμενα των ανθρώπων μέσα στα χρόνια, ποια είναι η πορεία τους, η επιστημονική τους οντολογία. Δεν έρχεται μια επιστημονική οντολογία από το τίποτα και αρθρώνεται από τη μια μέρα στην άλλη. Αυτή υφίσταται ή δεν υφίσταται. Εντάξει; Αυτό είναι.

Για τον κ. Φασφαλή, ποιο ήταν το ερώτημα; Τοποθέτηση ήταν. Εντάξει. Άρα, κ. Μπράτη, απάντησα; Απάντησα για το τι κάνει η ακαδημαϊκή κοινότητα; Η ακαδημαϊκή κοινότητα είναι πραγματικά σε μια συνθήκη συντηρητισμού τα τελευταία χρόνια. Είμαστε ένα απ' τα τμήματα της Ελλάδας και είμαστε το μεγαλύτερο Παιδαγωγικό της χώρας, το Αριστοτέλειο, το Παιδαγωγικό Τμήμα του Αριστοτελείου, που κρατάει ακόμα τις Θερμοπύλες. Και είναι αλήθεια. Είμαστε από τα μοναδικά Παιδαγωγικά Τμήματα που έχουμε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών σε 4 διαφορετικές κατευθύνσεις χωρίς δίδακτρα. Εντάξει; Και τα προγράμματα των μεταπτυχιακών μας σπουδών. Έχουν και δίδακτρα στα Γιάννενα, εμείς δεν έχουμε δίδακτρα καθόλου.

Και βέβαια προάγουμε ασφαλώς την κριτική παιδαγωγική. Αυτό κάνουμε σαν Παιδαγωγικό Τμήμα. Στεκόμαστε ενάντια σε όλες αυτές τις λογικές κατακερματισμού της παιδαγωγικής γνώσης και επιστήμης. Έχουμε ομοψυχία, ναι, ευτυχώς. Και πολλές συγκρούσεις έχω να σας πω. Αλλά δεν γίνεται διαφορετικά ξέρετε. Δεν οδηγούνται οι άνθρωποι προς μια διαδικασία, έναν στόχο και έναν κοινό δρόμο, αν δεν υπάρχουν και συγκρούσεις.

Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Έχει ζητήσει το λόγο ο Πρόεδρος της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας για 2-3 λεπτά.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Όχι για 2-3, για ένα λεπτό. Συνάδελφοι, λυπάμαι που παίρνω το λόγο έτσι, αλλά εδώ μέσα δεν μπορεί να μπαίνουν σκιές που να βαρύνουν τη Διδασκαλική Ομοσπονδία. Αντιλαμβάνομαι τον εκνευρισμό που μπορεί να αναπτύσσεται στην όποια αντιπαράθεση αλλά οφείλουμε όλοι να είμαστε πολύ προσεκτικοί τι λέμε για θεσμούς και όχι για πρόσωπα.

Λοιπόν, ο συνάδελφος, κ. Τσιώλης, μίλησε με έναν τρόπο που άφησε αιχμές δημοσίως, δεν κάνω καθόλου λάθος. Τραγικό λάθος κάνετε εσείς. κ. Τσιώλη. Νίκο, σε παρακαλώ. Μα θέλω να απαντήσετε. Δεν κατάλαβα. Θέλω να απαντήσετε με έναν τρόπο. Επειδή εδώ μπήκε η αιχμή κακοδιαχείρισης απ' την πλευρά της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, περί αυτού πρόκειται και δεν κάνω καθόλου λάθος, το δεν είναι αυτό που νομίζεις, αγάπη μου, δεν χωράει εδώ μέσα, λοιπόν, αυτό ακριβώς είναι και επειδή είναι μια συνήθης τακτική, να πω λοιπόν ότι όλες οι παρατάξεις συμμετέχουν στον ελεγκτικό μηχανισμό των οικονομικών της Ομοσπονδίας, εκθέτουν αναλυτικά την άποψή τους, τα οικονομικά της Ομοσπονδίας είναι σε διαφάνεια και εκτεθειμένα στους πάντες, και θεωρώ ανεπίτρεπτο από ανθρώπους που συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία και καλώς συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία να αναπτύσσουν τέτοιο λόγο με αφορμή άλλα γεγονότα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Λοιπόν, θα καλέσουμε στο βήμα τον κ. Θανάση Αλεξίου, Καθηγητή στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Να διαλύσουμε το Συνέδριο; Λοιπόν, συνάδελφοι, θα σας παρακαλέσω να ηρεμήσετε. Λανθασμένα μπήκε επί προσωπικού.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Συνάδελφοι, παρακαλούμε. Το πρόγραμμα του Συνεδρίου θα συνεχιστεί κανονικά. Συνάδελφε, προκάλεσες με τον τρόπο σου, απάντησε ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας, δεν υπάρχει κάτι άλλο. Οποιαδήποτε πολιτική συζήτηση επί αυτού θα πρέπει να γίνει στις αρμόδιες διαδικασίες. Δεν είναι το Επιστημονικό Συνέδριο αυτό. Να κλείσει εδώ. Παρακαλώ πολύ. Προσωπικά και εσείς μιλήσατε για την Ομοσπονδία. Να κλείσει εδώ. Παρακαλώ πολύ να ηρεμήσουμε. Συνάδελφοι, δεν είναι εικόνα που να μας τιμά αυτή.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Συνάδελφοι, θα κλείσουμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Παιδιά, στο Συνέδριο της ΔΟΕ μπορείτε να βάλετε τα στοιχεία που θέλετε.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Γ. ΤΡΟΥΛΗΣ): Συνάδελφοι, δεν γίνεται αυτό το πράγμα. Είναι ένα Συνέδριο. Το καταλαβαίνετε; Δεν κάνουμε Γενική Συνέλευση του κλάδου, σας παρακαλώ πολύ. Έχουμε την ευκαιρία στη Γενική, στην 88η Γενική Συνέλευση του κλάδου να τα πούμε όλα.

Θ. ΔΡΙΜΑΛΛΑ (ΜΕΛΟΣ ΔΣ ΔΟΕ):

Θα ήθελα, λοιπόν, να παρακαλέσω και την άλλη πλευρά να σταματήσουν οι αιχμές του τύπου ποιοί ήθελαν και ποιοί δεν ήθελαν αυτό το Συνέδριο και για το περιεχόμενο που από χθες συνεχώς γίνονται τέτοιες παραπομπές. Γιατί αν παίζουμε σ' αυτό το γήπεδο θα πρέπει να δοθεί και ο λόγος να τεκμηριώσει και η

άλλη πλευρά. Σας παρακαλώ λοιπόν. Να συνεχίσουμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Λοιπόν, να απολογηθούμε, κ. Αλεξίου, η κοινωνική αναπαραγωγή με όρους εξαίρεσης. Οι αμφίσημες λειτουργίες της ειδικής αγωγής. Ο κ. Αλεξίου είναι καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και Διδάκτωρ του Τμήματος Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ουν Στέτ στη Γερμανία. Έχετε το λόγο.

Θ. ΑΛΕΞΙΟΥ:

Καλώς, ευχαριστώ πολύ. Ευχαριστώ τη Διδασκαλική Ομοσπονδία και την αντίστοιχη της Κύπρου για την πρόσκληση. Ο τίτλος της εισήγησής μου έχει αλλάξει μέσα από την ανάπτυξη του θέματος, μένει το πρώτο μέρος, η κοινωνική αναπαραγωγή με όρους εξαίρεσης και υπότιτλος είναι: από το λόγο της ειδικής αγωγής στο λόγο της έντα-

ξης.

Αν η κοινωνική αναπαραγωγή, η επιβίωση και οι συνθήκες ζωής αποτελούν στις προκαπιταλιστικές κοινωνίες υπόθεση της κοινότητας, έτσι που τα άτομα ακόμα και αν δεν είναι σε θέση να εργαστούν, δηλαδή οι ανάπηροι επιβιώνουν, καθώς είναι ενταγμένοι σε ευρύτερα συγγενικά και κοινοτικά δίκτυα, στις κοινωνίες της μισθωτής εργασίας οι ανάπηροι ορίζονται γενικά ως ανίκανοι για εργασία, στιγματίζονται και περιθωριοποιούνται.

Έτσι η εργασία, η μισθωτή εργασία αναγορεύεται σε κοινωνική ευταξία, εδώ με βάση την εργασία οργανώνονται συστήματα ένταξης και κοινωνικών λειτουργιών, από τα οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η ζωή των ανθρώπων κυρίως από τα εργασιακά και τα λαϊκά στρώματα και αυτό αφορά τα Ταμεία Υγείας και Ασφάλισης, προνοιακές υποδομές, επιδόματα ανεργίας.

Χαρακτηριστικό αυτού του κοινωνικού μετασχηματισμού, όπου απωθούνται συστήματα αυτάρκειας και αυτοπροστασίας, είναι η μετατροπή των πάντων σε εμπορεύματα. Η κοινωνική ένταξη και η κοινωνική αποδοχή εξαρτήθηκε πλέον από την εργασία ή μάλλον από τη θέληση για εργασία.

Η λογική της αγοράς πλέον θέτει τους όρους της κοινωνικής αναπαραγωγής, εγκαταλείποντας τα άτομα που δεν εργάζονται στη μοίρα τους ή στις φιλανθρωπικές οργανώσεις που αναλαμβάνουν να εγχαράξουν πάνω τους τις αξίες του ανερχόμενου αστού, το εργασιακό ήθος, τον οικογενισμό, την αποταμίευση και άλλα.

Ο υπόλοιπος πληθυσμός: άποροι, περιπλανώμενοι, επαίτες, τρελοί, μπαγαπόντηδες, άεργοι, θα εγκλειστούν αφού περάσουν από το ... τεστ που θα έδειχνε την προθυμία ή την απροθυμία για εργασία στα πτωχοκομεία και στα άσυλα.

Η ανακάλυψη της έννοιας του πληθυσμού από τον Τόμας Μάλθους γινόταν μαζί με την τεχνολογία που συσσωρευόταν από τις πρακτικές εγκλεισμού στα πτωχοκομεία και στο άσυλο, το απαραίτητο εργαλείο για τη διαμόρφωση επιθυμητών πληθυσμιακών μεγεθών σε μια περίοδο που η εκβιομηχάνιση της παραγωγής απαιτούσε άφθονο και φθινό εργατικό δυναμικό. Είναι η περίοδος των οργανωμένων κρατικών συστημάτων πρόνοιας που λειτουργούν με όρους βιοπολιτικής, όπου πολιτικοποιείται η ζωή, το σεξ και οι οικογενειακές πρακτικές.

Το πώς θα ζει κανείς πλέον, πώς θα συμπεριφέρεται, με ποιον ή ποια θα πάει, αν παντρευτεί ή όχι αφορά και το κράτος. Να λοιπόν που αυτό που εμείς σήμερα αντιλαμβανόμαστε ως φυσικό, ως ηθικό, ως κανονικό, ως ομαλό, εγχαράχτηκε πάνω μας σε μια πορεία ανθρωπολογικής μετάταξης.

Όπως αντιλαμβάνεται ο καθένας και η κάθε μία, πρόκειται για τομείς της κοινωνικής πραγματικότητας που εμπλέκονται άμεσα στην αναπαραγωγή της ίδιας της ζωής και με αυτή την έννοια ενδιαφέρει το εθνικό κράτος που χρειάζεται, καθώς εισάγεται η στρατιωτική θητεία, εύρος στους στρατιώτες και νομοταγείς υπηκόους, αλλά περισσότερο ενδιαφέρει τους βιομήχανους που χρειάζονται καταρτισμένους, φιλόπουνους και υπάκουους εργάτες.

Σε μεγάλο βαθμό οι ρηματικές αποφάνσεις για το σώμα, τη συμπεριφορά, τον ψυχισμό, τις σεξουαλικές πρακτικές, την οικογένεια είναι που προσδιορίζουν ακόμη και σήμερα τις κοινωνίες μας. Επέχουν δε θέση κοινωνικών στάνταρ, ενώ ό,τι παρεκκλίνει στιγματίζεται ως ανώμαλο, μη φυσιολογικό και ούτω καθεξής. Ουσιαστικά πρόκειται για μια διεργασία φυσικοποίησης των κοινωνικών φαινομένων που έμμεσα σημαίνει πως η ευθύνη θα αναζητηθεί στη φύση των ανθρώπων.

Το ζητούμενο αυτού του εγχειρήματος κοινωνικής πειθαρχίας ήταν η κανονικοποίηση του κοινωνικού σώματος και η απόθεση καταλυτικών συνηθειών και πολιτιστικών - πολιτισμικών πρακτικών που αντιστοιχούσαν σε ένα κοινοτικό ισόδυναμο με προβιομηχανικό αγροτικό πληθυσμό.

Εδώ έχουν τη βάση τους οι διαχωρισμοί και η κατηγοριοποίηση του πληθυσμού που εγκαθιδρύουν ειδικά καθεστώτα εξαίρεσης και αναπαραγωγής και μ' αυτό το μακρινό παρελθόν βρισκόμαστε αντιμέτωποι ακόμη και σήμερα. Είναι η περίοδος εξάπλωσης των ολοπαγών ιδρυμάτων, του ασύλου, του ψυχιατρείου, της κλινικής και της φυλακής που αποβλέπουν μέσα από τον εγκλεισμό και την κάθειρξη στη λειτουργική επανένταξη των αποκλεισμένων ομάδων.

Εδώ παράγονται, επίσης, οι ειδικές επιστημονικές πειθαρχίες που θα νομιμοποιήσουν και θα αναπαράγουν αυτούς τους διαχωρισμούς και τις ταξινομήσεις του κοινωνικού σώματος. Η φρενολογία, η εγκληματολογία, η ιατρική, η κοινωνική εργασία, εν μέρει η θεραπευτική παιδαγωγική, αναλαμβάνουν να καταστήσουν λειτουργικό το σώμα και τον ψυχισμό του εργατικού πληθυσμού διορθώνοντας

συμπεριφορές που αποκλίνουν από τις κυρίαρχες αλλά προσδιορίζοντας κιόλας το βαθμό ανθεκτικότητας και εκμετάλλευσης, ώστε αυτό να επιστρέψει εκεί που ανήκει, στην παραγωγή.

Μάλιστα με το βάθεμα της καπιταλιστικής ανάπτυξης νέες επιστημονικές πειθαρχίες, όπως η βιομηχανική κοινωνιολογία και η βιομηχανική ψυχολογία, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές του επιστημονικού μανάτζμεντ του Τέιλορ, ενός μηχανικού στην αυτοκινητοβιομηχανία FORD, ερευνήσαν τη σχέση χρόνου κίνησης των εργατών, ώστε να μειωθεί η σπατάλη ενέργειας, δηλαδή το χασομέρι των εργατών και να αυξηθεί μέσα από την εντατικοποίηση και την αποδοτικότητα η παραγωγικότητα της εργασίας.

Έτσι λοιπόν στο καθεστώς της μισθωτής εργασίας το σώμα δεν καταστρέφεται, όπως συνέβαινε σε μεγάλο βαθμό σε φεουδαρχική κοινωνία, ούτε βασανίζεται, αλλά μεταχειρίζεται ως σπάνιο είδος χρήσιμο στην παραγωγή και στην αναπαραγωγή. Επομένως, οι ανάγκες της παραγωγής για εργατική δύναμη και πολύ μετά ο ανθρωπισμός όπως έρχεται από τον διαφωτισμό είναι που επιβάλλει τον εξορθολογισμό των ποινών και των πρακτικών αξιοποίησης του σώματος. Και είναι ακριβώς αυτές οι ανάγκες που αναβαθμίζουν το σώμα και μαζί τις επιστημονικές πειθαρχίες που ασχολούνται μαζί του.

Με βάση αυτές τις ανάγκες πάλι διαμορφώνεται μια πολιτική οικονομία της ζωής, που καταργεί την παιδική εργασία από τη μια ή σχετικοποιεί τον αποκλεισμό των αναπήρων από ασφαλιστικούς πόρους αλλά και την εκπαίδευση από την εργασία από την άλλη.

Ας έχουμε υπόψη πως ο μέσος όρος ζωής στην Αγγλία της βιομηχανικής επανάστασης κυμαίνονταν στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα στα 17 έτη, ενώ μεγάλο μέρος των αναπήρων, όπως και σήμερα, προέρχονταν από εργατικά ατυχήματα στα ανθρακωρυχεία και στις φάμπρικες.

Στη λογική μιας πολιτικής οικονομίας της ζωής είναι και η λειτουργία των αναπήρων ως μέρος του εφεδρικού βιομηχανικού στρατού. Συχνά μάλιστα ήταν οι οργανωμένοι φορείς των βιομηχάνων που ζητούσαν από το κράτος την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση των αναπήρων. Συνεπώς, η παρέμβαση του κράτους για τον προσδιορισμό των συνθηκών εκμετάλλευσης της εργασίας ήταν περισσότερο από επιβεβλημένη, πόσο μάλλον όταν η ονομαζόμενη δεύτερη βιομηχανική επανάσταση, δηλαδή η ανάπτυξη της ηλεκτροχημικής βιομηχανίας χρειαζόταν μεγάλες ποσότητες πολυτεχνικού εργατικού δυναμικού.

Εντούτοις, τόσο η εισαγωγή κρατικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, όσο και η εισαγωγή μιας εργατικής νομοθεσίας καθιερώθηκαν μετά από σκληρούς αγώνες του εργατικού κινήματος, όπως συνέβη με την καθιέρωση του οκτάωρου, που σήμερα 1η του Μάη μνημονεύουμε.

Είναι προφανές, όπως μόλις δείξαμε, πως ανάλογα με τις διακυμάνσεις της παραγωγικής συγκυρίας θα αναδύονται ρητορικές και λόγοι που θα αναπαράγουν στερεότυπες αντιλήψεις που νομιμοποιούν πρακτικές αποκλεισμού κοινωνικών ομάδων ή

αντίστροφα θα σχετικοποιούν αυτούς τους αποκλεισμούς προβάλλοντας την ένταξη.

Εκ των πραγμάτων αυτές οι διαφοροποιήσεις θα επηρεάζουν και θα αναδρούν με την επιστημονική σκέψη. Εξάλλου, η ίδια η κοινωνική εξέλιξη εγκαλεί την επιστήμη, που συλλαμβάνει και διατυπώνει τα πράγματα με έννοιες που συγκρατούν κάθε φορά στοιχεία του ιστορικοκοινωνικού γίγνεσθαι. Κατά κάποιο τρόπο οι έννοιες αυτές παράγονται κοινωνικοπολιτισμικά, υποδεικνύοντας το πεπερασμένο της επιστημονικής πρακτικής και την ανάγκη δημιουργίας νέων εννοιών, δηλαδή μεθοδολογικών κατηγοριών για την ανάλυση της πραγματικότητας.

Όταν ξεκινούμε από το συγκεκριμένο, το δεδομένο, υποστηρίζοντας πως τα γεγονότα οφείλουν να ερευνώνται αυτόνομα από τις αξίες που τα πλαισιώνουν όπως ισχυρίζεται ο θετικισμός, αποδεχόμαστε ουσιαστικά τις αξίες της υπάρχουσας κοινωνικής πραγματικότητας, εκλαμβάνοντας ως έγκυρους - ως φυσικούς τους διαχωρισμούς -ταξινομήσεις του κοινωνικού σώματος. Στο βαθμό μάλιστα που η μέθοδος δεν δεσμεύεται σε έναν θεωρητικό αναστοχασμό, σε έναν λόγο περί μεθόδου αυτή εκπίπτει σε τεχνική παρατήρησης, όπως σε ένα βαθμό συμβαίνει με την αναπηρία που μένει στον προσδιορισμό της βλάβης και αντίστοιχων καταστάσεων αντλώντας νομιμοποίηση πρωτίστως από το θεσμικό κύρος της επιστήμης και των επιστημόνων και δευτερευόντως από την επιστημονική αξιοπιστία του ερευνητικού εγχειρήματος.

Από την άλλη, όταν η γνώση πηγαίνει από το συγκεκριμένο, το δεδομένο, στο αφηρημένο, ενοείται μία ερευνητική μέθοδος που χάνεται στον ιστορικισμό της περίπτωσης, εμποδίζοντας την επιστημονική γενίκευση. Είναι η περιπτωσιολογία. Έτσι δεν μπορούμε να έχουμε μια αξιόπιστη επιστημονική γνώση για τους άνεργους, τους ανάπηρους, τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ξεκινώντας από τα κοινά χαρακτηριστικά τους αλλά κάθε φορά οφείλουμε να εξατομικεύουμε το πρόβλημα με βάση το υποκειμενικό νόημα, το βίωμα, την περίπτωση.

Έκανα αυτή την παρέκβαση, ώστε να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίον η επιστημονική πρακτική εννοιολογεί την πραγματικότητα ομάδων του πληθυσμού που αποκλείονται εξαιτίας ενός συγκυριακού χαρακτηριστικού, το οποίο ανάλογα με το κοινωνικοπολιτισμικό συγκείμενο ενεργοποιείται για να αναδειχθεί σε κριτήριο διαχωρισμού και ταξινόμησης. Αυτό αφορά τόσο την αλλαγή παραδειγμάτων, δηλαδή των παραδοχών που μοιράζεται η επιστημονική κοινότητα, ας αναφέρουμε τη μετάβαση από τη θεραπευτική παιδαγωγική που προσδιορίζεται εν μέρει από φεουδικαϊκές αντιλήψεις και την ιατρική στην ειδική αγωγή, που σε ένα πρώτο στάδιο διαχειρίζονται τις διχοτομήσεις του κοινωνικού σώματος μέσα από μια πολιτική οικονομία της ζωής που ορίζει, όπως είδαμε παραπάνω, και τον κανόνα.

Ό,τι παρεκκλίνει από τη νόρμα απαξιώνεται, όπως τα παιδιά με νοητική καθυστέρηση που χαρακτηρίζονται ανώμαλα ή υπολειπόμενα παιδιά. Με αυτή την έννοια διαμορφώνεται ένα καθεστώς εξαίρεσης για τους ανθρώπους με αναπηρία, όπως εννοιολογείται στον Τζόρτζιο Αγκάμπεν, που μετατρέπει αυτούς τους ανθρώ-

πους σε γυμνή ζωή, δηλαδή σε υποδεέστερες μορφές ζωής, σε ζωές που είναι ανάξιες να βιωθούν.

Σε μεγάλο βαθμό αυτή η πολιτική οικονομία της ζωής θεωρητικοποιήθηκε από τον κοινωνικό δαρβινισμό. Αυτός απέβλεπε έχοντας ως κοινωνική αναφορά το δόγμα της ελεύθερης αγοράς στη βελτίωση της φυλής και τον σχηματισμό μιας ανώτερης, ενθαρρύνοντας την αναπαραγωγή των πιο χαρισματικών ατόμων και αποθαρρύνοντας την αναπαραγωγή των λιγότερο ικανών. Αυτή η ευγονική συλλογιστική διαπερνούσε το πρόγραμμα ΤΙΦ 4 με βάση το οποίο σχεδιάστηκε και οργανώθηκε στη ναζιστική Γερμανία, μεταξύ 1933 και 1939, η εξόντωση 250 χιλιάδων ψυχικά νοσούντων και αναπήρων, ενώ για τους ίδιους λόγους στερώθηκαν πάνω από 360 χιλιάδες άνθρωποι.

Εδώ θα ήθελα να καταστήσω σαφές πως μια κοινωνιολογική προσέγγιση των ειδικών επιστημονικών πειθαρχιών, ακόμη και της ειδικής αγωγής, οφείλει να ερευνήσει αυτές τις πειθαρχίες ως σύστημα σχέσεων, μακριά από τις ανθρωπολογικές τους εκδηλώσεις, σύμφωνα με τις λειτουργίες που επιτελούν.

Σε τελική ανάλυση, ακόμη και αυτό το ενδιαφέρον και η υποστήριξη στους αναπήρους ή στα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες αλλά και η θεματοποίησή του οφείλεται, επίσης, να ερμηνευθεί ως κοινωνική σχέση, ως το απαραίτητο επαγγελματικού χαμπίντους, συμπεριφορά, που οφείλουν να διαθέτουν οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης και της ειδικής αγωγής, που σε ένα βαθμό μπορεί να λειτουργεί όμως και πατερναλιστικά, δηλαδή θέλω να πω ότι δεν αρκεί η αγάπη για τα παιδιά.

Νομίζω πως η προσέγγιση της ασθένειας από τον Τάλκορ Πάρσον ως κοινωνική σχέση (ο Πάρσον ορίζει την ασθένεια ως νόμιμη απόκλιση από κοινωνικούς ρόλους, εφόσον αυτή πιστοποιείται από τον εντεταλμένο γιατρό, και μέσα από την οπτική δράσης των υποκειμένων) συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση του ρόλου των επαγγελματιών υγείας, όπως επίσης και των επαγγελματιών της εκπαίδευσης.

Σ' αυτό το πραγματοκεντρικό πλαίσιο οι κοινωνικοί ρόλοι και η κοινωνική συμπεριφορά δεν μπορεί να προσανατολίζεται από τις αξίες, τι πιστεύει, δηλαδή, ο καθένας - η καθεμία αλλά από τη δράση που οφείλει, όπως το θέτει ο Μαξ Βέμπερ, να είναι ορθολογική ως προς το σκοπό.

Επομένως, θέσεις που προτάσσουν τον ανθρωπιστικό ρόλο των γιατρών, των παιδαγωγών και άλλων δεν μπορούν να έχουν εγκυρότητα, καθώς οδηγούν σε μη ορθολογικές και πατερναλιστικές συμπεριφορές, συμπεριφορές που αντιστοιχούν περισσότερο σε κοινοτικές κοινωνίες, αναπαράγοντας μαζί με το επαγγελματικό πεδίο και εξαρτήσεις.

Επανέρχομαι ξανά στη σχετικότητα των ορισμών για την αναπηρία με παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με αναφορά στην ελληνική περίπτωση, θέλοντας να δείξω πως η κατασκευή των εννοιών βρίσκεται σε μια δυναμική αλληλεπίδραση με το κοινωνικό γίγνεσθαι. Από μια άλλη αφετηρία, λοιπόν, παρόμοιες έννοιες, όπως η παραπάνω, για τους ανάπηρους και τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

θα χρησιμοποιήσει και η Ρόζα Ιμβριώτη, Διευθύντρια του Πρότυπου Ειδικού Σχολείου στην Καισαριανή το 1937, που βασίζονταν εν μέρει στις μεθόδους του βοηθητικού σχολείου.

Ας λάβουμε υπόψη πως στις δεκαετίες του '20 και του '30 ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής γίνεται κυρίαρχος στη χώρα μας, ενώ στα μέσα της δεκαετίας του '30 το κράτος αναλαμβάνει μέσω του ΙΚΑ τη διαχείριση της εξαρτημένης εργασίας, επεκτείνοντας με ένα σύστημα ταξινομήσεων πιστοποίηση ασθένειας, διάγνωση αναπηρίας, εργασιακή συμπεριφορά κλπ., τον έλεγχο στο κοινωνικό σώμα.

Συνεπώς, ο ορισμός των παιδιών με ειδικές ανάγκες και αναπηρίες ως ανώμαλα και καθυστερημένα ή βοηθητικά μέλη της κοινωνίας που χρησιμοποιεί η Ρόζα Ιμβριώτη το 1939, έχοντας επίγνωση, όπως η ίδια αναφέρει, του απάνθρωπου χαρακτήρα αυτών των ορισμών μόνο σε συνάρτηση με το επίπεδο ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας μπορεί να κατανοηθεί. Μιας κοινωνίας σε μετάβαση που συγκρατεί όμως ακόμη τις πολιτισμικές αποφάνσεις προηγούμενων σταδίων, πόσο μάλλον όταν με βάση τα σημερινά κριτήρια οι μισοί μαθητές του ειδικού σχολείου στην Καισαριανή που διαγνώστηκαν με οριακή νοημοσύνη ή μαθησιακές δυσκολίες, το IQ κυμαίνονταν από 71 έως 85 δεν θα χαρακτηρίζονταν σήμερα ως μαθητές με νοητική καθυστέρηση, ενώ άλλοι 10, τα άλλα 10 παιδιά ήταν εκεί με προβλήματα συμπεριφοράς.

Το στοιχείο αυτό δείχνει τη σχετικότητα των πρακτικών ταξινόμησης που προφανώς δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως οντολογικές κατηγορίες.

Εδώ ήθελα να κάνω μια αναφορά στην εργασία καθώς θα επανέλθω. Παρόλο που στο ΠΕΣΥ αλλά και στο Στουπάθειο Θεραπευτικό Κέντρο με διευθυντή τον Καλαϊτζή δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην εργασία, η εργασία αυτή προσεγγίζεται από την Ιμβριώτη και από τον Καλαϊτζή θεραπευτικά, ως εργασιοθεραπεία, που ενεργοποιεί ψυχοσωματικές δεξιότητες της ομάδας και βοηθάει στην εκμάθηση και επανάκτηση επικοινωνιακών και διαδραστικών δεξιοτήτων αλλά και ως βάση επαγγελματικής αποκατάστασης.

Δεν γνωρίζω αν η Ιμβριώτη είναι εξοικειωμένη με τη σοβιετική παιδαγωγική της εποχής και κυρίως τη θεωρία του Βιγκότσκι για το παιδικό παιχνίδι (1933) ως μία διαδραστική συμβολική δραστηριότητα, ως μια συλλογική δραστηριότητα. Θεωρώ όμως πως δεν είναι ενήμερη για την κοινωνική παιδαγωγική του Βιγκότσκι και τη μετάθεση, όσον αφορά την αντιμετώπιση της αναπηρίας από την αγωγή των κατώτερων στοιχειωδών λειτουργιών που σε μεγάλο βαθμό είναι βιολογικές, στην αγωγή των ανώτερων ψυχικών λειτουργιών.

Μόνο στις επόμενες δεκαετίες, όταν επέρχεται η κοινωνικοποίηση της εργασίας στη χώρα μας και αναδύεται η φιγούρα του συλλογικού εργάτη, αυτή είναι μία αφαίρεση, κατανοούμε εδώ πέρα τον συνολικό εργαζόμενο πληθυσμό, την εργασία αυτού του πληθυσμού. Όταν συγκροτείται η φιγούρα του συλλογικού εργάτη γίνεται σαφές πως υποκείμενο είναι η εργασία και τα άτομα επιτελούν λειτουργίες της εργασίας. Μόνο σ' αυτό το κοινωνικό πολιτισμικό συγκείμενο δύναται πλέον η ερ-

γασία να αναγνωριστεί ως ανθρωπολογική κατηγορία, ως η κατεξοχήν ανθρώπινη συνθήκη που μέσω της ιστορικοπολιτισμικής εξέλιξης συνέβαλε στη βιοκοινωνική εξέλιξη του ανθρώπου αλλά και ως η δεξαμενή με τις ανώτερες ψυχικές λειτουργίες, όπως το έθετε ο Βιγκότσκι.

Μέσα σ' αυτό το ιστορικό κοινωνικό πλαίσιο που διαμεσολαβείται πολιτισμικά αναθεωρούνται οι αντιλήψεις για την αναπηρία και προσδιορίζονται οι κοινωνικοί δρώντες. Αναπηρικό κίνημα, γονεϊκό αναπηρικό κίνημα, επαγγελματίες ειδικής αγωγής, κοινωνική διοίκηση κλπ.

Υπόψη οφείλουμε να έχουμε επίσης τη δυναμική του αντιψυχιατρικού κινήματος, κυρίως στη δεκαετία του '60 και του '70, αλλά και του φεμινιστικού κινήματος που διαμόρφωναν ένα ευνοϊκό πλαίσιο για τη θεματοποίηση επίσης της αναπηρίας, όπως και τις πολιτικές ταυτότητες στη δεκαετία του '90 και μετά. Οι παράγοντες αυτοί συμβάλλουν στην ανάδειξη της αναπηρίας σε κεντρικό ζήτημα των σημερινών κοινωνιών, ενώ πάραυτα διαμορφώνεται μία μεγάλη ζήτηση για αναγκαίες υπηρεσίες και αγαθά που σχετίζονται με την αναπηρία.

Παραθέτοντας διάφορες απόψεις για την ειδική αγωγή αλλά και τον χαρακτηρισμό των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ήθελα να δείξω περισσότερο τη σχετικότητα των ορισμών αλλά και τη μερικότητα, συνεπώς και το αβάσιμο με αναφορά του Βιγκότσκι του διαβήματος της ειδικής αντιμετώπισης, πόσο μάλλον όταν οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κάθε άλλο παρά συγκροτούν μια ομοιογενή κοινωνική ομάδα με καθολικά χαρακτηριστικά.

Το σχολικό έτος 2009 - '10 λόγω χάριν από τους 20.824 μαθητές που ήταν σε προγράμματα ειδικής αγωγής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι 15.240 ήταν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες. Μεταξύ αυτών ήταν επίσης δύσκολα παιδιά σε εισαγωγικά, παιδιά μεταναστών και άλλα. Επίσης στη Γερμανία το 1/3 όλων των παιδιών που θα δεχθούν βοήθεια κοινωνικής παιδαγωγικής ή ειδικής αγωγής στο δημοτικό σχολείο, το 68% δηλαδή, έχουν μαθησιακές και γλωσσικές δυσκολίες ή προβλήματα συμπεριφοράς.

Βεβαίως γνωρίζουμε από την κοινωνιολογία της εκπαίδευσης πως τα παιδιά από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα εμφανίζουν γλωσσικά προβλήματα, επομένως καθώς βιώνουν με όρους ανασφάλειας και αμηχανίας το σχολείο, καθώς το σχολικό τους χάμπιτο, δηλαδή ο γλωσσικός τους τύπος, αποκλίνει από αυτό του σχολείου που ταιριάζει περισσότερο στο χάμπιτο των μεσαίων στρωμάτων.

Εξάλλου όπως έχει δείξει ο Πωλ Γουίλις, στην «Κλασική Εθνογραφία» για το σχολείο στη Μεγάλη Βρετανία, είναι η κουλτούρα του σχολείου που εμφορείται από τις αστικές αξίες για κοινωνική ανέλιξη και κομφορμισμό που λειτουργεί αρνητικά στα παιδιά με εργατική καταγωγή, τα οποία μέσα από τις αντικουλτούρες της μιλούν για την αντίσταση της εργατικής τάξης και εναντιώνονται.

Σίγουρα μεγάλο μέρος αυτών των παιδιών είτε εκδηλώνουν την αντίθεσή τους στο σχολείο, είτε όχι, εντάσσονται στα δύσκολα παιδιά ή στα παιδιά με μαθησιακές και γλωσσικές δυσκολίες, ενώ συχνά αυτή η εναντίωση εκδηλώνεται με αντισυμβατικές

συμπεριφορές: μαγκιά, νταηλικί, σεξισμός, που δοκιμάζουν την κομφορμιστική σχολική κουλτούρα.

Έχοντας υπόψη αυτές τις παραμέτρους του σχολικού βιόκοσμου θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει πως τόσο η ύπαρξη των ειδικών τάξεων, των τμημάτων ένταξης και ούτω καθεξής δεν υπαγορεύεται από κάποια σημαντική παιδαγωγική ανάγκη, αλλά γίνεται πρωτίστως για να απαλλαγούν τα γενικά σχολεία από τους δύσκολους και ανεπιθύμητους μαθητές. Στο βαθμό μάλιστα που αυτή η απαλλαγή βασίζεται στη διαφοροδιάγνωση, διαθέτει, δηλαδή, την επιστημονική νομιμοποίηση, διευκολύνει την ομαλή λειτουργία της γενικής εκπαίδευσης αλλά και την εικόνα του σχολείου σε ένα σύστημα ιεραρχικής αξιολόγησης που λειτουργεί ή θα λειτουργήσει με όρους αγοράς, ώστε να προσελκύσει νέους πελάτες.

Η επιφύλαξη απέναντι στη σάρωση του πληθυσμού με διαγνωστικές ιατρικές πράξεις σε καμιά περίπτωση δεν υποτιμά τη συμβολή των βιοϊατρικών επιστημών στην αποταξινόμηση πολλών κατηγοριών κινητικών και αισθητηριακών αναπηριών. Ερωτηματικά όμως προκαλεί ο βιολογικός αναγωγισμός, καθώς σύνθετες κοινωνικές διεργασίες εξατομικεύονται, για να προσδιοριστούν ως οργανικές δυσλειτουργίες, αποσιωπώντας από τη μια πως το βιολογικό έχει κοινωνικό υπόστρωμα με την έννοια ότι διαμορφώθηκε ιστορικά, όπως είδαμε παραπάνω, με αναφορά την ιστορικοπολιτισμική προσέγγιση του Βιγκότσκι, υποδεικνύοντας ωστόσο από την άλλη πως τα κοινωνικά προβλήματα μπορούν να θεραπευθούν μέσα σε εισαγωγικά, με ιατροφαρμακευτικά μέσα.

Στην κατίσχυση αυτών των αντιλήψεων συμβάλλει, επίσης, μια δημόδης αντίληψη για τη γενετική τεχνολογία που προσδοκά στην αποτροπή όλων των βλαβών και μειονεξιών έχοντας φόντο τον ευγονισμό. Ούτε συνυπολογίζεται το οξύ κοινωνικό πρόβλημα που θα ανακύψει, καθώς μεγάλο μέρος των γενετικών πληροφοριών και των ιστορικών υγείας για τους εργαζόμενους θα περιέλθουν στους εργοδότες, στα ταμεία υγείας και σε ασφαλιστικές εταιρείες με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Από την άλλη η έμφαση στο χώρο της ψυχικής υγείας από την κλινική στη διαγνωστική διαδικασία και κατ' επέκταση στην ανίχνευση και τον εντοπισμό σχετικών σε εισαγωγικά διαταραχών στο γενικό πληθυσμό, συνέβαλε στην ολοένα μεγαλύτερη ένταξη πληθυσμιακών ομάδων στις ταξινομητικές πρακτικές της ψυχικής υγείας και αναπηρίας και στην επέκταση της χορήγησης φαρμακευτικής αγωγής.

Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η κατάθλιψη, που σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το 2030 θα αποτελεί την πλέον σοβαρή νόσο για δυσλειτουργίες, αναπηρία και εργασιακή ανασφάλεια. Ωστόσο αυτό που συχνά περιγράφεται ως κατάθλιψη σε συνθήκες μάλιστα μαζικής ανεργίας, εργασιακής επισφάλειας και κοινωνικής έκδοσης δεν είναι παρά το αίσθημα της αχρηστίας, το βίωμα της κοινωνικής ντροπής, η αβεβαιότητα για το μέλλον που ακουμπούν και αλληλεπιδρούν με μια προσωπική ιστορία, μετατρέποντας το κοινωνικό αδιέξοδο σε προσωπικό αδιέξοδο. Εξάλλου όπως έχει καταδειχθεί στην κλασική κοινωνιογραφική μελέτη, οι άνεργοι του Μαρίενταλ, της Μαρί Γιαχόντα και του Πάουλ Λάζαρσφελντ από τη

δεκαετία του '30 στην Αυστρία, η μακροχρόνια ανεργία δεν αποδιοργανώνει μόνο τη δομή της καθημερινότητας αλλά δημιουργεί και αισθήματα ενοχής.

Σε σχετική συζήτηση για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες τίθεται μερικές φορές με εκβιαστικό τρόπο εν είδει διλήμματος το ζήτημα της ένταξης ή της κατηγοριοποίησης. Από τη μια είναι προφανές πως η κατηγοριοποίηση του μαθητικού πληθυσμού με βάση ένα σύστημα διαγνωστικών πρακτικών στο σημερινό σχολείο μπορεί να ετικετοποιεί και να στιγματίζει τους μαθητές, πόσο μάλλον όταν συχνά στα τμήματα ένταξης βρίσκονται δύσκολα παιδιά, χωρίς ειδικές ανάγκες, παιδιά μεταναστών, παιδιά από κατώτερα στρώματα και ούτω καθεξής.

Από την άλλη όμως πώς και με ποιο τρόπο στο σύστημα συνεκπαίδευσης, που πατάει θεωρητικά στο παράδειγμα της συμπερίληψης, θα υπάρχει πρόνοια για τις ειδικές βιογραφίες παιδιών, όπως αυτές διαμορφώνονται ταξικά και πολιτισμικά, ώστε να αρθούν οι διαφορικοί χρόνοι μάθησης και κοινωνικοποίησης; Πάλι όμως δεν είναι αυτές καθαυτές οι διαγνώσεις που ετικετοποιούν και στιγματίζουν τους μαθητές, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν αίρεται το μυθολογικό πρόβλημα και, νομίζω, η κα Καραγιάννη το ανέλυσε πριν σε κάποια σημεία, αλλά η εργαλειοποίησή τους από το εκπαιδευτικό σύστημα που εμφανίζει τις κοινωνικές διαφορές ως ατομικές διαφορές και τις ατομικές επιδόσεις ως αποτέλεσμα ατομικών ικανοτήτων, παρόλο που δεν προσέρχονται όλοι στο σχολείο, όλοι οι μαθητές με τα ίδια προσόντα. Ούτε όμως οι ενταξιακές πολιτικές της συνεκπαίδευσης - συμπερίληψης αμφισβητούν την επιλεκτική λειτουργία του σχολείου και το σύστημα της ατομικής αξιολόγησης των μαθητών που αναπαράγει και φυσικοποιεί, όπως το έχει αναλύσει ο Χέρμπαυτ Γκε, τις κοινωνικές διαφορές.

Ο ενταξιακός λόγος θα μπορούσε να πείσει στο βαθμό που πρότεινε ένα σύστημα συλλογικής αξιολόγησης της σχολικής τάξης, καθώς με αυτό τον τρόπο θα εξέλειπε η βάση των διακρίσεων, που είναι η ατομική αξιολόγηση, ενώ θα διεύρυνε τις συνεργατικές πρακτικές, επομένως και την αγωγή των ανωτέρων ψυχικών λειτουργιών.

Ωστόσο, μια τέτοια πρόταση θα ισοδυναμούσε με αμφισβήτηση της ίδιας της καπιταλιστικής λογικής που αναγνωρίζει μόνον ατομικές εργασίες και ατομικές αμοιβές στο μισθό. Ακόμη όμως και αν απενεργοποιούταν το εξατομικευμένο σύστημα αξιολόγησης που παράγει διακρίσεις και το σχολείο έχανε τον επιλεκτικό του χαρακτήρα, θα έμεναν οι εξωεκπαιδευτικοί παράγοντες όπως είναι η ταξική καταγωγή και το πολιτισμικό κεφάλαιο με το αντίστοιχο χάμπιτους και τη γλωσσική νόρμα, που είναι όμως πιο σημαντική απ' ό,τι το ίδιο το σχολείο για τις επιδόσεις και την κοινωνική ανέλιξη.

Σ' ένα βαθμό η εφαρμοζόμενη εκπαιδευτική πολιτική με τα τμήματα ένταξης και την παράλληλη υποστήριξη θα μπορούσε να παρουσιαστεί ως μία πρακτική συνεκπαίδευσης - συμπερίληψης. Ωστόσο, αίσθησή μου είναι, και εσείς ως μαχόμενοι εκπαιδευτικοί το γνωρίζετε καλύτερα, πως αυτή όπως εφαρμόζεται, με τις ασυνέχειες, τις δημιουργικές ασάφειες και την ελλιπή υποστήριξη του δημόσιου

σχολείου με μέσα και προσωπικό, γενικό και ειδικό, αποβλέπει εν τέλει στην υπονόμευση της προγραμματικής της ένταξης.

Η επιτυχής έκβαση ενός εγχειρήματος συνεκπαίδευσης - συμπερίληψης δεν εξαρτάται μόνον από την παροχή των ενταξιακών μέσων αλλά πολύ περισσότερο από τις δυνατότητες του υπαρκτού σχολείου να αναδειχθεί σε πολυλειτουργικό κέντρο ένταξης. Εδώ έχουν να γίνουν πολλά περισσότερα. Από τη διαμόρφωση των χώρων: λειτουργικοί, αισθητικοί, ποιοτικοί, ως την επιμόρφωση - εξέλιξη των εκπαιδευτικών και την εξισορρόπηση της νοησιαρχικής κατεύθυνσης του αναλυτικού προγράμματος με καλλιτεχνικές και εικαστικές δραστηριότητες, την αύξηση, την ευελιξία του, χωρίς όμως αυτό να οδηγεί σε γνωσιοθεωρητικούς σχετικισμούς κτλ.

Ακριβώς γι' αυτό οφείλουμε να είμαστε επιφυλακτικοί στις βερμπαλιστικές διακηρύξεις ενός σχολείου για όλους και όλες, καθώς αυτό χωρίς την αποκατάσταση της εκπαίδευσης ως δημόσιου αγαθού και την καθολική κάλυψη του πληθυσμού με δημόσια αγαθά θα εξελιχθεί σε παρωδία, νομιμοποιώντας τελικά τις ειδικές κοινωνικές πολιτικές με άρωμα 19ου αιώνα, επομένως και την ειδική μεταχείριση τμημάτων του μαθητικού πληθυσμού.

Σε ένα βαθμό πάλι οι διαφωνίες της ανάμεσα στις δυο προσεγγίσεις, δηλαδή σ' αυτή που εστιάζει στην ένταξη, δίνοντας όμως έμφαση στην αγωγή και υποβαθμάζεται από ένα σύστημα κατηγοριοποιήσεων και ταξινομήσεων, ιατρικών ειδικής αγωγής, και εκείνη που εστιάζει γενικά και αόριστα στην ένταξη και στην εκπαίδευση και κάνει λόγο για αποκατηγοριοποίηση, αφορούν σε μεγάλο βαθμό την κατανόηση πόρων.

Αυτοί θα διατεθούν ισομερώς σε όλα τα σχολεία, χωρίς να ληφθεί υπόψη η κοινωνική ιδιαιτερότητα των σχολείων που βρίσκονται σε υποβαθμισμένες περιοχές με ανεργία, παραβατικότητα και σχολική διαρροή; Τι θα συμβεί λόγου χάριν με τους πόρους που δεσμεύονται στην ειδική αγωγή μεγάλο μέρος των οποίων καταλήγει σε ιδιωτικά διαγνωστικά και θεραπευτικά κέντρα;

Από την άλλη η μετατόπιση προς ενταξιακές πολιτικές του κατ' ευφημισμόν σχολείου για όλους και για όλες με τη συνεπαγόμενη διάλυση των δομών ειδικής αγωγής θα αναγκάσει γονείς και μαθητές να αναζητήσουν εκ των πραγμάτων ειδική βοήθεια, εκτός δημόσιου σχολείου, πάλι στον ιδιωτικό τομέα.

Έχει ενδιαφέρον, επίσης, εδώ να αναφέρουμε όπως Διεθνείς Οργανισμοί, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και ο ΟΟΣΑ προτείνουν το ενταξιακό μοντέλο, ενώ η UNESCO στο Συνέδριο της Σαλαμάνκα καλεί όλες τις κυβερνήσεις να υιοθετήσουν το μοντέλο της ιν κλόζιφ εκπαίδευσης.

Η όπως-όπως ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη βάση ενός απολίτικου δικαιωματικού είναι άκριτης αποδοχής της διαφορετικότητας, όπως γίνεται στο πλαίσιο του ενταξιακού λόγου, χωρίς να πληρούνται βασικές προϋποθέσεις στα κοινά σχολεία της γειτονιάς, μπορεί πραγματικά να νομιμοποιήσει νεοφιλελεύθερες πολιτικές αποδόμησης κατακτήσεων και παροχών ενώ ακριβώς γι' αυτό ενδέχεται να μεταφέρει την ένταση εξαιτίας ανυπαρξίας πόρων και

μέσων μέσα στη σχολική τάξη, στο σχολικό βίβλοκομο.

Για του λόγου το αληθές η Εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας 7/3ου του 2019 προς τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης εξαρτά την ίδρυση τμημάτων ένταξης από το κατά πόσο οι Δήμοι θα αναλάβουν, εκδίδοντας βεβαίωση δαπάνης, τα λειτουργικά έξοδα των προτεινόμενων τμημάτων ένταξης.

Εξάλλου, η ιστορική εμπειρία έχει δείξει πως οι ρητορικές της αποκέντρωσης, της αποασυλοποίησης και της επανένταξης στην κοινότητα εργαλειοποιήθηκαν στο έπακρο από νεοφιλελεύθερες πολιτικές, συμβάλλοντας στην εμπορευματοποίηση της υγείας, αλλά και στην ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα. Μ' αυτή την έννοια είναι απολύτως βάσιμες οι ανησυχίες πως η προώθηση του ενός σχολείου για όλους και όλες που προβάλλει ο ενταξιακός λόγος, θα οδηγήσει σε μια αποεπαγγελματικοποίηση της εργασίας με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και στην απαξίωση εναλλακτικών τρόπων εκπαίδευσης όπως και αυτών της ειδικής αγωγής, που οφείλει να μετατραπεί σε κοινωνική αγωγή.

Διαπιστώνουμε, δηλαδή, πως εξωεκπαιδευτικοί παράγοντες: διαθέσιμοι πόροι, επαγγελματικά πεδία, ιδιωτικά συμφέροντα υπαγορεύουν εκπαιδευτικές πολιτικές, ακόμη και επιστημονικές προσεγγίσεις. Εντούτοις, η πίεση που ασκείται στο εκπαιδευτικό σύστημα από τους περιορισμένους πόρους αφορά το σύστημα οργάνωσης - κατανομής των πόρων, πράγμα που διαμορφώνει ειδικά καθεστώτα, όπως αναφέραμε παραπάνω, αναπαραγωγής του κοινωνικού σώματος, επομένως και του μαθητικού πληθυσμού.

Βεβαίως, η παρέμβαση στο σύστημα κατανομής πόρων, γιατί δηλαδή περισσότεροι πόροι στις τράπεζες και λιγότεροι στην εκπαίδευση ή στην υγεία, προϋποθέτει άλλα κοινωνικά υποκείμενα και μορφές κοινωνικής δράσης που υπερβαίνουν κατά πολύ το σχολείο. Συνεπώς το πρόβλημα της αναπηρίας όσο και των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών μπορεί να τεθεί ουσιαστικά μόνο μέσα από μια πολιτική οικονομία του σχολείου.

Είμαι της άποψης πως και οι δυο προσεγγίσεις συνιστούν τρόπους ειδικής διαχείρισης του κοινωνικού σώματος στον υφιστάμενο κοινωνικό καταμερισμό εργασίας, που οργανώνεται καπιταλιστικά, όπου το σχολείο διαχωρίζεται από την εργασία και ορθώνεται ως μη εργασία. Με αυτή την έννοια το σχολείο αλλά και η κοινωνία συνολικά παραιτούνται από τις ανώτερες ψυχικές λειτουργίες που ενυπάρχουν στην εργασία.

Νομίζω πως κατ' αυτό τον τρόπο πρέπει να τεθεί το πρόβλημα, ώστε να βγούμε από τα αδιέξοδα μιας νατουραλιστικής ανάγνωσης της αναπηρίας και των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, που ενυπάρχει στο παράδειγμα της ειδικής αγωγής, αλλά και μιας ιδεολογικής που ενυπάρχει στο παράδειγμα της συνεκπαίδευσης - συμπερίληψης. Πόσο μάλλον όταν η κατηγοριοποίηση του κοινωνικού σώματος με τις συνακόλουθες πρακτικές διαχειρίσεις εναλλάσσεται ανάλογα με την οικονομική - κοινωνική συγκυρία, εναλλάσσεται με την αποκατηγοριοποίηση και πρακτικές ένταξης, όπως επιχείρησα στην αρχή να δείξω και μ' αυτή την έννοια πρόκειται για συστημικές λειτουργίες.

Συνεπώς, η επανασύνδεση του ατόμου με τη συλλογική δραστηριότητα της εργασίας, εδώ να υπενθυμίσω ότι αυτά τα ζητήματα τα έχουν αναλύσει από τη δεκαετία του '30 και στη συνέχεια ο Λεόν Κεφρούγκιν Στάιν στη Σοβιετική Ένωση και είναι κρίμα πραγματικά το ότι η ηγεμονία του δυτικού λόγου για την εκπαίδευση δεν επιτρέπει την πρόσβαση ή τέλος πάντων την αλληλεπίδραση με αυτή τη σημαντική εμπειρία που παρήχθη στη Σοβιετική Ένωση. Να φανταστείτε ότι ο Βιγκότσκι και πολλοί άλλοι Σοβιετικοί ανακαλύφθηκαν τη δεκαετία του '70 και του '80, ενώ η έρευνα σ' αυτές έγινε στη δεκαετία του '20 και του '30.

Συνεπώς, επανέρχομαι στο κείμενο, η επανασύνδεση του ατόμου με τη συλλογική δραστηριότητα της εργασίας είναι το κρίσιμο σημείο. Εδώ η πολυτεχνική εκπαίδευση και η αγωγή των ανώτερων ψυχικών λειτουργιών που ενυπάρχουν στη συνεργατική εργασία μπορούν να αναβαθμίσουν τις κατώτερες λειτουργίες, όπου εμφανίζεται η αναπηρία και συγκρατούνται σύμφωνα με τον Βιγκότσκι αρχαϊκότερες μορφές συμπεριφοράς του ανθρώπινου είδους.

Σε αντίθεση με το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας και τον αντιφατικό κοσμοπολιτισμό του που εξαγγέλλει την άρση της αναπηρίας μέσα από την αποδοχή του αναπήρου ως υποκειμένου δικαιωμάτων, δικαιωματοσμός, και της διαφορετικότητάς του, που εφόσον δεν ανάγεται κάπου, γίνεται οντολογία, στην ιστορικοπολιτισμική θεώρηση της αναπηρίας τα επιμέρους στοιχεία του κοινωνικού σώματος: οι ανάπηροι, οι άνεργοι και οι άλλοι επανασυνδέονται με τον συλλογικό εργάτη. Μια επανασύνδεση που διαμεσολαβείται από τα εργαλεία, τεχνολογικά και ψυχολογικά, έτσι που το εξωτερικό συνδέεται με το εσωτερικό και το κοινωνικό με το ατομικό.

Σε τελική ανάλυση μπορεί η αναπηρία να οριστεί ως μια κοινωνική κατηγορία, έτσι όπως προέκυψε ιστορικά - πολιτισμικά, ωστόσο οι ανάπηροι συνιστούν μία διαταξική κοινωνική κατηγορία καθώς αλλιώς βιώνεται η αναπηρία στα αστικά στρώματα και πολύ διαφορετικά στα εργατικά και λαϊκά στρώματα, από τα οποία προέρχεται κιόλας το μεγαλύτερο μέρος των αναπήρων.

Από την ιστορία της κοινωνιολογίας της εργασίας γνωρίζουμε πως τα συστήματα επιστημονικής σε εισαγωγικά οργάνωσης της εργασίας, Τειλορισμός, Φορντισμός, Νεοτειλορισμός, αποειδικεύουν μεν τους ατομικούς εργαζόμενους όπως το έχει αναλύσει ο Χάρι Μπρέβερμαν, καθιστώντας τους κατά μία έννοια ανάπηρους, ανίκανους να σκεφτούν και να δράσουν, καθώς η εργασία τους χάνει υποκειμενικά στοιχεία και πραγματοποιείται αφαίρεση τεχνογνωσίας, αφαίρεση κοινωνικών και γνωστικών ικανοτήτων, από την άλλη όμως συμβάλλουν στην πολυειδίκευση του συλλογικού εργάτη, πολυειδίκευση που θα μπορούσε υπό όρους (αλλαγή του τρόπου οργάνωσης της εργασίας) να οικειοποιηθεί εκ νέου από τους εργαζόμενους, αίροντας τις συνθήκες που καθιστούν κοινωνικά, γνωστικά και πολιτισμικά ενεργούς αυτούς τους διαχωρισμούς. Βλέπε σχεδιαστική Βέζους ενάντια στην εκτελεστική εργασία, χειρωνακτική απέναντι στη διανοητική εργασία, ικανότητα απέναντι στην ανικανότητα για εργασία.

Συνεπώς, η επανασύνδεση του σχολείου με την εργασία και των αναπήρων με την εργασιακή συλλογικότητα δεν συμβάλλει μόνον στην επανειδίκευσή τους, καθώς ενεργοποιούνται οι ανώτερες ψυχικές λειτουργίες μιας κοινωνίας που είναι ενσωματωμένες στην εργασιακή διαδικασία, αλλά διασφαλίζεται κιόλας και μάλιστα με την εργασία των ίδιων των αναπήρων η κοινωνική αναπαραγωγή του κοινωνικού σώματος. Αίρονται, δηλαδή, τα κοινωνικά εμπόδια που «κατασκευάζουν» την αναπηρία, αποκλεισμός από την εργασία, παρεμπόδιση μετακίνησης και πρόσβασης, αλλά σχετικοποιούνται κιόλας οι βλάβες, η οργανική βάση των αναπηριών.

Όπως διαφάνηκε στην προβληματική που ανέπτυξα και έχοντας επίγνωση του πεπερασμένου της μεθόδου μου, ως πούμε της κοινωνιολογικής, πρόθεσή μου δεν ήταν να σας προτείνω συγκεκριμένες λύσεις του προβλήματος αλλά να περιγράψω το πρόβλημα θέτοντας το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο.

Θεωρώ πως η ΔΟΕ όπως και η ΠΟΕΔ ως συλλογικοί φορείς δράσης μπορούν και οφείλουν να συνδέσουν το σχολείο με την κοινωνία, καθώς μπορεί το πρόβλημα των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να εμφανίζεται στο σχολείο, οι αιτίες όμως όπως και οι λύσεις του αφορούν την κοινωνική οργάνωση της εργασίας, που παράγει τον κοινωνικό πλούτο αλλά και υποκειμενικότητα, πράγμα που προσδιορίζει με τη σειρά του το σύστημα κατανομής πόρων.

Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εμείς ευχαριστούμε, κ. Αλεξίου. Συνάδελφοι, να περάσουμε απευθείας στο τελευταίο μέρος της σημερινής ημέρας. Ποιοι θέλουν να υποβάλλουν ερωτήσεις στον κ. Αλεξίου; Δεν έχουμε ερωτήσεις. Υπάρχει κάποιος που θέλει να σχολιάσει ή να αναφέρει κάτι; Ωραία, ευχαριστούμε, αύριο το πρωί ώρα 9 συνεχίζουμε τις εργασίες του Συνεδρίου.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ όλους, αύριο το πρωί στις 10 η ώρα στην είσοδο του ξενοδοχείου για να πάμε οργανωμένα στο χώρο που θα γίνουν οι εκδηλώσεις για τον εορτασμό της Εργατικής Πρωτομαγιάς. Για όλα τα υπόλοιπα οι σύνεδροι γνωρίζουν, γιατί είναι μες στο φάκελό τους οι πληροφορίες, το επίσημο δείπνο αμέσως τώρα, κάπου στο ξενοδοχείο, θα το βρούμε. Στο ισόγειο. Στην αίθουσα «Δωδώνη». Ευχαριστούμε πάρα πολύ όλους.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2ης ΗΜΕΡΑΣ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

26ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Δομές στήριξης του εκπαιδευτικού έργου και των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο του γενικού σχολείου για την πραγμάτωση μιας παιδαγωγικής της ένταξης και όχι του αποκλεισμού»

ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΔΟΕ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΙΚΙΝΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Δ.Σ. ΠΟΕΑ: Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ 2 ΜΑΪΟΥ 2019
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ

3η ΗΜΕΡΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ):

Πρόεδροι, μπορούμε να ξεκινήσουμε. Να σας καλημερίσουμε, τη 2η μέρα του Συνεδρίου μας, εκτιμούμε ότι σε λίγο θα έρθουν και οι υπόλοιποι συνάδελφοι, αλλά είναι δίκαιο να ξεκινήσουμε μετά από περίπου 40 λεπτά. Η 2η ημέρα ενός Συνεδρίου που άρχισε χθες και ολοκληρώθηκε την πρώτη μέρα πραγματικά

με ενδιαφέρουσες εισηγήσεις αλλά τοποθετήσεις - παρεμβάσεις εξίσου σημαντικές και θα συνεχίσουμε και σήμερα εκτιμώντας ότι αυτή η διαδικασία εκτός από την καταγραφή, εκτός ότι θα περάσει στην ιστορία της εκπαίδευσης σαν κάτι πολύ πολύτιμο, θα είναι σημαντικό για όλους εμάς που εργαζόμαστε στη δημόσια εκπαίδευση.

Η πρώτη εισηγήτρια, η κα Μαρίνα Λάμπου, η οποία είναι λογοπαθολόγος εκπαιδύτρια ICF, είναι συναδέλφισσα από την Κύπρο, έχει θέμα τη διεθνή ταξινόμηση της λειτουργικότητας υγείας και αναπηρίας, καθιστώντας την ενιαία εκπαίδευση πραγματικότητα. Ο τίτλος και μόνο υποδηλώνει ότι η σπουδαιότητα είναι πάρα πολύ μεγάλη τόσο για μας που δουλεύουμε στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο.

Η κα Μαρίνα Λάμπου κατάγεται απ' την Αθήνα, διαμένει στην Κύπρο τα τελευταία 16 χρόνια, έχει ολοκληρώσει τις σπουδές της στη νοσηλευτική το 1996 και εργάστηκε στην ψυχιατρική νοσηλευτική σε Ξενώνα που φιλοξενούσε πρώην τροφίμους του ΠΙΚΠΑ της Λέρου, μετά την εφαρμογή της αποϊδρυματοποίησής του στα πλαίσια της ψυχικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα. Εκτιμώ ότι έγινε με τον τον καθηγητή κ. Τσιάντη.

Από το 2002 είναι εν ενεργεία επαγγελματίας λογοπαθολόγος, απόφοιτη του Πανεπιστημίου Σίτι του Λονδίνου, έχοντας δουλέψει με παιδιά και ενήλικες σε όλο το φάσμα των δυσκολιών και προβλημάτων, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε περιπτώσεις αναπτυξιακών διαταραχών, κρανιοεγκεφαλικής κάκωσης, αφασίας και προβλημάτων σίτισης - κατάποσης.

Με εκτεταμένη πείρα ως κλινικός ιδιωτικά εδώ και 14 χρόνια αλλά και στο δημόσιο τα τελευταία 3 χρόνια στη θέση του λογοπαθολόγου, με αρμοδιότητες συνυφασμένες με το αντικείμενο αλλά και την οργάνωση προγραμμάτων για την πρόληψη και διαχείριση προβλημάτων εντός του σχολικού περιβάλλοντος.

Από το 2013 εκπαιδύτηκε ως αξιολογήτρια ICF όπου έτυχε περαιτέρω εκπαίδευσης από τον ΠΟΥ στην Ελβετία, ενώ ολοκλήρωσε την εκπαίδευσή της ως εκπαιδύτρια ICF στο Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης στην Κύπρο.

Κυρία Λάμπου, σας καλωσορίζουμε και έχετε το λόγο για 45 λεπτά.

Μ. ΛΑΜΠΟΥ: Σας ευχαριστώ για την τιμή που μου κάνατε. Για να είμαι ειλικρινής από προχθές νιώθω σαν ψάρι έξω απ' το νερό ως η μόνη λογοπαθολόγος και η μόνη εκτός του πλαισίου των δασκάλων, θέλω να σας παρακαλέσω πριν να ξεκινήσω να φορέσετε, να βγάλετε τα γυαλιά τα οποία φοράτε αυτή τη στιγμή, την οπτική, δηλαδή, την οποία έχετε

αυτή τη στιγμή και να προσπαθήσετε να φορέσετε τα δικά μου γυαλιά.

Η διεθνής ταξινόμηση της λειτουργικότητας υγείας και αναπηρίας, εν συντομία το ICF, είναι ένα δημιούργημα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Και πώς συνδέεται με το θέμα του Συνεδρίου; Πώς, δηλαδή, θα γίνει η ένταξη και όχι ο αποκλεισμός των παιδιών με αναπηρίες στα σχολεία.

Πριν απ' όλα και πρώτα απ' όλα πρέπει να γίνει μια αξιολόγηση για να εντοπιστούν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένα άτομο, να γίνει η καταγραφή των αναγκών που έχει αυτό το άτομο, να εντοπιστούν οι αναγκαίες προσαρμογές που θα οδηγήσουν στη μέγιστη απόδοση του ατόμου, του μαθητή, και να γίνει μια ενδελεχής αξιολόγηση και εντοπισμός των εμποδίων που αντιμετωπίζει ένα άτομο μέσα στο περιβάλλον το σχολικό.

Ποιος θα την κάνει την αξιολόγηση, ποιον θα αξιολογήσει, με ποιον τρόπο θα γίνει η αξιολόγηση και σε ποιο περιβάλλον;

Το ICF έχει πάρει πάρα πολλές μορφές, αυτή είναι η τελευταία του μορφή του 2001. Και από το 2001 και μετά έχουν υπάρξει και βελτιώσεις. Εν συντομία θα καλύψουμε αυτά τα θέματα, γιατί χρειαζόμαστε πώς ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας οδηγήθηκε στο να δημιουργήσει ένα ταξινομητικό εργαλείο αυτής της κλάσης.

Πρώτα απ' όλα για να υπάρχουν διεθνείς συγκρίσιμες πληροφορίες σε ό,τι έχει να κάνει με την υγεία, να βασίζεται σε επιστημονικότητα και να λαμβάνει υπόψη όλους τους πολιτισμούς και όλες τις εκφράσεις της ανθρώπινης ύπαρξης, να αντα-

ποκρίνεται και στην παρούσα αλλά και στις αναπτυσσόμενες ανάγκες στα διάφορα θέματα υγείας, να υπάρχει διαφάνεια και αξιοπιστία, να είναι ενιαίο και σύμφωνα με τα ISO στάνταρτ, που αυτό σημαίνει ότι μια αξιολόγηση κατά ICF μπορεί να χρησιμοποιηθεί, μπορεί να διαβαστεί μάλλον, σε όλα τα μέρη του κόσμου. Δεν ανταποκρίνεται μόνο στο χώρο στον οποίον έχει πραγματοποιηθεί.

Τι είναι η αναπηρία και τι είναι η λειτουργικότητα. Η αναπηρία είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης του ατόμου μέσα σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον. Η αναπηρία χαρακτηρίζεται από περιορισμούς στη δραστηριότητα και τη συμμετοχή, περιορισμούς δηλαδή στη λειτουργικότητα του ατόμου. Δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται η αναπηρία σύμφωνα με το ψυχοκοινωνικό μοντέλο ως προσωπικό χαρακτηριστικό του ατόμου, αλλά σαν αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασής του με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται. Η αλληλεπίδραση, επίσης, του ίδιου ατόμου με την ίδια κατάσταση υγείας μπορεί να έχει διαφορετικά επίπεδα λειτουργικότητας σε διαφορετικά περιβάλλοντα.

Οι πραγματικές δυνατότητες και ικανότητες ενός ατόμου μπορεί να διευκολύνονται ή να παρεμποδίζονται και αυτό είναι εξαιτίας της στάσης του κοινωνικού περιβάλλοντος, είτε του τεχνικού περιβάλλοντος και των μέσων - των βοηθημάτων που παρέχονται, αλλά και των συνθηκών μέσα στο φυσικό περιβάλλον. Αυτή η αρχή είναι πολύ βασική για τον τομέα των παρεμβάσεων, των αλλαγών, δηλαδή, που είναι αναγκαίες, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η λειτουργικότητα του ατόμου.

Το μοντέλο της λειτουργικότητας και της αναπηρίας που προκύπτει, παρά την πολυπλοκότητά του είναι κοινωνικά δίκαιο, εφόσον οι παροχές και η φροντίδα οποιουδήποτε τύπου που απαιτούνται για το άτομο ταιριάζουν στο συγκεκριμένο άτομο και στις ανάγκες που δημιουργούνται σ' αυτό με την αλληλεπίδρασή του με το περιβάλλον. Η αρχή αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική στις παρεμβάσεις, στις αλλαγές, δηλαδή, που θα δημιουργηθούν, προκειμένου το άτομο να αποδίδει σύμφωνα με τις δυνατότητές του.

Η αναπηρία καλύπτει ένα φάσμα διαφόρων επιπέδων λειτουργικότητας. Αφορά το σωματικό επίπεδο, το προσωπικό και το κοινωνικό. Απ' την άλλη η αναπηρία καλύπτει βλάβες στις λειτουργίες και στις δομές του σώματος που δημιουργούνται εμπόδια στη δραστηριότητα και περιορισμοί στη συμμετοχή.

Ο προσδιορισμός της λειτουργικότητας σε συνδυασμό με τη διαγνωστική ταξινόμηση που χρησιμοποιείται, πάλι ένα αξιολογητικό εργαλείο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, το ICD 10, αφού θα οδηγήσει στην ανεύρεση λύσεων προς όφελος του ατόμου, λαμβάνοντας όμως υπόψη τα ατομικά χαρακτηριστικά αλλά και τις συνθήκες πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργεί, έτσι ώστε να οδηγούμαστε στο μέγιστο επίπεδο λειτουργικότητας. Συνεπώς, οι δράσεις οι οποίες θα οργανωθούν θα είναι πιο αποτελεσματικές αλλά και κοινωνικά δίκαιες.

Πώς φτάσαμε στο ICF; Ήδη από το 1972 με '80 δημιουργήθηκε το ICIDH και όπως διακρίνετε, μιλάει για ντιζαμπιλίτις και χάντικαπς. Αρνητικές λέξεις για την αναπηρία. Μιλάει για βλάβες, ανικανότητα και μειονεξία. Υπήρξε η πρώτη αναθεώρηση το '86

μετά από μελέτες που έγιναν στη Μεγάλη Βρετανία, Ολλανδία, Γαλλία, Ισπανία, Γερμανία και Αυστραλία και φτάσαμε το 2001 με το ICF, με τη μορφή που έχει τώρα, και έχει υποστεί αναθεώρηση το 2002 και το 2005.

Επίσης, μέσα από τις έρευνες προέκυψε η ανάγκη δημιουργίας του ICF CY. Το CY αναφέρεται στο τσάιλντ γιουφ. Γιατί; Το συμπέρασμα που βγήκε είναι ότι οι ανάγκες του αναπτυσσόμενου παιδιού δεν εμπερικλείονται μέσα στο ήδη υφιστάμενο εγχειρίδιο, γι' αυτό έπρεπε να γίνει ειδική αναφορά και ειδικές διευθετήσεις. Αυτή τη στιγμή ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας από το 2006 προσπαθεί να κάνει την ένωση των δύο εγχειριδίων, έτσι ώστε να αποτελούν ένα και μοναδικό.

Τι είναι το ICF; Σε αντιπαράθεση με το ICD 10. Ταξινομεί λειτουργικότητα και αναπηρία που συνδέεται με τις καταστάσεις υγείας, ενώ το ICD 10 δίνει μια αιτιολογική ταξινόμηση της νόσου. Παρουσιάζει την κατάσταση υγείας του ατόμου και την ικανότητά του να συμμετέχει στις δραστηριότητες της ζωής, ανεξάρτητα από το αίτιο που τα έχουν προκαλέσει, ενώ αντίθετα το ICD 10 βασίζεται στην ιατρική διάγνωση και μόνο.

Ανήκει στην οικογένεια των διεθνών ταξινομήσεων με σκοπό την εφαρμογή του σε διάφορους τομείς της υγείας και όχι μόνο. Εστιάζει στην αιτία, τη νοσολογική ενότητα, αδιαφορώντας για τη διαταραχή της λειτουργικότητας που προκαλεί. Δεν αντιπαράκειται αλλά συμπληρώνονται μεταξύ τους, δεδομένου ότι εξετάζουν την υγεία του ανθρώπου από δύο διαφορετικές τελείως πλευρές. Το ICF δεν είναι κομπλεξικό, ούτε ήρθε να διώξει ό,τι προηγουμένως υπήρχε.

Δίνει ένα πλαίσιο κωδικοποίησης ενός ευρέος φάσματος πληροφοριών για την υγεία, χρησιμοποιώντας μια τυποποιημένη κοινή γλώσσα, γι' αυτό και είναι δυνατόν να διαβαστεί σε όλο τον κόσμο, είναι συμπληρωματικό το ένα με το άλλο, προσφέρει μια πλήρη εικόνα, αναγνωρίζοντας τόσο την κατάσταση του ατόμου όσο και τον τρόπο με τον οποίον το κάθε άτομο λειτουργεί μέσα στην κοινωνία μ' αυτή τη δεδομένη ιατρική διάγνωση.

Πάνω σε ποια φιλοσοφία βασίστηκε το ICF. Το ICF προσπαθεί να επιτύχει μια σύνθεση προκειμένου να παρέχει μια συνεπής οπτική γωνιά των διαφορετικών απόψεων της υγείας, τόσο της βιολογικής, όσο της ατομικής, αλλά και κοινωνικής πλευράς. Το ζήτημα, επομένως, είναι στάση και ιδεολογία και απαιτεί την κοινωνική αλλαγή, η οποία σε πολιτικό επίπεδο ανάγεται σε θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Γι' αυτό το μοντέλο η αναπηρία ανάγεται σε πολιτικό ζήτημα.

Και επειδή δεν ξέρω αν σας έχω κοιμίσει, για να κρατήσω το ενδιαφέρον σας. Τι είναι το ψυχοκοινωνικό μοντέλο;

Δεν έφταιγε αυτός που ήταν από ζελατίνα, έφταιγε το περιβάλλον του. Και έφταιγε το κράτος που δεν είχε βάλει σήμανση για τη σχάρα με τις μεγάλες τρύπες στο δρόμο.

Εν συντομία, το ιατρικό σε αντίθεση με το κοινωνικό μοντέλο. Στο ιατρικό μοντέλο είναι προσωπικό πρόβλημα του ατόμου η αναπηρία του, ενώ στο κοινωνικό είναι κοινωνικό το θέμα. Το ιατρικό μοντέλο θέτει ως προτεραιότητα την ιατρι-

κή φροντίδα, ενώ το κοινωνικό την κοινωνική ολοκλήρωση. Η ιατρική φροντίδα εμπεριέχει και την ατομική θεραπεία, ενώ το κοινωνικό έχει στόχο την κοινωνική δράση.

Το ιατρικό μοντέλο έχει να κάνει με την προσωπική προσαρμογή, την επαγγελματική βοήθεια και τη συμπεριφορά, ενώ το κοινωνικό με την ατομική και συλλογική ευθύνη, τους περιβαλλοντικούς χειρισμούς και τη στάση απέναντι στα άτομα με αναπηρία. Περιορίζεται στη φροντίδα και την πολιτική για την υγεία, την ατομική προσαρμογή, σε αντίθεση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις πολιτικές και την κοινωνική αλλαγή.

Άρα, συζητάμε για ανθρώπινη λειτουργικότητα και όχι απλά για την αναπηρία. Δεν μας ενδιαφέρει ούτε μένει μόνο στην ταμπέλα της ιατρικής διάγνωσης. Είναι ένα παγκόσμιο μοντέλο, γιατί όλοι είμαστε εν δυνάμει ανάπηροι. Όχι ένα μοντέλο μειονότητας. Είναι ένα ενιαίο μοντέλο και όχι ιατρικό ή κοινωνικό. Είναι ένα διδραστικό μοντέλο, όχι γραμμικής εξέλιξης. Γενικό πλαίσιο, περιλαμβάνεται, και όχι το άτομο από μόνο του. Λειτουργικό και εφαρμόσιμο. Όχι μόνο θεωρητικό. Πολιτισμική εφαρμογή και όχι μόνο βάσει των δυτικών προτύπων. Και καλύπτει όλο το φάσμα της ζωής και όχι μόνο τους ενήλικες.

Αποτυπώνει τις σωματικές λειτουργίες και σωματικές δομές σε αντιπαράθεση με την αναπηρία και έχει να κάνει με τη δραστηριότητα και τον περιορισμό της δραστηριότητας και όχι ανικανότητας, όπως ήταν το 1980, τη συμμετοχή και όχι το μειονέκτημα.

Στο ICF, λοιπόν, καταγράφεται η διαταραχή, η νόσος, οι σωματικές λειτουργίες και δομές, τι βλάβες έχουν υποστεί, τις δραστηριότητες και πώς αυτές μειώνονται εξαιτίας της κατάστασης της υγείας και της συμμετοχής και τον περιορισμό της συμμετοχής εξαιτίας της ιατρικής κατάστασης, ποιοι είναι οι περιβαλλοντικοί παράγοντες που επηρεάζουν και δημιουργούν μείωση στη δραστηριότητα και τη συμμετοχή και καταγράφονται αλλά δεν κωδικοποιούνται οι ατομικοί παράγοντες. Και ο λόγος για τον οποίον δεν κωδικοποιούνται, ακόμα τουλάχιστον, είναι γιατί ο καθένας από μας είναι ξεχωριστός. Δεν είναι δυνατόν να δημιουργηθούν τόσοι κωδικοί για να καλύψουν το φάσμα της ανθρώπινης ύπαρξης.

Αυτές είναι μορφές που έχει πάρει μεταφρασμένο σε διάφορες γλώσσες. Πόση ώρα έχω; Έχω ακόμα μισή ώρα; Θα σας δώσω πολύ χρόνο για ερωτήσεις.

Έχει εφαρμοστεί σε διάφορες χώρες για διάφορους λόγους και όπως είπα προηγουμένως σε μια προσωπική συζήτηση είναι ένα εργαλείο, το οποίο στα χέρια του καθενός έχει διαφορετική χρήση.

Η ενιαία κοινωνία, λοιπόν, και κατ' επέκταση το ενιαίο σχολείο δεν είναι ουτοπία, αρκεί να έχουμε όραμα και μεθοδικότητα. Άλλωστε όλοι είμαστε εν δυνάμει ανάπηροι. Σ' αυτό το σημείο θέλω να σας αναφέρω ότι στην Ιταλία το 2007, σε μια περιοχή η οποία έχει πληθυσμό τρεις ήμισι εκατομμύρια, άρα κάντε λίγο τον υπολογισμό του εκπαιδευτικού συστήματος και τον αριθμό των παιδιών το οποίο αφορά, και χρησιμοποιείται προκειμένου να δημιουργηθεί το μαθησιακό προφίλ

για το κάθε παιδί και βάσει αυτού να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές και αλλαγές προκειμένου να είναι ομαλή η ένταξη και η παρουσία των παιδιών μέσα στα σχολεία.

Οπότε όταν θέλουμε να πούμε ότι θέλουμε ένταξη για ένα ενιαίο σχολείο, εάν δεν υπάρξει αξιολόγηση προκειμένου να προληφθούν όλες οι δυσκολίες, να δημιουργηθούν όλες αυτές οι υποδομές για να γίνει η μεταφορά των παιδιών με αναπηρία στα σχολεία, τότε μιλάμε για κάτι το οποίο είναι ανέφικτο.

Όταν συζητάμε για μεταρρύθμιση και στην Κύπρο αυτή τη στιγμή έχει γίνει μια μεγάλη μεταρρύθμιση πάλι, μια μεγάλη συζήτηση, πότε πάνε τα παιδιά σχολείο στο δημοτικό, η προσωπική μου άποψη είναι ότι έχει να κάνει με την αξιολόγηση πάλι. Δεν μπορούμε να ομαδοποιούμε και να κατηγοριοποιούμε άτομα βάσει και μόνο της ηλικίας τους. Υπάρχουν παιδιά που πεντέμισι χρονών μπορούν και έχουν κατακτημένες δεξιότητες και έχουν τη δυνατότητα να ανταπεξέλθουν στην 1η δημοτικού. Έχουμε και παιδιά όμως που μπορεί να είναι 7 χρονών και να μην έχουν τη δυνατότητα αυτή, να μην έχουν κατακτημένες αυτές τις δεξιότητες.

Άρα η ηλικία από μόνη της δεν είναι γνώμονας για την πρώτη σχολική εμπειρία. Η αξιολόγηση είναι βασικό στοιχείο και σας μιλάω σαν θεραπευτής. Αν εγώ σαν θεραπευτής δεν κάνω την αξιολόγησή μου, δεν ξέρω σε ποιο σημείο βρίσκεται ο ασθενής μου και δεν ξέρω ποιους στόχους θα βάλω.

Νομίζω ότι έχω ολοκληρώσει.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ. Στη συνέχεια θα δώσουμε το λόγο στον κ. Σούλη, τις ερωτήσεις θα τις κάνουμε μαζεμένες, ας σημειώσει ο καθένας τι θέλει να ρωτήσει την κα Λάμπου. Μέχρι να έρθει στο βήμα ο κ. Σούλης για να αναπτύξει την εισήγησή του με θέμα: «Η παιδαγωγική της ένταξης στην Ελλάδα από το “πολιτικό ορθό” στο ρεαλισμό της σχολικής τάξης, εκτιμώ ότι ο κ. Καθηγητής, ο κ. Αναπληρωτής Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων θα μας προσγειώσει στο ρεαλισμό της σχολικής τάξης.

Ο κ. Σπύρος Σούλης σπούδασε στην Ελλάδα και στη Γερμανία, στο Πανεπιστήμιο της Κολωνίας ως υπότροφος του Ιδρύματος Κοινωνικών Υποτροφιών, όπου έλαβε διδακτορικό τίτλο στον τομέα της ειδικής παιδαγωγικής. Το 1998 εκλέχτηκε λέκτορας ειδικής παιδαγωγικής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο οποίο υπηρετεί μέχρι σήμερα ως αναπληρωτής καθηγητής. Έχει δημοσιεύσει άρθρα, έρευνες και μελέτες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό που αναφέρονται: πρώτον: στην παιδαγωγική και στη διδακτική των ατόμων με αναπηρία, στην παιδαγωγική της ένταξης και τρίτον στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και τέταρτον, τέλος, στην εκπαίδευση γονέων με παιδιά που παρουσιάζουν αναπηρία.

Κύριε Καθηγητά, έχετε το λόγο.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, καλημέρα από εμένα. Στο βιογραφικό δεν είπαν το πιο βασικό. Δεν φταίει βέβαια το Προεδρείο, ότι σπούδασα στη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία και ότι από τη Μαράσλειο Παιδαγωγική Ακαδημία έμαθα να γίνω δάσκαλος. Και αυτές οι σπουδές μου, αυτά τα δύο χρόνια με συνοδεύουν μέχρι σήμερα.

Όλα τα άλλα ήταν το κερασάκι στην τούρτα, η τούρτα όμως ήταν η Μαράσλειος Παιδαγωγική Ακαδημία, την οποία και όλους τους αποφοίτους των Ακαδημιών δεν πρέπει να τους βλέπουμε ότι είχαν σπουδές κατώτερες από τα Παιδαγωγικά Τμήματα. Αυτό ας το έχουμε στο μυαλό μας.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τόσο τη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος όσο και την Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων για την τιμή που μου έκαναν πραγματικά να βρίσκομαι σήμερα εδώ και να συζητήσουμε ζητήματα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Πριν τοποθετηθώ, θα ήθελα να ξεκινήσω από μία γερμανική παροιμία, από μία γερμανική ρήση μάλλον, την οποία θα έχετε ακούσει, θα την πω στα γερμανικά: 3 Professoren und die Heimat ging verloren. Την είπε ο Μπίσμαρκ, στα ελληνικά σημαίνει αυτό: 3 καθηγητές και η πατρίδα χάθηκε. Το θέμα είναι γιατί χάθηκε η πατρίδα και γιατί 3 καθηγητές. 3 καθηγητές φροντίζουν να χάνονται οι πατρίδες γιατί βλέπουν από διαφορετική σκοπιά, θεωρητική αν θέλετε, αυτό που λέμε αλήθεια, με αποτέλεσμα αυτά τα οποία μεταφέρει ο καθένας, πολλές φορές να είναι αντικρουόμενα και αυτός που παίρνει τις εισηγήσεις, να μην ξέρει τελικά τι να κάνει.

Γι' αυτό ειπώθηκε από τον Μπίσμαρκ αυτή η ρήση. Θα μου πείτε και πού κολλάει τώρα σε μας αυτό. Θα σας πω πού κολλάει, γιατί στη δική μου εισήγηση θα ακούσετε διαφορετικά πράγματα απ' όσα είπε η κα Καραγιάννη, εχθές εννοώ, όσοι ήσασταν εδώ. Ή μπορεί να αντιπαρατεθώ με ζητήματα τα οποία μπορεί να είπε ο κ. Αλεξίου ή οι θέσεις του κ. Αναστασίου να είναι διαφορετικές από τις δικές μου θέσεις.

Θα μου πείτε αυτό συνεπάγεται ότι δεν μπορείτε να βρείτε την αλήθεια; Η αλήθεια, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι μου έχει δείξει η εμπειρία είναι ότι υπάρχει μόνο μία. Που τι λέει; Η αλήθεια του σήμερα - το ψέμα του αύριο. Ή πάρτε το και αλλιώς: το ψέμα του σήμερα μπορεί να είναι, κάτι δηλαδή που σήμερα το αποδεχόμαστε αύριο να μην ισχύει.

Έτσι λοιπόν το 2002 σε ένα βιβλίο που έβγαζα για την παιδαγωγική της ένταξης, το έχω φέρει γιατί μένουν τα ντοκουμέντα, έχω ένα κεφάλαιο, σελίδα 315 που λέω: η κατάργηση της ειδικής παιδαγωγικής. Ότι δεν πρέπει να υπάρχει ειδική παιδαγωγική. Προσέχτε, μιλάω για ειδική παιδαγωγική, δεν μιλάω για ειδική αγωγή.

Εγώ σπούδασα ειδική παιδαγωγική στη Γερμανία, ακούστηκε και από τον κ. Αλεξίου πριν. Εμείς την είπαμε ειδική αγωγή. Γιατί την είπαμε ειδική αγωγή και όχι ειδική παιδαγωγική; Ίσως γιατί στο χώρο της ειδικής αγωγής χωράνε οι πάντες;

Και οι γονείς κάνουν αγωγή. Δεν κάνουν οι γονείς παιδαγωγική. Για σκεφτείτε το λίγο. Μήπως είναι ένα ανοιχτό πλαίσιο που μπορούν όλοι να είναι μέσα; Δεν ξέρω, σκεφτείτε το λίγο.

Εγώ σπούδασα παιδαγωγικά, δάσκαλος. Με τον Σωτήρη θα ακούσω πολλά τώρα, έχουμε χρόνο όμως νομίζω και θα τεθούν πολλά ερωτήματα και θα τεθούν πολλά ζητήματα. Λοιπόν, να το ένα ζήτημα. Άρα να η ειδική παιδαγωγική.

Και πραγματικά το 2002 ερχόμενος από τη Γερμανία όπου εκεί έχει ξεκινήσει πολύ ισχυρά να ισχύει η ένταξη, είχα στο μυαλό μου ότι γιατί να μιλάμε για ειδική αγωγή, γιατί να μην μιλάμε για ειδική παιδαγωγική; Μιλούσα για ειδική παιδαγωγική, έχω στο Πανεπιστήμιο αντικείμενο την ειδική παιδαγωγική, με κοίταγαν όλοι και μου λέγαν: τι ειδική παιδαγωγική; Εμείς την ξέρουμε ειδική αγωγή. Εμείς ξέρουμε ότι οι ψυχολόγοι κάνουν ειδική αγωγή, ότι ο Α κάνει ειδική αγωγή, ο Β κάνει, η ιατρική κάνει ειδική αγωγή, όλοι κάνουν ειδική αγωγή, εσύ τι θες τώρα, μας δηλώνεις ειδικός παιδαγωγός, αλλά έλα ντε που ήμουν δάσκαλος. Και πάμε παρακάτω.

Θα προσπαθήσω, λοιπόν, κάτω απ' αυτή την παραδοχή και κάτω από μία άλλη παραδοχή την οποίαν πρέπει να καταθέσω εδώ. Ποια; Παρακολουθώντας τόσα χρόνια, από το 1983 και μετά, το συνδικαλιστικό κίνημα στη χώρα, δηλαδή το κίνημα των δασκάλων και νηπιαγωγών μπορώ ένα πράγμα να καταθέσω.

Υπήρξαν πολλές φορές που το κίνημα αυτό μπορεί να φαινόταν στον κόσμο ότι ξέφυγε από την πορεία. Όμως πάντοτε ήταν υπέρ των δικαιωμάτων των δασκάλων και των νηπιαγωγών και έδωσε πολύ σημαντικές μάχες και έσπρωξε τα πράγματα να πάνε ένα βήμα πιο κει στο χώρο της εκπαίδευσης. Δηλαδή τι λέω με άλλα λόγια; Ποτέ δεν έκανε έναν κυβερνητικό συνδικαλισμό. Και γι' αυτό πρέπει αυτό το κίνημα να στηρίζεται. Και γι' αυτό είμαι ιδιαίτερα χαρούμενος που σήμερα βρίσκομαι σε αυτό το Συνέδριο, το οποίο έρχεται μετά από άλλα Συνέδρια (θυμάμαι ένα Συνέδριο στην Κέρκυρα που είχαν τεθεί τα ζητήματα της μετεκπαίδευσης).

Πού να ξέρουμε τότε ότι θα ερχόταν να καταργηθεί η μετεκπαίδευση; Ο μόνος θεσμός τον οποίο πρέπει να τον επαναφέρουμε και νομίζω -και μιλάω όχι στο συγκεκριμένο Προεδρείο- αλλά πρέπει να γίνει αγώνας και είναι πια η κατάλληλη στιγμή να επανέλθει ο θεσμός της μετεκπαίδευσης. Θα το πω και στις προτάσεις μου.

Κάτω απ' αυτές τις δύο παραδοχές ας δούμε την παιδαγωγική της ένταξης στη χώρα. Και ξεκινάω από απλά πράγματα. Πώς έρχεται το κομμάτι της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Μια ιστορική αναδρομή. Χρειάζεται να την κάνουμε. Γιατί χρειάζεται να την κάνουμε; Γιατί δεν μπορεί να μιλάμε εν κενώ αέρος.

1906: Η Ειρήνη Λασκαρίδου κάνει το πρώτο νηπιαγωγείο, στην Καλλιθέα. Οίκου Τυφλών. 1907: Οίκος Κωφαλάων Χαραλάμπους και Ελένης Σπηλιοπούλου. Τόσο ο Οίκος Τυφλών όσο και ο Οίκος Κωφαλάων Χαραλάμπους και Ελένης Σπηλιοπούλου είναι ιδιωτικοί φορείς. Δεν είναι κρατικοί φορείς. Κρατήστε το αυτό. Είναι από ομάδες ανθρώπων που θέλανε να δώσουν ένα έναυσμα, μία πρόνοια, βάλτε τη

λέξη πρόνοια σε εισαγωγικά, για τα άτομα με αναπηρία.

1923: έχουμε και το πρώτο ειδικό σχολείο για 10 κωφάλαλα παιδιά και το 1937 κάνει την εμφάνισή της η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Πέντο. Πότε ξεκινάει αυτό που λέμε ειδική εκπαίδευση στην χώρα μας (;), 1906, δεν έχουν περάσει 200 χρόνια ακόμα. Καταλαβαίνετε πόσο λίγη εμπειρία έχουμε από την ειδική εκπαίδευση.

1937 όμως αρχίζει και λειτουργεί το πρότυπο ειδικό σχολείο Αθηνών για παιδιά με νοητική καθυστέρηση και τότε για μένα είναι η απαρχή της θεσμοθέτησης της ειδικής εκπαίδευσης κάτω από ένα δημόσιο χαρακτήρα. Κρατήστε τη λέξη δημόσιο χαρακτήρα και θα το συζητήσουμε στη συνέχεια.

1913 όμως έχουμε διάφορα εκπαιδευτικά νομοσχέδια όπως ήταν του Τσιριμώκου, πριν το '37, όπου σε αυτά τα εκπαιδευτικά νομοσχέδια γίνεται αναφορά για σχολική υγιεινή, για άτομα τα οποία παρουσιάζουν καθυστέρηση και για τα οποία σ' αυτά τα νομοθετήματα φαίνεται ότι δεν μπορούμε να τα ενισχύσουμε και να δεχθούν εκπαίδευση. Και το 1929 δημιουργείται σε Νόμο, στο Νόμο περί στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαίδευσης, καθιερώνεται η υποχρεωτικότητα της σχολικής φοίτησης και για τα δύο φύλα, που όμως σε αυτό το Νόμο του '29 τα άτομα τα οποία δηλώνονται με νοητική καθυστέρηση, με νοητική αναπηρία -γιατί αυτός είναι ο όρος τον οποίον μου αρέσει να τον χρησιμοποιώ και θα σας πω γιατί χρησιμοποιώ- απαλλάσσονται απ' την υποχρεωτικότητα. 1937, με το Βασιλικό Διάταγμα της 1ης Ιουνίου και το 1938 λειτουργεί και οργανώνονται τα πρώτα ειδικά σχολεία.

Και σε αυτά τα Διατάγματα προβλεπόταν μεταξύ άλλων η απόκτηση πτυχίου ειδικής μετεκπαίδευσης στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Δεν υπήρχε βέβαια στην Ελλάδα αλλά έλεγε τότε το Διάταγμα για τους δασκάλους, προκειμένου να στελεχώσουν τα συγκεκριμένα σχολεία.

Είμαι σε ειδική αγωγή, είναι η πρώτη φάση. Η πρώτη φάση, δηλαδή, μέχρι τη δεκαετία του '50 είναι μία φάση που κυρίως κυριαρχεί η δημιουργία της ειδικής εκπαίδευσης κάτω από μία ιδιωτική ευρύτερα πρωτοβουλία. Ερχόμαστε όμως στο 1950 που η δεύτερη φάση για μένα ξεκινά από το 1950 μέχρι τη μεταπολίτευση, όταν το '54 ιδρύεται ο πρώτος ιατροπαιδαγωγικός σταθμός από τον Μορφωτικό Σύλλογο Αθηνών, το '56 το γνωστό σε όλους μας Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο στην Αθήνα από την Άννα Ποταμιάνου, το '57 η Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγείας και Νευροψυχιατρικής του Παιδιού.

Και γιατί τα αναφέρω όλα αυτά; Γιατί βλέπετε ότι πια στο χώρο της αναπηρίας αρχίζουν πια και βλέποντας πάντα την αναπηρία ως ασθένεια να κάνουν μία μεγάλη είσοδο οι επιστήμες που είχαν να κάνουν ευρύτερα με την υγεία. Η εκπαίδευση, δηλαδή, αρχίζει σιγά-σιγά και χάνει δυνατότητες ουσιαστικής παρέμβασης. Κρατήστε το αυτό όμως.

'62 το Στουπάθειο, '64 η Θεοτόκος, '64 το Ψυχολογικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος, '71 το Σικιαρίδειο. Το 1972 ιδρύονται 18 δημόσια δημοτικά σχολεία για νοητικώς υστερούντα άτομα. Ξέρετε πάντοτε όταν έχουμε καθεστώτα απολυταρχικά,

δικτατορίες κτλ. τα γνωρίζετε αυτά, για να έχουμε ένα καλό προφίλ κοινωνικό να βγάλουμε τι κοιτάμε; Τα άτομα με αναπηρία. Έτσι, γι' αυτό εξηγείται ότι και όπως είδατε τα Διατάγματα του '37 κτλ. όπως και το '72 - '73 έχουνε μία «πρόνοια και εκπαίδευση» για τα άτομα με αναπηρία.

Και μετά πάμε το '72 που οργανώνεται σεμινάριο θεραπευτικής παιδαγωγικής ως θεραπευτική, έρχεται απ' τη Γερμανία, στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης και το '75 με '76 αυτό το πρώτο σεμινάριο θα βάλει τη ρίζα για τα διετή προγράμματα ειδικής αγωγής στα Διδασκαλεία.

Και μετά έρχεται η μεταπολίτευση. Μεταπολίτευση μέχρι το 2000. Τι έχουμε τότε; Εκσυγχρονίζεται η ορολογία, πνευματικώς ανώμαλα και καθυστερημένα άτομα δεν είναι σωστός όρος, τον βγάζουμε, ψηφίζονται διάφοροι Νόμοι. Να ξεκινήσω απ' το Σύνταγμα, από το άρθρο 16, από τον 1143 του '81 και από τον, για μένα, φοβερό νόμο και λέω φοβερό εννοώ το νομοθετικό πλαίσιο που έχει κρατήσει και κρατάει ακόμα την εκπαίδευση, τον 1566 του 1985. Μετά έχουμε τον 1771, τον 2817 του 2000, πλήθος Προεδρικών Διαταγμάτων και Εγκυκλίων εγκρίνονται, ιδρύονται Τμήματα σχετικά με την ειδική εκπαίδευση, ιδρύεται το ΚΔΑΥ, αναγνωρίζεται η ελληνική νοηματική γλώσσα που είναι και αυτό πολύ σημαντικό και αρχίζουν και υιοθετούνται οι πρακτικές ένταξης. Και τότε ξεκινά η συζήτηση για μια παιδαγωγική της ένταξης.

Να ξεκαθαρίσω. Για μένα η παιδαγωγική της ένταξης δεν είναι το ίδιο με την παιδαγωγική της συμπερίληψης. Ακούστηκε χθες ότι είτε το πούμε ενσωμάτωση, είτε το πούμε ένταξη, είτε το πούμε συμπερίληψη, είτε το πούμε συνεκπαίδευση, είτε το πούμε ένα σχολείο για όλους, όλα είναι το ίδιο. Όχι συνάδελφοι. Για μένα, γιατί σας είπα θα ακουστούν διαφορετικές απόψεις, δεν είναι το ίδιο. Είναι εντελώς διαφορετικά πράγματα.

Και θα σας πω πού βρίσκεται η διαφορά. Είναι μετεξέλιξη όρων και διαδικασιών. Η ένταξη συνδέεται άμεσα με την ειδική αγωγή. Και θα σας πω γιατί συνδέεται άμεσα με την ειδική αγωγή. Η συμπερίληψη διευρύνει το πλαίσιο. Θα έρθω στη συνέχεια.

Από το 2000 έως σήμερα τι έχει γίνει. Νέα νομοθεσία. Ο 3699 του 2018 και ο 4547 του 2018, δεν θα μπω σ' αυτούς τους Νόμους, θα τοποθετηθώ γιατί βλέποντας το πρόγραμμα είδα ότι υπάρχει συζήτηση για τις νέες Δομές, οπότε εκεί θα κάνω τοποθέτηση.

Καθιέρωση των όρων άτομο με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επιλέγω τον όρο άτομο με αναπηρία. Μου αρέσει να τα λέω ξεκάθαρα. Ασφαλώς, ακούστηκε το ζήτημα της λειτουργικότητας. Υπάρχουν άτομα με αναπηρία. Ο τυφλός παραμένει τυφλός, ο κωφός παραμένει κωφός, αυτός που έχει νοητική αναπηρία έχει νοητική αναπηρία, και πού είναι ότι η αναπηρία είναι κοινωνική κατασκευή; Κοιτάχτε, ο τυφλός είναι τυφλός ως βλάβη, γιατί έχει μία βλάβη στον οφθαλμό, δεν βλέπει, αλλά αυτό που είδαμε και με το βιντεάκι, αυτή η βλάβη μπορεί να τον καταστήσει ανάπηρο τότε; Όταν δεν του δώσει δυνατότητες να εκπαι-

δευτεία, να βρει δουλειά, να απολαύσει μία ζωή με ποιότητα, όπως απολαμβάνει ο κάθε άλλος ο οποίος δεν έχει βλάβη στον οφθαλμό.

Δεν λέει κανείς με το κοινωνικό μοντέλο ότι έφυγε η βλάβη, παραμένει η βλάβη, αλλά το ζήτημα είναι ότι πόσο λαμβάνονται μέτρα απ' το κοινωνικό σύνολο προκειμένου να αντισταθούν την βλάβη να την μετατρέψουν σε αναπηρία. Τι εννοώ αναπηρία; Σε μία ανάπηρη ζωή. Αυτό σημαίνει αναπηρία. Η βλάβη παραμένει. Και βέβαια η ίδρυση των Τμημάτων Παράλληλης Στήριξης. Ολόκληρη ιστορία και αυτό.

Μπαίνει σε ένα Νόμο ότι εκεί που δεν έχουμε τμήματα ένταξης να δίνεται η δυνατότητα σε ένα ακριτικό νησί, δεν έχουμε τμήμα ένταξης, δεν έχουμε ειδικό σχολείο, έχουμε ένα παιδί με αναπηρία. Τι να το κάνουμε; Δεν πρέπει να εκπαιδευτεί; Ναι, θα εκπαιδευτεί. Πού θα εκπαιδευτεί; Μέσα στην τάξη. Ναι, αλλά μόνο του; Δεν πρέπει να 'ρθει κάποιος να «βοηθήσει»;

Να, έρχεται ο Νόμος, λοιπόν, να πει για την παράλληλη στήριξη. Βέβαια για την παράλληλη στήριξη αρχίζει ο καθένας και λέει: Καλό το μοντέλο, να κάνουμε και εκείνο, να κάνουμε και το άλλο, αρχίζει και αυξάνεται ο αριθμός και έχουμε τη σημερινή κατάσταση. Ποια κατάσταση; Γιατί μιλάω για ρεαλισμό σχολικής τάξης. Προσέχτε, σχολείο. Προσέχτε, εξαθέσιο σχολείο. Μέσα σ' αυτό το εξαθέσιο έχουμε ένα τμήμα ένταξης. Και έχουμε συν δύο παράλληλες στήριξεις.

Να το ξαναπώ; Να το καταλάβετε; Πιστεύω το καταλαβαίνουμε όλοι. Όχι, το μεταφέρω έτσι και λέω αν το καταλάβατε, γιατί είναι μία πραγματικότητα αυτή, δεν εννοώ κάτι άλλο, ότι δεν είναι. Έτσι; Γιατί κάποιοι θεωρούν ότι δεν υπάρχει κάτι τέτοιο.

Λοιπόν, εμπλοκή του γονεϊκού κινήματος, γιγάντωση του αριθμού των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στο χώρο της ειδικής εκπαίδευσης και πια αρχίζουμε και μιλάμε για το ένα σχολείο για όλους. Το ένα σχολείο για όλους, συνάδελφοι, μιλάει για τη συμπερίληψη. Η ένταξη μιλούσε για συγκεκριμένες κατηγορίες, δηλαδή έχω το γενικό σχολείο και βάζω μέσα σε μια τάξη έναν μαθητή τυφλό, με προβλήματα όρασης. Εδώ έχω ένταξη. Η συμπερίληψη θέλει μέσα στην ίδια τάξη να έχεις μαθητή τυφλό, μαθητή κωφό, μαθητή Ρομά, μαθητή με τυπική όπως λένε ανάπτυξη, μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες, μαθητή με παραβατική συμπεριφορά, μαθητή που προέρχεται από μονογονεϊκή οικογένεια, μαθητή που προέρχεται από οικογένεια που και οι δύο γονείς είναι στην φυλακή. Όλα αυτά σε μία τάξη. Αυτή είναι η συμπερίληψη.

Θα μου πείτε: μπορεί να γίνει; Θα σας απαντήσω. Μπορεί να γίνει. Ένα σχολείο για όλους. Δεν κάνω διαφήμιση του βιβλίου. Έχει βγει το '08, πολύ παλιό. Μπορεί να γίνει. Το να γίνει όμως σημαίνει ότι καταργώ την ειδική αγωγή; Για να δούμε στη συνέχεια.

Πριν απαντήσω αν την καταργώ ή δεν την καταργώ, θέλω να θυμίσω λίγο τι είναι η εκπαίδευση. Και αν θυμηθούμε τι είναι η εκπαίδευση να δούμε τι είναι και η ειδική εκπαίδευση, τότε μπορεί πιστεύω να πάρουμε το νήμα από την αρχή. Μέσω της εκπαίδευσης επιδιώκεται η μέγιστη αξιοποίηση των όποιων δυνατοτήτων κάθε

ανθρώπου που θα οδηγήσει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και μέσω της εκπαίδευσης αυτή η αξιοποίηση των δυνατοτήτων πρέπει να γίνει στο πλαίσιο του κοινωνικού συνόλου. Δηλαδή, πρέπει από τη μια να έχω πρόοδο του κοινωνικού συνόλου και από την άλλη να έχω πρόοδο του ατόμου. Τη λέξη πρόοδος βάλτε την όπως θέλετε. Μπορεί να την αντικαταστήσετε. Από τη μια να έχω εξέλιξη του ατόμου και ταυτόχρονα να έχω και εξέλιξη του κοινωνικού συνόλου.

Πάνω σ' αυτό το ζήτημα αρχίζουν οι διάφορες αντιπαραθέσεις. Αν είναι πιο ισχυρό το άτομο ή πιο ισχυρό είναι το κοινωνικό πλαίσιο, εάν το σχολείο οδηγεί την κοινωνία ή αν η κοινωνία οδηγεί το σχολείο, ερωτήματα που πολλά έχουν απαντηθεί, που υπάρχουν πολλές αμφιβολίες, που υπάρχει χρόνος για άπειρη συζήτηση.

Και τώρα πάω στην παιδαγωγική της ένταξης. Γιατί πάω στην παιδαγωγική της ένταξης; Γιατί μιλάμε για ένταξη. Δεν μιλάμε για συμπερίληψη. Πραγμάτωση της ένταξης στο δημόσιο σχολείο, κρατήστε το αυτό. Με τον όρο της παιδαγωγικής της ένταξης, γιατί πρέπει να ξεκαθαρίσω τι ορίζω ένταξη, για να μπορέσετε να καταλάβετε τι λέω. Ορίζεται το σύνολο των διαπαιδαγωγικών και μορφωτικών θεωρήσεων και πρακτικών, οι οποίες αποσκοπούν στο σεβασμό και την αναγνώριση του δικαιώματος της ετερότητας, στην άρση προκαταλήψεων και στερεοτυπιών απέναντι στο διαφορετικό και στην παροχή ευκαιριών και δυνατοτήτων σε όλους τους πολίτες για ισότιμη και ισάξια συμμετοχή τους στο πολιτικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό γίγνεσθαι.

Μπορούμε να μιλάμε για ένταξη σήμερα; Τι είναι το σήμερα; Το σήμερα έχει να κάνει με έναν κόσμο που αλλάζει. Που αυτό το σήμερα συνδέεται με εύκολη διακίνηση οικονομικού κεφαλαίου, παίζει σημαντικό ρόλο, εύκολη διακίνηση της πληροφορίας, ραγδαία αύξηση του ρυθμού μετανάστευσης και όλο αυτό φέρνει, αν θέλετε, τη μετατροπή των κοινωνιών που από κατά κανόνα μονοπολιτισμικές αρχίζουν και γίνονται πολυπολιτισμικές.

Το σήμερα όμως θέλει και κάτι άλλο και φέρνει και κάτι άλλο. Έχουμε μία προοδευτική υποχώρηση του κράτους. Και τη μεταβίβαση καθηκόντων στην αγορά στη βάση πάντα μιας δημοκρατικής διαμόρφωσης της βούλησης, ότι είναι δημοκρατικό να επιλέγεις εσύ τι υπηρεσίες θέλεις. Εάν αυτό είναι σλόγκαν, καταλαβαίνετε τους κινδύνους που έχει ευρύτερα για τη δημόσια εκπαίδευση.

Το σχολείο όμως έχει ένα δημόσιο χαρακτήρα που έρχεται κόντρα στον όρο περισσότερο αγορά - λιγότερο κράτος. Και βέβαια σε μια εποχή που έχουμε μια παγκόσμια ανταγωνιστικότητα και μία οικονομική κρίση, το καταλαβαίνουμε στις τσέπες μας, καταλαβαίνετε ότι η διαμόρφωση μιας ακριβής, που να κοστίζει, εκπαιδευτικής πολιτικής φαίνεται να είναι κάτι δύσκολο.

Ο κόσμος αλλάζει αλλά αλλάζει και στην Ελλάδα. Υπάρχει στους πολίτες μια δυσπιστία στους θεσμούς. Υπάρχει στους πολίτες μια δυσπιστία απέναντι στο σχολείο. Αισθάνομαι σαν γονέας πίεση στη δουλειά, αν έχω δουλειά, στον κοινωνικό μου περίγυρο και ξεσπάω στον δάσκαλο. Γιατί αυξήθηκαν τόσο πολύ οι μηνύσεις

κατά των δασκάλων; Δηλαδή οι δάσκαλοι δεν κάνουν καλά τη δουλειά τους; Να μιλάμε με ρεαλισμό θέλετε. Τα να πούμε ακριβώς εδώ όπως είναι τα πράγματα.

Είπες το παιδί έτσι, του ασκείς μπούλινγκ. Συνάδελφοι, ακούστηκε πριν και από τον συνάδελφο Φασφαλή, η παραδοχή: Δεν έχει βγει αγαπόμετρο, αλλά πιστεύω ότι και χωρίς το αγαπόμετρο όλοι αγαπάμε το παιδί. Είναι ξεκάθαρα αυτά τα πράγματα. Εκτός εάν ψυχικά δεν είμαστε καλά. Καταλαβαίνετε τι θέλω να σας πω. Αυτό είναι άλλο θέμα.

Λοιπόν, καταγράφονται, επίσης, φαινόμενα όπου οι παρεχόμενες υπηρεσίες στα άτομα με αναπηρία μετατρέπονται σε κέντρα προσωπικών επιδιώξεων και πολιτικών. Θα κανονίσω εγώ σε ποια δομή θα πάει το παιδί και θα φροντίσω επειδή, εσύ φίλε γονέα, θες να πάει στο τάδε σχολείο, να μην πάει στο ειδικό σχολείο π.χ., να το κανονίσω λιγάκι εγώ. Κρατήστε το και αυτό.

Έχουμε απώλεια ηθικών κανόνων του κράτους πρόνοιας, αυτό είναι πραγματικότητα, γι' αυτό μπαίνει ένα ερώτημα, δεν το έθεσα στην κα Λάμπου πριν, φοβηθήκαμε στην Ελλάδα τη λειτουργικότητα, ένας καλός μηχανισμός να κόβουμε τα επιδόματα, γιατί θα παίρνουμε με λειτουργικότητα, μέχρι τώρα είχαμε βαθμό αναπηρίας, μπαίνουμε, τα ΚΕΠΑ θα τα έχετε ακούσει, μπαίνω με λειτουργικότητα, μου βγάζει ότι είμαι λειτουργικός και αφού είμαι λειτουργικός δεν δικαιούμαι το Χ επίδομα, δεν δικαιούμαι το άλλο επίδομα. Και μπαίνει πια το ερώτημα, πώς όλο αυτό θα μετασχηματιστεί και θα μεταφερθεί στην εκπαίδευση;

Και μέσω της ανάπτυξης της αγοράς τα εκπαιδευτικοκοινωνικά ζητήματα αποκτούν ένα χαρακτήρα προϊόντος. Το είπαμε. Όλοι κάνανε μεταπτυχιακό ειδικής αγωγής. Όλοι κάνουν σεμινάρια ειδικής αγωγής. Όλοι τρέχουν από δω και από 'κει. Γιατί όλα αυτά; Γιατί είναι πιο εύκολη θέση εργασίας. Να λέμε ξεκάθαρα τα πράγματα.

Ποιος; Τα σεμινάρια; Πανεπιστήμια. Ανοίγω παρένθεση να σας πω ότι το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων δεν έχει οργανώσει. Να το καταγράψω αυτό. Και ανοίγω, επίσης, να το πω γιατί ακούστηκε και πριν τι κάνουν οι ακαδημαϊκοί, επειδή τέθηκε από τον κ. Μπράτη το ερώτημα εχθές, δεν απάντησε, όχι γιατί δεν πρέπει να απαντάμε. Πρέπει να απαντάμε αλλά επειδή είχα τη δυνατότητα να απαντήσω σήμερα. Υπέγραψε και χαρτί, όταν έγινε κίνηση από πανεπιστημιακούς και κατά των σεμιναρίων και κατά τη μετατροπή των ΚΔΑΥ σε ΚΕΔΔΥ και από ΚΕΔΔΥ σε ΚΕΣΥ. Αλλά να τα λέμε μεταξύ μας. Εσείς τα γνωρίζετε.

Πόσες φορές το Υπουργείο άκουσε τη συνδικαλιστική ηγεσία του τόπου; Που από πίσω είχε δύναμη. Με καταλαβαίνετε τι λέω; Πάντα στην εξουσία υπάρχει και η παραεξουσία. Και όταν εμένα μου πετάνε το κοκαλάκι σε έναν ακαδημαϊκό της παραεξουσίας, αγαπητέ συνάδελφε και αγαπητοί συνάδελφοι, καταλαβαίνετε ότι πολύ πιο εύκολα αρχίζω και βάζω νερό στο κρασί μου το επιστημονικό. Κακώς θα μου πείτε αλλά συμβαίνει.

Χρειάζεται το σχολείο για όλους; Χρειάζεται. Χρειάζεται η συμπερίληψη; Χρειάζεται. Γιατί χρειάζεται; 5 διαφάνειες έχω, 5 λεπτά θέλω ακόμα χρόνο. Θα σας πω

γιατί χρειάζονται. Πρώτα απ' όλα για τους μαθητές με αναπηρία, αποκτούν κοινωνικές ικανότητες, αποκτούν γνωστικές ικανότητες, εμπλέκονται σε διαδικασίες μάθησης περισσότερο με το αν φοιτούσαν σε ειδικό σχολείο, αποκτούν αυτοσεβασμό, καθώς δέχονται την αποδοχή και το σεβασμό των υπολοίπων. Αυτό συμβαίνει στο σχολείο για όλους.

Και οι μαθητές που δεν έχουν αναπηρία, κερδίζουν κάτι απ' αυτό; Κερδίζουν. Τι κερδίζουν; Με απλά λόγια. Μαθαίνουν να αποδέχονται και να σέβονται τη διαφορετικότητα, που θα την δουν ως ενήλικοι πολίτες στη δουλειά, στο γάμο τους, με το σύντροφό τους ή τη σύντροφό τους, καταλαβαίνετε τι εννοώ γάμο, στη σχέση τους.

Συνάπτουν σχέσεις φιλίας με τα παιδιά που παρουσιάζουν αναπηρία, άρα διευρύνεται η γκάμα των συναισθημάτων τους, αποκτούν κοινωνικές ικανότητες και αναπτύσσουν υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης. Επίσης μαθαίνουν να δείχνουν υπομονή και κατανόηση και ανοχή, πράγματα τα οποία λείπουν σήμερα από τις κοινωνίες.

Η ένταξη δεν ήρθε από το αναπηρικό κίνημα, η ένταξη ήρθε από κάποιους που δεν ήθελαν να βλέπουν κάποιους που ανήκαν σε «μειονεκτούσες» ομάδες: άνεργοι, αυτοί οι οποίοι κοιμόντουσαν σε παγκάκια φοβήθηκαν ότι θα ξεσπάσει αυτό το κίνημα εναντίον κάποιων που είχαν συσσωρευση κέρδους και για να απαλύνουν την υπόθεση, παρουσίασαν την ένταξη. Μετά το πήρε αυτό το κομμάτι (το κομμάτι της αναπηρίας) το πρόταξε και έτσι βρεθήκαμε με τη Σαλαμάνκα για την ένταξη.

Αποκτούν δημοκρατικό ήθος και αποκτούν και περισσότερες ικανότητες επίλυσης προβλημάτων της καθημερινότητας. Βοηθούνται οι γονείς; Βοηθούνται και οι γονείς. Γιατί; Οι γονείς των μαθητών με αναπηρία έρχονται σε επαφή με τους άλλους γονείς, αυξάνονται οι δυνατότητες εμπλοκής τους, τους παρέχεται η απαραίτητη στήριξη και βοήθεια, ώστε να θέτουν κατάλληλους και ρεαλιστικούς στόχους για τα παιδιά τους. Είναι πάρα-πάρα πολύ βασικό αυτό.

Και οι υπόλοιποι γονείς, οι γονείς των μαθητών δίχως αναπηρία; Και αυτοί βοηθούνται. Γιατί αποκτούν την ευκαιρία να διδάξουν στα παιδιά τους την αποδοχή της διαφορετικότητας και μαθαίνουν να αναγνωρίζουν την αξία του άλλου.

Βοηθόμαστε και εμείς. Σε τι; Αποκτάμε περαιτέρω επαγγελματική αυτοπεποίθηση, αποκτούμε ικανότητες εργασίας και βέβαια διαμορφώνεται μια περισσότερο ουμανιστική κοσμοθεωρία που μεταφέρεται και σε ατομικό επίπεδο που είναι πάρα-πάρα πολύ σημαντικό.

Τότε το ερώτημα είναι να πάμε να κάνουμε το ένα σχολείο για όλους, να κλείσουμε παιδικά σχολεία, ποιος είναι όμως ο ρεαλισμός της σχολικής τάξης; Ποια είναι η πραγματικότητα; Η πραγματικότητα ξεκινάει από την πολιτική ορθότητα. Είναι της μόδας σήμερα να μιλάμε όλοι και πρέπει να μιλάμε για την παιδαγωγική της ένταξης. Και λέω ότι είναι η πολιτική ορθότητα γιατί αν ακουστεί μια διαφορετική άποψη τότε είσαι λάθος. Δεν είσαι με όλους.

Η θεώρηση και η εφαρμογή του εγχειρήματος αντιμετωπίζεται απ' την πολιτεία

αποσπασματικά. Επομένως, μιλάμε για πολιτική ορθότητα και οι συμπεριφορές των πλειοψηφιών απέναντι στις μειοψηφίες αποτυπώνουν και εξακολουθούν να αποτυπώνουν την ιδεολογία του ισχυρού απέναντι στον αδύναμο. Γιατί και αν ακόμα οδηγηθούμε στρεβλά σε μία κατάργηση των ειδικών σχολείων τότε θα συμβούν πολύ χειρότερα πράγματα για όλη την εκπαίδευση. Και θα σας πω στη συνέχεια ποια.

Γιατί αυτό; Γιατί υπάρχει ήδη ένα δομημένο σύστημα κοινωνικής ιεράρχησης που σ' αυτό το σύστημα βλέπετε χαρακτηριστικά, τυπικώς αναπτυσσόμενα άτομα, αλλοδαπούς, άτομα με μαθησιακές δυσκολίες και άτομα με πολλαπλές αναπηρίες, που σε αυτό το δομημένο πλαίσιο είναι ζήτημα κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, είναι ζήτημα πολιτικής, αν καταφέρουμε αυτό εδώ πέρα να το αλλάξουμε, φύγουμε απ' αυτό το σχέδιο που το μετέφερα στην κατηγοριοποίηση του πληθυσμού, του μαθητικού πληθυσμού, και αυτά τα οποία ακούγονται, και πάμε σε μία οριζόντια μορφή όπου ο ένας βρίσκεται δίπλα στον άλλον σε μία γραμμή που προτάσσεται η έννοια του ουμανισμού. Ο άνθρωπος και είναι εκφάνσεις.

Θα μου πείτε με ποια εργαλεία, με ποιες πολιτικές, πώς θα γίνει όλο αυτό; Όμως αποτυπώνουν την κατάσταση, όπως αποτυπώνουν και την κατάσταση στην παιδαγωγική της ένταξης σήμερα.

Τι συναντά, λοιπόν, η ειδική εκπαίδευση στη χώρα μας; Τι συναντά ο δάσκαλος στην παράλληλη στήριξη, στο τμήμα ένταξης, στο ειδικό σχολείο σήμερα; Στο σχολείο της γειτονιάς. Πολυνομία, αναποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των επισημονικών κλάδων. Πώς ενημερώνουν οι ψυχολόγοι στο ειδικό σχολείο τους δασκάλους της ειδικής αγωγής; Πώς ενημερώνει ο φροντιστής; Πότε γίνεται η ομάδα; Ποια ώρα γίνεται η ομάδα; Πότε ενημερώνει ο ένας τον άλλον; Κρατήστε το.

Αδυναμία αποτύπωσης αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης. Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση; Εδώ είναι ευθύνη, Πρόεδρε και λέω Πρόεδρε, εννοώ σε όλο το Προεδρείο, δεν με καλύπτει το My School, δεν με καλύπτει αυτό το οποίο βγήκε στη ΓΣΕΕ, μία πρόσφατη μελέτη που αποτύπωσε τον μαθητικό πληθυσμό. Θεωρώ ότι τα πραγματικά στοιχεία μπορεί να τα δώσουν μόνο στη Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος οι δάσκαλοι της τάξης, γιατί όταν εγώ πρέπει να επιλέξω μαθησιακές δυσκολίες ή νοητική καθυστέρηση, σαν δάσκαλος έχω εκτιμήσει ότι το παιδί έχει νοητική καθυστέρηση, αλλά ο γονέας με την πίεση που είχε πήρε το χαρτί με μαθησιακή δυσκολία. Με καταλαβαίνετε τι θέλω να σας πω;

Την πραγματική κατάσταση μπορεί να την αποτυπώσει ο άνθρωπος που είναι καθημερινά μέσα στην τάξη και η εμπειρία του του επιτρέπει. Θα μου πείτε μόνο αυτός; Δεν χρειαζόμαστε όλα τα εργαλεία; Τα χρειαζόμαστε, αλλά μπορεί, έχει άποψη και πρέπει αυτή την άποψη να την δεχθούμε.

Απουσία ολοκληρωμένου συστήματος προαγωγής του ατόμου με αναπηρία, έλλειψη μέσων και υλικών, αυξημένες απαιτήσεις από την πλευρά των γονέων. Πήγε ποτέ το Πανεπιστήμιο κοντά στα σχολεία; Να μια πρόταση. Θέλουμε, ένα σχολείο

για όλους. Γιατί να μην κάνουμε πιλοτικά σαν τα πιλοτικά του ολοήμερου. Πού είναι σήμερα το ολοήμερο; Όμως ήταν μια προσπάθεια. Πιλοτικό ένα σχολείο, ανά περιφέρεια. Να δοκιμάσουμε το μοντέλο. Να το μετρήσουμε. Ναβάλουμε συγκεκριμένους στόχους. Να το εξοπλίσουμε. Ναβάλουμε ανθρώπινο δυναμικό, να δούλει αυτό το μοντέλο, να δούμε περπατάει; Δεν περπατάει; Να ετοιμάσουμε τους γονείς να το δεχθούνε.

Και βέβαια υποχρηματοδότηση, κλασικά, απουσία ποιοτικής και ουσιαστικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών. Δεν στηρίζεται αυτή τη στιγμή ο εκπαιδευτικός. Να το λέμε ξεκάθαρα. Είναι μόνος του. Και είναι δύο φορές μόνος του ο δάσκαλος του ειδικού σχολείου. Ο δάσκαλος της παράλληλης στήριξης. Ο δάσκαλος του τμήματος ένταξης. Είναι δύο φορές μόνος του. Γιατί; Γιατί οι υπόλοιποι είμαστε 6 και είναι και ένας στο τμήμα ένταξης. Οι 6 θα πουν κάτι. Τι έγινε στο τμήμα; Πώς είδες αυτό; Πώς θα επιλύσουμε αυτό; Πώς θα κάνουμε το άλλο; Αυτός ο χριστιανός πού θα πάει; Σε ποιον θα πει; Που αν πει κάτι κοιτάχτε τι του λέει ο άλλος. Για κάτσε, ρε μεγάλε, εσύ δεν είσαι της ειδικής αγωγής; Πάρ' το παιδί και λούσου το. Να τα λέμε τα πράγματα, συνάδελφοι. Αλήθειες δεν θέλετε να λέμε;

Και βέβαια απουσία κεντρικής πολιτικής στόχευσης που εδώ πρέπει πάλι να πιέσουν οι συνδικαλιστικοί φορείς. Πιστεύω ότι στην Κύπρο θα γίνεται μία προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση, ώστε να υπάρχει στόχευση. Ουσιαστική στόχευση πού θέλουμε να πάμε το ζήτημα.

Μεγάλα τμήματα μαθητών. Δηλαδή θα ήταν άσχημο αυτή τη στιγμή να μιλάμε για τμήματα μαθητών των 18 μαθητών; Θα μου πείτε είναι ουτοπιστικό. Γιατί είναι ουτοπιστικό;

Και θα πω κάτι, το άκουσα από τον Πρόεδρο της Παγκύπριας, το έχουμε και στην Ελλάδα, αλλά δεν ξέρω αν αυτό είναι καλό, ότι λέμε σε ένα τμήμα αν έχεις και δύο παιδιά με διαταραχές αυτιστικού φάσματος να μετράνε σαν να έχεις τέσσερα παιδιά. Δηλαδή στην ουσία τι κάνουμε; Το έχουμε και εμείς στην Ελλάδα εδώ αυτό, και ναι μεν εξυπηρετεί λειτουργικούς όρους αλλά από την άλλη, αποδεχόμαστε την κατώτερη ποιότητα του ατόμου. Καταλαβαίνετε τι θέλω να σας πω; Δηλαδή είναι πάρε το καλό κρέας, βάλε και ένα κόκαλο. Θυμόσαστε κάτι ελληνικές ταινίες; Με τον Φωτόπουλο που πήγαινε... Εγώ βλέπω Φωτόπουλο ακόμα, καταλαβαίνετε την ηλικία μου. Λοιπόν, δηλαδή, δείτε το λίγο από μία άλλη άποψη.

Εγώ, λοιπόν, θα ήθελα να επιδιώξουμε τους 18 μαθητές.

Και βέβαια ακατάλληλες αίθουσες, αχαρτογράφητο προφίλ των δυνατοτήτων, να πού θα μπορούσε να βοηθήσει αλλά βέβαια το ερώτημα είναι, θα μας το πείτε μετά κα Λάμπου, θα σας το θέσω, ποιοι κάνουν την αξιολόγηση; Οι ειδικοί παιδαγωγοί; Οι ψυχίατροι; Ψυχολόγοι; Και μήπως πρέπει να μιλάμε για μία εκπαιδευτική αξιολόγηση δυνατοτήτων; Δυνατοτήτων, ώστε να έρθει η αντίστοιχη παροχή υποστήριξης.

Τελειώνω. Απουσία επικαιροποιημένου αναλυτικού προγράμματος σπουδών, απουσία ουσιαστικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Έχει κόστος η μετεκπαίδευση; Δεν έχει κόστος η μετεκπαίδευση, συνάδελφοι. Γιατί δεν έχει κόστος; Έχει κόστος πραγματικά, όταν έχεις και διδασκαλείο δασκάλων και διδασκαλείο νηπιαγωγών στο ίδιο Πανεπιστήμιο που αυτό όντως φαινόταν να έχει ένα κόστος. Μπορεί λελογισμένα να κατέβει η πρόταση με κόστος στο Υπουργείο, πόσο θα πρέπει να επανέλθει αυτός ο θεσμός της μετεκπαίδευσης. Λείπει ο κ. Παπαχρήστου, για να πω ότι η ΟΛΜΕ ενώ έχει ψηφιστεί ότι θα υπήρχε μετεκπαίδευση στο Νόμο του 2000 για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ποτέ δεν υλοποιήθηκε. Και αυτό είναι ένα ευρύτερο ζήτημα όλου του εκπαιδευτικού κινήματος της χώρας.

Αδυναμία συνεργασίας ΚΕΣΥ με τη σχολική τάξη. Θα μου πείτε: μα τώρα ξεκίνησε να εφαρμόζεται. Γιατί μας το λες τόσο γρήγορα; Από όσα είδα μέχρι τώρα. Και βέβαια και εκφυλισμός του θεσμού των ειδικών σχολείων. Ακουστήκε ότι το 1% πάει στο ειδικό σχολείο. Γιατί πάει το 1% στο ειδικό σχολείο; Αναρωτηθήκατε; Μήπως γιατί αφήσαμε το ειδικό σχολείο στη μοίρα του; Μήπως γιατί δεν το κοιτάμε; Αν το απαξίωσαν θα κλείσει. Και αν κλείσει το ειδικό σχολείο αύριο θα κλείσουν και άλλα σχολεία. Και το σχολείο όταν κλείνει πού πάει η πελατεία, συνάδελφοι; Αναρωτηθείτε πού θα πάει αυτή η πελατεία.

Και θα έχουμε διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις σχολείων στο μέλλον. Γι' αυτό πρέπει να αναβαθμίσουμε το ειδικό σχολείο. Θα μου πείτε να μην έχουμε όραμα το ένα σχολείο για όλους; Ναι. Δεν πρέπει να το σχεδιάσουμε; Ναι, πρέπει να το σχεδιάσουμε. Αλλά μέχρι να υλοποιηθεί δεν μπορούμε να αφήνουμε να εκφυλιστεί μία κατάσταση. Όταν απ' τη γενική και την ειδική εκπαίδευση περάσουμε στο ένα σχολείο για όλους, θα είναι η ιδανική κατάσταση.

Κλείνω με 16 προτάσεις. Σας ζάλισα, τελειώνω όμως.

1η) Θέσπιση Εθνικού Συντονιστικού Κέντρου Προαγωγής και Εκπαιδευτικής Υποστήριξης των Ατόμων με Αναπηρία.

2η πρόταση) Χαρτογράφηση - αποτύπωση όλων των περιπτώσεων μαθητών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε πλαίσιο εκπαιδευτικής αξιολόγησης.

Μεταφορά αρμοδιοτήτων στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στην οποία όμως θα συμμετέχουν ουσιαστικά και όχι με στημένες πλειοψηφίες οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών.

Συγγραφή νέου αναλυτικού προγράμματος σπουδών. Νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Δεν χρειάζεται ανανέωση το αναλυτικό πρόγραμμα.

Έκδοση σύγχρονου οδηγού για τους εκπαιδευτικούς, για όλους τους εκπαιδευτικούς σχετικά με την προώθηση δράσεων και δραστηριοτήτων συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Αναδιανομή των οικονομικών πόρων, άρα θα έβλεπα μία πιλοτική οικονομική χρηματοδότηση σχολείων και φορέων, προκειμένου να προάγουν το μοντέλο της συμπερίληψης, δηλαδή να δοκιμαστεί.

Τα ειδικά σχολεία από την πλευρά τους χρειάζεται να ανοίξουν περαιτέρω στην κοινωνία. Χρειάζεται όμως να γίνει ουσιαστική υποστήριξη τους. Δεν γίνεται ουσιαστική υποστήριξη τους. Αυτή τη στιγμή, συνάδελφοι, σας μεταφέρω: δεν υποστηρίζονται όπως πρέπει τα ειδικά σχολεία.

Σε κάθε σχολείο μπαίνει εκπαιδευτικός ένταξης. Σε κάθε σχολείο της χώρας πρέπει να υπάρχει τμήμα ένταξης. Σε κάθε σχολείο. Θα μου πείτε: μα πόσους διορισμούς θες εσύ; Μα γιατί να μη θέλουμε διορισμούς, όταν αυτοί οι διορισμοί επιστρέφουν στην κοινωνία; Δεν μπορεί το σχολείο να βάλει πλάτη για μετασχηματισμούς, εάν δεν ενδυναμωθεί.

Στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης να πραγματοποιούνται δράσεις συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, συγκεκριμένες δράσεις. Όχι γενικά. Δεν θα έρθει στον κάθε έναν η επιφοίτηση ξαφνικά να πει πώς θα το κάνω.

Μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα. Φαντάζουν ότι αυτά δεν μπορούν να γίνουν ποτέ. Κατά τη γνώμη μου το συνδικαλιστικό κίνημα μαζί με όλους τους φορείς, μαζί με το γονεϊκό κίνημα, να επιλέξει ορισμένα πράγματα, να τα προτάξει, να κλείσουμε τα Παιδαγωγικά Τμήματα και όλοι μαζί, με το φοιτητικό κίνημα, να υπερασπιστούμε αυτές τις καταστάσεις.

Τώρα, γυρίζω πολλά χρόνια πίσω, θυμάμαι όταν κατεβαίναμε από τα Προπύλαια στο Υπουργείο Παιδείας, Μητροπόλεως, με το συγχωρεμένο τον Παπλωματά, και ζητούσαμε την ανωτατοποίηση των Παιδαγωγικών Ακαδημιών.

Να επανέλθει ο θεσμός της μετεκπαίδευσης. Κάντε κάτι, συνάδελφοι. Ξαναφέрте το θεσμό της μετεκπαίδευσης.

Θέλετε και άλλο; Μα δεν μπορεί να μιλάμε για ενταξιακές δομές, δεν μπορεί να μιλάμε για υποστήριξη του δημόσιου σχολείου χωρίς να είναι ενημερωμένος ο κόσμος, όλος ο κόσμος, ο εκπαιδευτικός κόσμος για τέτοια ζητήματα.

Να επανέλθει η δυνατότητα φοίτησης μαθητών χωρίς διάγνωση σε προγράμματα ειδικής εκπαίδευσης, υπήρξε μία διάταξη, την είδατε ότι αν δεν έχεις τα αντίστοιχα χαρτιά δεν μπορείς να πας κτλ. - κτλ., τα γνωρίζετε αυτά.

Αύξηση του αριθμού των συντονιστών εκπαιδευτικού έργου, το λέω τώρα με το νέο όρο, ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Μα είχε ακουστεί. Με τους συμβούλους δεν έφταναν οι σύμβουλοι. Θα γίνουν όλοι παραπάνω. Αυξήθηκε ο αριθμός; Όχι. Όχι μόνο δεν αυξήθηκε, προσέξτε, έγινε και κάτι περίεργο τώρα. Άρχισε να ψιλοχάνει με το Σ, της συμβουλευτικής υποστήριξης το κομμάτι της ουσιαστικής εκπαιδευτικής υποστήριξης. Δείτε το λίγο.

Μετατροπή κάθε ειδικού σχολείου σε ολοήμερο σχολείο. Θεσμοθέτηση όχι ζητήματα επιλογής, εάν θες ή δεν θες, γιατί αν έχω ένα πραγματικό ειδικό ολοήμερο σχολείο που μέσα δίνω τις θεραπείες, λέω τον όρο θεραπείες γιατί έτσι λέγεται, λογοθεραπεία, εργοθεραπεία, φυσιοθεραπεία, να δείτε πώς χτυπάω τον άλλον, το μαγαζάκι δίπλα. Μέσα στο σχολείο. Αλλά για να το κάνω αυτό μέσα στο ειδικό σχολείο, πρέπει να έχω ολοήμερο σχολείο και πραγματικό ολοήμερο, όχι να παίρνουν τα παιδιά σε τάπερ τα φαγητά και να λέμε ότι να, κάνω ολοήμερο σχολείο.

Και διασφάλιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών. Ποτέ δεν περίμενα όταν το '81 έμπαινα στην Παιδαγωγική Ακαδημία ότι θα ερχόντουσαν τόσα χρόνια μετά το 2019 και να λέω ότι πρέπει να διασφαλίσουμε τα επαγγελματικά δικαιώματα των εκπαιδευτικών. Ναι, συνάδελφοι, αυτή τη στιγμή τα επαγγελματικά δικαιώματα των δασκάλων, όσο και αν σας φαίνεται περίεργο, πριονίζονται από διάφορους, που βλέπουν φως στο χώρο του σχολείου και θέλουν να μπουν ή μπαίνουν. Χρειαζόμαστε ψυχολόγους; Ασφαλώς. Από πού θα φύγουν οι ώρες; Χρειαζόμαστε συναδέλφους άλλους; Ναι. Από πού θα φύγουν οι ώρες; Προσέχτε. Δεν είναι η άποψή μου ότι επειδή θα φύγουν ώρες συντεχνιακά, δεν θα πρέπει να έρθουν. Η άποψή μου είναι ότι τα επαγγελματικά δικαιώματα θα πρέπει να τα διαφυλάξουμε.

Θα το πω ξεκάθαρα. Ο λογοθεραπευτής δεν μπορεί να κάνει δυσλεξία, ο ψυχολόγος δεν μπορεί να κάνει δυσλεξία, γιατί ποιες διδακτικές αρχές έμαθε και πού τις έμαθε; Ποια διδακτικά μοντέλα έμαθε και σε ποιο τμήμα τα έμαθε; Να τα λέμε ξεκάθαρα συνάδελφοι. Πού τα έμαθε; Δεν μπορεί αυτή τη στιγμή ο ΕΟΠΥΥ να γράφει ειδικές διαπαιδαγωγήσεις και να μην φαίνεται ότι στην ειδική διαπαιδαγώγηση δικαιούται ο Σούλης που έχει τελειώσει δάσκαλος και έχει κάνει και διδασκαλείο ειδικής αγωγής, ότι είναι δάσκαλος που μπορεί να κάνει την ειδική διαπαιδαγώγηση. Αλλά μπορεί να την κάνει ο ψυχίατρος.

Σας τα λέω ξεκάθαρα, συνάδελφοι. Ποιος θα τα διασφαλίσει αυτά; Ο κλάδος θα τα διασφαλίσει. Μόνο αν μπει μπροστά ο κλάδος. Και όχι μόνο αυτό, είναι και πολλά-πολλά άλλα. Γιατί; Γιατί σε μία κοινωνία που αλλάζει, όλα μπορούν να αλλάξουν και εμείς χρειαζόμαστε. Χρειαζόμαστε για την κοινωνία ώστε πραγματικά με τις ελάχιστες δυνάμεις μας φαντάζει ουτοπία, να βάλουμε το λιθαράκι, να βάλουμε τον μοχλό, ώστε αυτή η πυραμίδα να πέσει. Δεν είναι εύκολο, δεν ζω στον κόσμο μου.

Το σχολείο πάντοτε είναι μηχανισμός κοινωνικής αναπαραγωγής αλλά αυτό δεν συνεπάγεται ότι οι εκπαιδευτικοί, έχοντας γνώση αυτής της διαδικασίας δεν υπερασπίζονται πάντοτε το δημόσιο σχολείο. Ανήκουμε, συνάδελφοι, στο δημόσιο σχολείο, είναι το σπίτι μας, θα το υπερασπιστούμε και θα το υπερασπιστούμε πώς; Εάν παρέχουμε μία δημόσια ποιοτική εκπαίδευση για όλους τους μαθητές.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε και εμείς θερμά τον κ. Καθηγητή. Νομίζω τα λόγια είναι περιττά. Τη διαδικασία βάσει προγράμματος την ξέρετε. Είναι οι ερωτήσεις και τοποθετήσεις στους δύο εκλεκτούς εισηγητές, θα παρακαλούσα θερμά κατεβάστε το το χέρι, θα ξεκινήσουμε αμέσως, θα σας δούμε όλους, όποιος παίρνει το λόγο από το μικρόφωνο για τα πρακτικά, θα λέει το ονοματεπώνυμό του, από πού έρχεται για να διατυπώνεται η ερώτηση ξεκάθαρα σε ποιον εισηγητή. Και μετά θα απαντήσουν οι δύο εισηγητές. Να δούμε. Να σημειώσουμε. Νάστος, Ευσταθίου, Πετράκης, Βλάση, Μπράτης, ο Σωτήρης ο Τσιώλης. Άλλος; Ο Φίλιος. Ο Τσίγκας ο Κώστας.

Λοιπόν, μπορούμε να ξεκινήσουμε με την κα Βλάση, το μικρόφωνο.

Γ. ΒΛΑΣΣΗ: Από το Σύλλογο Αμαρουσίου. Όχι τον Σύλλογο των Δασκάλων, από Τμήμα Ένταξης. Λοιπόν, όπως είπε και ο κ. Σούλης, από κει θα ξεκινήσω, στον καινούργιο ΕΚΠΥ του Υπουργείου Υγείας παρευρέθησαν το Σεπτέμβριο όλες οι επαγγελματικές ομάδες: εργοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, ψυχολόγοι, εκτός από τους ειδικούς παιδαγωγούς. Στη συνέχεια αυτών που είπε ο κ. Σούλης.

Εγώ θέλω να θέσω ένα ερώτημα. Τι είναι ειδική αγωγή; Μήπως είναι ο δρόμος που οδηγεί ένα άτομο με μέτρια, οριακή ή βαριά αναπηρία προς το δρόμο προς την αυτονομία; Ή με αυτονομία στη ζωή του; Πώς μπορεί, λοιπόν, το σχολείο όπως είναι δομημένο έτσι σήμερα, μ' αυτό το αναλυτικό πρόγραμμα, μπορεί να βοηθήσει ένα άτομο να φθάσει εκεί; Δεν μπορεί να του ανοίξει τον δρόμο. Το παιδί μου πάει 1η δημοτικού και πολλές φορές συλλογίζομαι αν έχει συνειδητοποιήσει το κακό που του έχει συμβεί στη ζωή του με 3 ώρες τη μέρα γλώσσα και μαθηματικά.

Έχετε εικόνα πώς αισθάνεται ένα παιδί με μέτρια νοητική υστέρηση ή αυτισμό μέσα σε μία τάξη που πρέπει να μείνει 4 ώρες ακίνητο και να δέχεται αυτές τις πληροφορίες που του είναι ουσιαστικά άχρηστες; Έχετε εικόνα των παιδιών τα οποία έχουν τελειώσει το δημοτικό πού έχουν καταλήξει μετά; Κοινωνικά. Όλοι αυτοί που μέχρι πρότινος τους καλούσαν στα πάρτι τους τα ξεχνάνε αμέσως. Κανείς δεν τα θυμάται. Θυμούνται απλά τον μαθητή που βοηθούσαν.

Εκπαιδευτικά. Πού βρίσκονται; Ψάχνουμε θέσεις στο Θεοτόκος όπου τα παιδιά δεν μπορούν να ενταχθούν, διότι δεν έχουν συνειδητοποιήσει την αναπηρία τους. Έχω μαθητή 25 - 26 χρονών. Τώρα δεν τον έχω. Έχουμε γυρίσει μαζί όλα τα ειδικά και δεν μπορεί να ταιριάζει πουθενά. Οι γονείς του, λοιπόν, τον στείλανε σε ένα γενικό σχολείο, αργότερα στο γενικό λύκειο και γυμνάσιο, όπου δεν μπορείτε να φανταστείτε τι έχει περάσει, και λέει οι παλιογονείς τι μου κάνανε και με αφήσανε χωρίς φίλους; Πήγαμε, λοιπόν, στο Θεοτόκος και μου λέει: αυτοί είναι τρελοί, δεν είμαι εγώ. Ένα παιδί με μέτρια νοητική καθυστέρηση. Οπότε το εκπαιδευτικό σύστημα τον έβγαλε από μόνο του στην απομόνωση.

Θα συμφωνούσα σε ένα ενιαίο σχολείο αν όμως αυτό το ενιαίο σχολείο ανέπτυξε τις δεξιότητες και όχι να κλείνει ρήματα και να λύνει λογάριθμους στην 5η δημοτικού. Η ειδική αγωγή, λοιπόν, δεν είναι το ρήμα στο τέλος, η καταληκτική ορθογραφία, η ειδική αγωγή είναι αυτόνομη διαβίωση και ημιαυτόνομη διαβίωση.

Ξέρετε πώς λένε τους συναδέλφους της παράλληλης στήριξης; Ήρθε καινούργια κοπέλα στο σχολείο, έχουμε μια καινούργια κοπέλα. Εκεί καταλήξαμε. Ξέρετε πώς αισθάνεται ο εκπαιδευτικός... Όλο το σχολείο. Λοιπόν, ξέρετε πώς αισθάνεται ο εκπαιδευτικός της τάξης και τι κινδύνους περνάει καθημερινά, όταν εκτοξεύονται αντικείμενα από ένα παιδί το οποίο δεν μπορεί να μείνει 3 ώρες καθιστό σε μία θέση; Και τι μπουλινγκ δέχεται και από τους γονείς των άλλων παιδιών, των «τυπικών». Και εκείνα, και εκείνα τι περνάνε μέσα σε μία μέρα ακούγοντας φωνές, ουρλιαχτά. Τα περισσότερα γυρνάνε με πονοκέφαλο στο σπίτι τους. Και ο άλλος υποφέρει και ο εκπαιδευτικός υποφέρει και η κοπέλα της παράλληλης στήριξης υποφέρει.

* Κυρία Βλάση, θέλω πραγματικά να ολοκληρώσετε γιατί αν ο καθείς μπει στη διαδικασία ενός τετάρτου τοποθέτησης, συγκεκριμένες ερωτήσεις, γιατί απευθύνετε σε συναδέλφους που έχουν δουλέψει και στην ειδική αγωγή. Ευχαριστώ.

Γ. ΒΛΑΣΣΗ: Είναι ερωτήματα, είναι ερωτήματα, τα βιώνω καθημερινά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Εγώ τα καταλαβαίνω.

Γ. ΒΛΑΣΣΗ: Ήρθα στο Συνέδριο της Ειδικής Αγωγής και ήρθα μόνο για να παω αυτά τα πράγματα.

Λοιπόν, έχουμε σκεφτεί το ενδιαμέσο σχολείο; Το ενδιαμέσο σχολείο. Απευθύνομαι στον κ. Σούλη και στην κα Λάμπου. Το ενδιαμέσο σχολείο. Να αφήσουμε τα ειδικά, να τα αναπτύξουμε, με τις ειδικότητες που έχουν και να σκεφτούμε ένα σχολείο για παιδιά που δεν είναι ούτε για το ειδικό, ούτε για το γενικό. Αυτό ήταν το ερώτημά μου.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Σας ευχαριστούμε πολύ. Ο συνάδελφος ο Νάστος.

Γ. ΝΑΣΤΟΣ: Καλημέρα σας, είμαι ο Γιώργος Νάστος από το Σύλλογο «Κωνσταντίνος Κούμας» της Λάρισας. Ο τίτλος του Συνεδρίου είναι «Δημόσιο σχολείο με υποστηρικτικές δομές πραγμάτωσης της ένταξης και όχι του αποκλεισμού». Δεν είναι Συνέδριο Ειδικής Αγωγής. Μιλάμε για αποκλεισμό. Μια κατηγορία είναι ενδεχομένως και η ειδική αγωγή. Είναι λάθος μας, λοιπόν, να επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας μόνο σε αυτό.

Εγώ θα κάνω μια ερώτηση στον κ. Σούλη αλλά αφού μου δοθεί η δυνατότητα να κάνω μια μικρή τοποθέτηση, ολίγων λεπτών. Εγώ θα ασχοληθώ πιο πολύ με τον αποκλεισμό και κυρίως με την εκπαίδευση και τον κοινωνικοαποκλεισμό, διότι εδώ μέσα έχουν ακουστεί αρκετά και θα ακουστούν ακόμα περισσότερα, και έχουν ήδη τοποθετηθεί, μάλιστα τα τελευταία χρόνια πολλά...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Γιώργο, στο στρογγυλό τραπέζι θα έχουμε τη δυνατότητα τοποθετήσεων που θα ακολουθήσει. Οπότε κάνε την ερώτησή...

Γ. ΝΑΣΤΟΣ: Άρα ερώτηση λοιπόν. Πολύ ωραία, προχωρώ, ευχαριστώ Θανάση. Έχω, λοιπόν, να ρωτήσω τον κ. Σούλη το εξής: σήμερα σε μια έρευνα την οποία η ΕΛΣΤΑΤ έχει κάνει αποδεικνύεται ότι το 20% του ελληνικού λαού βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας. Μάλιστα σε κίνδυνο φτώχειας βρίσκεται το 35%, επιπλέον δηλαδή 15%. Έχω συνειδητοποιήσει ότι βρίσκονται πραγματικά οι οικογένειες είτε στην πραγματικότητα, είτε εν δυνάμει σε πολύ δύσκολη κατάσταση και θέση.

Ξέρω ότι για κάποιες οικογένειες θεωρείται πολυτέλεια να ασχοληθεί με άλλα πράγματα, προβλήματα, ακόμα και της εκπαίδευσης, ακόμα και ειδικής εκπαίδευσης και προέχει η επιβίωση. Πώς μπορούμε σ' αυτό το περιβάλλον εμείς να προτάσσουμε πράγματα, τα οποία για την κοινωνία πιθανόν να θεωρούνται πολυτέλειες και πολυτέλεια;

Έτσι, λοιπόν, η ερώτησή μου στον κ. Σούλη είναι πώς μπορούμε εμείς να επιβάλλουμε πάνω και πέρα ακόμα και από την οικονομική κρίση στην οποία κυβέρνηση υπάρχει ή θα υπάρξει πράγματα που αφορούν την παιδαγωγική και τον κοινωνικό αποκλεισμό; Βέβαια ξέρω ότι αυτό είναι το αντικείμενο αυτού του Συνεδρίου, αλλά θέλουμε να ακούσουμε πολύ-πολύ συγκεκριμένα πράγματα που να έχουν κοστολογημένο ενδεχομένως ενδιαφέρον και αποτέλεσμα. Αυτό, ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Και εμείς ευχαριστούμε τον συνάδελφο. Ο συνάδελφος Ευσταθίου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Σεβαστέ δάσκαλε Σπύρο Σούλη, στην εισήγησή σας και στις δύο προηγούμενες εισηγήσεις την προηγούμενη ημέρα του 26ου Επιστημονικού Συνεδρίου της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας που αφορά το Δημόσιο Σχολείο και τις υποστηρικτικές δομές του σε σχέση με την πραγμάτωση της ένταξης και τον εκμηδενισμό του αποκλεισμού, μαζί με την κα Καραγιάννη και τον κ. Αλεξίου από τη δική του προσέγγιση ο καθένας θέσατε βαθύτατα εκπαιδευτικά, πολιτικά, ιδεολογικά και κοινωνικά ζητήματα γύρω από την άσκηση, τη διαμόρφωση και την άσκηση των εκπαιδευτικών πολιτικών.

Οι δύο ερωτήσεις που έχω να κάνω ως προέκταση ακριβώς αυτών των τριών σοβαρών τοποθετήσεων και προσεγγίσεων συσχετίζεται η πτυχή, το θέσατε ως εκτίμηση δική σας, ότι είναι αναποτελεσματική η συνεργασία μεταξύ των επιστημονικών κλάδων, με αφορμή ότι στο χώρο της εκπαίδευσης πλέον, της γενικής εκπαίδευσης και της ειδικής εκπαίδευσης, ασχολούνται πάρα πολλοί κλάδοι αλλά ταυτόχρονα είναι και συγκροτημένοι φορείς εντός του εκπαιδευτικού συστήματος, όπως ήταν τα ΚΔΑΥ, τα ΚΕΔΔΥ και σήμερα τα ΚΕΣΥ, ήταν οι σχολικοί σύμβουλοι και σήμερα τα ΠΕΚΕΣ, είναι έξω οι Ιατροπαιδαγωγικές Υπηρεσίες και οι Υγειονομικές Υπηρεσίες, υπάρχει μια συγκρότηση διεπιστημονικών οργάνων.

Θέλω να δώσετε μέσα στο πλαίσιο και στην προέκταση των τοποθετήσεών σας μια συμπεκνωμένη, γιατί δεν μπορεί σε ένα Συνέδριο να μιλάμε επί ώρες, άποψη γύρω από την, εσείς είπατε για αναποτελεσματικότητα, το πώς θα είναι αποτελεσματική η διεπιστημονικότητα και η λειτουργία της διεπιστημονικής προσέγγισης παράδειγμα στα ΚΕΣΥ, παράδειγμα στα ΠΕΚΕΣ κλπ. - κλπ.

Δεύτερον, δεύτερη ερώτηση: ζητήσατε αύξηση του νέου θεσμού των ΠΕΚΕΣ. Έχω την αίσθηση ότι η θέση του κλάδου είναι όχι στην κατάργηση του θεσμού των σχολικών συμβούλων. Θέλω και μία απάντηση σύντομη και σ' αυτό το θέμα, γιατί φαίνεται ότι η διεπιστημονικότητα δεν ακούμπησε ακόμα τη νέα δομή, ούτε των ΚΕΣΥ, ούτε των ΠΕΚΕΣ.

Τρίτον: αναφέρατε και τελειώνω ως προς την αξιολόγηση και το αξιολογικό σας κριτήριο ότι υπάρχει ένας εκφυλισμός του θεσμού των ειδικών σχολείων. Διατυπώνω την άποψη από τη θέση και του Προέδρου του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής και του Διευθυντή του Περιοδικού «Θέματα Ειδικής Αγωγής» ότι δεν τέθηκε από κανέναν πολιτικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό φορέα και

από το Κίνημα των Αναπληρωτών, τις Οργανώσεις, ζήτημα κατάργησης των ειδικών σχολείων ή των τμημάτων ένταξης ή της παράλληλης στήριξης.

Συμφωνώ όμως μαζί σας, δεν ξέρω αν το διορθώσατε ή αν η πρότασή σας διορθώνει αυτό, γιατί είναι μια πολύ φορτωμένη λέξη - προσδιορισμός: ο εκφυλισμός των ειδικών σχολείων και συμφωνώ μαζί σας ότι πρέπει να είναι ανοιχτό το ειδικό σχολείο στην κοινωνία αλλά όμως, για να διευκολύνω την απάντησή σας, και χωρίς να συμφωνώ με τη φράση εκφυλισμός, ότι στη δυσλειτουργία, στην αναποτελεσματικότητα του ειδικού σχολείου και εκεί πρέπει να δώσει το συνδικάτο και της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαστάσεις, είναι ότι ως προς την προσβασιμότητα, το κτιριακό, δυστυχώς παλεύουμε και εδώ στα Ιωάννινα και σε όλη την Ήπειρο για προσβάσιμα σχολικά κτίρια και δεν ανταποκρίνονται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Περιφερειακής. Είναι ένα ζήτημα και συμφωνούμε ως προς την υποχρηματοδότηση η οποία παίρνει ευρείες διαστάσεις.

Ευχαριστώ πολύ το Προεδρείο από τη μεριά του Διοικητικού Συμβουλίου της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας και του Διοικητικού Συμβουλίου της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Ελλήνων Δασκάλων.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Και εμείς ευχαριστούμε πολύ. Ο συνάδελφος Πετράκης.

Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Καλημέρα σας. Η ερώτηση που θα κάνω απευθύνεται στον καθηγητή τον κ. Σούλη. Θα ήθελα να σας ρωτήσω, κ. Καθηγητά, αν όλα όσα αναφέρατε θεωρείτε ότι υπηρετούνται στο Παιδαγωγικό Τμήμα, απ' τα Παιδαγωγικά Τμήματα αλλά και από το Παιδαγωγικό Τμήμα ειδικά στο οποίο εργάζεστε. Εάν ναι, θα ήθελα να μου χαρακτηρίσετε την άποψη που λέει ότι τα Παιδαγωγικά Τμήματα έχουν κλείσει τον κύκλο της λειτουργίας τους. Αυτή η άποψη στέκεται επιστημονικά ή μήπως είναι ενταγμένη σε κάτι που αναφέρατε πριν, ότι κάποιος βάζουν νερό στο επιστημονικό τους κρασί για να πάρουν κανένα κοκαλάκι; Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Και εμείς ευχαριστούμε τον συνάδελφο. Ο συνάδελφος ο Μπράτης.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Με πρόλαβε ο Σταύρος οπότε μου 'φαγε την ερώτηση.

Λοιπόν, και εγώ στον κ. Σούλη θέλω να απευθυνθώ. Δεν θυμήθηκα αλλά έψαξα και βρήκα, σαν σήμερα πριν από 11 χρόνια ο τότε Υπουργός Παιδείας ο κ. Στυλιανίδης, στις 2 Μαΐου, ακριβώς 11 χρόνια πριν, μας είχε ζητήσει την άποψη της ΔΟΕ για το σχέδιο νόμου που τελικά κατέληξε σε νόμο για την ειδική αγωγή και αναφέρομαι στον 3699 του 2008.

Στις 6/5ου του 2008 η ΔΟΕ του απάντησε ότι απορρίπτει το σχέδιο, γιατί μεταξύ των άλλων οδηγούσε σε αυτό που λέμε εμπορευματοποίηση και ιδιωτικοποίηση της ειδικής αγωγής. Μάλιστα κάναμε ειδική αναφορά ένα χρόνο μετά σ' αυτά που χαρακτηρίσαμε σεμινάρια της ντροπής. Τα λέγαμε έτσι, γιατί επρόκειτο για μια ενδοπανεπιστημιακή διαδικασία στην οποία συμμετείχαν, σας τιμά βέβαια ότι εσείς υπογράψατε κατά αυτών των σεμιναρίων αλλά δεν αλλάζει την ουσία, ότι συνάδελφοί σας, συνάδελφοί μας πανεπιστημιακοί με ποσά από 1.700 έως 3.300 ευρώ

ζητούσαν από άνεργους συναδέλφους μας να συμμετέχουν σ' αυτά για να εξασφαλίσουν ένα κομμάτι ψωμί ως εργασία.

Θα ήθελα να μου πείτε αν σ' αυτό, όπως για την κατάργηση των διδασκαλείων παράδειγμα, υπήρξε Σύνοδος των Προέδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων, η οποία τοποθετήθηκε κατά της κατάργησης, αν γι' αυτό το ζήτημα της εμπορευματοποίησης της ειδικής αγωγής που η ΔΟΕ τα έχει χαρακτηρίσει σεμινάρια της ντροπής, αν υπήρξε κάποια αντίστοιχη ενέργεια από τη Σύνοδο των Προέδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Να καταγγείλει το Νόμο, δηλαδή, που οδήγησε στα γνωστά αποτελέσματα. Ειρήσθω εν παρόδω να πω ότι τα σεμινάρια της ντροπής καταργήθηκαν μετά από απαίτηση της ΔΟΕ το 2010 με νόμο που ψηφίστηκε τότε.

Δηλαδή θέλω να πω ότι αν είναι δυνατόν, συμπληρώνοντας και το ερώτημα του συναδέλφου του Πετράκη, του Αντιπροέδρου της ΔΟΕ, να μας καλύπτει η θέση σήμερα ότι οι πανεπιστημιακοί, όταν βρίσκουν παράθυρα, νερώνουν το κρασί τους και παίρνουν και αυτοί ένα κοκαλάκι. Αυτά λέμε και εμείς στους διαδρόμους, δυστυχώς. Και για άλλα ζητήματα. Το ένα αναφέρεται σ' αυτό.

Το δεύτερο αναφέρεται στα διδασκαλεία. Είναι γνωστή και η άποψη της ΔΟΕ για την επανίδρυση αλλά θέλω να μου πείτε πώς αυτό θα το στηρίξουμε και πάλι επιστημονικά σήμερα, γιατί έχω την εξής άποψη: όταν πέρασε ο νόμος 2327 του '95 ξέρετε τα διδασκαλεία ήταν μόνο ένα. Επί 90 χρόνια ήταν μόνο το διδασκαλείο της Αθήνας. Τότε ο Γιώργος Παπανδρέου ως Υπουργός Παιδείας ανταποκρινόμενος στο αίτημα της ΔΟΕ ίδρυσε με το νόμο 2327 14 διδασκαλεία, γιατί δεν υπήρχαν νηπιαγωγών, που λειτούργησαν από το '95 ως το 2010.

Ανέθεσε την ευθύνη λειτουργίας με το νόμο 2327 σε σας. Είναι κανένας εδώ που διαφωνεί ότι το επίπεδο σπουδών στα διδασκαλεία είχε υποβαθμιστεί πλήρως; Είχε υποβαθμιστεί λέω. Η ευθύνη ανήκει στην πολιτεία εδώ ή ανήκει στα Παιδαγωγικά Τμήματα; Πώς προστατεύσαν το θεσμό παράδειγμα; Και σήμερα, τώρα αυτό για να επανέλθει, το ξέρω Βασίλη η Διαμαντοπούλου το κατήργησε όπως και ο Παπανδρέου τα ίδρυσε. Άρα ήταν ενδοκομματικό το πρόβλημα.

Λέω, λοιπόν, ότι σήμερα επιστημονικά ως επιστημονική κοινότητα, δεν λέω συνδικαλιστικά, πώς θα διεκδικήσετε εσείς, θα βοηθήσετε τον κλάδο να ζητήσει την επαναλειτουργία τους, τη στιγμή που υπάρχουν τα μεταπτυχιακά που είπατε και τη στιγμή που τώρα στην ειδική αγωγή έχουμε το εξής πρόβλημα να αντιμετωπίσουμε: χιλιάδες απόφοιτοι τμημάτων ειδικής αγωγής, να πω εδώ ότι διαφωνώ κάθετα με τοποθετήσεις που ακούστηκαν πριν ήρθε η κοπέλα της παράλληλης. Τι είναι αυτά, συνάδελφοι; Η κοπέλα της παράλληλης, δεν υπάρχει κοπέλα της παράλληλης ή αγόρι της παράλληλης. Υπάρχει εκπαιδευτικός με 4 χρόνια σπουδές ή όπως κάναμε παλιά για τις ειδικότητες στα ολοήμερα που τα λέγαμε παιδοφυλακτήρια. Σιγά, ο εκπαιδευτικός κάνει τη δουλειά του στις συνθήκες που υπάρχουν. Δεν μπορεί να τον απαξιώνουμε κατά αυτό τον τρόπο επαγγελματικά, άνθρωπο ο οποίος πέρασε με εξετάσεις, είναι επιστήμονας, είναι επαγγελματίας.

Άρα, λοιπόν, πώς θα επανέλθουν όταν έχουμε χιλιάδες απόφοιτους από τα δύο

Πανεπιστήμια του Βόλου και το Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, χιλιάδες που περιμένουν; Θα επαναλειτουργήσει το διδασκαλείο ειδικής αγωγής; Με τι αντικείμενο;

Ευχαριστώ πολύ.

Να κλείσω με το εξής: ότι για μένα οι θεσμοί καταργούνται, καταργούνται όταν στη συνείδηση του κόσμου έχουν απαξιωθεί. Παράδειγμα στον 2327 υπήρχε το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας που καταργήθηκε. Γιατί; Γιατί δεν λειτούργησε ποτέ. Υπήρχε η μετεκπαίδευση η οποία και αυτή. Και ο θεσμός του σχολικού συμβούλου δυστυχώς απ' την απαξίωσή του ξεκίνησε η κατάργησή του. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Και εμείς ευχαριστούμε. Ο συνάδελφος Τσιώλης.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Από το Τμήμα Ένταξης του 1ου Δημοτικού Σχολείου Περαιάς από το Σύλλογο Υπαίθρου Θεσσαλονίκης. Για τον κ. Σούλη η ερώτηση και θα πιαστώ απ' το τελευταίο. Θα πάω ανάποδα την κριτική στην εισήγησή σας.

Σε σχέση με την περικοπή δαπανών. Οι καπιταλιστές, οι νεοφιλελεύθεροι, οι κάτοχοι, δηλαδή, η κυρίαρχη τάξη δεν είναι κακοί άνθρωποι. Όχι ότι δεν υπάρχουν τέτοιοι. Απλά σε μία διαδικασία, σε μια κρίση υπερσυσσώρευσης όπου το μέσο ποσοστό κέρδους πέφτει διεθνώς, αντιδρούν με την περικοπή του μόνου πράγματος με το οποίο μπορούν να ανεβάσουν ξανά το ποσοστό κέρδους. Με τον περιορισμό του μισθολογικού κόστους.

Αρα λοιπόν τι κάνει; Ξαναγυρίζει λοιπόν και προσπαθεί να μειώσει το ποσοστό της αποδιδόμενης υπεραξίας στον εργάτη και έτσι κόβει όλες τις δαπάνες. Επίσης, από τη στιγμή που κάνει project διεθνώς είναι απίστευτα αυτά που κάνουνε. Το να λέμε ότι είναι ανοργάνωτος δεν είναι. Το αφήνει ανοργάνωτο το πράγμα, γιατί έτσι δεν θα μπει στη διαδικασία να ξοδέψει.

Αρα λοιπόν, το ζήτημα δεν είναι πολιτικό, είναι καθαρά ταξικό, δηλαδή, και εδώ μπαίνει ένα ζήτημα. Αν δεν έχεις ταξικό πρόσημο, δεν μπορείς ή μάλλον πέφτεις στην αντίφαση από τη μια μεριά να ζητάς ένα σχολείο για όλους, ένα τμήμα ένταξης και από την άλλη να υπερασπίζεσαι πολιτικά αυτόν που δηλώνει ότι η ανισότητα είναι φυσική επιλογή ή μπορεί να ζητάς, όπως ειπώθηκε εδώ πέρα, επιστημονικά τμήματα, το ένα ή το άλλο και ταυτόχρονα να υποστηρίζεις εκείνον ο οποίος προώθησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα τη διάλυση της επιστημονικής σκέψης στα πλαίσια μιας μεταμοντέρνας θεώρησης και του οποίου την πολιτική την υλοποιεί ο σημερινός Υπουργός Παιδείας.

Αρα, λοιπόν, να το πρώτο ερώτημα. Θα ενταχθείτε στον ταξικό αγώνα των κατώτερων τάξεων ενάντια στην συνεχόμενη και όλο και διευρυνόμενη εκμετάλλευση των αναπήρων, των ανέργων, των, των, των. Να μην λέω τώρα. Το ένα είναι αυτό.

Το δεύτερον, είπα και χθες και θα πω και σήμερα ότι η κοινωνία είναι ένα σύνολο αντιφατικών πραγματικοτήτων. Δεν είναι μία συσσωρευμένη, το άθροισμα των ατόμων που την αποτελούν. Έτσι; Αρα λοιπόν, όλο αυτό το πράγμα πρέπει κανείς αν θέλει να αντιμετωπίσει τα ζητήματα της ειδικής αγωγής, ή θα πάει μ' αυτές τις

έννοιες που είπα χθες, τη διαφορετικότητα, την ετερογένεια, οι οποίες εμπεριέχουν στο εσωτερικό τους τον αποκλεισμό ή θα πάει σε άλλα πράγματα, ας μην πω τώρα, θα πω αργότερα.

Τέλος και θα σταθώ ιδιαίτερα επικριτικά μαζί σας γιατί με εκπλήξατε αρνητικά σε σχέση με τον όρο ειδική αγωγή. Ο Καλαϊτζής, ο οποίος καθιερώνει για πρώτη φορά τον όρο, έχει να αντιμετωπίσει δύο πράγματα. Καταρχάς τον όρο θεραπευτική. Και τι λέει λοιπόν; Βγάλτο στην άκρη, δεν έχουμε καμιά σχέση εμείς με θεραπείες. Και την ψυχολογική προσέγγιση και το ψυχολογικό μοντέλο και το ιατρικό μοντέλο, δεν έχουμε καμιά σχέση μ' αυτά. Αρα φεύγει αυτός ο όρος και αυτή κρατάει τον όρο ειδική.

Από την άλλη μεριά όμως η παιδαγωγική δεν είναι ενιαίο πράγμα. Η παιδαγωγική, λοιπόν, είναι η κανονική παιδαγωγική που ασχολείται σε ένα σχολείο, στο γενικό σχολείο, το οποίο παράγει επιλογή, το ένα, το άλλο, το άλλο, τον αποκλεισμό και όλα αυτά.

Αρα δεν μπορεί να χρησιμοποιείς τον όρο παιδαγωγική, όταν ταυτίζεται με την παιδαγωγική του γενικού σχολείου. Και τι κάνει λοιπόν; Θεωρεί, λοιπόν, ότι η ειδική αγωγή, όχι η ειδική παιδαγωγική, ο ειδικός παιδαγωγός, λοιπόν, είναι ενταγμένος σε έναν επιστημονικό κλάδο ο οποίος με διάφορα μέσα, να μην πω τώρα τον όρο, δεν τον θυμάμαι κιόλας, δεν τον έχω γραμμένο και μπροστά μου, οδηγεί το ανάπηρο παιδί, πρώτον: καταργεί τα εμπόδια που του θέτει η κοινωνία σε αυτή την ανάπτυξη και δεύτερον: τα οδηγεί, όπως λέει και ο ίδιος, στο δρόμο της κανονικής ανάπτυξης.

Αρα λοιπόν, ο όρος ειδική παιδαγωγική θα σας οδηγήσει αναπόφευκτα στην ταύτιση με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο με μία παιδαγωγική η οποία εμπεριέχει στο εσωτερικό της, αφού είναι παιδαγωγική του γενικού σχολείου από παραδοχές στον δημόσιο αποκλεισμό. Και αυτό έχει καταγραφεί και ο Καλαϊτζής, ας πούμε, είτε και αργότερα ότι αυτό δεν γίνεται, επειδή ο ειδικός παιδαγωγός όσο και αν προσπαθεί να χρησιμοποιεί την ειδική αγωγή, προσκρούει πάνω στην κοινωνική καστρόπορτα, δηλαδή δεν είναι απλό το πράγμα. Υπάρχουν λέει φραγμοί που είναι σαν τείχη μπροστά μας.

Με εκπλήξατε αρνητικά μ' αυτό το πράγμα. Δηλαδή, δεν θεωρώ ότι ο όρος ειδική αγωγή στα πλαίσια μιας διαχωριστικής εκπαίδευσης, όχι στην παιδαγωγική της ένταξης, να ξέρουμε τι λέμε, μην μπερδεύουμε τα πράγματα. Σε ένα λεπτό τελείωσα. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Σωτήρη, θα έχεις τη δυνατότητα και στο στρογγυλό τραπέζι. Σας παρακαλώ, αφήστε με να κάνω τη δουλειά μου. Ευχαριστούμε πολύ. Ο συνάδελφος ο Πρόεδρος της ΠΟΕΔ, ο Φίλιος Φυλακτού.

Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΟΕΔ): Ευχαριστώ πολύ. Εντάξει, τις δύο αυτές μέρες ακούγοντας όλες τις εισηγήσεις αισθάνομαι την ανάγκη να κάνω μια τοποθέτηση, η οποία ίσως να χρήζει και σχολιασμού και στις δύο εισηγήσεις που ακούσαμε σήμερα.

Καταρχάς μου άρεσε που ο κ. Σούλης προσπάθησε να διαχωρίσει και τους όρους, τις ορολογίες, αλλά δεν θα θέλαμε να σταθούμε σ' αυτά. Εξαρτάται το τι περιεχόμενο δίνουμε σ' αυτούς τους όρους, γιατί καμιά φορά μένουμε στο να αλλάξουμε μόνο τους όρους και δεν δίνουμε περιεχόμενο. Και έτσι τώρα για παράδειγμα στο νομοσχέδιο που έχουμε ενώπιόν μας στην Κύπρο χρησιμοποίησαν αντί τη λέξη αναπηρία ή οτιδήποτε άλλο, λέει φραγμοί στη μάθηση, ενθουσιάζονται εκεί οι γονείς, δεν κάνουμε διακρίσεις και στη συνέχεια είτε μιλούμε για ένταξη, είτε μιλούμε για ενιαίο σχολείο, είτε συμπερίληψη, για μας έχει σημασία το περιεχόμενο που θα δοθεί στο όποιο νομοσχέδιο ή στην όποια ρύθμιση.

Άρα εκείνο που έχει σημασία είναι να υπηρετούνται με το σωστό τρόπο τα δικαιώματα όλων των παιδιών.

Θα πω ότι με προβληματίσε λίγο που είπατε η πυραμίδα, σύμφωνα, να πέσει η πυραμίδα, αλλά το επίπεδο που είπατε φαντάζομαι εννοείτε ότι ο καθένας θα φτάνει στο επίπεδο ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητές του.

Ένα σχόλιο και επίσης μου άρεσε πολύ αυτό που χρησιμοποιήσατε «πολιτικά ορθό», γιατί αυτό κάνουμε. Και εμείς ως ΠΟΕΔ δεν φοβηθήκαμε στην Κύπρο να μπούμε μπροστά σ' αυτό το πολιτικά ορθό και θέσαμε το δικό μας περιεχόμενο, κάτι που θα ακουστεί στο επόμενο μέρος.

Εμπλοκή των γονέων. Εμείς προσπαθούμε να την οριοθετήσουμε. Σεβόμαστε το γεγονός ότι ο γονέας πρέπει να έχει ενημέρωση, πρέπει να συναινεί, καμιά φορά να έχει και λόγο, αλλά το οριοθετούμε με ποιο τρόπο; Σε περίπτωση που ο γονέας δεν συμφωνεί με τις αποφάσεις να υπάρχει δευτεροβάθμιο σώμα που θα παίρνει τελειοτικές αποφάσεις.

Και περνά και στην παρουσίαση της αγαπητής Μαρίνας Λάμπου, που για μας είναι πολύ κομβικό και καθοριστικό θέμα αυτό που παρουσίασε η Μαρίνα, είτε το λέμε ICF, εμείς τι θέλουμε στην Κύπρο; Θέλουμε μια αξιόπιστη αναγνωρισμένη αξιολόγηση του παιδιού, διάγνωση η οποία θα το ταξινομήσει ακριβώς, ούτως ώστε να καθοριστούν ξεχωριστά οι ανάγκες του κάθε παιδιού. Και είναι αυτό που θα δώσει τη σωστή ένταξη ή συμπερίληψη ή όπως θέλουμε ας την πούμε, γιατί μέσα από αυτή την αξιολόγηση ή την ταξινόμηση που θα γίνει, θα διαφανεί ποιες είναι οι ανάγκες του παιδιού μέσα στην τάξη. Άρα και ο εκπαιδευτικός και υλικοτεχνική υποδομή και ακόμα και σε ανθρώπινο δυναμικό στήριξη χρειάζεται για να μπορέσει να υπηρετήσει τις ανάγκες του παιδιού.

Αυτά πολύ επιγραμματικά αλλά αυτό που αισθάνομαι, γιατί θέλω να σχολιάσω και αυτό που είπατε με τον αριθμό των μαθητών. Ναι, σίγουρα το ιδεατό θα ήταν να πάμε σε μια μείωση.

Αυτό που αναφέρατε μπορεί να είναι το βήμα μετά από 15 χρόνια. Λόγω της κατάστασης και της οικονομικής πάμε βήμα-βήμα και θα πω ότι τουλάχιστον αυτό που είδαμε στην Κύπρο, τώρα εγώ αισθάνομαι ότι ίσως να χρειάζεται και ένας δεύτερος προϋπολογισμός της εκπαίδευσης, για να γίνει η σωστή συμπερίληψη, ένταξη, ενιαία εκπαίδευση. Και βεβαίως υπάρχουν και τα συνδικαλιστικά θέματα τα

οποία έχετε αναφέρει, που εμείς προσπαθούμε και αυτά μέσα από ένα άλλο θεσμικό σώμα να τα διασφαλίσουμε.

Άρα θεωρώ πολύ εύστοχες και τις σημερινές παρεμβάσεις και θέλω έτσι και το σχόλιο του κ. Σούλη πάνω στο κομμάτι της αξιολόγησης, όπως το παρουσίασε η κα Λάμπου. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε τον Πρόεδρο της ΠΟΕΔ. Η συναδέλφισσα Σκανδάλη.

Α. ΣΚΑΝΔΑΛΗ: Χαίρετε, λέγομαι Σκανδάλη Αθηνά, είμαι από την Αιγιάλεια, είμαι νηπιαγωγός. Από το 2007 το νηπιαγωγείο μου είναι η μοναδική δομή προσχολικής αγωγής η οποία καλύπτει όλη την επαρχία Αιγιάλειας, δηλαδή από το κέντρο του Αιγίου, 35 χιλιόμετρα ανατολικά και δυτικά.

Ξεκινήσαμε με 1-2 παιδάκια στην αρχή και αυτή τη στιγμή μετά την ίδρυση ειδικού νηπιαγωγείου στον ίδιο χώρο, στην τραπεζαρία του δημοτικού συγκεκριμένα, αλλά με μεγάλη επιμονή, έχουμε 21 παιδιά. 14 στο τμήμα ένταξης και 7 που φοιτούν - 8 γραμμένα στο ειδικό νηπιαγωγείο. Η ερώτησή μου είναι επειδή έχουν περάσει περίπου 30 συνάδελφοι αναπληρωτές όλοι δυστυχώς, η μεγάλη δυστυχία, πώς θα προστατεύσουμε τα παιδιά αυτά από το burnout, γιατί βλέπω ότι δεν υπάρχει τροφοδότηση, αυτό συμβαίνει και σε μένα που δουλεύω γενική αγωγή πάρα πολλά χρόνια και τα τελευταία 3 έχω το ένα τμήμα ένταξης.

Επειδή τα παιδιά είναι με διάφορες δυσκολίες, από ΔΕΠΥ, από αυτισμούς, κινητικά προβλήματα, φέτος έχουμε τη συγκλονιστική εμπειρία να έχουμε ένα κοριτσάκι που έχει ευρεία νωτιαία μυϊκή ατροφία, όπως ο Χόκιν, ένα καταπληκτικό εγκέφαλο και από το λαιμό και κάτω ανάπηρο, που φιλοξενείται στο τμήμα ένταξης. Όλα αυτά, όπως καταλαβαίνετε, είναι πολύ επιβαρυντικά και για τα υπόλοιπα παιδιά, αυτό το έχουμε διαχειριστεί, πήρε πολλά χρόνια, μιλάμε για 12 χρόνια αυτή η ιστορία, πήρε πολλά χρόνια να πείσουμε τους γονείς, γιατί το σχολείο έχει 70 παιδιά σύνολο, ότι πρέπει αυτά τα παιδιά κάπου να υπάρχουν, ότι πρέπει να λειτουργούν έτσι, όμως για τις εκπαιδευτικούς οι οποίες είναι από διάφορα μέρη της Ελλάδος, αυτή τη στιγμή έχω από Ρόδο, Φλώρινα και Χανιά, πώς θα προστατεύσουμε τα παιδιά αυτά και πώς θα τους δώσουμε ελπίδα και κάτι άλλο που θέλω να βάλω και στους δυο σας γιατί ευχαριστούμε πάρα πολύ για τις εισηγήσεις.

Τα παιδιά αυτά τα παρατάνε. Βλέπουν ότι δεν φαίνεται η δουλειά τους, επαναλαμβάνουν το ίδιο και το ίδιο μάθημα και κάποιες στιγμές και το βλέπω και στο ειδικό σχολείο της περιοχής τα παρατάνε και τα αφήνουν. Αφήνουν τα παιδιά, δεν το παλεύουν άλλο.

Εγώ αυτά ήθελα να καταθέσω. Από την καθημερινότητα των σχολείων. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ τη συναδέλφισσα. Ο συναδέλφος ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας, ο Θανάσης Κικινής.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Ζήτησα το λόγο, καταρχάς και θα το κάνω, θα μου επιτρέψετε το αυθόρμητο αλλά νομίζω έπρεπε να το κάνω, να ευχαριστήσω τον Σπύρο Σούλη, τον δασκαλό μου κάποτε στη μετεκπαίδευση, για την τοποθέτησή του που για μένα δυστυχώς δεν υπήρχε βίντεο στην εκδήλωση να την προβάλλουμε στην ιστοσελίδα της Ομοσπονδίας, γιατί θεωρώ ότι κατάφερε αυτό που τελικά λέμε ότι κάνουν τα Συνέδρια της ΔΟΕ και της ΠΟΕΔ και κάθε Επιστημονικό Συνέδριο. Να παντρέψει τον επιστημονικό λόγο και τόλμησε να περάσει και στο χωράφι της συνδικαλιστικής διεκδίκησης, βάζοντας τα ζητήματα που πρέπει να διεκδικήσουμε ως συνδικάτο. Το θεωρώ πολύ σημαντικό και πολύτιμο για τις εργασίες αυτού του Συνεδρίου.

Το θεωρώ πολύ σημαντικό, επίσης, γιατί έβαλε μία βάση προτάσεων χωρίς κοστολόγιο. Και δεν χρειάζεται να κοστολογούμε. Δεν θα είμαστε εμείς, νομίζω ότι επειδή ακούστηκε δυο-τρεις φορές. Θα είναι τραγικό αν εμείς ως συνδικαλιστικό κίνημα με το επιστημονικό οπλοστάσιο μπορούμε στη διαδικασία να κοστολογήσουμε τις προτάσεις μας.

Δεν θα κοστολογήσουμε τις προτάσεις μας. Οι προτάσεις μας θα είναι αυτές που έχει ανάγκη η κοινωνία, που έχει ανάγκη η εκπαίδευση, που έχουν ανάγκη τα παιδιά. Και θα πρέπει η πολιτεία να κοστολογήσει όπως πρέπει την εκπαίδευση, αν θέλουμε να λέμε ότι πραγματικά μιλάμε για μια κοινωνία, όπως λένε όλοι ότι την οραματίζονται. Άρα νομίζω ότι αυτό πρέπει να το αποτινάξουμε από πάνω μας.

Τρίτον: θέλω να τον συγχαρώ, γιατί έβαλε ένα ζήτημα που εμείς ως συνδικάτο αδυνατούμε απ' ό,τι φάνηκε και από τοποθέτηση εδώ μέσα να υποστηρίξουμε, που επαναδιατύπωσε έτσι φωναχτά την ανάγκη επαναλειτουργίας της μετεκπαίδευσης. Και πολύ σωστά το έθεσε, δεν ξέρω αν κάποιοι δεν το κατάλαβαν, ότι δεν μπαίνει σε αντιδιαστολή με μεταπτυχιακά ή με οτιδήποτε άλλο, γιατί ακριβώς μιλάμε για μια κατάκτηση για το δημόσιο σχολείο, με μηδενικό κόστος αν θα μπορούσε και ενδεχομένως να γίνει, τρόποι υπάρχουν.

Να εκτιμήσω ότι καταργήθηκε κάτω από συγκεκριμένη μνημονιακή πολιτική και εφαρμογή μνημονιακών πολιτικών και όχι γιατί έπαψε να επιτελεί τον εκπαιδευτικό της σκοπό, είναι ένα έγκλημα εκπαιδευτικό με ονοματεπώνυμο, όσο και αν κάποιους τους ενοχλεί και είναι έγκλημα που δεν επαναλειτουργεί. Και δεν το ζητάμε εμείς φωναχτά, γιατί πραγματικά πρέπει να απευθύνεται σε όλους τους εκπαιδευτικούς, σε μια βάση δημόσιας εκπαίδευσης και δημόσιου σχολείου, για να είναι όλοι εφοδιασμένοι με τα πολύτιμα όπλα που χρειαζόμαστε, για να μπούμε και να αντιμετωπίσουμε τα παιδιά όπως πρέπει.

Και τέλος θέλω να ευχαριστήσω για την τοποθέτηση και θα τον ρωτήσω, εδώ είναι η ερώτηση και να το ξαναπεί, επειδή πλανήθηκε από την αρχή μια σκιά άδικη πάνω απ' αυτό το Επιστημονικό Συνέδριο, ότι ντε και καλά η συζήτηση που κά-
νουμε για το πώς μπορεί να γίνει η στήριξη των μαθητών μέσα στο γενικό σχολείο

αποσκοπεί, έχει στο πίσω μέρος του μυαλού όλων μας πιθανώς το κλείσιμο των ειδικών σχολείων, γιατί ναι, Μηνά, μπήκε αυτός ο όρος όσο και αν εμείς δεν το βάζουμε και κανένας άλλος δεν το βάζει, την απαξίωση των δομών.

Και φαντάζομαι, αν έχω καταλάβει καλά, ότι η πολύ συνειδητή χρήση του όρου εκφυλισμού του ειδικού σχολείου δεν απευθύνεται στο ρόλο που μπορεί να επιτελέσει, αλλά στο πώς εφοδιάζεται, πώς εξοπλίζεται αυτό το σχολείο από την πολιτεία, σκόπιμα ή μη.

Θέλω να τον ευχαριστήσω που έβαλε αυτή τη διάσταση, γιατί πραγματικά νομίζω ότι η κουβέντα για το πώς θα στηριχθεί το γενικό σχολείο, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μέσα σε αυτό, στην πραγματικότητα όπως λέμε, στην πραγμάτωση της ένταξης μέσα στο γενικό σχολείο, δεν είναι μια κουβέντα που έρχεται σε αντιδιαστολή με το ειδικό σχολείο και με τις δομές της ειδικής αγωγής, τουναντίον είναι κάτι που έρχεται να την βοηθήσει και να την ενισχύσει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Και εμείς ευχαριστούμε. Η συναδέλφισσα Νικολοπούλου.

κα ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ: Και εγώ θα ήθελα να πω μία κουβέντα για τη μετεκπαίδευση, γι' αυτό και θέλησα να μιλήσω αμέσως. Δεν έχει καμία σημασία, με πρόλαβαν άλλοι και είπαν πράγματα που θα τα έλεγα πραγματικά. Η μετεκπαίδευση ξεκίνησε πάρα πολύ νωρίς. Ξεκίνησε από τους καθηγητές και όχι από τους δασκάλους το 1910. 1910 ιδρύεται το διδασκαλείο Μέσης και 1923 λέει η χρονιά που ιδρύεται η μετεκπαίδευση των δασκάλων. Ένας αιώνας και ένας θεσμός που σε βάθος αιώνα απέδειξε την αξία του.

Και να πω το εξής, είναι άλλο πράγμα το μεταπτυχιακό και άλλο πράγμα η μετεκπαίδευση. Γιατί; Γιατί το μεταπτυχιακό αφορά την εξειδίκευση σε έναν τομέα της παιδαγωγικής επιστήμης. Η μετεκπαίδευση όμως αφορά κάτι που για την ίδια την επιστήμη, ούτε καν για μας τους εκπαιδευτικούς, για την επιστήμη της παιδαγωγικής είναι κομβικό. Αφορά την επικοινωνία του κόσμου της πράξης με τον κόσμο της θεωρίας. Δεν μπορεί να υπάρξει ούτε η παιδαγωγική, ούτε η ιατρική χωρίς την πράξη.

Δεν έχει νόημα, το είπα και χθες αυτό σε μία ιδιωτική συζήτηση. Η λογική που λέει κάναμε τα πάντα σωστά, εφαρμόσαμε όλες τις θεωρίες τέλεια και ο ασθενής πέθανε υπάρχει μόνο ως ανέκδοτο. Εμείς κρινόμαστε απ' την πράξη. Ο κόσμος της πράξης έχει αξία. Η θεωρία έχει αξία στο μέτρο και στο βαθμό που υπηρετεί την πράξη και δεν πιστεύω καθόλου σε μία πράξη χωρίς θεωρία. Πιστεύω ότι η πράξη πρέπει να ακολουθεί την θεωρία για να είναι επιστημονική. Αλλά ήρθε το Υπουργείο και έκοψε αυτό το ομφάλιο λώρο, έκοψε αυτή την επικοινωνία, χτυπώντας την εξέλιξη της παιδαγωγικής επιστήμης.

Και αυτό ήθελα, αν θέλει να το σχολιάσει ο κ. Καθηγητής, θεωρώ ότι είναι σε ένα γενικότερο πλαίσιο χτυπήματος της παιδαγωγικής επιστήμης. Και αυτή η κατάρνηση, όπως και η έννοια της επάρκειας. Εσείς πηγαίνετε σε έναν γιατρό με

επάρκεια ιατρικών γνώσεων ή σε έναν γιατρό; Η έννοια της επάρκειας στην παιδαγωγική επιστήμη κατ' εμέ συνιστά ένα κομμάτι της υποβάθμισής της. Ζούμε μια ραγδαία υποβάθμιση, δεν ξέρω τι μπορεί να κάνει το Πανεπιστήμιο και τα Παιδαγωγικά Τμήματα, ελπίζουμε πολλά σε σας, ίσως και αόριστα, αλλά βέβαια οπωσδήποτε πρέπει να κάνει και πολλά η Ομοσπονδία.

Και τέλος για το χρήμα, μόνο αυτό ήθελα να πω. Την κατάργησαν στη διάρκεια της κατοχής και του εμφυλίου. Η ΔΟΕ επέμενε συνέχεια. Η ΔΟΕ είναι η Ομοσπονδία εκείνη που υπερασπίστηκε τη μετεκπαίδευση σκληρά, στο βάθος ενός αιώνα και πιστεύω την υπερασπίζεται και τώρα. Πώς μπόρεσαν μετά την κατοχή και τον εμφύλιο να την ξαναλειτουργήσουν; Ήταν τόσο πλούσιο πια εκείνο το κράτος;

Αυτά, ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Ο συνάδελφος Γκουτζέλας και ολοκληρώνουμε.

Σ. ΓΚΟΥΤΖΕΛΑΣ: Καλημέρα και από μένα. Ο Σάκης Γκουτζέλας, μέλος του ΙΠΕΜ ΔΟΕ. Κύριε Καθηγητά, κάποτε ο Πλάτωνας είχε πει πως η παιδεία είναι δεύτερος ήλιος για τον άνθρωπο. Ο ήλιος πρέπει να υπάρχει και για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Σε μια πρότασή σας αν δεν κάνω λάθος, η 14η, λέτε για αύξηση συντονιστών εκπαιδευτικού έργου και ειδικής αγωγής.

Μετά την κατάργηση των ΚΕΔΔΥ δεν υπάρχει θεωρώ σε όλη την Ελλάδα ένα 10% συντονιστές ειδικής αγωγής. Θα πρέπει, λοιπόν, στην πρότασή σας να βάλετε να μούν συντονιστές ειδικής αγωγής, όχι να αυξηθούν. Δεν υπάρχουν. Αυτά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Η συναδέλφισσα κα Δριμάλα. Και εσείς; Θα παρέμβετε στην απάντηση του συναδέλφου; Μετά την κα Δριμάλα, αν και δεν είναι αυτή η διαδικασία θα σας δώσω το λόγο. Κυρία Δριμάλα, έχετε το λόγο.

Θ. ΔΡΙΜΑΛΑ (ΜΕΛΟΣ ΔΣ ΔΟΕ): Καλημέρα και από μένα συνάδελφοι. Δριμάλα από το Δ.Σ. της ΔΟΕ απ' τις δυνάμεις του ΠΑΜΕ.

Θέλω να υποβάλλω ένα ερώτημα μιας και άνοιξε και η συζήτηση με το Μαράσλειο διδασκαλείο ξανά. Το Μαράσλειο φυσικά έχει τη δική του ιστορία, τη δική του προσφορά, θα θυμίσω το μόνο τουλάχιστον που πρέπει να τονίσουμε, ήταν ο μόνος θεσμός που ήταν δημόσιος, με απόσπαση απ' τη δουλειά των εκπαιδευτικών, δηλαδή ήταν μια ουσιαστική διαδικασία στη φάση εκείνη για να μπορέσει ο εκπαιδευτικός πραγματικά να γνωρίσει, να φρεσκάρει τις γνώσεις του κτλ. - κτλ.

Είχε όμως και τα δικά του χαρακτηριστικά. Ήδη ειπώθηκαν μερικά όσον αφορά το περιεχόμενο κτλ., αλλά είχε και το εξής: το ζήτημα ότι ήταν για λίγους, με εξετάσεις, δεν ήταν για όλους.

Αρα, λοιπόν, με βάση αυτά τα δεδομένα σήμερα, ρωτώ τον κ. Καθηγητή και όποιον άλλον θέλει να απαντήσει: ποιο είναι το είδος της επιμόρφωσης που χρειάζεται ο εκπαιδευτικός σήμερα; Πρέπει να είναι δικαίωμα κάθε εκπαιδευτικού και υποχρέωση της πολιτείας να παρέχεται πραγματικά σε όλους, σε τακτά χρονικά διαστήματα, σε όλους τους εκπαιδευτικούς του δημόσιου σχολείου πραγματική, ουσιαστική επιμόρφωση, με απόσπαση απ' τη δουλειά, με δυνατότητα να μελετά, να-να-να... Αρα, ένα ερώτημα είναι αυτό.

Δεύτερον: με βάση και την εμπειρία της λεγόμενης ένταξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες στα γενικά σχολεία. Υπάρχει η εμπειρία της Ιταλίας, δεκαετία του '90 και όχι μόνο και σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ξέρουμε πού κατέληξε και ποιος τελικά έδωσε τη «λύση», βλέπε ιδιωτική πρωτοβουλία για όσους είχαν και κατείχαν, οι υπόλοιποι τι έπαθαν, το ξέρουμε.

Αρα, με βάση και αυτή την εμπειρία και με βάση ότι είμαστε στο 2019, που υπάρχει πλούτος, υπάρχει γνώση τεράστια, υπάρχει επιστημονική γνώση, υπάρχει επιστημονική ανάπτυξη, υπάρχει τεχνολογία τεράστια κτλ. Και όμως αυτά τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα άτομα με αναπηρία δεν εντάσσονται στην κοινωνία.

Αλήθεια, πιστεύετε, κ. Καθηγητά, ότι μια κοινωνία που δεν τα εντάσσει στους κόλπους της, δηλαδή: τα αφήνει άνεργα, τα αφήνει στο περιθώριο, ανεξάρτητα αν φοίτησαν ή δεν φοίτησαν σε ένα σχολείο ή όχι κτλ., ενδιαφέρεται να τα εντάξει πραγματικά στο σχολείο; Ενδιαφέρεται να κάνει ένα σχολείο για όλους; Είναι δυνατόν να συζητάμε τέτοια πράγματα σε μια τέτοια κοινωνία;

Αρα, αν έτσι είναι τα πράγματα, τι πρέπει να κάνουμε εμείς, εάν θέλουμε πραγματικά να εντάξουμε αυτά τα παιδιά στην κοινωνία και μέσω του σχολείου να έχουν το δικαίωμα στη μόρφωση. Αυτά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Η συναδέλφισσα που δυστυχώς δεν ξέρω το όνομά της, μπορείτε να κάνετε την παρέμβασή σας. Το μικρόφωνο;

Κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ: Λοιπόν, το όνομά μου είναι Καλυψώ Χριστοφορίδου και είμαι Συντονίστρια Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Ηπείρου. Υπάρχουν συντονιστές, έτσι; Τώρα τι δουλειά καλούμαστε να κάνουμε αυτό είναι μια άλλη υπόθεση, μπορούμε να τη συζητήσουμε εκτενώς μετά στις τοποθετήσεις. Βεβαίως και θα 'πρεπε να υπάρχουν περισσότεροι, απλώς εγώ είμαι ευγνώμων, απλά το λέω που δεν έχω και τα Ιόνια Νησιά, όπως ο προκάτοχός μου ο κ. Ευσταθίου που είχε και τα Ιόνια Νησιά, τουλάχιστον με απάλλαξαν από τα Ιόνια Νησιά φέτος.

Εντάξει, εγώ έχω πολλά πράγματα να πω αλλά νομίζω ότι θα είναι στην ώρα της τοποθέτησης και όχι τώρα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Θα έχετε τη δυνατότητα μετά.

Κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ: Πολύ ωραία. Αυτό, ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Παρακαλώ. Κύριε καθηγητά, προτού ανεβείτε στο βήμα θα μου επιτρέψετε να διατυπώσω μία θέση καθαρά, ερώτημα επιστημονικό και στην κα Λάμπου, με αφορμή αυτά που είπατε, γιατί με κεντρίσατε θετικά και μ' αρέσει το θετικό και επειδή εργάζομαι αρκετά χρόνια στην Ειδική Αγωγή και μιλήσατε για αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων, η ερώτησή μου είναι σαφέστατη: υπάρχουν αναλυτικά προγράμματα; Υπάρχουν. Χρειάζεται; Χρειάζεται.

Ρωτάω, λοιπόν, την κα Λάμπου: στα μέσα της δεκαετίας του '90 ένα πράγμα που αντιμετωπίσαμε όσοι δουλεύαμε σε Ειδικά Σχολεία, σε ΣΜΕΑΕ, ήταν η έλλειψη επικοινωνίας με τα παιδιά. Πέσαμε σε τοίχο. Μπαίναμε στην τάξη και δεν ξέραμε πώς θα πούμε «καλημέρα». Η ματαίωση των εκπαιδευτικών ήταν μεγάλη.

Εσείς το αντιμετωπίσατε; Αν γνωρίζετε, έχετε υιοθετήσει στα αναλυτικά προγράμματα της Κύπρου τους εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας; Γιατί στην Ελλάδα παρόλο που το Υπουργείο Παιδείας από το '97 μέχρι το 2002 έκανε, κ. Σούλη, πιλοτικά προγράμματα για εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας, δεν υιοθετήθηκαν, που σημαίνει αυτή τη στιγμή αυτό το τεράστιο θέμα, γιατί πρέπει να μιλάμε για ίσες ευκαιρίες στα παιδιά που δεν έχουν ομιλία, όχι λόγο, ομιλία.

Αρα λοιπόν, εδώ στην Ελλάδα, αυτό αφορά εσάς, το άλλο κομμάτι αφορά την κα Λάμπου, σας ευχαριστώ πολύ. Έχετε το λόγο.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Έχουν τεθεί πολλά ερωτήματα, δεν ξέρω αν θα καταφέρω να απαντήσω. Γιατί υπάρχουν και ανταλλαγές απόψεων και σκέψεων, χαίρομαι όμως ότι νομίζω ότι μπήκαμε λίγο στα βαθιά, έχω αυτή την αίσθηση, ότι κάτι άρχισε να κινείται πια και οι διάφορες θέσεις που ακούστηκαν εδώ υπό τη μορφή τοποθετήσεων, υπό τη μορφή ερωτήσεων, κάπου θα πάει τα πράγματα λίγο πιο κάτω και αυτό με χαροποιεί.

Θα ξεκινήσω με μία ερώτηση για το ενδιαμέσο σχολείο που έθεσε η κα Βλάση, εάν δηλαδή έχουμε σκεφθεί το ενδιαμέσο σχολείο. Κάτι δηλαδή μεταξύ του ειδικού σχολείου, δηλαδή για παιδιά θα λέγαμε με πολύ βαριές αναπηρίες, πολλαπλές αναπηρίες, κάτι του γενικού σχολείου, δηλαδή για τα παιδιά τα τυπικώς αναπτυσσόμενα, άντε και κάτι άλλο, και αν μπορούμε κάτι να κάνουμε ενδιαμέσα. Κάτι τέτοιο κατάλαβα, αυτό θα εννοεί μάλλον το ενδιαμέσο σχολείο, δεν είναι τώρα εδώ να μου το διευκρινίσει.

Θέλω να σας πω ότι αυτό το μοντέλο είναι άκρως για μένα κατηγοριοποιητικό, δηλαδή κατηγοριοποιεί, διαμορφώνει τέτοιες διαδικασίες, είναι μία σκέψη που θέλει πολύ-πολύ ψάξιμο. Δεν μπορώ να τοποθετηθώ αλλά σαν πρώτο άκουσμα, εμένα προσωπικά, πρώτο άκουσμα δεν με βρίσκει σύμφωνο, γιατί θεωρώ ότι θα οδηγηθούμε σε μία κατηγοριοποίηση σχολείων: πιο καλό σχολείο - λιγότερο καλό και το σχολείο αρχίζει και παίρνει ένα χαρακτήρα με βάση τον μαθητή, ενώ, το ένα σχολείο για όλους είναι ένα σχολείο που μπορεί να δεχτεί όλους τους μαθητές. Τα διαφορετικά σχολεία είναι τα σχολεία που φτιάχνονται για να δέχονται συγκεκριμένους μαθητές. Αρα είμαι σε ένα τέτοιο ζήτημα.

Τώρα ένα άλλο ερώτημα το οποίο έθεσε ο κ. Νάστος, περί της κοστολόγησης είπε ο Γιώργος, αν δεν κάνω λάθος. Τώρα για το πώς θα κοστολογούμε, ακούστηκε απ' τον Πρόεδρο, τα διάφορα μέτρα, είναι ένα τεράστιο ζήτημα και ότι αν υπάρχουν κόστη. Θα σας έλεγα ότι μία καλή απάντηση προς την πολιτεία είναι ότι τα χρήματα τα οποία δίνονται στο δημόσιο σχολείο επιστρέφουν στην πολιτεία. Δηλαδή, ο θεσμός της εκπαίδευσης, αν θέλετε, είναι ένας θεσμός που φέρνει πολλαπλάσια, ό,τι επένδυση γίνεται στο κομμάτι του σχολείου.

Δηλαδή, τώρα σίγουρα θα μπορούσε αν το ζητήσει το συνδικαλιστικό όργανο, είμαι σε θέση να καθίσω να υπολογίσω κάποια πράγματα με κάποιους συναδέλφους των Οικονομικών Τμημάτων, να δούμε μια πρόταση πιο κοστολογημένη, αλλά το πρόταγμά μας είναι ότι αυτό θα έχει οφέλη για όλη την κοινωνία και γι' αυτό είδατε σε 4 - σε 5 διαφάνειες παρουσίασα κάποια οφέλη, γιατί πολλοί λένε γιατί να 'χουμε αυτά τα οφέλη.

Θα απαντήσω, Σωτήρη, περίμενε. Λέω θα απαντήσω για τον Καλαϊτζή, θα το απαντήσω για τον Καλαϊτζή, γιατί ξέρεις, έχω διαβάσει και εγώ καλά τον Καλαϊτζή και ξέρω καλά τι έλεγε και έχω μιλήσει πολλές ώρες με την κόρη του, του Καλαϊτζή, όταν έλεγε: γιατί δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούμε τον όρο Θεραπευτική Αγωγή και ποιες πιέσεις δέχτηκε και εισήγαγε και δέχτηκε τον όρο Ειδική Αγωγή. Γιατί πρέπει να δεις ότι τότε αναπτύσσονται, γι' αυτό έδειξα την ιστορική εξέλιξη, όλοι αυτοί οι ιδιωτικοί φορείς, οι οποίοι υποστήριζαν να μπει μέσα ο όρος της Ειδικής Αγωγής.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Είναι θέμα κόστους και δεν γίνονται αυτά τα μαθήματα.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Όχι, είναι θέμα πολιτικών. Συγγνώμη, συνάδελφε, υπάρχει εδώ πέρα κανείς που θεωρεί ότι η εκπαίδευση είναι πολιτικά ουδέτερη; Γιατί μας το θέτετε όλο αυτό το ζήτημα; Όχι σε μένα, το θέτετε εννοώ γενικότερα και τι το θέτετε;

Υπάρχει εδώ πέρα άνθρωπος που θεωρεί ότι είναι πολιτικά ουδέτερη η εκπαίδευση; Δεν υπάρχει. Κανείς δεν το ξεχνάει αυτό.

Προσέχτε συνάδελφοι, κανείς δεν το ξεχνάει αυτό. Το θέμα είναι πώς δίνεις τις μάχες και πώς τις δίνεις και ούτε είμαι της λογικής ότι όλα να τα ωραιοποιήσουμε και να πούμε ότι έτσι γίνεται.

Υπάρχει μία κατάσταση που την καταγράφουμε και πρέπει να κοιτάζουμε πώς θα την αλλάξουμε. Γιατί; Να σας πω γιατί, τι μας διαφοροποιεί; Τι μας ενώνει. Μπορεί να μας διαφοροποιούν πολιτικές καταβολές, πολιτικές απόψεις, πολιτικές εμπειρίες, πολιτικά διαβάσματα, αλλά νομίζω ότι κάτι μας ενώνει εδώ μέσα. Ξέρετε ποιο; Το δημόσιο σχολείο.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι το ελάττωμά μας.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Μας ενώνει το δημόσιο σχολείο; Πιστεύω ότι μας ενώνει το δημόσιο σχολείο. Γιατί αν δεν μας ένωνε, ούτε καν θα το συζητούσαμε τώρα αυτή τη στιγμή. Γιατί αν δεν μας ένωνε, θα αφήναμε τον εκφυλισμό, γιατί ο εκφυλισμός, αγαπητέ Μηνά, και θα σας το πω ξεκάθαρα έχει να κάνει με τις πολιτικές που αφήνουν και εκφυλίστηκε. Δεν έχει να κάνει με τα πρόσωπα. Δεν έχει να κάνει με τους μαχόμενους εκπαιδευτικούς. Δεν έχει να κάνει με τον αγώνα που δίνουνε κάθε μέρα. Αλλά έχει να κάνει με τις πολιτικές που επίτηδες αυτές οι πολιτικές, για να απαντήσω και στον Θανάση, τον Πρόεδρο, τον κ. Γκούμα -λέω όλο το επίσημο, έτσι, ναι- να απαντήσω ότι τελικά τα αναλυτικά προγράμματα ενώ τα στήσαμε, ποτέ δεν έγιναν Νόμος του κράτους.

Γνωρίζετε ότι αυτή τη στιγμή η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα, δεν έχει αναλυτικό πρόγραμμα; Μπήκαμε Επιτροπές, φτιάξαμε αναλυτικά προγράμματα σπουδών, τα παραδώσαμε στο τότε Υπουργείο, ήμουν σε ομάδα. Αν μπειτε μέσα στο ΙΕΠ, πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, θα τα δείτε, είναι αναρτημένα. Και πώς αναρτήθηκαν;

Να σας πω την ιστορία πώς αναρτήθηκαν; Γιατί απειλήσαμε ότι θα πάμε στα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια. Γιατί δουλέψαμε τζαμπέ, για να στήσουμε αναλυτικά προγράμματα για την Ειδική Αγωγή και αυτά μπήκαν στο χρονοντούλαπο. Και πίεσαμε ότι αφού υπάρχει δουλειά και πίεσε τότε η ΠΟΣΓΚΑμεΑ με την ΕΣΑμεΑ για να τα αναρτήσουν. Θα πεις...

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Τα οποία ξέρεις ότι πολλοί, λένε: πάει πάρα πολύ, είναι αναρτημένα...

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Ναι, δεν είναι θεσμοθετημένα, δεν είναι Νόμος του Κράτους. Δεν υπάρχει ΦΕΚ, συνάδελφοι. Να ξέρουμε τι γίνεται εδώ μέσα. Να μιλάμε με όρους της αλήθειας εδώ πέρα.

Λοιπόν, να πω το άλλο: είπα τον όρο ότι είναι αναποτελεσματική η συνεργασία με τα ΚΕΣΥ κτλ. και με τα ΠΕΚΕΣ κτλ. Με βάση ό,τι αυτή τη στιγμή βλέπω, συνάδελφοι, Μηνά, αγαπητέ Μηνά, με βάση ό,τι βλέπω αυτή τη στιγμή. Δεν λέω ότι δεν μπορούν να αλλάξουν πράγματα, να διορθωθούν, και βέβαια πρέπει να δώσουμε χρόνο. Δεν μπορώ να πω ένα Χ, αλλά με βάση ό,τι βλέπω αυτή τη στιγμή

και μιλώντας με συναδέλφους, δεν άκουσα κανένα συνάδελφο να μου λέει: ρε παιδί μου, εντάξει, ήρθαν τα ΠΕΚΕΣ, μάλλον αρχίζω και ακούω: καλύτερα ήταν με τους σχολικούς συμβούλους. Μάλλον αυτό ακούω. Αυτά ακούω εγώ -έτσι-, μπορεί οι υπόλοιποι να ακούτε άλλα.

Θέλει ψάξιμο η υπόθεση, σίγουρα θέλει να το δούμε σε βάθος και ξέρω πολύ καλά τη στάση του κλάδου, μίλησα όμως για ΚΕΣΥ και για συντονιστές εκπαιδευτικού έργου, γιατί μιλάμε με βάση τι έχουμε στα χέρια μας, όχι τι είχαμε, και αυτά είναι τα στοιχεία τα οποία έχουμε.

Τώρα, να πω κάτι για τον συνάδελφο που μου έθεσε, ο κ. Πετράκης, τα Παιδαγωγικά Τμήματα τι κάνουν. Ένα λεπτό, συνάδελφοι, να τα ξεκαθαρίσουμε λίγο τα πράγματα. Τι να ξεκαθαρίσουμε; Να ξεκαθαρίσουμε πόσο δουλεύουνε.

Τα Παιδαγωγικά Τμήματα έχουν ένα κυρίαρχο όργανο που λέγεται Γενική Συνέλευση. Στη Γενική Συνέλευση υπάρχουν διάφοροι από διάφορους κλάδους. Οι αποφάσεις παίρνονται πάντοτε πλειοψηφικά. Το γνωρίζετε. Όταν, λοιπόν, δεν παίρνεται πλειοψηφικά μια απόφαση, γιατί υπάρχουν μειοψηφίες, είναι λογικό να μην κατατίθενται διάφορες θέσεις που θα θέλαμε να δούμε.

Όντως είχαν πάρει όλα τα Παιδαγωγικά Τμήματα κατά της κατάργησης των Διδασκαλείων, γιατί όλα τα Παιδαγωγικά Τμήματα εμπλέκονταν και όλοι οι συνάδελφοι, εδώ να δείτε τι γίνεται, είχαν συμμετοχή στη διαδικασία, για το ζήτημα τώρα όμως το άλλο, μιλάω για τα σεμινάρια 400 ωρών κτλ. - κτλ., ξέρετε ποια ήταν η θέση; Η θέση ήταν: Τι με νοιάζει εμένα τι θα κάνει με την Ειδική Αγωγή; Να τα λέμε ξεκάθαρα.

Ή νομίζετε ότι αυτό το οποίο βιώνει ο δάσκαλος της Ειδικής Αγωγής του Τμήματος Ένταξης σε ένα σχολείο, μην πω τη λέξη γενικό, σε ένα σχολείο, σε οποιοδήποτε σχολείο, που σας είπα μόνος του, δεν το βιώνω και προσωπικά, και όχι μόνο εγώ και πολλοί άλλοι που είμαστε σε Τμήματα και υπηρετούμε την Ειδική Αγωγή.

Όντως πρέπει να το δεχτώ αυτό. Η ακαδημαϊκή κοινότητα δεν έχει σταθεί όπως πρέπει, αλλά θέλω και η συνδικαλιστική κοινότητα να σταθεί για τη διδακτική επάρκεια.

Ξέρετε, συνάδελφοι, ότι δίνουν διδακτική επάρκεια Τμήματα Στατιστικής, χωρίς κανένα μάθημα Παιδαγωγικών και Διδακτικής; Το γνωρίζετε αυτό; Ξέρετε, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι δίνουν διδακτική επάρκεια, δηλαδή να μπορούν να δουλέψουν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, απαντώ στη συναδέλφισσα τη Νικολοπούλου επειδή το έθεσε, Τμήματα τα οποία δεν ξέρουν τι σημαίνει η λέξη Παιδαγωγικά και όταν το φέραμε στη Σύγκλητο, γιατί στη Σύγκλητο πάλι παίρνονται αποφάσεις πλειοψηφικά, γύρισαν και είπαν κάποιιοι: εσείς τι μας λέτε τώρα; Σιγά. Κάντε εσείς Παιδαγωγικά. Πόσες είστε από τα Παιδαγωγικά; Απ' τα Παιδαγωγικά; Ο κοσμήτο-

ρας και οι δύο Πρόεδροι των Τμημάτων, τρεις. Πόσοι είναι στη Σύγκλητο; Άλλοι σαράντα τρεις. Σαράντα τρία - τρία, χάσαμε. Δεν βγήκε καμία απόφαση.

Να λέμε τα πράγματα όπως έχουν. Δεν λέω την ευθύνη μας, έχουμε ευθύνη, τελείωσε. Και έχουμε ευθύνη αλλά πρέπει, γι' αυτό απευθύνομαι στο συνδικαλιστικό κίνημα τόσο πολύ.

Επίσης, όπως επίσης, συνάδελφοι, πρέπει να διαφυλάξετε σαν κόρη οφθαλμού αυτή τη στιγμή αυτό που έγινε με τη συνάφεια στα διάφορα Τμήματα.

Ξέρετε ότι παίρνουν συνάφεια, να πάνε να δουλέψουν, δηλαδή, σε Τμήματα Ένταξης στην Ειδική Αγωγή απόφοιτοι μεταπτυχιακών προγραμμάτων Ψυχολογίας, Σχολικής Ψυχολογίας και Συμβουλευτικής, χωρίς να έχουν ακούσει ποτέ στη ζωή τους ένα μάθημα Παιδαγωγικών και Διδακτικής; Όχι, δεν το κάνουν χρόνια, τώρα βγήκε ο πίνακας με τις συνάφειες και μπήκανε μέσα προγράμματα τα οποία να μεν φώναζε το ΙΕΠ ότι πρέπει να υπάρχει πρακτική άσκηση, να είναι διετή, να είναι το ένα, να είναι το άλλο, να είναι το άλλο. Τίποτα.

Πάρτε λίγο τα αναλυτικά προγράμματα, δείτε τα. Δείτε τα και ελάτε μετά να μιλήσουμε. Γι' αυτό φωνάζω και λέω...

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου)

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Όχι, ένα λεπτό, να απαντήσω.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου) Όσοι είχανε μεταπτυχιακό στη Σχολική Ψυχολογία μπορούσαν να διδάξουν στην Ειδική Αγωγή.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Ποιοι; Ως τι;

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου) Οι πάντες πριν τη συνάφεια.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Οι πάντες πριν τη συνάφεια, ποιοι;

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου)

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Ναι, ποιοι;

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου) Οι εκπαιδευτικοί.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Οι εκπαιδευτικοί. Πριν, μετά λέω, μετά. Άρχισαν τώρα όλα τα Τμήματα τα οποία τα μετονόμασαν κάτω από την ομπρέλα της Σχολικής Ψυχολογίας, δηλαδή κάνω εγώ Συμβουλευτική.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου) Ανεξάρτητα Τμήματα.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Έτσι. Ανεξάρτητα προγράμματα που αυτά τι κάνανε; Αν ανοίξετε τον πίνακα συνάφειας, θα δείτε ότι είναι περισσότερα αυτά παρά τα Τμήματα... Ανοίχτε τα, βγήκανε και όλο θα βγαίνουνε. Να τα λέμε τα πράγματα, γιατί γι' αυτό είπα για επαγγελματικά δικαιώματα.

Β. ΠΑΛΗΓΙΑΝΝΗΣ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου) Νομοθετούμε με προχειρότητα και σκοπιμότητα. Αυτή είναι μια ωμή πραγματικότητα.

Τώρα δεν ξέρω εγώ, εγώ σας καταθέτω τα στοιχεία.

Να πω κάτι άλλο: τι θα προτάξουμε για τη μετεκπαίδευση; Γιατί χρειάζεται μετεκπαίδευση;

Συνάδελφοι, δεν μίλησα εγώ υποχρεωτικά: μετεκπαίδευση στην Ειδική Αγωγή. Είπα τον όρο μετεκπαίδευση. Αυτό το οποίο πρέπει να προτάξουμε και θα το προτάξουμε, ότι αυτή τη στιγμή χρειαζόμαστε μετεκπαίδευση. Γιατί αφορά, πρώτα από όλα, ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση, ενδοϋπηρεσιακή, γι' αυτούς που είναι μέσα. Γιατί αλλά-

ζουν τα δεδομένα, γιατί έχουμε διάφορα ζητήματα, ανάμεσα σε αυτά είναι και η ενταξιακή εκπαίδευση, είναι διάφορα ζητήματα: νέων διδακτικών, νέων τεχνολογιών, νέων προσεγγίσεων. Γι' αυτό απαιτείται η μετεκπαίδευση. Δεν αναφέρθηκα αποκλειστικά μετεκπαίδευση ειδικής αγωγής. Αυτό πρέπει να το ξεκαθαρίσω.

Και σ' αυτό μπορούμε να πούμε ότι με μία λογική που ακριβώς ήταν πρώτα 14, μετά αυξήθηκαν, γι' αυτό πρόταξα ότι θα μπορούσε να μην είναι στα Γιάννενα δύο Τμήματα, να είναι ένα. Δηλαδή, να ξεκινήσει λίγο, να μην είναι αποκεντρωμένα και κάποιος να την αναλαμβάνει.

Είπε ο συνάδελφος ότι: μήπως και εσείς σαν πανεπιστημιακοί απαξιώσατε το θεσμό της μετεκπαίδευσης; Θα σας πω, συνάδελφοι: ορισμένοι το έκαναν, ορισμένοι άλλοι δεν το έκαναν, αλλά θα μου πείτε τα πρόσωπα δίνουν την κατεύθυνση, είναι όμως η ώρα που πρέπει να το επαναφέρουμε και νομίζω ότι μπορούμε να το επαναφέρουμε και μπορεί να μπει προμετωπίδα αγώνα αυτό το ζήτημα.

Να θέσω ένα άλλο ερώτημα: τα επιχειρήματα για τη μετεκπαίδευση είναι ότι ακριβώς θα έχεις συνεχώς επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα μπορούν να διαχειρίζονται καλύτερα τις διαδικασίες, μέσα την τάξη, να έρθουνε νέα στοιχεία, είναι..., γίνεται η ζύμωση της πράξης με τη θεωρία, είναι πάρα πολύ σημαντικά πράγματα αυτά.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Άρα πρέπει να φωνάζουμε...

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Αυτή τη στιγμή θέλω να είμαι ξεκάθαρος. Ποια είναι η στόχευση; Η στόχευση μπορεί να είναι διετής. Αν σου πούνε: δύο χρόνια, πού θα βρω, μπορεί να πεις: καλά, ρε παιδιά, ξεκινήστε, όπως ξεκίνησε μετά τον πόλεμο. Πού ακούστηκε. Ξεκίνησε πρώτα μονοετής, αυτά τα θυμόσαστε, αυτά τα ξέρετε, είναι ιστορία. Την ιστορία μας θα πάρουνε πάλι, δεν θα κάνουνε κάτι άλλο. Την ιστορία θα κοιτάζουμε.

Και μια και λέμε για την ιστορία θα κοιτάζουμε, πάω τώρα στον συνάδελφο τον Σωτήρη.

Αγαπητέ συνάδελφε, δεν απαξίωσα τον όρο Ειδική Αγωγή. Δεν τον απαξιώνω, αλλά μπορώ να πω γιατί θεσπίστηκε αυτός ο όρος της Ειδικής Αγωγής. Δεν είπα

ότι ήταν λάθος, όταν θεσπίστηκε. Θεσπίστηκε έτσι, γιατί είχε ο Καλαϊτζής να αντιμετωπίσει τις ισχυρές πιέσεις από ένα ήδη κατεστημένο το οποίο δεν μπορούσε να παλέψει, ήθελε να παλέψει πολλά μέτωπα μαζί.

Έτσι, λοιπόν, στο όνομα το να μην παλέψει όλα αυτά τα μέτωπα, αναγκάστηκε, γιατί ο Καλαϊτζής ερχόμενος απ' την Αυστρία μιλούσε - μιλούσε για τη θεραπευτική παιδαγωγική, το είπες λίγο πριν πολύ σωστά, και θέλοντας να φύγει τουλάχιστον απ' τον όρο θεραπευτική, πήγε στον όρο να κρατήσει τουλάχιστον τον όρο αγωγή. Με καταλαβαίνετε τι θέλω να σας πω. Γιατί; γιατί υπήρχαν και οι πιέσεις γύρω-γύρω ότι θέλουμε και εμείς, εμείς δεν κάνουμε αγωγή; Αλλά αγωγή, το ξαναλέω, ποιος σας γράφει αγωγή; Ο δάσκαλος ή ο γιατρός; Σκεφτείτε το αυτό.

Να πω και ένα άλλο, συνάδελφοι: ακριβώς γνωρίζω τις κοινωνικές καταστάσεις, ότι δεν μπορεί να τα ανατρέψουμε.

Για τη συναδέλφισσα την Αθηνά: πώς θα αποφύγουμε αυτή τη διαδικασία; Εάν ανοίξει περισσότερο το νηπιαγωγείο σε κοινές δραστηριότητες με τα διπλανά νηπιαγωγεία με τους παιδότοπους.

Όταν είπα και το άνοιγμα του ειδικού σχολείου, του ειδικού νηπιαγωγείου, της οποιαδήποτε σχολικής δομής, τι εννοούσα; Ενώ τώρα κοιτάχτε τι λέμε, πέφτει σαν πρόταση: να πάρουμε παιδιά από το ειδικό σχολείο και να πάμε στο γενικό σχολείο.

Ξέρετε ποιο είναι το ουτοπιστικό αλλά το όραμα της συμπερίληψης; Ότι και παιδιά από το γενικό σχολείο μπορούν να πάνε στο ειδικό σχολείο.

Δηλαδή, το άνοιγμα τι σημαίνει; Σημαίνει ότι πρέπει να βγω προς τα έξω, περισσότερο προς τα έξω. Χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση των γονέων, όχι ενημέρωση των γονέων των παιδιών που τα παιδιά τους φοιτούν, των άλλων παιδιών, χρειάζονται περισσότερες δραστηριότητες, γι' αυτό είπα ότι μπορεί να φτιαχτεί ένας οδηγός με συγκεκριμένες δραστηριότητες, οδηγός για τους εκπαιδευτικούς.

Και θα σας έλεγα κάτι ότι για μένα θα έπρεπε να γραφτεί ένας οδηγός με 365 σελίδες. Κάθε σελίδα θα έχει 3 δραστηριότητες: μία για Νηπιαγωγείο, μία Δημοτικό και μία για Γυμνάσιο, που θα είχε προτάσεις, με συγκεκριμένα υλικά και με συγκεκριμένες προτάσεις για τον κάθε εκπαιδευτικό. Και αυτό να μπει, έτσι ώστε να γίνει μία κινητικότητα του ανοίγματος της κοινωνίας.

Ασφαλώς, ξέρω ότι όσο ο καπιταλισμός, Σωτήρη, θέλει να υπάρχει αυτή η διαδικασία, όσο ο καπιταλισμός θέλει το άτομο με αναπηρία να είναι εργάτης ή υπάλληλος, αν απαντήσει σ' αυτό το ερώτημα: τι τον θέλει, θα πάρει και τα αντίστοιχα μέτρα. Αντίστοιχα το τι θέλει και ανάλογα με το τι θέλει κάθε φορά και τι προφίλ θέλει να δείξει προς τα έξω θα κάνει κάποια ανοίγματα. Δεν θα διαφωνήσω σε αυτό.

Κλείνοντας, έχω αφήσει πάρα πολλά αναπάντητα.

Για τα αναλυτικά προγράμματα είπα ότι δεν υπάρχουν, πρέπει επιτέλους να γίνουν, να γίνει ένας νέος οδηγός σπουδών. Κάτι που ξέχασα;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Πρόεδρε, να κάνω μια ερώτηση;

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Ναι, ναι, ναι.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Συνάδελφοι...

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Συγγνώμη, το ναι, ναι, το είπα εγώ, συγγνώμη. Ναι.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): ...Είπαμε θα 'χουμε και μετά τοποθετήσεις.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: (Τοποθέτηση εκτός μικροφώνου) Για τη συμπεριφορά ορισμένων συναδέλφων Ειδικής Αγωγής...

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Λοιπόν, ακούστε να σας πω, συνάδελφοι, θα το απαντήσω ευθέως αυτό γιατί μου 'χει τεθεί, επειδή είπα πριν για την αναποτελεσματική συνεργασία και ο Μηνάς με εγκάλεσε.

Ακούστε να σας πω κάτι: σκηνή από ειδικό σχολείο. Ρωτάει ο ειδικός παιδαγωγός, ο δάσκαλος ειδικής αγωγής, να τα λέμε ξεκάθαρα, τον συνάδελφο ψυχολόγο: τι γίνεται με αυτό το παιδί; Απάντηση: Δεν μπορώ να σου πω, είναι προσωπικά δεδομένα. Όπως ακριβώς σας το λέω. Και μετά λέμε συνεργασία και το σχολείο θα προάγει, θα ενισχύσει, θα κάνει.

Ακούστε να σας πω: όπως το σχολείο θα κρατήσει ως θεσμός και μπορεί και το κρατά τα προσωπικά δεδομένα σαν σύνολο, δηλαδή όταν εγώ ξέρω ότι το παιδί το Α έχει αυτό και είμαι έξω στην καφετέρια και περνάει ο πατέρας του, δεν γυρίζω στον κάθε διπλανό μου, φίλο και να του: ρε βλέπεις αυτόν τον πατέρα; Ρε τι έπαθε αυτός. Έχει το παιδί του που έχει εκείνο, που έχει το άλλο, που αυτό δεν πρέπει να το πω γιατί πια δεν είμαι επαγγελματίας δάσκαλος, γιατί αυτό κάνει τον επαγγελματία δάσκαλο, πρέπει να το 'χω κλειστό το στόμα μου σε αυτό το επίπεδο, από την άλλη, δεν μπορώ να προτάσω τα προσωπικά δεδομένα, ώστε το σχολείο να μην είναι ενημερωμένο. Κανείς να μην ξέρει τι. Κανείς μην μπει στα χωράφια, γιατί αν μπει σ' αυτά τα χωράφια είναι κάτι άλλο. Αυτά είναι τα μυστικά. Δεν υπάρχουν τέτοια πράγματα, συνάδελφοι. Με στόχο τι εκπαίδευση θέλεις.

Η αυτονόμηση που ακούστηκε, όντως ακούστηκε από την κα Βλάση, όντως είναι ο στόχος να αυτονομηθούν οι μαθητές. Παντού είναι ο στόχος να αυτονομηθούν οι μαθητές.

Θα κάνω μία τοποθέτηση για την ταξινόμηση και θέλω και την κα Λάμπου, εγώ προσωπικά, το έθεσε και ο κ. Γκούμας, τώρα που το θυμήθηκα, προσωπικά την ταξινόμηση θα ήθελα να την έβλεπα σε μία εκπαιδευτική λειτουργικότητα με την έννοια πραγματικής αποτύπωσης των αδυναμιών, προκειμένου να έρθει το σχολείο να ενισχύσει, να βελτιώσει, να καλυτερεύσει. Όμως, από την άλλη, ότι σαν ένα σύστημα το οποίο εδώ θα συμφωνήσω με αρκετούς συναδέλφους ότι πήγαν να εμπορευματοποιήσουν, θα σας πω ένα από τα ντεσού. Ευτυχώς που δεν μας βιντεοσκοπούν, Πρόεδρε, γιατί θα 'χανα και τη θέση μου.

Πριν από κάποια χρόνια ήρθε η διαδικασία για την ταξινόμηση, τη λειτουργική ταξινόμηση στη συζήτηση. Δηλαδή, κάθε άτομο με αναπηρία να περνάει από αυτό, το 'λεγα και στην κα Λάμπου, να περνάει από αυτή τη διαδικασία, δηλαδή να ταξινομείται ως προς τη λειτουργικότητά του.

Αλλά εμείς, δεν ξέρω πώς, μας ήρθε μια έμπνευση, ότι αυτό πρέπει να γίνει ιδιωτικά. Κάποιος, λοιπόν, που συμμετείχε στο πρώτο πλαίσιο με βρήκε, μου λέει: ρε Σπύρο -μου λέει- είσαι να βγάλουμε κάνα φράγκο; Λέω: να βγάλουμε ρε συ, γιατί να μην βγάλουμε; Να, λέει, όπως είναι, λέει, τα ΚΤΕΟ που έχουν τα αυτοκίνητα γιατί ξέρετε στη λειτουργική ταξινόμηση, θα σας το πει η κα Λάμπου, είναι περιοδική γιατί έχουμε αλλαγές στο άτομο, δεν είναι καμιά φορά και τελειώσει. Όπως λέει είναι τα ΚΤΕΟ που περνούν τα αυτοκίνητα, θα περνάνε και τα άτομα με αναπηρία.

Τι θέλω να σας πω; Θα κρατήσω το πρώτο: κάθε εργαλείο το ξέρετε πάρα-πάρα πολύ καλά, το αρότρι μπορεί να διαμορφώσει τη γη, μπορεί να τη σκάψει και να παράγει καρπούς αλλά και με το αρότρι μπορεί να φας μία στο κεφάλι, αν μπορεί να το σηκώσεις βέβαια, και να σε διαλύσει.

Αυτή είναι η απάντησή μου. Θέλει, λοιπόν, μεγάλη - μεγάλη προσοχή.

Δεν ξέρω τώρα τι δεν έχω απαντήσει.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε, ευχαριστούμε θερμά τον κ. Σούλη. Η κα Λάμπου.

Μ. ΛΑΜΠΟΥ: Λοιπόν, να καταθέσω εδώ πέρα ότι 14 χρόνια που εξασκούσα το επάγγελμά μου στο γραφείο μου ιδιωτικά, ήμουν πολύ επικριτική απέναντι στους δασκάλους και στο εκπαιδευτικό σύστημα, πάρα πολύ.

Τα δύο πρώτα χρόνια του διορισμού μου είχα την τύχη να δουλέψω στο Ειδικό Σχολείο «Ευαγγελισμό» στη Λευκωσία και, κ. Σούλη, όταν έθεσα το θέμα της ένταξης των παιδιών, γιατί γίνεται, υπάρχει πρόγραμμα ένταξης των παιδιών του ειδικού σχολείου στο ειδικό σχολείο και είπα: καλά, ρε παιδιά, αφού πάμε, γιατί να μην τους φέρουμε κιόλας, τα σχόλια ήταν πολύ αρνητικά.

Εγώ έχω την αίσθηση ότι γενικά για τα άτομα με αναπηρία, γιατί τα έχω ζήσει και η πρόθεσή μου όταν ξεκίνησα να σας μιλάω ήταν, αλλά ήμασταν πολύ λίγοι και θα ήταν άστοχο, πόσοι από σας έχετε ζήσει την αναπηρία σπίτι σας. Επί καθημερινής βάσης.

Μόνο αν ζήσεις στο πετσί σου το τι σημαίνει να είσαι ανάπηρος και να είσαι 24 ώρες το 24ωρο 7 ημέρες την εβδομάδα 365 μέρες το χρόνο με έναν άνθρωπο ανάπηρο, θα καταλάβεις γιατί θέλουν να είναι ενταγμένοι στην κοινωνία, γιατί οι γονείς και μιλάμε για την εκπαίδευση που είναι ένα κομμάτι και έχουμε ένα δριμύτατο κατηγορώ απέναντι στους γονείς. Αυτοί όμως είναι που περνάνε 365 μέρες με τα παιδιά τους, μόνο αυτοί, και τις περισσότερες φορές αυτή την έκφραση που έχουμε εμείς και το εκπαιδευτικό προφίλ που θα πάμε να φτιάξουμε βάσει της αξιολόγησης αφορά αυτό και μόνο: τα πλαίσια του σχολείου. Το πώς δρα, κοινωνικοποιείται και ζει ένα παιδί εκτός σχολείου, δυστυχώς, μας αφορά.

Ένας συνάδελφος όταν εκπαιδευτήκαμε στο ICF γύρισε και είπε, χαρακτήρισε το ICF μια καλοπροαίρετη κουτσομπόλα. Θα σας δώσω ένα πολύ απλό παράδειγμα: τι σας αφορά εσάς η κινητικότητα του εντέρου του παιδιού το οποίο έχετε μέσα στο σχολείο; Σας αφορά; Δάσκαλοι είσαστε, τι σας αφορά;

Απλά να δηλώσω εδώ πέρα: ένα παιδί και συνήθως τα παιδιά με πολλαπλές αναπηρίες και κινητικές αναπηρίες έχουν σοβαρή δυσκοιλιότητα. Δεν υπάρχει περίπωση και η εικόνα του, η συμπτωματολογία του, είναι ΔΕΠΥ. Γιατί; Γιατί δεν βρίσκει θέση πάνω στην καρέκλα και εσύ δάσκαλε ό,τι θέλεις κάνε. Ό,τι θέλεις κάνε. Δεν μπορεί να συγκεντρωθεί, δεν μπορεί να σε παρακολουθήσει και το μόνο που θα καταφέρεις είναι να του σπάσεις τα νεύρα και να σου σπάσει τα νεύρα.

Όλες αυτές είναι πληροφορίες που όταν καταγραφούν, αξιολογηθούν και δημιουργηθεί το προφίλ του ατόμου για το συγκεκριμένο πλαίσιο, θα δοθούν οι εισηγήσεις και για τα συστήματα επικοινωνίας και δεν θα ξημερώσει η Δευτέρα το πρωί, που ξεκινάμε σχολείο και συ δάσκαλε δεν με ενδιαφέρει τι κάνεις.

Κλήθηκα όταν ένας μαθητής μου πέρασε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, και εκεί πέρα είναι ακόμα χειρότερα τα πράγματα, να ενημερώσω το σχολείο, τους καθηγητές για το τι είναι εγκεφαλική παράλυση, σπαστική τετραπληγία. Δεν είχαν δει στη ζωή τους άνθρωπο και η αντίδραση η πρώτη ήταν: τούτον τι να τον κάνουμε εδώ μέσα αφού ούτε μιλάει, ούτε περπατάει. Τι δουλειά έχει στο σχολείο;

Το ζήτημα είναι αυτό και γι' αυτό επιμένω, όχι επειδή είναι δικό μου παιδί το ICF, η αξιολόγηση θα πρέπει να προέρχεται, να προτρέχει πριν να εμφανιστεί ένα παιδί στο σχολείο. Δεν μπορούμε να έχουμε απλά παιδιά στο σχολείο και μετά να μπαίνουμε στη διαδικασία αξιολόγησης.

Για παράδειγμα, στην Κύπρο το σύστημα έτσι όπως λειτουργεί: έρχεται στο σχολείο, περνάει ένα διάστημα, ο δάσκαλος κάνει μια έκθεση, θέτει κάποιους στόχους, αξιολογούνται οι στόχοι αυτοί στο τρίμηνο. Αν δεν έχει προχωρήσει η κατάσταση παραπέμπεται στην Επαρχιακή Επιτροπή για αξιολόγηση. Μέσα σε διάστημα ενός μήνα εγώ καλούμαι να κάνω την αξιολόγηση, γράφω την αξιολόγησή μου και πηγαίνει στην Επαρχιακή Επιτροπή και η Επαρχιακή Επιτροπή όταν συνεδριάσει, διαβάσει την έκθεσή μου, χωρίς να δει το παιδί ποτέ της, θα αποφασίσει αν θα παρέχει ειδική αγωγή και λογοθεραπεία στα πλαίσια του σχολείου.

Επειδή όμως έχουμε να κάνουμε, και εκεί πέρα είναι που νευριάζω, έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους, δεν έχουμε να κάνουμε με την κάρτα μνήμης ενός υπολογιστή που δεν τρέχει τίποτα αν την αλλάξουμε σήμερα - αν την αλλάξουμε αύριο. Καθορίζουμε τις τύχες και τις ζωές ανθρώπων.

Και επειδή αυτή τη στιγμή διαπραγματευόμαστε την αλλαγή της νομοθεσίας για την ειδική εκπαίδευση, δεν συζητάμε για μεταρρυθμίσεις που θα αφορούν παιδιά που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στα σχολεία. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές θα αγγίξουν τις επόμενες γενιές.

Αρα λοιπόν, το όραμά μας δεν θα πρέπει να αφορά αυτούς που βρίσκονται ήδη μέσα στο σύστημα, γιατί έχουν ήδη διαμορφωθεί, αλλά αυτούς που θα έρθουν και να προλάβουμε αυτά τα οποία δεν κάναμε στα υφιστάμενα παιδιά στις επόμενες γενιές.

Με ρωτήσατε αν υπάρχουν αναλυτικά προγράμματα. Και εγώ όταν διορίστηκα πριν τρία χρόνια τους είπα: βάσει ποιού καταλόγου θα δουλεύω; Τι στόχους θα

έχω; Και μου είπανε: δεν έχουμε αναλυτικά προγράμματα στην Κύπρο για την Ειδική Αγωγή καν. Και όταν επέμενα μου είπανε ότι έχουμε άτυπα τα αναλυτικά προγράμματα της Ειδικής Αγωγής της Ελλάδας.

Με χαρά, λοιπόν, σήμερα ανακαλύπτω ότι ούτε αυτά υπάρχουν νομικά κατοχυρωμένα. Εντάξει; Εμάς δεν υπάρχουν. Ο καθένας πράττει και δρα κατά βούληση. Και σε μια έρευνα την οποία διάβασα, δεν θυμάμαι, νομίζω ή η Συμόνα Συμεωνίδου είναι ή η Φτιάκα που έκαναν έρευνα για τα ειδικά σχολεία. Ήταν καταπέλτης.

Δυστυχώς και εκεί πέρα έγκειται το πρόβλημά μας: η κοινωνία μας ενώ αγωνιζόμαστε να σκεφτούμε με το ψυχοκοινωνικό μοντέλο, η κοινωνία μας συνεχίζει να δρα και να σκέφτεται βάσει του ιατρικού μοντέλου. Η φιλανθρωπία είναι αυτή που επιστεγάζει και δίνει άφεση αμαρτιών σε όλα αυτά τα κακώς κείμενα που συμβαίνουν στην κοινωνία μας. Απλά και μόνο πληρώνοντας μια συνδρομή σε ένα Σύλλογο που φροντίζει άτομα με ειδικές ανάγκες, αποποιούμαι την ευθύνη σαν πολίτης για το τι έχω να κάνω εγώ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Δεν ξέρω αν απάντησα τις ερωτήσεις σας. Δυστυχώς μπερδεύτηκα την ώρα την παρουσίασης, είχα να σας παρουσιάσω το κομμάτι της Ιταλίας και πώς δημιουργούνται τα 4 προφίλ των μαθητών, αλλά μπορώ να σας το στείλω αν επιθυμείτε. Νομίζω ότι δεν έχω κάτι άλλο να σας πω.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ, ευχαριστούμε πολύ και την κα Λάμπου και τον κ. Σούλη.

Το επόμενο θέμα μας είναι το στρογγυλό τραπέζι. Είναι μια ενδιαφέρουσα διαδικασία με συγκεκριμένο θέμα την κριτική αποτίμηση παλαιών και νέων δομών και διαδικασιών στήριξης του έργου των εκπαιδευτικών ως προς την εκπλήρωση της ένταξης και θα γίνουν προτάσεις.

Αυτή η διαδικασία θα γίνει σε λίγο, ζητάμε την κατανόησή σας γιατί θα υπάρχουν εκπρόσωποι των παρατάξεων από τη ΔΟΕ και την ΠΟΕΔ, θα συντονίσει ο Αντιπρόεδρος της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας, ο συνάδελφος ο Σταύρος Πετράκης, πιείτε ένα καφεδάκι να ετοιμάσουμε την αίθουσα και να έρθετε εδώ. 5 λεπτά. Ευχαριστούμε πολύ.

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ

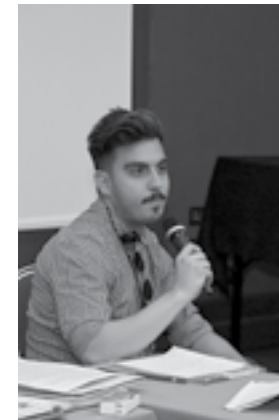
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Λοιπόν, συνάδελφοι, καθίστε κάτω για να ξεκινήσουμε. Συναδέλφισσες.

Η διαδικασία είναι ουσιαστική. Είναι ένας διάλογος όπως δεν έχουμε συνηθίσει να κάνουμε στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού κινήματος μεταξύ των παρατάξεων. Ένας διάλογος ο οποίος θα έχει χρονικούς περιορισμούς, ώστε να έχει αμεσότητα, να μπορέσουμε να καταλάβουμε σε γενικές γραμμές τι λέει η κάθε παράταξη για κάποια θέματα τα οποία το Διοικητικό Συμβούλιο, το Προεδρείο του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΟΕ, έχει επιλέξει. Αυτά τα θέματα δεν είναι άσχετα που έχει επιλέξει, είναι τα θέματα τα οποία έχουν απασχολήσει τον Κλάδο.

Θα ήθελα σε 10 δευτερόλεπτα να παίρνει το λόγο ο κάθε ένας από τους συμμετέχοντες στο στρογγυλό τραπέζι και να αυτοπαρουσιάζεται, δηλαδή το όνομά του και ποιο χώρο εκπροσωπεί.

Λοιπόν, ας ξεκινήσουμε. Έχετε μικρόφωνο; Έλα Άρτεμη ξεκίνα. Έχουμε μικρόφωνο;

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Καλημέρα. Ονομάζομαι Κλιάφα Άρτεμις, είμαι εκπρόσωπος των Παρεμβάσεων - Κινήσεων - Συσπειρώσεων και στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ομοσπονδίας.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: Καλημέρα και από μένα, Χρόνια Πολλά, Καλό Μήνα εύχομαι σε όλους. Ονομάζομαι Σάκης Μπιμπισίδης, εκπροσωπώ την Ανεξάρτητη Ενωτική Κίνηση Εκπαιδευτικών, έρχομαι απ' το Ρέθυμνο, Αντιπρόεδρος του Συλλόγου τοπικά, δάσκαλος γενικής παιδείας, 9 χρόνια αναπληρωτής και τα 4 απ' τα 9 χρόνια δουλεύω ως ειδικός παιδαγωγός.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Μηνάς Ευσταθίου, εκπρόσωπος των Εκπαιδευτικών Ριζοσπαστικής Αριστεράς και της Ενωτικής Κίνησης Εκπαιδευτικών.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Παπαγεωργίου Δημήτρης, εκπροσωπώ τη Δημοκρατική Συνεργασία.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Λολίτσας Κώστας, εκ μέρους της ΔΑΚΕ, Πρόεδρος του ΠΙΕΜ της ΔΟΕ.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Καλημέρα και από μένα. Τσιώλης Σωτήρης από την Αγωνιστική Συσπείρωση και το ΠΑΜΕ Εκπαιδευτικών.

Χ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ: Καλημέρα σας. Χάρης Χαράλαμπος, Γενικός Γραμματέας ΠΟΕΔ, εμείς θα πρωτοτυπήσουμε λίγο, θα εκπροσωπήσω ολόκληρη την Οργάνωση και όλες τις Κινήσεις που συμμετέχουν στην ΠΟΕΔ γιατί έχουμε καταλήξει σε μία ομόφωνη συγκεκριμένη θέση την οποία υποβάλαμε στο Υπουργείο Παιδείας στις 4 Απριλίου, συνεπώς κρίναμε σκόπιμο ότι δεν υπήρχε και λόγος να παρουσιαστούμε όλοι εδώ και να πούμε πολλές φορές το ίδιο πράγμα. Άρα θα παρουσιάσω σε λίγο, όταν έρθει η σειρά μου, το τι έχουμε κάμει εμείς στην Κύπρο. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ωραία, σας

ευχαριστούμε πολύ.

Να βάλω τώρα τους όρους της διαδικασίας: από την πλευρά του Προεδρείου θα κατατεθούν 3 ερωτήσεις. Ο κάθε ένας εκπρόσωπος των παρατάξεων έχει 3 λεπτά χρόνο, αυστηρά 3 λεπτά χρόνο, θα διακόπτω όταν ξεπερνάτε το χρόνο, προκειμένου να δώσει την απάντησή του. Θα πάμε κυκλικά, θα ξεκινήσει η μία παράταξη και θα απαντάει η επόμενη. Στη δεύτερη ερώτηση θα πάμε ανάποδα: απ' την τελευταία παράταξη προς την πρώτη.

Οι πέντε παρατάξεις: ΔΑΚΕ, ΔΗΣΥ, ΕΡΑ -όπως τους βλέπω εκεί- Ενωτική Εκκίνηση και Παρεμβάσεις θα μουν σ' αυτό τον κύκλο των ερωτήσεων - απαντήσεων, από την πλευρά της ΑΣΕ μου δηλώθηκε ότι δεν θα συμμετάσχουν στη διαδικασία των ερωτήσεων - απαντήσεων αλλά αυτός ο χρόνος που τους αναλογεί, δηλαδή τα 9 λεπτά θα πάνε σε μία τοποθέτηση του εκπροσώπου τους στο στρογγυλό τραπέζι.

Όχι, δεν θα γίνει τώρα, το στρογγυλό τραπέζι άμα είναι και να πάμε να ανέβουμε από τα μικρόφωνα να λέει η κάθε παράταξη ό,τι έχει να πει. Είπαμε ότι θα είναι στρογγυλό τραπέζι.

Λοιπόν, και στη συνέχεια ο εκπρόσωπος της ΠΟΕΔ ακούσατε τι θα κάνει.

Λοιπόν, η πρώτη ερώτηση η οποία αφορά τις παρατάξεις: Παλαιές δομές στήριξης. Ανταποκρίθηκαν στο ρόλο τους; Αν ναι, ποια είναι τα σημεία εκείνα που θα έπρεπε να ενισχυθούν και να βελτιωθούν. Αν όχι, ποιες είναι οι παθογένειες που θα έπρεπε να εξαλειφθούν.

Ξεκινάει το τρίλεπτο με τον εκπρόσωπο της παράταξης της ΔΑΚΕ. Ο Κώστας Λολίτσας έχει το λόγο. Θα λέτε το όνομά σας όλοι πριν μιλήσετε για τα πρακτικά. Ο χρόνος τονίζω ότι θα είναι αυστηρά 3 λεπτά.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Λοιπόν, Λολίτσας Κώστας. Όταν λέμε παλαιές δομές στήριξης εννοούμε ΚΕΔΔΥ και μετά κάποια στιγμή οι ΕΔΕΑΥ και οι Σχολικοί Σύμβουλοι.

Λοιπόν, τώρα αν ανταποκρίθηκαν στο ρόλο τους, η άποψή μου ξεκάθαρα είναι: όχι επαρκώς.

Τι θα μπορούσε, ποιά ήταν τα σημεία εκείνα τα οποία ήταν θετικά στις παλαιές

δομές στήριξης ήταν το γεγονός ότι ήταν ένα αποτέλεσμα πολλών χρόνων διεκδικήσεων του Κλάδου, η ίδρυσή τους, ξεκίνησαν με πολύ καλές προθέσεις, δυστυχώς όμως κάποια στιγμή δεν ενισχύθηκαν, δεν στηρίχθηκαν και δεν μπόρεσαν να επιτελέσουν ακριβώς αυτό για το οποίο ιδρύθηκαν.

Τα δυνατά τους σημεία και οι παθογένειες τις ξέρουμε όλοι. Ατελείωτες ουρές στα ΚΕΔΔΥ, ειδικά των Αθηνών που φτάναν τα τρία χρόνια και να σας πω κάτι (;),εμένα δεν με ενδιέφερε τόσο η διάγνωση, με ενδιέφερε εκείνο το Υ, το οποίο αυτό το Υ τουλάχιστον το τελευταίο διάστημα είχε ατονήσει. Άρα μεγαλύτερη παθογένεια από αυτό δεν υπήρχε.

Οι ΕΔΕΑΥ δεν μπορούμε να τις συγκρίνουμε, γιατί δεν προλάβουμε να τις δούμε. Τις είδαμε αλλά δεν στηρίχθηκαν. Με 300 τόσες ΕΔΕΑΥ σε όλη την Ελλάδα δεν κάνεις δουλειά. Ήταν ένας πολύ αξιόλογος θεσμός, ο οποίος όμως με την υποστελέχωση που είχε, ήταν το μικρότερο πρόγραμμα ΕΣΠΑ, δεν μπόρεσε να επιτελέσει το ρόλο για τον οποίον στήθηκε.

Και θα θυμίσω και με αυτό κλείνω ότι όταν ιδρύθηκαν με τον 4115 του '13, κάποιον έλεγαν ότι διαλύουν την Ειδική Αγωγή. Και αυτοί που έλεγαν ότι διαλύουν την Ειδική Αγωγή, τον επόμενο χρόνο φωνάζανε: γιατί δεν καλύπτουμε τις ΕΔΕΑΥ; Εε ή τις διαλύουν ή να τις καλύπτουμε.

Αυτό, τελείωσα.

Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Παπαγεωργίου Δημήτρης από τη Δημοκρατική Συνεργασία.

Οι δομές υποστήριξης που υπήρχαν, ήταν σε ό,τι αφορά τον εκπαιδευτικό τα ΚΕΔΔΥ, πρώην ΚΔΑΥ που είχαν ιδρυθεί από το 2000, οι Σχολικοί Σύμβουλοι που από το 1982, οι ΕΔΕΑΥ, Δομές Υποστήριξης αλλά μπορούμε να τις πούμε και Ενταξιακές Δομές, είχαμε και τα Τμήματα Ένταξης, είχαμε και την Παράλληλη Στήριξη, αυτά παραμένουν. Έχουμε, επίσης, μιας και αναφερόμαστε σε παλαιές δομές, υπήρχαν και οι ΖΕΠ και η Τάξη Υποδοχής.

Θα ξεκινήσω από το θεσμό των Σχολικών Συμβούλων, ο οποίος το 1982 αντικατέστησε το θεσμό του Επιθεωρητή. Σίγουρα πρόσφερε πάρα πολλά στον Κλάδο ως θεσμός τα 35 χρόνια λειτουργίας του.

Δεν υπάρχουν κάποια μετρήσιμα ή έρευνες για να πούμε το πόσο ανταποκρίθηκαν ή δεν ανταποκρίθηκαν, όμως η κοινή αίσθηση είναι ότι πρόσφεραν, όμως υπήρχαν και παθογένειες οι οποίες οφείλονταν πού; Οι σχολικοί σύμβουλοι για να παράγουν έργο, χρειάζονταν πόρους. Δεν υπήρχαν πόροι. Όταν ήθελαν να κάνουν κάτι ποιά ήταν το έργο τους; Ήταν η επιμόρφωση και η υποστήριξη σχολικών μονάδων. Εκεί είχαμε προς τα τελειώματα, πολλές, πάρα πολλές παθογένειες και δυσκολίες.

Τα ΚΕΔΔΥ και τα ΚΔΑΥ, θα συμφωνήσω σ' αυτό που είπε, το βασικό πρόβλημα που υπήρχε: είχαν συσσωρευτεί, προσπάθησαν να ανταποκριθούν με τον καλύτερο τρόπο όσο μπορούσαν στο ρόλο τους, είχαν συσσωρευτεί, ήταν απαίτηση του Κλάδου η ίδρυσή τους για να έχουμε δικές μας δομές αξιολόγησης και υποστήριξης, η

Ίδια η εκπαιδευτική κοινότητα. Εκείνο που έγινε όμως πάλι τα τελευταία χρόνια: είχαμε συσσώρευση...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό ακόμα.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Ναι. Είχαμε συσσώρευση πάρα πολλών αιτημάτων σε αρκετά ΚΕΔΔΥ, αυτό οφειλόταν κατά κύριο λόγο στην υποστελέχωση των υπηρεσιών αυτών, γιατί μία διαγνωστική ομάδα σε κάθε ΚΕΔΔΥ δεν μπορεί να καλύψει το σύνολο των εκπαιδευτικών, όπως είχε οριστεί τότε, αν θυμάμαι καλά, ήταν ανά 10 χιλιάδες, προέβλεπε, ανά 10 χιλιάδες μαθητικού πληθυσμού, μία ομάδα. Αυτό ήταν το βασικό θέμα που αντιμετώπισαν τα ΚΕΔΔΥ.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Από την πλευρά των Εκπαιδευτικών Ριζοσπαστικής Αριστεράς και της Ενωτικής Κίνησης Εκπαιδευτικών, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε την

εκπαίδευση και τις υποστηρικτικές δομές της ως δημόσιων λειτουργιών έχουν αναπτυχθεί διαφοροποιημένες προσεγγίσεις οι οποίες ξεκινούν από διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις και προϋποθέσεις, με βάση τις οποίες ερμηνεύουν τη σχέση του κράτους, της εκπαίδευσης, του εκπαιδευτικού συστήματος και της κοινωνίας, καθώς και την εμφανιζόμενη σήμερα ως κρίση του κοινωνικού και πολιτικού χαρακτήρα των εκπαιδευτικών θεσμών. Αναλύθηκε διεξοδικά εδώ από τους εισηγητές αυτό το ζήτημα.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, μιας ουσιαστικής συζήτησης για τα φαινόμενα του σχολικού και του κοινωνικού αποκλεισμού, θα αναφέρουμε ενδεικτικά τις τέσσερις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις οι οποίες συσχετίζονται με τη θεωρητική προσέγγιση που αφορά την προνοιακή συνθήκη, δηλαδή το προνοιακό κράτος.

Η δεύτερη είναι σε ό,τι αφορά την πλουραλιστική προσέγγιση που αφορά όλα τα στοιχεία της λειτουργίας του πολιτικού συστήματος και με όλες τις εκφάνσεις του, είτε αυτό κατευθύνεται προς την κατεύθυνση του Υπουργείου Υγείας ή του Υπουργείου Παιδείας ή του Υπουργείου Εργασίας κλπ. Τρίτη είναι η μαρξιστική προσέγγιση και τέταρτη είναι η νεοφιλελεύθερη προσέγγιση.

Στην Ελλάδα μέχρι αυτή τη στιγμή που μιλάμε, ευτυχώς για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ως προς το νομοκομμοκρατικό σώμα που είναι η Βουλή των Ελλήνων που προετοιμάζει τις νομικές, τα νομοθετήματα και τις εκπαιδευτικές πολιτικές, δηλαδή τη νομοπολιτική συνθήκη, είναι, γίνεται κάτω από ένα μείγμα ανεξαρτήτως των κυβερνήσεων...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό ακόμη.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Ανεξαρτήτως των εκλεγμένων δημοκρατικά κυβερνήσεων της χώρας, είτε μονοκομματικών, είτε κυβερνήσεων - συγκυβερνήσεων κινούνταν ανάμεσα σε ένα μείγμα κυρίως του προνοιακού κράτους, του κράτους δικαίου που λέμε, και της πλουραλιστικής προσέγγισης και ελάχιστα μείγματα μαρξιστικής

προσέγγισης.

Για να κλείσω: ότι η αντίληψη η προνοιακή αντιμετωπίζει το κράτος πρόνοιας ως μια σύνθεση των επιμέρους κοινωνικών συμφερόντων και τις μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση ως αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας χωρίς ανατρεπτικό χαρακτήρα, έχει συνέχεια. Αυτό προσπάθησα να δώσω και στις ερωτήσεις, διευκρινιστικές ερωτήσεις που έκανα στους αξιολογούς εισηγητές.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Σε ευχαριστούμε πολύ, τέλος χρόνου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Κλείνω και εδώ θέλω να πω για τις πλουραλιστικές, γιατί ενδιαφέρει το ελληνικό κράτος και το κοινωνικό και πολιτικό σύστημα, στηρίζονται οι πλουραλιστικές προσεγγίσεις σε μια Βεμπεριανή μεθοδολογία που κατασκευάζει τυπολογίες, ερμηνεύει το κοινωνικό πράττειν με βάση τις έννοιες της σύγκρουσης και της αλληλεπίδρασης συμφερόντων, ακολουθεί ατομικιστικές ερμηνείες των κοινωνικών φαινομένων και αφαιρεί από την ανάλυση την έννοια της αξιολογικής δεσμευτικότητας. Δηλαδή, η πλουραλιστική προσέγγιση κάνει ένα άνοιγμα, αυτό που λέει και ο συνάδελφος ο Σωτήρης, μέσα στο πλαίσιο των μετανεωτεριστικών συνθηκών ως προς την αναγνώριση της διαφορετικότητας και των αναπηριών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ευχαριστούμε πολύ.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Ευχαριστώ πολύ.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: Λοιπόν, σαφώς και δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τις παθογένειες, εντάξει, εννοείται ότι για να μην αυτοαναιρεθούμε και ως εκπαιδευτικοί και ως συνδικάτο, οι δομές, εννοείται ότι ανταποκρίθηκαν στο ρόλο τους αλλά με πολλές παθογένειες.

Πρώτα από όλα θέλω να σταθώ στην απαρχή των προβλημάτων κιόλας: η έλλειψη μόνιμων διορισμών. Δεν μπορεί να λειτουργήσει ένα Τμήμα Ένταξης αν έχει συσταθεί φυσικά έτσι γιατί κάποια σχολεία δεν έχουν Τμήμα Ένταξης, ακόμα και να υπάρχει Τμήμα Ένταξης σε πάρα πολλά σχολεία το εκπαιδευτικό δεν είναι σταθερό, δηλαδή, αποτελείται από αναπληρωτές εκπαιδευτικούς.

Για τα ΚΕΔΔΥ, όπως αναφέρθηκε και από τους προηγούμενους συναδέλφους ότι έχουν υποστελεχωθεί όλο αυτό το διάστημα, μιλάμε για μια πραγματικά υποστελέχωση, μεγάλη αναμονή για αξιολόγηση για τους μαθητές, μέχρι και ενάμισι - δύο χρόνια περιμένουν οι μαθητές, συγκεκριμένα στο Ρέθυμνο, όπως γνωρίζω και εγώ, δεν υπάρχουν ειδικότητες μέσα στα ΚΕΔΔΥ.

Να πούμε για την παράλληλη στήριξη, ένας θεσμός ο οποίος δεν ακούστηκε από πριν, θεωρώ ότι απλά ανήκει στις δομές μέσα τις υποστηρικτικές, απ' τις παλαιές, είναι απ' το 2010 νομίζω η παράλληλη στήριξη.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Μην παρεμβαίνεις.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: Η παράλληλη στήριξη θεωρώ ότι ανήκει στις υποστηρικτικές δομές και είναι και από το 2010 ως θεσμός. Οι εκπαιδευτικοί όσον αφορά τη μόρφωση ακολούθησαν μια φθίνουσα πορεία. Θυμάμαι χαρακτηριστικά το 2011 μας επιμόρφωναν κάθε μήνα και τώρα καμία φορά, ως παράλληλης στήριξης.

Όσον αφορά τώρα τις ΕΔΕΑΥ νομίζω ότι, εντάζει, είναι ένας θεσμός ο οποίος είναι σχετικά καινούργιος, δεν μπορώ να τον εντάξω μέσα με τα ΚΕΔΔΥ, αλλά...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό ακόμα.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: ...προφανώς θα έπρεπε να αφορούν μικρότερο αριθμό σχολείων και όχι όπως ισχύει τώρα.

Και φυσικά να θέσω έτσι έναν προβληματισμό ως γεγονός, ότι η κρατική επιχορήγηση ακολουθεί και αυτή φθίνουσα πορεία, να σημειωθεί ότι όλοι είναι αναπληρωτές ακόμη και στις δομές στήριξης και μέσα στα ΚΕΔΔΥ είναι εκπαιδευτικοί ΕΣΠΑ, ούτε καν κρατικού προϋπολογισμού. Αυτό λέει πολλά θεωρώ. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ευχαριστούμε πολύ.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Καλημέρα. Κλιάφα Άρτεμις απ' τις Παρεμβάσεις - Κινήσεις - Συσπειρώσεις.

Εγώ καταρχάς θέλω να κάνω μια πιο γενική τοποθέτηση ενός λεπτού. Να πω ότι η εκπαίδευση αποτελεί ένα στρατηγικό πεδίο αναδιαρθρώσεων για την ικανοποίηση τόσο των πολιτικών επιλογών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΔΝΤ και του κεφαλαίου.

Σ' αυτό το πλαίσιο, λοιπόν, η Ειδική Αγωγή και η Εκπαίδευση είναι το πρώτο κομμάτι το οποίο πλήττεται και αποτέλεσε και τον πολιορκητικό κλοιό για την άλωση του δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Μ' αυτή την έννοια, λοιπόν, όσες δομές υπήρξαν και όσες έχουν δημιουργηθεί, για τις οποίες θα τοποθετηθούμε μετά, έχουμε να κάνουμε τις εξής παρατηρήσεις.

Πρώτον: τα ΚΕΔΔΥ. Τα ΚΕΔΔΥ λοιπόν δημιουργήθηκαν κάτω απ' την πίεση του εκπαιδευτικού κινήματος που θέλησαν να υπάρξουν δημόσιες δωρεάν δομές αξιολόγησης, διάγνωσης και υποστήριξης των μαθητών.

Ως ίδρυση είναι αρνητικό ή θετικό; Εγώ θεωρώ ότι είναι ένα θετικό βήμα. Ωστόσο, όμως, υπήρξαν, τα ΚΕΔΔΥ ήταν πάρα πολύ λίγα, ιδιαίτερα σε μεγάλες περιοχές όπως είναι η Αθήνα, ας πούμε Α' Διεύθυνση: 1 ΚΕΔΔΥ για την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται τεράστιες ουρές μαθητών που περιμένουν 2 και 3 χρόνια για να αξιολογηθούν και να διαγνωστούν με βάση τη δυσκολία, την αναπηρία ή την ειδική εκπαιδευτική ανάγκη που έχουν.

Ένα θέμα είναι, λοιπόν, αυτό.

Να πούμε, λοιπόν, ότι δεν υπάρχουν διορισμοί. Το μεγαλύτερο κομμάτι, ειπώθηκε και απ' τους προηγούμενους των εκπαιδευτικών που δουλεύει εκεί, είναι αναπληρωτές και μάλιστα αναπληρωτές μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ. Πολλά από αυτά στελεχώνονται όχι απ' την αρχή της χρονιάς αλλά με μια τεράστια καθυστέρηση και αυτό με ό,τι επιπτώσεις έχει στη δουλειά που έρχονται να εκπληρώσουν οι θεσμοί αυτοί.

Δύο, λοιπόν, ήταν οι διορισμοί.

Νομίζουμε ότι η πολιτεία δεν το κάνει τυχαία να τα αφήνει τόσο μα τόσο, με μικρούς διορισμούς πολύ λίγα ΚΕΔΔΥ για να αναπληρώσουν τις ανάγκες. Υπάρχει μια στροφή και επιδιώκεται να γυρίσουμε και να κοιτάμε και την ιδιωτική εκπαίδευση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Ναι, και την ιδιωτική εκπαίδευση. Και τις ιδιωτικές δομές. Υπάρχουν πάρα πολλά ιδιωτικά κέντρα τα οποία δεν ξέρει κανένας τι ακριβώς κάνουν, πώς αξιολογούν, πώς στηρίζουν τους μαθητές και αυτό είναι ένα ζήτημα.

Λοιπόν, τώρα για τις ΕΔΕΑΥ δύο κουβέντες.

Εμείς κρατήσαμε κριτική στάση απέναντι στις ΕΔΕΑΥ. Θεωρούμε ότι είναι ένα μοντέλο όπως και οι Ομάδες Εκπαιδευτικής Υποστήριξης, οι οποίες έρχονται να πετάξουν την ευθύνη στο ίδιο το σχολείο για την αξιολόγηση και την υποστήριξη των μαθητών. Το ότι μπορεί να έχουν ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό δεν είναι τίποτα.

Να πούμε, λοιπόν, ότι μία ΕΔΕΑΥ έρχεται μία φορά τη βδομάδα στο σχολείο. Εάν πιστεύουμε πραγματικά ότι μπορούν οι μαθητές μας να υποστηριχτούν με μία φορά την εβδομάδα, νομίζω ότι θέλουμε να κοροϊδέσουμε τον εαυτό μας. Και αυτές με προγράμματα ΕΣΠΑ, η στελέχωσή τους γίνεται μέσω προγραμμάτων ΕΣΠΑ.

Όλα αυτά δεν είναι ξεκομμένα από το τι επιδιώκεται σήμερα για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, το μοντέλο που θέλει να εφαρμοστεί και τις πολιτικές επιλογές που γίνονται στο χώρο της εκπαίδευσης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Ανταποκρίθηκαν οι συνάδελφοι στο στενό ασφυκτικό πλαίσιο χρονικό που τους μίληκε. Όχι, θα ολοκληρωθεί ο κύκλος και μετά θα απαντήσουν.

Να προσπαθήσω να συνοψίσω λέγοντας ότι σε γενικές γραμμές αυτά που ακούστηκαν από τις παρατάξεις είχαν να κάνουν με κριτική στο παλιό σύστημα των δομών στήριξης αλλά όχι με απαξίωση.

Αναφέρθηκε ότι δεν ανταποκρίθηκαν όσο έπρεπε στο ρόλο τους, αλλά υπήρχαν πάρα πολλά προβλήματα, εμπόδια, τα οποία μίληκαν από το κράτος, εμπόδια που είχαν να κάνουν με τη χρηματοδότηση ή με τις ελλείψεις προσωπικού, με τους διορισμούς καθώς η στελέχωσή τους είναι από αναπληρωτές, είχαν να κάνουν με την υποστελέχωση και με μια σειρά άλλων προβλημάτων, όμως σε καμία περίπτωση, από όσο τουλάχιστον κατάλαβα και αν ερμηνεύω σωστά και νομίζω το κάνω, οι παρατάξεις δεν αφόρισαν όλο το σύστημα αυτό των υποστηρικτικών δομών και μάλλον έκλειναν στο ότι χρειαζόνταν ουσιαστικές βελτιώσεις.

Πάμε στη δεύτερη ερώτηση η οποία είναι η εξής: Νέες δομές στήριξης του εκπαιδευτικού και του έργου του. Ενισχύονται τα σημεία εκείνα που παρελήφθησαν από προγενέστερη νομοθεσία και δείχνουν προς τη σωστή κατεύθυνση της υποστήριξης; Αίρονται οι παθογένειες που υπήρχαν;

Ξεκινάμε ανάποδα τον κύκλο και απαντά πρώτη η εκπρόσωπος των Παρεμβάσεων.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Να πούμε και όνομα ή να ξεκινήσουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, ναι, Άρτεμη.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Λοιπόν, Κλιάφα Άρτεμις. Εμείς θεωρούμε ότι ο νέος νόμος για

τις δομές αποτελεί μια μεγάλη αντιδραστική ανατροπή για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία αλλά και γενικότερα για το σχολείο. Γιατί; Γιατί καταργεί ως κεντρικό στόχο τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, βάζει ως στόχο την υποστήριξη όλου του σχολείου, για τη διασφάλιση όπως υποστηρίζει της ισότιμης πρόσβασης των μαθητών.

Το νομοσχέδιο, κατά τη γνώμη μας, δείχνει τον δρόμο της εμπορευματοποίησης της λειτουργίας τους, αφού νομοθετεί παραγράφοντας την ανάγκη και την αναγνώριση της κοινωνικής λειτουργίας, εξαφανίζουν την ιδιαιτερότητα της ειδικής αγωγής και προσπαθούν να τσουβαλιάσουν τα πάντα σβήνοντας την έμφαση που χρειάζεται να έχει ο αναπηρικός μαθητικός πληθυσμός στους στόχους και τον προσανατολισμό που πρέπει να σηματοδοτεί η ειδική εκπαίδευση.

Σ' αυτή, λοιπόν, τη λογική προσπαθεί να ενσωματώσει την αντίληψη ότι η αναπηρία είναι μία κοινωνική κατασκευή και δεν υπάρχει λόγος για μία ιδιαίτερη αντιμετώπισή της τόσο από την πλευρά των δομών όσο και από πλευράς δικαιωμάτων.

Η κατάργηση δομών και ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης καταργεί στην πράξη και τα δικαιώματα των αναπήρων και υιοθετεί τη λογική της λειτουργικότητας της αναπηρίας που υποστηρίζει τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και η Παγκόσμια Τράπεζα ακυρώνοντας μ' αυτό τον τρόπο τις ανάγκες που προκύπτουν απ' τη φύση και τη βαρύτητα της αναπηρίας.

Απ' τη μετατροπή των ΚΕΔΔΥ σε ΚΕΣΥ εξαφανίζεται εντελώς η λειτουργία της διάγνωσης. Η αξιολόγηση δεν είναι το ίδιο με τη διάγνωση η οποία περιλαμβάνει και σαφή ονομασία μιας δυσκινητικότητας και των ειδικών αναγκών που προκύπτουν, άρα και την υποχρέωση του κράτους να ανταποκριθεί σ' αυτές τις ανάγκες. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η κατάργηση των παιδοψυχιάτρων, όπου θα πρέπει πλέον οι γονείς να στρέφονται σε ιδιώτες ή σε ιδιωτικά κέντρα προκειμένου να πάρουν μία τέτοια διάγνωση.

Λοιπόν, εμείς θεωρούμε ότι όταν οι εκπαιδευτικές δομές ναρκοθετούν σε βαθμό κατάργησης το δικαίωμα της διάγνωσης των μαθητών με αναπηρία, τότε καταργούνται και τα δικαιώματα των μαθητών με ΑμεΑ σε όλες τις φάσεις της εκπαίδευσής τους.

Θεωρούμε, λοιπόν, ότι η πολιτική που σήμερα θέλει να εφαρμόσει το Υπουργείο όχι μόνο δεν βελτιώνει την ειδική αγωγή και εκπαίδευση, όχι μόνο δεν την βοηθάει, αντίθετα την οδηγεί σε μία μεγαλύτερη εμπορευματοποίηση και ιδιωτικοποίηση και εδώ να σημειώσουμε ότι δεν καταργείται πουθενά η ιδιωτική παράλληλη στήριξη ή ο ειδικός βοηθός, όπως λέγεται, άρα παραμένει, είχαμε τεράστια αύξηση τη φετινή χρονιά όπως και τις προηγούμενες λόγω της έλλειψης παράλληλης στήριξης απ' το Υπουργείο και υπάρχει και το ζήτημα των ομάδων εκπαιδευτικής υποστήριξης το οποίο με κινητοποιήσεις των ίδιων των Σωματείων κατάφεραν να μη λειτουργήσουν φέτος, που πετάει το μπαλάκι στους εκπαιδευτικούς, αυτοί θα κάνουν τη διάγνωση, αυτοί θα κάνουν την υποστήριξη, αυτοί θα κάνουν το βραχυχρόνιο πρόγραμμα, μπαίνει ως κόφτης στην εκπαίδευση, για να μπορούν τα παιδιά

να έχουν πρόσβαση σε μία διάγνωση.

Αυτές είναι πολιτικές επιλογές που ταυτίζονται με αυτές που εφαρμόζει, που θέλει να εφαρμόσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου. Μπράβο Άρτεμη. Όνομα.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: Σάκης Μπιμπισίδης για την ΑΚΕ. Νέες δομές, ΚΕΣΥ. Θα πω μόνο το εξής: εάν στελεχωθούν με μόνιμο προσωπικό για τη λειτουργία τους, δεν νομίζω να έχουμε ιδίως τώρα κάτι συγκεκριμένο πρακτικά μιλώντας απ' το έργο τους, όπως και τα ΠΕΚΕΣ φυσικά, που μιλάμε περιφερειακά.

Τώρα σχετικά με το νέο νόμο να πω το εξής: χαιρετίζουμε την αναστολή της λειτουργίας των ομάδων των τριμελών επιτροπών που ζήτησε το Υπουργείο να συσταθούν σε κάθε σχολείο και θεωρούμε ότι είναι και φυσικά νίκη του συνδικάτου, γιατί έγινε κατόπιν παρέμβασης της Ομοσπονδίας σε συνάντηση με τον Υπουργό Παιδείας και αναμένεται κάποια διαχειριστική εγκύκλιος σύντομα ή τη νέα χρονιά για να δούμε λίγο πώς θα λειτουργήσουν αυτές οι ομάδες. Φυσικά εφόσον δεν καλύπτουν και δεν είναι στις πάγιες θέσεις μας νομίζω ότι θα βρεθούμε απέναντι στο νέο νόμο.

Προς το παρόν πρακτικά μιλώντας θέλω να αναφέρω πως πρέπει να υπάρξει ένας κοινός μπουσουλας, μία κοινή νόρμα για όλα τα ΚΕΣΥ, π.χ. στο πώς θα εφαρμοστεί κάποιο πρόγραμμα βραχυχρόνιο, όπως ορίζει ο νέος νόμος.

Και τέλος όσον αφορά τις ΕΔΕΑΥ αν τις θεωρήσουμε και αυτές νέες υποστηρικτικές δομές, θεωρούμε ότι δεν θα χρειαστεί να συσταθούν καν τριμελείς επιτροπές σε κάθε σχολείο εφόσον υπάρχουν ΕΔΕΑΥ για κάθε σχολική μονάδα. Αυτά, ευχαριστώ.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Μηνάς Ευσταθίου. Το ελληνικό κράτος ιδίως από το 1985 και μετά με το νόμο 1566 και με μία ανανέωση για να ανταποκριθεί στο ευρωπαϊκό και στο παγκόσμιο γίνεσθαι απ' το 1995 και με κορύφωση το νόμο 2817 επέδειξε μία συνθήκη, το πλαίσιο των προνοιακών και των πλουραλιστικών προσεγγίσεων, να ανταποκριθεί στα γενικά κελεύσματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της παγκόσμιας συνθήκης με τη Σύμβαση της Σαλαμάνκας κλπ. και σ' αυτό το κομμάτι έγιναν άλματα στη χώρα πραγματικά ως προς τη στήριξη στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεκάδων χιλιάδων μαθητών, ήταν 13.565 το 2000 που ψηφίστηκε ο νόμος 2817, σήμερα είναι περίπου 100 χιλιάδες τα παιδιά που στηρίζονται.

Έκανε άλματα, όμως έμεινε, παρέμεινε και θα εξακολουθήσει να παραμένει μία παθογένεια, μέσα σε ένα θολό τοπίο που δεν προσδιορίζει αν υιοθετεί το ιατρικό μοντέλο ή το κοινωνικό μοντέλο ως προς τη βλάβη, ως προς την αναπηρία, ως προς την εκπαίδευση αυτών των ατόμων δεν δείχνει να ανταποκρίνεται και εξακολουθεί και σήμερα αυτό να το κάνει.

Τι κάνει όμως; Κάνει, έχει μια θετικότητα ο καινούργιος νόμος η οποία είναι αμφισβητήσιμη. Τι δηλαδή; Προσπαθεί να μειώσει τις επιπτώσεις των διαγνώσεων, διαφοροδιαγνώσεων του νόμου 3699 και να δώσει μια άλλη διάσταση απεγκλωβι-

σμού από την κατηγοριοποίηση κλπ. Θα το πετύχει; Όχι. Γιατί δεν θα το πετύχει; Γιατί έμεινε απούσα...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: ...Και η πολιτική και η επιστημονική - πανεπιστημιακή και η εκπαιδευτική, ζώσα εκπαιδευτική πραγματικότητα έμεινε αδύναμη στο να διαμορφώσει προτάσεις διαχρονικά ως προς αυτά τα ζητήματα.

Ακούσαμε προηγουμένως τη συναδέλφισσα την εκπρόσωπο των Παρεμβάσεων να υμνεί τα ΚΕΔΔΥ και τα ΚΔΑΥ. Δεν είναι δυνατόν, κατηγοριοποιούν, ταξινομούν.

Άρα, το ερώτημα που τίθεται σήμερα και πρέπει να απαντήσουμε όλοι μας είναι: χρησιμοποιούμε αυτό που λέμε του Παγκόσμιου Οργανισμού και του ΕΟΠΥΥ τις πιστοποιήσεις οι οποίες για την υγεία και το Υπουργείο Υγείας είναι απαραίτητες σε συνθήκες προνοιακού κράτους, κλπ. ή πάμε στα εκπαιδευτικά εργαλεία για να ενισχύσουμε τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό, γιατί κάτι τέτοιο δουλεύτηκε τα τελευταία χρόνια από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικών Μελετών.

Είναι άποψή μας και την καταθέτουμε χωρίς να έχουμε καμιά διάθεση να προσβάλλουμε ή να υπερτονίσουμε κάποια πράγματα. Καταθέτουμε την άποψή μας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Επομένως, κλείνω με μία φράση, ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και οι συνιστώσες του, οι εκφράσεις του, συνδικαλιστικές, πολιτικές, δεν έχουν μία ολοκληρωμένη πρόταση να την παλέψουν και να την αντιπαραθέσουν με την πολιτική έκφραση, δηλαδή που εκφράζεται μέσα στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Έχουμε δυσκολίες και έχουμε και μεγάλες διαφοροποιήσεις, κλείνω: σε σχέση με τον τρόπο που κινείται και εγώ διαφωνώ με το κυπριακό σύστημα που κινείται στο πολιτικό ορθό, δηλαδή στο πλαίσιο του ορθολογισμού. Σου λέει: εμείς είμαστε πρακτικοί, θέλουμε αποτελέσματα...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Σε ευχαριστούμε.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Και εγώ ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ο επόμενος συνάδελφος.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Ξαναεπαναλαμβάνουμε πάλι το όνομά μας;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ναι.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Παπαγεωργίου Δημήτρης, για τη Δημοκρατική Συνεργασία. Για να δούμε για τον 4547 του 2018 που ουσιαστικά για αυτόν μιλάμε, τις νέες δομές υποστήριξης εκπαιδευτικού έργου.

Καταρχάς να κάνουμε μία διόρθωση: πιο πριν αναφέρθηκα, στην προηγούμενη ερώτηση και για τμήματα ένταξης και για ΖΕΠ, αυτά δεν εντάσσονται στις δομές υποστήριξης εκπαιδευτικού έργου.

Για να κάνουμε κριτική τώρα αν για τις παθογένειες, το ερώτημα αν αίρονται οι παθογένειες. Τι ήταν πριν - τι έχουμε τώρα.

Με τον 4547 καταργήθηκε ο θεσμός σχολικού συμβούλου, τα περιφερειακά επιμορφωτικά κέντρα, τα ΚΕΔΔΥ, οι συμβουλευτικοί σταθμοί νέων που είχε η Δευτεροβάθμια, τα γραφεία επαγγελματικού προσανατολισμού που είχε η Δευτεροβάθμια - τα ΓΡΑΣΕΠ καταργήθηκαν, τα κέντρα συμβουλευτικού προσανατολισμού - τα ΚΕΣΥΠ καταργήθηκαν, τα ΚΕΠΛΗΝΕΤ καταργήθηκαν και τα τμήματα της επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης. Ιδρύθηκαν: τα ΠΕΚΕΣ, τα ΚΕΣΥ και τα ΚΕΑ.

Πριν οι σύμβουλοι, ποιος ήταν ο ρόλος του συμβούλου; Ήταν η συμβουλευτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών, η επιμόρφωση και είχαν και το κομμάτι των ωρολόγιων προγραμμάτων και της αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου. Τώρα οι συντονιστές εκπαιδευτικού έργου ποιος είναι ο ρόλος τους; Ένα κομμάτι τους πήγε στους προϊσταμένους εκπαιδευτικών θεμάτων, που αφορά κυρίως τα ωρολόγια προγράμματα και έχει μείνει, έχουμε την επιμόρφωση σε συντονισμό με τα ΚΕΣΥ και τη συμβουλευτική στα σχολεία, με μία βασική αδυναμία: είναι πιο συγκεντρωτικό το σύστημα.

Πριν οι σχολικοί σύμβουλοι ήταν στις έδρες των Νομών, τώρα οι συντονιστές του εκπαιδευτικού έργου είναι στην έδρα της Περιφέρειας μ' ό,τι αυτό συνεπάγεται για την επιτέλεση του έργου τους.

Τα ΚΕΔΔΥ τι έκαναν; Έκαναν διάγνωση και συμβουλευτική υποστήριξη, κατά κύριο λόγο. Έκαναν τις αξιολογήσεις και τη συμβουλευτική υποστήριξη. Τώρα τι κάνουν; Κάνουνε πάλι διαγνώσεις, αξιολογήσεις.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Με την έννοια εκδίδουμε, βάζουμε πάλι τα ΚΕΣΥ δι-αγνώσεις, κανονικά, γνωματεύσεις με ισχύ. Δεν έχει σταματήσει αυτό. Ορίστε;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Μην κάνετε διάλογο.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Ναι, δεν έχει σταματήσει αυτό. Έχουνε επιφορτιστεί επίσης να κάνουνε και το έργο των επιμορφώσεων σε συντονισμό με το ΠΕΚΕΣ και τη συμβουλευτική υποστήριξη των σχολείων.

Αυτές είναι οι διαφορές. Όμως τώρα τα ΚΕΣΥ βλέπουμε ότι έχουμε περισσότερο έργο, οι διαδικασίες γίνονται περισσότερο γραφειοκρατικές μ' αυτά που ζητάμε από τα σχολεία να κάνουνε, ναι μεν ο Σύλλογος Διδασκόντων να εμπλακεί στη διαδικασία, αλλά βλέπουμε ότι αποκτά λίγο πιο γραφειοκρατική δομή το όλο σύστημα. Ευχαριστώ.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Λολίτσας Κώστας. Καταρχάς να πω ότι τμήματα ένταξης και παράλληλη στήριξη δεν είναι δομές στήριξης, είναι δομές ένταξης. Ένα αυτό. Δεύτερον: οι ΕΔΕΑΥ δεν είναι νέες δομές, λειτουργούνε πέντε χρόνια.

Και να πω τώρα στο δια ταύτα: συνάδελφοι, εγώ δεν είμαι από αυτούς που θα πουν ότι αυτό διαλύει την ειδική αγωγή ή ότι πρόθεση ήταν να διαλύσει την ειδική αγωγή, παρότι διαφωνώ. Δεν το λέω αυτό, παρότι η κόλαση είναι πλήρης καλών προθέσεων.

Λοιπόν, αλλά, αλλά όταν βλέπω ένα νόμο, ο οποίος είναι η αιτιολογική του έκ-

θεση 80 σελίδες και ο νόμος είναι 190, δεν θα λειτουργήσει. Νόμος ο οποίος λέει μέσα ότι σκοπός και στόχος των ΚΕΣΥ είναι η αυτοεκπλήρωση του μαθητή, ότι είναι η στήριξη του μαθητή σε όλα τα επίπεδα εντός και εκτός σχολείου, εε με συγχωρείτε, πώς θα λειτουργήσει; Για πείτε μου. Εκτός σχολείου, τι θα κάνει δηλαδή; Η κοινωνική, οικονομική του, τα πάντα. Δηλαδή θα πάει το ΚΕΣΥ και θα του δίνει και λεφτά άμα δεν έχει, ας πούμε, στο σπίτι. Δεν μπορεί να λειτουργήσει. Άρα, η ένστασή μου είναι εκεί.

Δεν με ενδιαφέρει η πρόθεση, δηλαδή, στο τέλος, ακόμα και αγαθή να ήτανε, το αποτέλεσμα, αυτό που με ενδιαφέρει εμένα είναι: ότι τέσσερις Υπηρεσίες γίνονται μία, με ενδιαφέρει ότι η υποστήριξη γιατί εμένα σαν εκπαιδευτικό - σαν δάσκαλο δεν με ενδιαφέρει στο τέλος-τέλος η ταμπέλα. Δεν με ενδιαφέρει αν έχει ΔΕΠΥ. Δεν με ενδιαφέρει αν έχει αυτισμό, υψηλής λειτουργικότητας - χαμηλής - μέτριας, δεν με ενδιαφέρει. Με ενδιαφέρει τι θα κάνω μ' αυτό που έχει και αυτό το τι θα κάνω μ' αυτό που έχει δεν μου το λέει κανένας. Αυτό με ενδιαφέρει.

Αυτή η υποστήριξη, λοιπόν, δεν την βλέπω να υλοποιείται, που ήταν η βασική παθογένεια των παλαιών δομών στήριξης, διότι αυτό λέγαμε όλοι. Έχουμε αυτές τις δομές στήριξης. Αυτό, λοιπόν, δεν ικανοποιείται με τις νέες δομές στήριξης και η βασική ένσταση η δική μου είναι αυτή.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Τελείωσα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό είπα ακόμα, δεν είπα τελείωσες.

Λοιπόν, μία γενική παρατήρηση: θα παρακαλέσω οι απαντήσεις να είναι επί του ερωτήματος, όσο είναι το δυνατόν, για να έχει και νόημα, να μπορέσουμε έτσι λίγο να μαζέψουμε τι λένε οι παρατάξεις.

Δεν θα προσπαθήσω να συνθέσω, ακούσατε τι είπε η κάθε μια από τις παρατάξεις, προχωρώ στο επόμενο ερώτημα.

Τρίτο και τελευταίο ερώτημα, αφορά πάλι όλους και παρακαλώ να είμαστε επί του συγκεκριμένου ερωτήματος, οι απαντήσεις μας. Τμήματα ένταξης και παράλληλη στήριξη. Ενταξιακές δομές ή άλλοι ένταξης; Στην πρώτη περίπτωση, των ενταξιακών δομών δηλαδή, πώς μπορούν να επιτελέσουν αποτελεσματικότερα το ρόλο τους; Στη δεύτερη, τη λειτουργία τους ως άλλοι δηλαδή, τι πρέπει να αλλάξει προς την κατεύθυνση της ένταξης;

Από τη μέση, ο συνάδελφος της ΕΡΑ. Εντάξει. Εντάξει, είπα μία απ' την αρχή, μία απ' το τέλος και μία απ' τη μέση, έτσι το έβαλα, αν νομίζετε ότι δεν υπάρχει θέμα.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Ευσταθίου Μηνάς. Τα τμήματα ένταξης και η παράλληλη στήριξη είναι δομές ένταξης, ουσιαστικές δομές ένταξης των μαθητών με αναπηρία και των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέσα στο γενικό σχολείο. Προφανώς και είναι δύο διαφορετικοί θεσμοί, δεν είναι ίδιοι και δεν μπορεί να υποκαταστήσει ο ένας θεσμός τον άλλον.

Ως προς τα τμήματα ένταξης έγινε ένα σημαντικό άλμα με τον νόμο 4368 του 2016 όπου στο άρθρο 82 άνοιξε πόρτες και παράθυρα στο ελληνικό σχολείο, στο ελληνικό γενικό σχολείο να υπάρξουν όροι συνεκπαίδευσης και συνδιδασκαλίας του εκπαιδευτικού του τμήματος ένταξης μέσα στη γενική τάξη, όχι όλες τις ώρες αλλά έναν αριθμό, ούτως ώστε να υπάρξει η κουλτούρα της συνδιδασκαλίας, όπως ήταν και ένα κομμάτι σημαντικό του Συνεδρίου που ανέφερε με την εισήγησή της η κα Πολυδώρου και έδωσε διαστάσεις ως προς τη διαφοροποίηση, ως προς τη μέθοδο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Επομένως, αυτό φαίνεται ότι δεν περπατάει στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, γιατί δεν αναπτύχθηκε μια δημοκρατική σχολική κουλτούρα σε όλες τις σχολικές μονάδες για να γίνει η υπόθεση της ένταξης και της υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία στο γενικό σχολείο, να γίνει με έναν ένθερμο στηριγμένο επιστημονικά, κοινωνικά και πολιτικά θεσμό.

Ως προς την παράλληλη στήριξη. Η παράλληλη στήριξη βάλλεται παντοιοτρόπως από πολλές πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις του τόπου. Όμως έχει ένα πρόβλημα, γιατί; Γιατί ως συνοδός της παράλληλης στήριξης...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Ως συνοδός οι ΕΔΕΑΥ και τα σχολικά δίκτυα να υποστηρίξουν αυτή τη δομή, τα ΚΕΔΔΥ και τα ΚΕΣΥ σήμερα, δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν την παράλληλη στήριξη, να την καθοδηγήσουν για να την κάνουν με ευθύνη του ίδιου του κράτους.

Δηλαδή, δεν μπορεί ένα κράτος, με Σύνταγμα κράτος, κοινοβουλευτικό, όπως είναι η Ελλάδα και κάθε χώρα να ξεκινάει το θεσμό των σχολικών δικτύων και των ΕΔΕΑΥ αποσπασματικά και να λέει ότι δεν ισχύει για όλες τις σχολικές μονάδες και ισχύει για ένα ποσοστό 15. Σε μια παρέμβαση που έγινε στο Υπουργείο Παιδείας από τον Πανελλήνιο Επιστημονικό Σύλλογο Ειδικής Αγωγής τονίστηκε ότι καλύπτει περίπου 15% τα σχολικά δίκτυα και τις σχολικές μονάδες οι ΕΔΕΑΥ.

Όμως, ταυτόχρονα υπάρχει και μια σύγχυση ως προς το ρόλο των ΕΔΕΑΥ. Ήδη από τον προηγούμενο θεσμό των ΚΕΔΔΥ ξεκίνησαν και υποκαθιστούσαν αντί να υποστηρίζουν, έγιναν θεσμός διαγνωστικός, παρ' όλες τις παρατηρήσεις και τα συνέδρια που έγιναν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: Επομένως, κλείνοντας πρέπει να ξαναδούμε ή ένας θεσμός λειτουργεί ολοκληρωτικά και όχι αποσπασματικά ως προς τη λειτουργία του και συνάμα το ίδιο ισχύει και για τις ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες σε σχέση με τα ΚΕΣΥ, σε σχέση με τις ΕΔΕΑΥ, σε σχέση με τις υγειονομικές επιτροπές. Ένα, μία δομή πρέπει να υπάρχει και αυτή να έχει ως προς το εκπαιδευτικό σύστημα εκπαιδευτικό προσανατολισμό.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: Σάκης Μπιμπισίδης ΑΕΚΕ. Φυσικά και θεωρούνται δομές ένταξης, ουαί και αλίμονο αν δεν θεωρούντουσαν και αν κρίνουμε από τα αποτελέσματα των τόσων χρόνων, δούλεψα και σε προσωπικό επίπεδο μιας και έχω

την εμπειρία την εργασιακή, θεωρώ ότι είναι από τους σημαντικότερους και ουσιαστικότερους θεσμούς πλέον για το δημόσιο σχολείο, όσον αφορά την ένταξη των παιδιών.

Τώρα, φυσικά θα έπρεπε να υπάρξει μια κατεύθυνση κατά την οποία θα μπορούσαμε να πούμε ότι ίσως ο ρόλος τους να είναι αποτελεσματικότερος. Φυσικά θα πρέπει να εξασφαλίσει πολύ και όλες τις απαραίτητες υποδομές, να ενισχυθεί το εκπαιδευτικό έργο με όλα τα απαραίτητα μέσα, εποπτικά μέσα διδασκαλίας, να επιμορφώνονται οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης κυρίως μιας και μιλάμε για πληθώρα νέων εκπαιδευτικών οι οποίοι εισέρχονται στο χώρο εργασίας.

Και θέλω να θίξω κάτι πολύ σημαντικό το οποίο έθεσε το Συμβούλιο τοπικά στο Ρέθυμνο, αν και δεν βρήκαμε πράσινο φως, γιατί να μην υπάρχουν δύο εκπαιδευτικοί στο τμήμα ένταξης σε κάθε σχολείο; Όχι στο ίδιο Νομό φυσικά, να ιδρυθεί δηλαδή δεύτερο τμήμα ένταξης σε κάποια σχολεία.

Ειδικά κάτω στο δικό μας το Νομό έχουμε πάρα-πάρα πολλές αξιολογήσεις που συνηγορούν στο να φοιτούν τα παιδιά στο τμήμα ένταξης. Ένας εκπαιδευτικός πρέπει να παίρνει μέχρι, νομίζω, 12 παιδιά. Προς τιμήν των συναδέλφων μας και γνωρίζω πάρα πολλούς προσωπικά παίρνουν μέχρι και 18. Λάθος, φυσικά, αν το δούμε έτσι συνδικαλιστικά, προς τιμήν τους φυσικά μιας και βάζουν μπροστά το καλό των παιδιών.

Νομίζω ότι το Υπουργείο απάντησε αρνητικά, ότι δεν προβλέπεται αυτό σε ερώτημα δικό μας και σε ερώτημα της Διεύθυνσης της Πρωτοβάθμιας Ρεθύμνου.

Φυσικά και η παράλληλη στήριξη εννοείται ότι ο προσωπικός σκοπός των εκπαιδευτικών είναι νομίζω πρώτος στη λίστα για επιτέλεση του εκπαιδευτικού έργου και του εκπαιδευτικού.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Σ. ΜΠΙΜΠΙΣΙΔΗΣ: Ναι, τώρα τελειώνω. Ωστόσο νομίζω ότι η πολιτεία θα έπρεπε να δώσει πολλά ισχυρά κίνητρα, ακόμη και επιμορφώσεις, όχι μόνο στους ειδικούς παιδαγωγούς αλλά και στους εκπαιδευτικούς συναδέλφους των τυπικών σχολείων των τάξεων, γιατί όχι σε παιδεία, όπως η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικού παράλληλης στήριξης και εκπαιδευτικού της γενικής τάξης, για να δώσει τα κίνητρα μέσα από την επιμόρφωση με διάφορα έτσι project, διάφορες δράσεις.

Και κάτι τελευταίο για να ολοκληρώσω: οι παθογένειες μιας και σχετίζονται άμεσα με την παράλληλη στήριξη και την έξησα και εγώ προσωπικά: σχολικός σύμβουλος. Είναι δυνατόν ο σχολικός σύμβουλος ειδικής αγωγής να έχει υπό την εποπτεία του, υπό την ομπρέλα του, όλη την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση της Περιφέρειας Κρήτης, δηλαδή όλη την Κρήτη, τη Δευτεροβάθμια όλης της Κρήτης και Βορείου Αιγαίου. Δεν χρειάζεται καν να το σχολιάσω νομίζω, έτσι; Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου. Ωραία.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Λοιπόν, Κλιάφα Άρτεμις. Σε σχέση με τα τμήματα ένταξης και την παράλληλη στήριξη να πούμε ότι τα τμήματα ένταξης είναι μια δημόσια σταθερή δομή που υπάρχει στα σχολεία.

Εμείς εκτιμούμε ότι είναι θετικός ο ρόλος των τμημάτων ένταξης με πάρα πολλές όμως δυσκολίες και πάρα πολλά προβλήματα υποστήριξης κυρίως από το ίδιο το κράτος και τις κυβερνήσεις όλα αυτά τα χρόνια και ιδιαίτερα την περίοδο των μνημονίων, που έχουν υποστεί τεράστιες περικοπές. Χρηματικές περικοπές στα σχολεία.

Ένα πρόβλημα, λοιπόν, που υπάρχει σε αυτές τις δομές και στην παράλληλη στήριξη με ένα θετικό ρόλο στην υποστήριξη των μαθητών, θεωρούμε είναι το ζήτημα των μόνιμων διορισμών. Η παράλληλη στήριξη είναι όχι κατά κύρια, είναι αποκλειστικά και μόνο με ελαστική εργασία, μέσα από προγράμματα ΕΣΠΑ. Τα προηγούμενα χρόνια αλλά και αυτή τη χρονιά είχαμε έναν εκπαιδευτικό να μοιράζεται σε 3 - 4 - 5 και 6 παιδιά από 4 ώρες και αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί παράλληλη στήριξη και υποστήριξη, έτσι;

Ένα αίτημα, λοιπόν, είναι αυτό που λένε: κάθε παιδί που έχει ανάγκη, με βάση τη διάγνωση του που μιλάει για παράλληλη στήριξη πρέπει να έχει έναν εκπαιδευτικό που να τον υποστηρίζει πλήρως και όχι ο εκπαιδευτικός να είναι κινούμενος σε 4 και 5 σχολεία.

Είναι, κατά τη γνώμη μας, είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Άρα, λοιπόν, πρέπει να μιλήσουμε για μαζικούς, μόνιμους διορισμούς στην εκπαίδευση, ένα αυτό.

Δεύτερον: στα τμήματα ένταξης υπάρχει, φέτος λοιπόν, όπως και τις προηγούμενες φορές που έγιναν τα τμήματα ένταξης, το Υπουργείο πλέον εισάγει και τους Δήμους στη διαδικασία ίδρυσης των τμημάτων ένταξης, δηλαδή πρέπει οι Δήμοι, τα Δημοτικά Συμβούλια να δώσουν την έγκρισή τους ότι υπάρχουν τα χρήματα για να λειτουργήσει ένα τμήμα ένταξης. Εμείς θεωρούμε ότι είναι αρνητικό.

Θεωρούμε, λοιπόν, τμήματα ένταξης πρέπει να ιδρυθούν σε κάθε σχολείο, θα πρέπει να ιδρυθεί και δεύτερο τμήμα ένταξης όπου υπάρχουν οι απαραίτητες διαγνώσεις και να πούμε ότι και στα Νηπιαγωγεία πρέπει να ιδρυθούν τμήματα ένταξης, χωρίς το προαπαιτούμενο των διαγνώσεων.

Θα πρέπει, λοιπόν, για να γίνει πρόωμη παρέμβαση, ουσιαστική στα παιδιά...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: ...να υπάρχει η ίδρυση τμημάτων ένταξης παντού.

Λοιπόν, αλλιώς μιλάμε για καταπάτηση των μορφωτικών δικαιωμάτων των μαθητών μας, έτσι; Δεν μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες τους, στρέφονται, για άλλη μια φορά, στους ιδιώτες.

Θα πρέπει, λοιπόν, να έχουμε, πρώτον: μαζικούς μόνιμους διορισμούς για τις καλύψεις των αναγκών. Η υλικοτεχνική υποδομή είναι ένα πρόβλημα στα τμήματα ένταξης, γιατί ανοίγουν τμήματα ένταξης και δεν υπάρχουν χρήματα για να υποστηριχτούν. Το ότι έφτιαξα το ένα τμήμα ένταξης είναι ένα βήμα, το επόμενο βήμα είναι: θα δοθούν τα αναγκαία κονδύλια ώστε να καλυφθούν όλες οι ανάγκες; Θα υπάρχει ένας συνεχής εμπλουτισμός του τμήματος ένταξης σε υλικοτεχνική υποδομή και σε παιδαγωγικό υλικό;

Είναι πολύ σοβαρό θέμα αυτό για να μπορέσουμε να δουλέψουμε. Γιατί καλή είναι να έχουμε μία διάγνωση, μία αξιολόγηση, όμως ο δάσκαλος στο τμήμα ένταξης - ο εκπαιδευτικός πρέπει να λειτουργήσει, πρέπει να βοηθήσει το μαθητή και υπολείπεται σε τέτοιο υλικό.

Εδώ να πω λοιπόν...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Μισό λεπτό ακόμη.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ναι, ναι.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Να πω ότι σε σχέση και με το προηγούμενο για τις δομές, θα πρέπει η Ομοσπονδία πραγματικά να διατυπώσει μία σαφή θέση απέναντι στο νόμο και απέναντι στη διάλυση της ειδικής αγωγής που προωθείται με αυτό το νόμο που ήδη έχει ψηφιστεί.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Παπαγεωργίου Δημήτρης. Πριν πω για τα τμήματα ένταξης θα πω: δεν είπα στην προηγούμενη τοποθέτηση για τις ΕΔΕΑΥ.

Οι ΕΔΕΑΥ, όπου λειτουργήσαν, πρόσφεραν πάρα πολλά και όπου λειτούργησαν όπως έπρεπε να λειτουργήσουν, πρόσφεραν ακόμα περισσότερα. Δεν προσπάθησαν να υποκαταστήσουν τα ΚΕΔΔΥ, δεν έβγαζαν διαγνώσεις, δεν προβλεπόταν και από το νόμο να κάνουν διάγνωση οι ΕΔΕΑΥ, δεν είχαν αυτή τη δυνατότητα ή αν το έκαναν το έκαναν κακώς και χωρίς να προβλέπεται.

Οι ΕΔΕΑΥ ήταν μια πρωτοβάθμια, να το πούμε έτσι, μια πρώτη ανίχνευση των δυσκολιών που αντιμετώπιζαν οι μαθητές στα σχολεία, μία πρώτη συμβουλευτική στο χώρο του σχολείου της αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών και αν έκριναν εν συνεχεία ότι χρειαζόταν περαιτέρω αξιολόγηση με μια συγκεκριμένη διαδικασία έστελναν το μαθητή στο ΚΕΔΔΥ για περαιτέρω αξιολόγηση, που συνοδευόταν και από τις γνωματεύσεις του ψυχολόγου και την παιδαγωγική έκθεση, όπως προβλεπόταν.

Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος τους, πρέπει ως αίτημα διεκδίκησης να επεκταθούν οι ΕΔΕΑΥ σε όλες τις σχολικές μονάδες. Δεν μπορούν οι ομάδες υποστήριξης εκπαιδευτικού έργου που προβλέπει ο καινούργιος νόμος να αντικαταστήσουν τις ΕΔΕΑΥ, γιατί σε αρκετά σημεία λέει: όπου δεν υπάρχουν ΕΔΕΑΥ και όπου δεν υπάρχουν ΕΔΕΑΥ. Εε δεν μπορεί, ΕΔΕΑΥ 5 σχολεία έχουμε σε κάθε Νομό γιατί το 15% που αναφέρθηκε πριν αφορά στο ΦΕΚ πόσες έχουν συσταθεί. Πόσες λειτουργούν; Περίπου οι μισές λειτουργούν σε κάθε Νομό. Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος τους.

Τα τμήματα ένταξης και η παράλληλη στήριξη φυσικά και είναι ενταξιακοί θεσμοί και επιτελούν πάρα πολύ σημαντικό έργο. Έχει αλλάξει ο τρόπος λειτουργίας τους με το άρθρο που προαναφέρθηκε, όπου μπορεί ο εκπαιδευτικός τμήματος ένταξης να υποστηρίζει και το μαθητή στην τάξη.

Εμείς εκεί είχαμε εκφράσει τις πρώτες αντιρρήσεις μας ότι δεν μπορεί να γίνει περιφερόμενη παράλληλη, ο εκπαιδευτικός του τμήματος ένταξης, όχι γιατί δεν είναι σωστό να υποστηρίζεται ο μαθητής μέσα στην τάξη, ο μαθητής πρέπει να υπο-

στηρίζεται μες στην τάξη αλλά ένας άνθρωπος σε ένα τμήμα ένταξης δεν μπορεί ταυτόχρονα να έχει ομάδες μαθητών στο τμήμα ένταξης...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ένα λεπτό ακόμα.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: ...και ταυτόχρονα να περιφέρεται να υποστηρίζει μία ώρα τον έναν, μία ώρα τον άλλον μαθητή μέσα στα τμήματα.

Η παράλληλη στήριξη είναι πολύ σημαντικός θεσμός, όμως όλα τα χρόνια και ο ένας θεσμός και ο άλλος πώς λειτουργούν; Λειτουργούν μέσω των προγραμμάτων ΕΣΠΑ. Αυτές τις δομές πρέπει να τις δούμε μακροπρόθεσμα και να δούμε πώς θα τις εντάξουμε στον κρατικό προϋπολογισμό, γιατί όταν τελειώσει το ΕΣΠΑ τι θα γίνει μ' αυτές τις δομές, τι θα κάνουμε;

Θα πρέπει, λοιπόν, να ενταχθούν στον κρατικό προϋπολογισμό, να στελεχωθούν με μόνιμο προσωπικό και επίσης, δεν μπορεί να γίνεται παράλληλη στήριξη και για ουσιαστικούς λόγους παιδαγωγικούς με εκπαιδευτικούς που συμπληρώνουν απλά το ωράριό τους μέσα στη σχολική μονάδα και αναφέρομαι στην εγκύκλιο, στη διάταξη, η οποία λέει ότι μπορεί να συμπληρώνουν οι εκπαιδευτικοί ωράριο στην παράλληλη στήριξη και δίνει το δικαίωμα ως τέσσερις εκπαιδευτικοί σε έναν μαθητή.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Τέλος χρόνου.

Δ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: Καλώς.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Συνάδελφοι, χωρίς δεύτερη περιστροφή, το τμήμα ένταξης είναι ο καλύτερος ενταξιακός θεσμός που είχαμε και που έχουμε. Κατά την άποψή μου θα έπρεπε όλα να είναι στημένα γύρω από το τμήμα ένταξης. Οι ΕΔΕΑΥ, η παράλληλη στήριξη, τα πάντα. Θα έπρεπε να έχουν στηθεί γύρω από το τμήμα ένταξης. Δυστυχώς δεν έχει γίνει αυτό.

Δεύτερον: Όσον αφορά το περιβόητο άρθρο με το οποίο η υποστήριξη, δεν μπορεί να δίνεται μες στην τάξη, δίνεται κατά κύριο λόγο μες στην τάξη και υπό προϋποθέσεις έξω, που δεν μας λένε ποιες προϋποθέσεις είναι αυτές. Για μένα είναι λάθος. Συνεκπαίδευση δεν κάνεις με μία πρόταση νόμου. Άμα ήταν έτσι θα την κάναμε αύριο. Δεν γίνεται έτσι. Και όταν είπα εκεί που έπρεπε τη Δευτεροβάθμια τη σκεφτήκατε; Τον μαθηματικό που πάει σε 3 σχολεία τον έχετε σκεφτεί ή τον φιλόλογο; Αα λέει είναι και η Δευτεροβάθμια. Είναι και Δευτεροβάθμια. Τι να κάνουμε;

Λοιπόν, τώρα για την παράλληλη στήριξη, θα μου επιτρέψετε επειδή είμαι απ' αυτούς που βοήθησαν να ασκηθεί η παράλληλη στήριξη, έχει στηθεί με μία παράγραφο του 3699. Μία παράγραφος. Εδώ και 10 χρόνια δεν έχει αλλάξει τίποτα. Ξέρετε τι λέει η παράγραφος; Ποιοι παίρνουν παράλληλη στήριξη; Παιδιά που μπορούν να ανταποκριθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα της τάξης, όταν δεν υπάρχει άλλη δομή στήριξης κοντά, ΣΜΕΑΕ δηλαδή, και τρίτον εάν το ΚΕΔΔΥ γνωματεύσει σχετικά. Σας πληροφορώ ότι το 95% των παράλληλων στηρίξεων στηρίζονται στο τρίτο. Εάν το ΚΕΔΔΥ γνωματεύσει σχετικά. Έτσι έχει γίνει. Εγώ διαφωνώ.

Λοιπόν, δεν μπορεί ένας τόσο σημαντικός θεσμός να είναι εδώ και 10 χρόνια, με μία παράγραφο νόμου. Έπρεπε να έχει τροποποιηθεί, να έχει βελτιωθεί και να έχει εκσυγχρονιστεί και να έχει μπει σε νέα δεδομένα. Δεν είναι δυνατόν, λοιπόν,

να θεωρούμε ένταξη και εξαιρώ τις αναπηρίες τις αισθητηριακές, κώφωση και τύφλωση, δεν μπορεί, λοιπόν, να παίρνει ένα παιδί στην πρώτη δημοτικού παράλληλη, να βγάζει το λύκειο και να το θεωρούμε ένταξη. Δεν είναι ένταξη. Εκτός αν είναι, εντάζει και δεν το ξέρω.

Δεν μπορεί να επεμβαίνουν στην παράλληλη στήριξη εισαγγελεύς και να λένε να πάει η παράλληλη στήριξη εκεί, διότι το παιδί έχει διαλύσει το σχολείο. Μα άμα θέλαμε να μην διαλυθεί το σχολείο, θα παίρναμε αστυνομικούς και δεν θα πάρουμε εκπαιδευτικό. Για κάποιο λόγο παίρνουμε εκπαιδευτικό.

Επομένως, υπάρχει πρόβλημα στην παράλληλη στήριξη. Πρέπει να αναθεωρηθεί το πλαίσιο στο οποίο έχει στηθεί και να μπει σε καινούργιες βάσεις, έτσι ώστε το προσωπικό το οποίο υπ' όψιν, τα 2/3 αυτών που προσλαμβάνονται δεν έχουν ειδική αγωγή και πηγαίνουν στην παράλληλη στήριξη. Και παραπάνω από τα 2/3. Επομένως, θέλει αλλαγή του πλαισίου, για να μπορέσει η παράλληλη στήριξη, ναι, να επιτελέσει το ρόλο για τον οποίον έχει φτιαχτεί.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Ολοκληρώθηκε ο κύκλος των τριών ερωτήσεων που απευθύνθηκε στις πέντε παρατάξεις. Σε ό,τι αφορά το τρίτο ερώτημα είναι ξεκάθαρη η απάντηση ότι τα τμήματα ένταξης και η παράλληλη στήριξη είναι ενταξιακές δομές, όλοι όσοι μίλησαν το ανέφεραν αυτό και το υποστήριζαν, τονίζοντας βέβαια ταυτόχρονα ότι υπάρχει μία σειρά από προβλήματα τα οποία θα πρέπει να επιλυθούν.

Θέλω να ευχαριστήσω τους εκπροσώπους των παρατάξεων, είναι μια διαδικασία που δεν έχουμε συνηθίσει να κάνουμε, ελπίζω και ελπίζουμε πραγματικά στο μέλλον να μπορούμε αυτά τα ζητήματα και όλα τα ζητήματα να τα συζητάμε με ωραίες μορφές διαλόγου, με αντιπαράθεση, αναφέροντας ο καθένας τις απόψεις του και αυτό θα είναι ένα κέρδος.

Ο λόγος τώρα με βάση όσα είχαμε πει θα έπρεπε να δοθεί στον εκπρόσωπο της ΑΣΕ, απλά θα γίνει μία αλλαγή γιατί ο εκπρόσωπος της ΠΟΕΔ μου ζήτησε να πάρει το λόγο τώρα, επειδή έχει στον υπολογιστή του κάποια στοιχεία που θέλει να χρησιμοποιήσει στην ομιλία του και θα μείνει από μπαταρία. Άρα λοιπόν για απλούς τεχνικούς λόγους, δεν βρήκα να βάλω έτσι κάτι πιο επείγον για το πρόταγμα. Λοιπόν, ο Χάρης θα μιλήσει για χρόνο 9 λεπτών, όπως είχαν και όλοι οι προηγούμενοι.

Χ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ: Ίσως χρειαστούμε λίγο περισσότερο γιατί ήταν 4 Κι-νήσεις επί 9.36 εμείς θα πάμε στο 15 το πολύ για να κάνουμε την τοποθέτησή μας ολοκληρωμένα.

Να επαναλάβω απλά, για όσους μπήκαν μετά, ότι ως ΠΟΕΔ κρίναμε σκόπιμο με συνεννόηση όλων των κινήσεων να παρουσιάσουμε μία θέση από τη στιγμή που έχουμε ομοφωνήσει στη θέση που έχουμε εκφράσει στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΟΕΔ, οπότε για να κερδίσουμε και χρόνο θα παρουσιάσουμε εκ μέρους όλων των Κινήσεων και της ΠΟΕΔ τις θέσεις της Οργάνωσης. Να πω, επίσης, ότι οι παρατάξεις της ΠΟΕΔ μπορούν εάν θέλουν, να καταθέσουν για σκοπούς πρακτικών

και δική τους τοποθέτηση στα πρακτικά στη συνέχεια για να μπει και η θέση τους η συγκεκριμένη.

Λοιπόν, θα κάνω μια μικρή αναδρομή σε ό,τι αφορά το Νόμο ειδικής εκπαίδευσης στην Κύπρο, και είναι μέσα στο ερώτημα και αυτό. Στην Κύπρο ξεκίνησε η ειδική εκπαίδευση με νομοθεσία το 1999, δηλαδή πριν 20 χρόνια, ως ΠΟΕΔ συμμετείχαμε σ' αυτές τις διαδικασίες της νομοθεσίας που θεσπίστηκε τότε, αντιλαμβάνεστε ότι ήταν κάτι καινούργιο, κρίθηκε σκόπιμο στη συνέχεια κάποιες φορές να γίνουν και τροποποιήσεις της νομοθεσίας, με την εμπειρία που αποκτήσαμε, σίγουρα υπάρχουν κενά, όμως η ειδική εκπαίδευση στην Κύπρο τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τη δημοτική εκπαίδευση, γιατί έχει και μια μικρή διαφορά με τη μέση, θα την εξηγήσω τώρα, είμαστε σε καλό στάδιο και ευελπιστούμε ότι με τη νέα νομοθεσία που δεν αφορά βέβαια την ειδική εκπαίδευση, μόνο μιλάει για ενιαία εκπαίδευση, θα μπορέσουμε να καλυτερεύσουμε ακόμα περισσότερο αυτά που πα-
ρέχουμε στα παιδιά.

Στη δημοτική εκπαίδευση υπάρχει η ειδική εκπαίδευση με ειδικούς εκπαιδευτικούς. Δηλαδή οι ειδικοί εκπαιδευτικοί στην Κύπρο είναι όλοι μέλη της ΠΟΕΔ, στη μέση εκπαίδευση η ειδική εκπαίδευση γίνεται από εκπαιδευτικούς της μέσης με επιμόρφωση, ενώ η διαφορά στη δημοτική είναι ότι γίνεται από ειδικούς εκπαιδευτικούς μέσα στα σχολεία ή στα ειδικά σχολεία, οι οποίοι είναι και αυτοί μέλη της Οργάνωσής μας.

Τώρα, υπάρχουν ειδικές σχολές, οι οποίες εξυπηρετούν τα παιδιά με πολύ-πολύ σοβαρά προβλήματα, μέχρι μεγάλης ηλικίας, υπάρχουν τα «κανονικά» σχολεία στα οποία λειτουργούν ειδικές μονάδες, είναι μονάδες μέσα στο σχολείο, σε τάξεις στις οποίες συμμετέχουν 6 - 7 παιδιά στην κάθε τάξη το μάξιμουμ και υπάρχουν ειδικοί δάσκαλοι που τις χειρίζονται αυτές τις τάξεις και τα παιδιά αυτά είναι κάποιες ώρες μέσα σε αυτή την τάξη, την ειδική τάξη και κάποιες ώρες ενσωματώνονται με τα υπόλοιπα παιδιά μέσα στις τάξεις τις κανονικές, σε εισαγωγικά πάντα. Και υπάρχουν και προσφέρεται, επίσης, και η ειδική αγωγή σε παιδιά μέσα στο σχολείο από ειδικούς εκπαιδευτικούς για παράδειγμα για λογοθεραπεία, κάποιος μαθητής μπορεί να βγει από την αίθουσα και να πάει για μία - δύο - τρεις ώρες με ειδικό θεραπευτή και υπάρχει και το ενδεχόμενο να μπει και ο ειδικός εκπαιδευτικός στην τάξη μαζί με τον εκπαιδευτικό της τάξης.

Αυτές είναι οι δομές που λειτουργούν στην Κύπρο, είναι αυξημένες συνέχεια οι ανάγκες τα τελευταία χρόνια, εγκρίνονται συνέχεια παιδιά από τις Επιτροπές Ειδικής Αγωγής που λειτουργούν επαρχιακά, γι' αυτό και ο αριθμός των μαθητών ανεβαίνει και οι διορισμοί των ειδικών εκπαιδευτικών αυξάνονται συνεχώς τα τελευταία χρόνια.

Τώρα, να πάμε στο νέο Νόμο ο οποίος βέβαια αφορά είπαμε την ενιαία εκπαίδευση, συνεπώς δεν αφορά πλέον μόνο τα παιδιά με ειδικές ανάγκες ή με αναπηρίες όπως μετονομάστηκε και με τη νέα σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, αφορά πλέον όλα τα παιδιά μέσα στο σχολείο. Γι' αυτό και εμείς ως ΠΟΕΔ κρίναμε σκό-

πιμο από τη στιγμή που η νομοθετική εξουσία και η εκτελεστική εξουσία ετοίμασαν ένα νομοσχέδιο σχετικό, ως Οργάνωση διαβουλευτήκανε μέσα στο Διοικητικό Συμβούλιο, έγινε διακινησιακή επιτροπή, η οποία δούλεψε και ξεχωριστά από το Διοικητικό Συμβούλιο, απ' όλες τις Κινήσεις, κατέληξε σε ένα έγγραφο, αυτό το έγγραφο κρίναμε σκόπιμο να συζητήσουμε και με τους οργανωμένους γονείς των μαθητών των κανονικών σχολείων και το συζητήσαμε και με τους οργανωμένους γονείς των παιδιών με αναπηρίες.

Έγινε μια διαβούλευση μαζί με όλους και μπορώ να πω ότι σε μεγάλο βαθμό καταλήξαμε και σε συμφωνία και μαζί τους και στις 4 του Απρίλη υποβάλαμε στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού τις θέσεις μας σε σχέση με το νέο νομοσχέδιο, τις οποίες θα σας πω τώρα.

Λοιπόν, αναμφίβολα η θέσπιση νομοθεσίας για τη νέα εκπαίδευση είναι μια αναγκαιότητα για τη χώρα μας, στην προσπάθεια που καταβάλαμε για συμμόρφωση και εναρμόνιση προς το περιεχόμενο σχετικών Διεθνών Συμβάσεων, των γενικών σχολείων των Ηνωμένων Εθνών που αναφέρονται ρητά στα θέματα ειδικής εκπαίδευσης καθώς και στα δικαιώματα των παιδιών αλλά και στις διαχρονικές συστάσεις που έγιναν προς την Κυπριακή Δημοκρατία από τις αρμόδιες Επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών.

Μελετώντας το σχέδιο της προτεινόμενης νομοθεσίας που βρίσκεται ενώπιόν μας και το οποίο εμπεριέχει και τις απόψεις των εμπειρογνομόνων που κλήθηκαν να στηρίζουν την όλη προσπάθεια, εγώ θα πω ότι το Υπουργείο Παιδείας εδώ και ενάμιση χρόνο είχε μετά καλέσει ειδικούς από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το θέμα της ένταξης, της ενσωμάτωσης των παιδιών στα κανονικά σχολεία και έκαναν και αυτοί κάποιες συστάσεις προς το Υπουργείο Παιδείας, οι οποίοι ήρθαν και κοντά μας και τοποθετηθήκαμε και εμείς.

Αναμφίβολα, υπάρχει η ανάγκη για ουσιαστικές, καινοτόμες και ρηζικέλευθες αλλαγές στο χώρο της ειδικής εκπαίδευσης με κύριο στόχο την δωρεάν και ποιοτική παροχή εκπαίδευσης, στήριξης και υπηρεσιών σε όλα ανεξαιρέτα τα παιδιά, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, ικανότητες και δυνατότητές τους.

Η προσπάθεια για μετάβαση από την ειδική εκπαίδευση, όπως αυτή εφαρμόζεται μέχρι σήμερα στην ενιαία εκπαίδευση, αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση και μια μεγαλύτερη προσπάθεια αφού πρόκειται για ένα εγχείρημα που αφορά ολόκληρη την εκπαίδευση και το οποίο απαιτεί εκτός από χρόνο αρκετούς οικονομικούς πόρους για να επιτευχθεί.

Είναι ξεκάθαρο ότι η οποιαδήποτε προσπάθεια για αποσπασματικές ή και βεβιασμένες αλλαγές θα οδηγήσουν σε αποτυχία και θα πλήξουν αρνητικά το δημόσιο σχολείο και κατ' επέκταση όλα τα παιδιά.

Ως προς τη γενική φιλοσοφία που διέπει την προτεινόμενη νομοθεσία δεν μπορούμε παρά να τοποθετηθούμε θετικά στις νέες βασικές αρχές που υιοθετούνται, εφόσον αυτές οικοδομούνται στη βάση ενός κοινωνικού παιδαγωγικού μοντέλου το οποίο βασίζεται στις ίσες ευκαιρίες για μόρφωση, είναι ενάντια σε κάθε μορφή

διάκρισης και έχουν βασικό τους στόχο τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών.

Την ίδια στιγμή σημειώνουμε ότι το ιατρικό μοντέλο δεν μπορεί να αγνοηθεί, αλλά πρέπει να βρεθεί ο τρόπος να συνυπάρξουν και τα δύο, αφού μέσα από το κοινωνικό παιδαγωγικό μοντέλο δεν τυγχάνουν της κατάλληλης αντιμετώπισης και διαχείρισης οι ανάγκες παιδιών με ιατρικά προβλήματα.

Σε μια πρώτη προσέγγιση θεωρούμε πως είναι προς τη σωστή κατεύθυνση ο προσανατολισμός που ορίζουν οι βασικές αρχές της πρότασης, όπως αυτές υιοθετούνται. Επιβάλλεται και αναμένεται όμως ότι θα αναπτυχθεί ένας διάλογος σε βάθος και εύρος που θα αναδείξει αν τελικά αυτές συνιστούν κοινό πεδίο για όλους.

Με σαφήνεια κατατίθενται εξαρχής ως βασική προϋπόθεση η εξασφάλιση εκ των προτέρων όλων των απαραίτητων προαπαιτούμενων αναγκών οι οποίες αφορούν μεταξύ άλλων οικονομικούς πόρους, υλικοτεχνική υποδομή, καθώς και ενίσχυση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού, μέσα από τα σωστά χρονοδιαγράμματα, έτσι ώστε να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το όλο εγχείρημα και να εξαλειφθεί κάθε ρίσκο αποτυχίας.

Όλοι οι φορείς αντικρίζουμε με περισσή προσοχή και θετικό πνεύμα πλην όμως μέσα από κριτική θεώρηση την εισαγωγή και εφαρμογή νέων θεσμικών πλαισίων στη δημόσια εκπαίδευση, καθώς και τη μετεξέλιξη των υφιστάμενων θεσμών που εισηγείται η νέα νομοθεσία. Οι νέοι αυτοί θεσμοί θα πρέπει να είναι πιο εύελκτοι και πιο αποτελεσματικοί από τους υφιστάμενους, πάντα προς όφελος όλων ανεξαιρέτως των παιδιών.

Θεωρούμε εξαιρετικά αναγκαία τη συνέχιση της ύπαρξης και λειτουργίας των ειδικών σχολείων ή και των ειδικών μονάδων, έχουμε βέβαια την εντιμότητα να συζητήσουμε για τρόπους ενίσχυσης και εκσυγχρονισμού τους. Ο Νόμος για τη νέα εκπαίδευση θα πρέπει να είναι απολύτως συμβατός με το γράμμα και το πνεύμα των διεθνών συμβάσεων και να εξυπηρετεί τα καλώς νοούμενα συμφέροντα και δικαιώματα όλων των παιδιών.

Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να αναθεωρηθεί και ο ρόλος και η λειτουργία των ειδικών σχολείων, με στόχο κάθε παιδί να μπορέσει να φοιτήσει σε γενικό σχολείο της ειδικής εκπαίδευσης της δικής του περιφέρειας. Οι ευθύνες της πολιτείας για ένα τέτοιο εγχείρημα είναι μεγάλες και θα πρέπει με συνέπεια και υπευθυνότητα να αναληφθούν.

Αποτελεί ακόμη βασική μας αρχή η δημιουργία Ανεξάρτητων Κέντρων Αξιολόγησης σε κάθε επαρχία. Τα Ανεξάρτητα Κέντρα Αξιολόγησης θα χρησιμοποιούν ενιαία και διεθνώς αναγνωρισμένα εργαλεία αξιολόγησης, τα οποία θα προσαρμόστούν στα δεδομένα της Κύπρου και θα αξιολογούν τα παιδιά από τη βρεφική ηλικία, έτσι ώστε να υπάρχει πρώιμη αντικειμενική και αξιόπιστη αξιολόγηση των παιδιών.

Στόχος είναι ο Νόμος αυτός να προνοεί και να διαλαμβάνει την έγκαιρη, πρώιμη παρέμβαση από τα πρώτα στάδια της ζωής του παιδιού. Είναι πάρα πολύ σημαντι-

κό αυτό.

Το προτεινόμενο νομοσχέδιο δεν είναι εκπαίδευση, είναι πολύ γενικό, αυτό που μας έχουν δώσει δηλαδή, μεταφέρει πολλές εξουσίες, αρμοδιότητες, και σημαντικές αποφάσεις είτε απευθείας στο Υπουργικό Συμβούλιο, είτε σε Κανονισμούς που θα εγκριθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο και θα ψηφιστούν στη συνέχεια από τη Βουλή. Ως εκ τούτου θεωρούμε και εδώ το υπογραμμίζουμε και το βάζουμε με μαύρα γράμματα, θεωρούμε και απαιτούμε όπως αυτοί οι Κανονισμοί ετοιμαστούν και ψηφιστούν μαζί με τη νομοθεσία, έτσι ώστε να είναι ξεκάθαρες όλες οι αλλαγές που θα εφαρμοστούν.

Αυτό κρίνεται αναγκαίο από το γεγονός ότι οι Κανονισμοί ρυθμίζουν όλα σχεδόν τα σημεία της νομοθεσίας, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που μπορούν να αλλάξουν ακόμα και τη φιλοσοφία της νέας αυτής νομοθεσίας. Σημειώνουμε δε τον κίνδυνο να υπάρξουν αρνητικές συνέπειες, αν η πρόταση εφαρμοστεί ως έχει, με αρκετά κενά και ασάφειες.

Συνεπώς, αποτελεί προϋπόθεση η δημιουργία των Κανονισμών, πριν την ψήφιση της νομοθεσίας, για να προωθούν από κοινού και ταυτόχρονα για έγκριση στη Βουλή. Η καθολική και συστηματική επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών για θέματα που άπτονται ενιαίας εκπαίδευσης, είναι όπως έχει προαναφερθεί επιβαλλόμενη και αναγκαία. Η διαμόρφωση κατάλληλων υποδομών, κτιριακών και άλλων, για εξυπηρέτηση των αναγκών όλων των παιδιών αποτελεί μια άλλη σημαντική παράμετρο που πρέπει να υλοποιηθεί τουλάχιστον σε ικανοποιητικό βαθμό στην αρχή και σταδιακά να ολοκληρώνεται.

Είναι επιτακτική ανάγκη η μείωση του αριθμού των μαθητών / μαθητριών ανά τμήμα, ιδιαίτερα για τα τμήματα στα οποία θα βρίσκονται παιδιά που χρειάζονται εξειδικευμένη ή εξατομικευμένη στήριξη. Είναι απαραίτητη η αξιοποίηση δευτέρου εκπαιδευτικού σε εκείνα τα τμήματα που κρίνονται ότι οι ανάγκες των παιδιών απαιτούν κάτι τέτοιο.

Οι γονείς είναι ισότιμοι εταίροι με τους άλλους φορείς σε θέματα που αφορούν το παιδί τους και ενημερώνονται διεξοδικά για όλες τις αποφάσεις που λαμβάνονται. Δεν συμμετέχουν στην αρχική αξιολόγηση της κατάστασης του παιδιού τους που θα γίνεται από Επιτροπή στο κάθε σχολείο, αλλά αναμένεται η σύμφωνη γνώμη τους και η συγκατάθεσή τους για το πλαίσιο φοίτησης του παιδιού τους.

Σε περίπτωση που διαφωνούν με τις αποφάσεις των ειδικών επιτροπών αξιολόγησης, θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα για ένσταση σε δευτεροβάθμιο σώμα, του οποίου η απόφαση θα είναι τελεσίδικη και η σύνθεσή του και άλλες λεπτομέρειες θα καθοριστούν στη συνέχεια από τους Κανονισμούς.

Αναλόγως των περιπτώσεων και εφόσον αναφερόμαστε σε ενιαία εκπαίδευση πλέον και ο όρος αυτός περιλαμβάνει πολλές ομάδες παιδιών, αναλφάβητα, με παραβατική συμπεριφορά, με διάφορα σύνδρομα κλπ. διαμορφώνονται διαφοροποιημένα, εξατομικευμένα αναλυτικά προγράμματα.

Ως εκ τούτου θα πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά ο τρόπος και οι μέθοδοι αξιολόγησης αυτών των παιδιών και να ληφθεί υπόψη στην εξαγγελθείσα εκπαιδευτική πολιτική του Υπουργείου Παιδείας για κοινές εξετάσεις στο τέλος των τετραμήνων. Οι ευθύνες και γενικότερα ο φόρτος εργασίας για τον βοηθό διευθυντή ή διευθύντρια, που όπως διαφαίνεται θα είναι επικεφαλής σε κάθε σχολείο της ομάδας αξιολόγησης και στήριξης είναι μεγάλος. Θα πρέπει, λοιπόν, να εκτιμηθεί ο χρόνος που χρειάζεται για αυτό το έργο και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξωδιδασκτικός χρόνος για να μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά και ουσιαστικά στα νέα τους αυτά καθήκοντα. Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες, η αποστολή και το μέλλον των ειδικών σχολείων θα πρέπει να καθοριστούν με σαφήνεια στο πλαίσιο της ενιαίας εκπαίδευσης και της νομοθεσίας που θα την διέπει.

Την ίδια στιγμή βάσει και των άρθρων της νομοθεσίας αλλά και εν απουσία των κανονισμών που θα τις συμπληρώνουν εγείρονται αρκετά ερωτήματα τα οποία αφορούν την υφιστάμενη κατάσταση και τη μετάβαση στη νέα. Ως εκ τούτου νιώθουμε την ανάγκη να παραθέσουμε μερικά από αυτά, με στόχο να συμβάλλουμε ουσιαστικά στην όλη συζήτηση, εντοπίζοντας και μερικά από τα κενά που υπάρχουν.

1ον) Δεν γίνεται αναφορά σε συνδεδετικούς λειτουργούς ειδικής εκπαίδευσης και άλλους σχολικούς συνοδούς παιδιών. Καταργούνται ή μετεξελίσσονται σε κάτι άλλο. Εντοπίζουμε και καταγράφουμε την ανάγκη για πρόσληψη αναγκαίου επιστημονικού και βοηθητικού προσωπικού την οποία θεωρούμε αναγκαία για να υπάρχει στη νομοθεσία και όχι στους κανονισμούς. Δεν γίνεται αναφορά ούτε υπάρχει η πρόβλεψη για το επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό αλλά και για την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή στις αίθουσες διδασκαλίας, έτσι ώστε να υπάρξει σωστή ένταξη των παιδιών με επιπλέον εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση.

Γίνεται μια γενική αναφορά σε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό αλλά δεν γίνεται αναφορά ούτε στην ανάγκη για δημιουργία τράπεζας υλικού από κατάλληλα καταρτισμένους εκπαιδευτικούς, ούτε στην ανάγκη για κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και εκπαιδευτικό εξοπλισμό, γενικό ή ατομικό, για να καλυφθούν οι ανάγκες υποστήριξης του κάθε παιδιού.

Υπάρχει συγκεκριμένο πλάνο και συγκεκριμένος προγραμματισμός για ενίσχυση όλων των αιθουσών διδασκαλίας με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή η οποία αφορά εξοπλισμό, δάπεδα, υλικό κλπ. Υπάρχει η πρόθεση για δημιουργία κεντρικής ομάδας εκπαιδευτικής υποστήριξης με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς οι οποίοι θα ασχολούνται μόνο με την ετοιμασία του εκπαιδευτικού υλικού.

Ποιος θα έχει την κεντρική ευθύνη του παιδιού και ποιος θα είναι υπεύθυνος για το εξειδικευμένο το πρόγραμμα. Υπάρχει η πρόνοια και η πολιτική βούληση για δημιουργία νέας διευθυντικής θέσης, υπεύθυνος ένταξης, εντός της σχολικής μονάδας για το άτομο το οποίο θα έχει την ευθύνη και τον συντονισμό για την ένταξη των παιδιών με επιπλέον εκπαιδευτικές ανάγκες.

Οι θεραπευτικές ειδικότητες: λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, φυσιοθεραπευ-

τές, δεν αναφέρονται στη νέα νομοθεσία. Τι θα συμβεί με αυτές τις ειδικότητες; Θα υπάρχει η δυνατότητα παροχής θεραπευτικής αγωγής και εντός ορισμένων σχολικών μονάδων, εκτός από τα ειδικά σχολεία, στα πλαίσια της ενιαίας εκπαίδευσης και αν ναι, σε ποιους χώρους, με ποιον εξοπλισμό και ποια θα είναι αυτή η υλικοτεχνική υποδομή. Τι θα συμβεί με τους μαθητές που έχουν ανάγκη φυσιοθεραπείας, μουσικοθεραπείας, λογοθεραπείας, εργοθεραπείας και πρέπει να ενταχθούν στη γενική τάξη;

Σε ποια μορφή στήριξης εμπλέκονται οι εκπαιδευτικοί και με ποιο τρόπο γίνεται η εμπλοκή τους; Θα συνυπάρχουν στην ίδια τάξη οι εκπαιδευτικοί και οι ειδικοί εκπαιδευτικοί; Διαφαίνεται ότι την ενισχυμένη στήριξη θα την προσφέρουν οι εκπαιδευτικοί. Εάν και εφόσον αυτό ισχύει τότε σε ποιο χρόνο θα γίνεται αυτό, ποια είναι τα εργαλεία που θα έχουν στη διάθεσή τους οι εκπαιδευτικοί στη γενική και ενισχυμένη στήριξη και σε πόσο και σε ποιο χρόνο θα επιμορφωθούν οι χιλιάδες των εκπαιδευτικών για να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε αυτές τις ανάγκες, σε όλες τις φάσεις της γενικής και ενισχυμένης στήριξης;

Το προτεινόμενο σχέδιο δεν βελτιώνει την υφιστάμενη κατάσταση γιατί δεν προβλέπει στο βαθμό που θα έπρεπε στήριξη - επιμόρφωση εκπαιδευτικών, στήριξη - δομές - θεσμούς, σε σχέση με τα πιο κάτω. Τη συνδιδασκαλία, τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, τα αναλυτικά προγράμματα.

Όλα τα παιδιά θα φοιτούν στη γενική εκπαίδευση και μετά θα αξιολογούνται για φοίτηση στα κέντρα στήριξης; Ποιος θα αποφασίζει και στη βάση ποιων κριτηρίων; Ο συλλογικός είναι σημαντικό και νοητικό και ποιων διαδικασιών για τη μετάβαση του παιδιού από τη γενική και ενισχυμένη στήριξη και από ποια ενισχυμένη τάξη; Πώς διασφαλίζονται γρηγορότερες, έγκαιρες και άμεσες παρεμβάσεις, έτσι ώστε να βελτιωθούν οι χρονοβόρες υφιστάμενες διαδικασίες και αποφυγή της αχρείαστης γραφειοκρατίας. Υπάρχει πρόβλεψη και πρόνοια για ψυχολογική στήριξη των γονέων, κηδεμόνων των παιδιών με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες, μόλις διαγνωστεί το παιδί τους;

Στη νομοθεσία γίνεται αναφορά στη δημιουργία διαφόρων επιτροπών, οι οποίες αποτελούν στην πλειοψηφία τους μετεξέλιξη των υφιστάμενων επιτροπών, αλλά δεν ορίζονται ξεκάθαρα τα μέλη αυτών των επιτροπών, όπως γίνεται στην υφιστάμενη νομοθεσία. Ποιο θα είναι το προσωπικό των κέντρων στήριξης; Γιατί μεταφέρεται αυτή η εξουσία στο Υπουργικό Συμβούλιο και δεν ορίζεται στη νέα νομοθεσία; Ποιος είναι ο λόγος των γονέων / κηδεμόνων στη διαδικασία επιλογής μαθητή για αξιολόγηση και ποια η εμπλοκή του στη διαδικασία αξιολόγησης;

Αρμοδιότητα και βαρύνουσα άποψη αλλά και τελικό λόγο στην αξιολόγηση των παιδιών θα πρέπει να έχουν οι ειδικοί. Θα έχουν λόγο οι ιδιώτες μετά από απαίτηση των γονέων / κηδεμόνων για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των παιδιών τους; Θα υπάρχει πρόνοια για μέγιστο αριθμό μαθητών με φραγμούς στη μάθηση, σε μία τάξη; Υπάρχει πρόθεση για μείωση των μαθητών ανά τμήμα στα πλαίσια της ενιαίας εκπαίδευσης; Επιβάλλεται να υπάρξει μείωση του αριθμού παιδιών στις τάξεις στη

βάση κριτηρίων που θα καθοριστούν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού και της κάθε τάξης;

Η τάξη εξειδικευμένης στήριξης αποτελεί τη μετεξέλιξη της ειδικής μονάδας; Αν ναι πώς θα στελεχώνεται, με ποιο τρόπο, θα παρέχεται η ειδική αγωγή σε αυτή την τάξη. Πώς διασφαλίζονται τα δικαιώματα στη μόρφωση των παιδιών χωρίς πρόσθετες εκπαιδευτικές ανάγκες στις περιπτώσεις που στη γενική τάξη υπάρχουν παιδιά που ενδεχομένως δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν, παράδειγμα κραυγές, φωνές, επιθετικές συμπεριφορές, ή να ανταποκριθούν στη γενική τάξη και παρεμποδίζεται η μαθησιακή εργασία; Θα ενημερώνονται γονείς / κηδεμόνες των υπολοίπων παιδιών της τάξης σε περιπτώσεις ένταξης παιδιών με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες έτσι ώστε να διασφαλίζονται και τα δικαιώματα των υπολοίπων παιδιών;

Όσον αφορά τη μετεξέλιξη των ειδικών σχολείων σε κέντρα στήριξης για τη νέα εκπαίδευση ποιος θα είναι ακριβώς ο ρόλος τους και ο τρόπος λειτουργίας τους; Με ποιο τρόπο θα παρέχουν στήριξη στα υπόλοιπα σχολεία στο πλαίσιο της ενιαίας εκπαίδευσης;

Τα πιο κάτω ερωτήματα θα πρέπει να απαντηθούν με σαφήνεια έτσι ώστε οι απαντήσεις αυτές μαζί με τους κανονισμούς να δώσουν ολοκληρωμένη εικόνα στο νέο νομοθετικό πλαίσιο για την ειδική εκπαίδευση, βάσει των οποίων θα υπάρξει η δυνατότητα να γίνουν πιο συγκεκριμένες οι εισηγήσεις και οι παρεμβάσεις.

Εδώ τελειώνει η τοποθέτησή μας, απλά να πω ότι έχουμε ξεκαθαρίσει προς την κυβέρνηση, προς το Υπουργείο Παιδείας, ότι δεν θα αποδεχθούμε με κανένα τρόπο την εφαρμογή της νομοθεσίας όπως έχει έρθει, χωρίς τους κανονισμούς. Σε αυτό συμφωνήσαν μαζί μας και οι οργανωμένοι γονείς και το Υπουργείο Παιδείας δέχθηκε ότι θα γίνει περαιτέρω διάλογος, θα γίνουν οι κανονισμοί μέσα σε ενάμιση χρόνο και τότε θα κατατεθεί στη Βουλή συνολικά το νομοσχέδιο και οι κανονισμοί και θα γίνει και η συζήτηση η απαραίτητη στη Βουλή.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Για 9 λεπτά ο εκπρόσωπος της ΑΣΕ.

Σ. ΤΣΙΩΛΗΣ: Πριν αναφερθούμε στην κριτική της ενταξιακής εκπαίδευσης να καταστήσουμε σαφή τη διαφωνία μας με τις απόψεις που προσεγγίζουν την αναπηρία ως ατομικό πρόβλημα και επομένως όλες τις απόψεις που θεωρούμε ότι αυτό που λέγεται κοινωνία δεν υπάρχει και ότι η θεμελιώδης παραδοχή για τη μελέτη είναι το άτομο. Να σημειώσουμε ακόμα ότι θεωρούμε ότι η μορφή και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης δεν διαχωρίζονται και επομένως η μορφή εκπαίδευσης δεν έχει κάποια προτεραιότητα έναντι του περιεχομένου.

Επομένως, δεν είναι η μορφή της εκπαίδευσης το κύριο πρόβλημα, χωρίς αυτό να σημαίνει αγνόηση της σημασίας. Για παράδειγμα το γεγονός ότι το Ζάγκολς ήταν ίδρυμα δεν εμπόδισε τον Νεσκεριάκογλου να εκπαιδεύσει τον Σβώρο. Είναι, επομένως, προφανές ότι το αστικό σχολείο της αριστείας και της επιλογής των ικανότερων δεν μπορεί να λύσει τα προβλήματα των αναπήρων. Και ότι κάθε προσπά-

θεια που δεν συνδέεται και με την κριτική του καπιταλισμού και την κομμουνιστική προοπτική θα καταλήξει αργά ή γρήγορα να γίνει εργαλείο περιθωριοποίησης των αναπήρων.

Η εκπαίδευση των ανάπηρων είχε και έχει πάντα στον καπιταλισμό με το συσχετισμό δύναμης ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία. Δηλαδή η αναπηρία αποτέλεσε και αποτελεί μορφή κοινωνικής εκμετάλλευσης, μέρος των γενικότερων μορφών εκμετάλλευσης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να αντιπαράθενται και σε αυτό το πεδίο η ιδεαλιστική και η υλιστική φιλοσοφία.

Από τη μια μεριά η τυπική λογική και η έννοια του ατόμου και από την άλλη η υλιστική διαλεκτική λογική και η έννοια του ανθρώπου ως κοινωνικής οντότητας. Η τυπική λογική που θεωρεί ότι η κανονικότητα και η αναπηρία συνιστούν αντιθετικές πλευρές της ανθρώπινης ύπαρξης. Αντίθετα η υλιστική διαλεκτική λογική υποστήριξη τη μεταβολή και την κίνηση και θεωρεί ότι το δίπολο αναπηρία - κανονικότητα είναι ανύπαρκτο. Η αναπηρία θεωρείται κοινωνική κατηγορία και η βλάβη και η ασθένεια αναπόσπαστο τμήμα της ανθρωπότητας.

Στα πλαίσια της διαλεκτικής λογικής η οποία συνιστά λογική του συγκεκριμένου ως ενότητας του πολλαπλού, κάθε παιδί θεωρείται ως πεδίο εν δυνάμει πραγματωμένων αντιφατικών δυνατοτήτων στα πλαίσια ευνοϊκών συνθηκών.

Σε αντίθεση με τη διχοτομία ιατρικό - κοινωνικό η υλιστική προσέγγιση υποστηρίζει ότι οι βασικές θεωρήσεις που υπάρχουν για όλη την κοινωνία παρουσιάζονται και στη μελέτη του φαινομένου της αναπηρίας. Δηλαδή η αστική, η σοσιαλδημοκρατική - μεταρρυθμιστική και η ιστορικο-υλιστική θεωρία.

Η ενταξιακή σκέψη αγνοεί την ιστορία και την εξετάζει με ρεαλιστικό τρόπο. Στηριγμένη στην τυπική λογική εξετάζει τις ιστορικές εξελίξεις υπό το πρίσμα ιατρικό - κοινωνικό με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ερμηνεύσει τις αντιφάσεις και την αποτυχία τους.

Η ενταξιακή σκέψη δεν μπορεί να δει ότι οι μορφές και τα περιεχόμενα της εκπαίδευσης των ανάπηρων είναι ιστορικές, αντιφατικές μορφές που ανταποκρίνονται στις γενικότερες αντιφάσεις της καπιταλιστικής κοινωνίας, ούτε μπορεί να δει τη γέννηση του καινούργιου. Η ιστορία της αναπηρίας, επομένως, είναι μέρος της γενικότερης ιστορίας της ταξικής πάλης.

Η ενταξιακή σκέψη αγνοεί ακόμη ότι η εκπαίδευση των ανάπηρων συνδέεται με τη σχέση απόλυτης και σχετικής υπεραξίας και αρχίζει να αναπτύσσεται μόνο όταν η εκπαίδευση αποκτά βαρύνουσα σημασία για την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης.

Όσον αφορά το παρόν, η ένταξη συνιστά ένα φαινομενικό παράδοξο. Από τη μια μεριά βρίσκεται η αθλιότητα του καπιταλισμού, σε έναν πλανήτη με 600 εκατομμύρια ανάπηρους, οι οποίοι ακόμη και στις αναπτυγμένες χώρες δεν έχουν επαρκή βοήθεια. Σε μια κοινωνία που προωθεί τον ακριβή προσδιορισμό και τη μέτρηση των ικανοτήτων, την ατομική ευθύνη.

Το παράδοξο είναι ότι η ενταξιακή σκέψη δίνοντας έμφαση στο άτομο, στη διαφορετικότητα, την αναγνώριση της ετερογένειας επιδιώκει να εφαρμοστεί η ένταξη σ' αυτές τις κοινωνικές συνθήκες. Ουσιαστικά δεν πρόκειται για παράδοξο αλλά για μεταφορά της εκπαίδευσης στην εκπαίδευση της θεωρίας των ανθρωπίνων σχέσεων.

Τα παιδιά και οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να εργάζονται με τη μορφή ομάδων και να ανέχονται τη διαφορετικότητα των άλλων. Με άλλα λόγια ο μελλοντικός εργαζόμενος πρέπει να μην συγκρούεται με τον εργοδότη αλλά να γνωρίζει πώς να επιλύει τις διαφορές του μες στην επιχείρηση, χωρίς να αμφισβητεί το θεμελιακό υπόβαθρό της στην ατομική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής.

Όμως, μπορεί να μιλά κανείς για την αναπηρία και να μην την συνδέει με την κοινωνία που αναδείχθηκε; Όπως σημειώνει ο Γιάνσεν, αυτό είναι αποτέλεσμα μιας σκέψης που χωρίζει το άτομο και την κοινωνία από τον άλλον, και δεν βλέπει ότι δεν υπάρχει, ούτε μπορεί να υπάρξει ανθρώπινη ύπαρξη έξω από τις ιστορικά καθορισμένες κοινωνικές σχέσεις.

Βασική επιδίωξη της ένταξης είναι η κοινή εκπαίδευση όλων των ομάδων που επηρεάζονται αρνητικά απ' την κοινωνική ανισότητα. Μόνο που αυτή η ανισότητα είναι υπαρκτή και η δημιουργία ενός ενταξιακού σχολείου απαιτεί την ανατροπή της, κάτι που στον ενταξιακό λόγο παίζει περιθωριακό ρόλο.

Η γενική απαίτηση για παροχή ίσων ευκαιριών με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα αποκρύπτει τις ταξικές διακρίσεις που υπάρχουν στην κοινωνία. Η ενταξιακή σκέψη θεωρεί ότι μόνο μέσα απ' την αναγνώριση της ατομικότητας και των ίσων ευκαιριών μπορεί να αναπτυχθεί το απελευθερωτικό αποτέλεσμα της ένταξης. Μόνο που με αυτόν τον τρόπο η κοινωνία θεωρείται ως κάτι κοινωνιολογικό και ανιστορικό και δεν αντιμετωπίζεται η ανισότητα της ταξικής κοινωνίας. Αυτή η προσέγγιση οδηγεί αναπόφευκτα στην ενσωμάτωση της ένταξης, γιατί ο νεοφιλεύθερος λόγος έχει την εξουσία να επιβάλλει τα συμφέροντά του, που ξεπερνούν το πεδίο του ενταξιακού λόγου.

Η ανάδειξη της ατομικής βιογραφίας ως ενός μεθοδολογικού εργαλείου αγνοεί ότι η βιογραφία είναι αποτέλεσμα των συνθηκών που είναι δεδομένες από το παρελθόν και των κοινωνικών διαμεσολαβήσεων και ότι όσο ο καπιταλισμός είναι το κυρίαρχο κοινωνικό σύστημα τόσο τα αρνητικά συναισθήματα για τους ανάπηρους θα είναι παρόντα. Η ενταξιακή σκέψη επομένως δεν μπορεί να κατανοήσει ότι οι διακρίσεις της φυλής, του φύλου, της αναπηρίας είναι αποτέλεσμα των ταξικών σχέσεων και ότι η ταυτότητα συνιστά αποτέλεσμα της ταξικής πάλης.

Με την επιλογή του δίπολου διαχωριστική - ενταξιακή εκπαίδευση πάλι διαχωρίζεται η μορφή από το περιεχόμενο. Υποστηρίζεται ότι η ειδική αγωγή περιθωριοποιεί τα ανάπηρα παιδιά, δεν απαντάται όμως αν κάτι τέτοιο συμβαίνει με το περιεχόμενο. Η εκπαίδευση στο σχολείο της γειτονιάς θεωρείται ως ιδιαίτερη σημασίας αίτημα, χωρίς να απαντώνται τα βασικά ερωτήματα: σε ποια γειτονιά, σε ποιο σχολείο, σε ποιο κοινωνικό πλαίσιο.

Η προσπάθεια, επομένως, να δημιουργηθεί ένα ενταξιακό σχολείο μέσα στις συνθήκες της καπιταλιστικής ανισότητας μπορεί να μετατρέψει το ενταξιακό όνειρο σε εφιάλτη. Η αναπηρία δεν θα χαρακτηρίζεται πλέον ως προσωπική τραγωδία αλλά ως ατομική ευθύνη.

Τι απομένει, λοιπόν, σε όσους και όσες δεν έχουμε εγκαταλείψει την προοπτική μιας εκπαίδευσης των ανάπηρων, που έχει ως στρατηγικό στόχο την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την κατανόηση του άλλου ως συλλογικού μη αλλοτριωμένου και μη πραγματοποιημένου υποκειμένου. Αποτελεί κάτι τέτοιο μια ουτοπία που θα αφομοιωθεί από τον αδηφάγο νεοφιλελεύθερο λόγο;

Η υλιστική παιδαγωγική απορρίπτει αρχικά κάθε μορφής αρτιμελισμού, δηλαδή τη φασιστική άποψη για την ικανότητα και θεωρεί ότι η κοινωνικά διαμεσολαβημένη μάθηση είναι αμοιβαία διερεύνηση. Επομένως, η φαντασία, η δημιουργικότητα, η δυναμική, η μνήμη είναι προϊόντα της κοινωνικής ζωής, στα οποία το παιδί διεισδύει μόνο με την κοινωνική διαμεσολάβηση των σημαντικών άλλων.

Κεντρική θέση σ' αυτό κατέχει η παιδαγωγική σχέση που μετασηματίζεται τις εμπειρίες των παιδιών στη βάση κάποιου σκοπού. Απορρίπτοντας τις απόψεις περί ατομικής πρόσβασης του παιδιού στη γνώση και την τραπεζική αντίληψη για τη γνώση θεωρεί ότι η νοητική αναπηρία είναι αποτέλεσμα της κοινωνικής απομόνωσης και της διάκρισης από τους άλλους και βοηθά το παιδί να περνά μέσω της κοινωνικής διαμεσολάβησης σε ανώτερες ζώνες εξέλιξης, όπου η μάθηση δεν έπεται, αλλά προηγείται της ανάπτυξης.

Έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη όλων των πλευρών της συνείδησης, επιδιώκει μέσω της δραστηριότητας την ανάπτυξη της αυτονομίας προσωπικότητας. Αυτονομία που δεν ταυτίζεται με την αυτονομία του πολίτη ιδιώτη, στη βάση των ίσων ευκαιριών και της αξιοκρατίας, αλλά κατανοώντας ότι αυτός δεν είναι προκοινωνική ύπαρξη αλλά αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης με τους άλλους.

Έχοντας, λοιπόν, επίγνωση ότι δρούμε σε πλήρως αντίξοες συνθήκες, αγωνιζόμαστε για τη δημόσια και δωρεάν παροχή σε κάθε ανάπηρο παιδί και σε κάθε παιδί όλων των μορφών και των περιεχομένων εκπαίδευσης που απαιτούνται για να αναπτυχθεί ως προσωπικότητα.

Τέλος, ο αγώνας για μια ουσιαστική εκπαίδευση των ανάπηρων με βάση όλα όσα παρουσιάσαμε απαιτεί υψηλόβαθμο θάρρος και ηθικό κουράγιο. Και όπως αναφέρεται στη βιβλιογραφία του Έρνεστ Μπλοχ: «μέσα από όλες τις ήττες και τις αποτυχίες η βεβαιότητα του δύσκολου μονοπατιού πηγαίνει μαζί με την πίστη και την εκρηκτική δύναμη της ενεργού συγκεκριμένης ελπίδας» σημείωσε ο 20χρονος Μπλοχ. Και ο 70χρονος συμπλήρωσε: «κάποιος πρέπει να πιστέψει στην αρχή της ελπίδας. Ένας μαρξιστής δεν έχει το δικαίωμα να είναι απαισιόδοξος».

Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Σ. ΠΕΤΡΑΚΗΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον συνάδελφο. Θα κάνουμε μια διακοπή για το ελαφρύ γεύμα και βαρύ να ήταν η διακοπή θα ήταν η ίδια, για το γεύμα, λοιπόν, είναι 2, 3 η ώρα συνεχίζουμε με τοποθετήσεις συνέδρων.

ΔΙΑΔΕΙΜΜΑ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Έχει συνέχεια με ερωτήσεις και τοποθετήσεις επιπλέον του στρογγυλού τραπεζιού, η εικόνα είναι αυτή που βλέπετε, δεν μπορεί κανείς να τη δει διαφορετικά, νομίζω ότι όποιος συνάδελφος θέλει να κάνει κάποια τοποθέτηση, πριν οι δύο Πρόεδροι των Ομοσπονδιών πάρουν το λόγο. Για να κλείσουν το Συνέδριό μας. Ορίστε. Εσύ; Μάλιστα. Άλλος; 2. 3. ΟΚ, οι 3 συνάδελφοι. Έλα Όλγα. Στο μικρόφωνο. Το όνομά σου για τα πρακτικά Όλγα.

Ο. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ: Συμεωνίδου Όλγα λέγομαι, είμαι από τον 6ο Σύλλογο Πρωτοβάθμιας Θεσσαλονίκης.

Πολύ ενδιαφέροντα τα όσα ακούσαμε αυτές τις μέρες, χθες και σήμερα, δηλαδή, από τους ομιλητές, θα ήθελα να πω ότι πρέπει να το πάρουμε το πράγμα απ' την αρχή, να διευκρινίσω ότι είμαι δασκάλα γενικής αγωγής και ότι είμαι δασκάλα τάξης.

Νομίζω ότι το πρώτο σημαντικό βήμα έγινε στη χώρα μας πλέον με τη θεσμοθέτηση της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής. Όμως, δυστυχώς, αυτή τη στιγμή, όντας στην 3η χρονιά, δεν εφαρμόζεται σε όλους τους Δήμους και παρότι ζω και δουλεύω σε έναν μεγάλο Δήμο της χώρας, πολύ γνωστός σε όλους για πολλούς λόγους, δουλεύω στο Δήμο Νεάπολης Συκεών στη Θεσσαλονίκη, στον Δήμο μας, λοιπόν, η δίχρονη προσχολική αγωγή δεν εφαρμόζεται.

Και θέλω τώρα εδώ να κάνω τη σύνδεση με την ένταξη και την ενσωμάτωση των παιδιών με τις ειδικές δυσκολίες, ανάγκες, όπως θέλετε ονομάστε το. Όταν έρχεται ένα παιδάκι πλέον στα προνήπια, όπως είπε και κάποιος από τους ομιλητές, ο εκπαιδευτικός της τάξης είναι ο πλέον αρμόδιος για να αναγνωρίσει, να ανιχνεύσει τις όποιες δυσκολίες, νομίζω ότι πια όντας το παιδί προνήπιο έχουμε τον χρόνο εμείς σαν εκπαιδευτικοί να προετοιμάσουμε εκτός από την ανίχνευση των όποιων προβλημάτων πιθανόν να υπάρχουν, έχουμε και τον χρόνο να προετοιμάσουμε και τους γονείς στο να δουν αυτό που συμβαίνει, γιατί ξέρουμε πολύ καλά όλοι μας ότι ένα από τα προβλήματα που συναντάμε στην πορεία μας είναι το πώς θα πείσουμε τους γονείς ότι εδώ κάτι πρέπει να ψάξουν ότι υπάρχει.

Έτσι, λοιπόν, θα έχουμε τη δυνατότητα όντας το παιδί προνήπιο να κάνουμε την

αναγνώριση, την ανίχνευση και να φτάσουμε σε μια διάγνωση αν υπάρχει κάτι, να ξεκινήσει η υποστήριξη από το νηπιαγωγείο, προχωρώντας το παιδάκι όντας πλέον στα νήπια, αυτό όμως σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχουν επαρκή τμήματα ένταξης, επαρκής αριθμός τμημάτων ένταξης στα νηπιαγωγεία, που δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή, και έτσι να φτάσει στην 1η δημοτικού ένα παιδί «δρομολογημένο» και να μπορέσει πλέον το δημόσιο δημοτικό σχολείο να προχωρήσει στην ενσωμάτωσή του και τη συμπερίληψή του, έχοντας δρομολογημένες δομές, γιατί δυστυχώς ζούμε να φτάνουν τα παιδιά στην 1η δημοτικού χωρίς καμία διάγνωση και πολλές φορές υπάρχουν και παιδιά που έχουν διαγνώσεις και δεν τις λένε οι γονείς εγκαίρως, όταν φτάνουν στο δημοτικό σχολείο.

Αυτά είναι καθημερινά προβλήματα που ζούμε εμείς, γιατί είναι πολύ ωραία όλα τα επιστημονικά που άκουσα, αλλά θέλω να σας πω αυτά που ζούμε στην πραγματικότητα. Και τότε ξεκινάει ένας αγώνας.

Και να 'ρθω στις ΕΔΕΑΥ. Ζω και δουλεύω σε ένα σχολείο που έχει την τύχη να έχει ΕΔΕΑΥ. Είναι μία ημέρα την εβδομάδα, είμαστε ένα 12θεσιο μεγάλο σχολείο, η ΕΔΕΑΥ με όλα τα ραντεβού που πρέπει να κάνει και όλες τις παρακολουθήσεις που πρέπει να κάνει μέσα στην τάξη, μπορεί να δει και να ολοκληρώσει τη διαδικασία περίπου για 5 με 6 παιδιά, δηλαδή είμαστε στον Απρίλιο, έχω έναν μαθητή, και ακόμα δεν έχουμε καταλήξει. Θα πάει για διάγνωση, που θα την έχει ποτέ και έχει περάσει ένας χρόνος και μπορεί να έχει περάσει και ένας δεύτερος χρόνος, μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία.

Γι' αυτό ξεκίνησα με το νηπιαγωγείο και γι' αυτό είπα ότι πρέπει να δούμε σοβαρά πώς αυτό πρέπει να το δουλέψουμε από το νηπιαγωγείο.

Και, βέβαια, θα έχουμε τον χρόνο να μπορέσουμε να βοηθήσουμε τους γονείς να συνειδητοποιήσουν το ό,τι συμβαίνει, να καταλάβουν ότι το σχολείο λειτουργεί υποστηρικτικά και βοηθητικά προς το παιδί τους, γιατί οι γονείς είναι αυτοί που έχουν τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο, έτσι; Ό,τι και να πούμε εμείς, ό,τι και να θέλουμε εμείς, ό,τι και να θεσμοθετήσει η πολιτεία, όποια προσόντα και να έχουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί τι μπορεί να γίνει αν ο γονιός δεν συμφωνεί; Μπορεί να γίνει κάτι; Τίποτε.

Άρα, πρέπει να δουλέψουμε και σ' αυτό το κομμάτι, γιατί ο γονιός μπορεί να έχει το δικαίωμα να αποφασίζει για το παιδί του, ταυτόχρονα όμως του δώσαμε το δικαίωμα να αποφασίσει και για τα άλλα παιδιά που βρίσκονται στην ίδια τάξη. Και βέβαια αυτά τα παιδιά εκπαιδεύονται από μας για να αποδεχθούν τη διαφορετικότητα, για να δείχνουν την αντίστοιχη ανοχή, υπομονή και ό,τι άλλο, αλλά όταν θα προσγειωθεί το βιβλίο στο κεφάλι του ξαφνικά τότε; Τότε θα βρεθούμε όλοι μπροστά σε προβλήματα που θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Και δεν θα είμαστε και υπεύθυνοι.

Εδώ θέλω να κάνω μία ερώτηση στην εκπρόσωπο των Παρεμβάσεων, αν δεν κάνω λάθος, που μίλησε για τις ιδιωτικές παράλληλες που δεν πρέπει να υπάρχουν. Συμφωνώ ότι σε ένα δημόσιο σχολείο θα πρέπει η πολιτεία να φροντίσει για όλα.

Όταν όμως υπάρχουν ακόμα κενά, δεν νομίζω ότι μπορούμε να ρίχνουμε στον Καιάδα οτιδήποτε, επειδή απλά είναι ιδιωτικό.

Στο δικό μου σχολείο, λοιπόν, οι γονείς αποφάσισαν ενός παιδιού με σύνδρομο Ντάουν να έρθει στο γενικό σχολείο, να συνεχίσει την εκπαίδευσή του. Και πολύ καλά έκαναν. Δεν υπήρχε η δυνατότητα δημόσιας παράλληλης στήριξης όμως. Αυτή τη στιγμή έχουν μια ιδιωτική παράλληλη στήριξη. Τι ήταν προτιμότερο, λοιπόν; Αυτό το παιδί να παραμείνει στο ειδικό σχολείο ή να 'ρθει στο γενικό σχολείο έχοντας τη δυνατότητα της ιδιωτικής παράλληλης στήριξης;

Θέλω, λοιπόν, να πω μ' αυτό ότι δεν πρέπει να είμαστε απόλυτοι σε κάποια πράγματα και να έχουμε μια ευελιξία και να κρίνουμε ανάλογα με την ιδιαιτερότητα που έχουν οι περιπτώσεις.

Επίσης, ο εκπρόσωπος της ΕΡΑ νομίζω, αν δεν κάνω λάθος, αλλά εν πάση περιπτώσει, ο κύριος με τη γαλάζια μπλούζα, είπατε ότι πρέπει να αναθεωρηθεί το πλαίσιο, αυτή η μικρή παράγραφος που δίνει τη δυνατότητα για την παράλληλη. Όχι σε σας, στον άλλον κύριο. Ναι, δίπλα στον Δημήτρη.

Συμφωνώ ότι πρέπει να αναθεωρηθεί το πλαίσιο για τις παράλληλες στήριξεις αλλά το πρώτο είναι ότι πρέπει να γίνουν διορισμοί και να είναι μόνιμες οι παράλληλες στήριξεις. Γιατί έτσι όπως λειτουργούν τώρα, μπορεί να έρθει μια παράλληλη στήριξη τον Οκτώβριο στην καλύτερη περίπτωση, τον Νοέμβριο, τον Απρίλιο, τον Μάρτιο και μέχρι τότε; Τι γίνεται; Αλλά να διευρυνθεί, όχι μόνο να αναθεωρηθεί.

Και θα σας φέρω εδώ ένα άλλο παράδειγμα καθημερινότητας. Υπάρχει, λοιπόν, ένας μαθητής, ο οποίος έχει αναπτυξιολογικά προβλήματα από τη γέννησή του και αυτός ο μαθητής δεν είχε δικαίωμα παράλληλης στήριξης. Ένα παιδί που δεν μπορούσε να αναγνωρίσει εύκολα το βιβλίο για να το βγάλει έξω, που δεν μπορούσε εύκολα να ανοίξει στη σωστή σελίδα, που, που, που, να μην σας ζαλίζω με λεπτομέρειες.

Έτσι, λοιπόν, πρέπει να δούμε και πώς μπορεί να διευρυνθεί αυτός ο θεσμός, αν θέλουμε όλα αυτά τα παιδιά να είναι μες στο σχολείο μας, να είναι μέσα στην τάξη μας, να είναι, συμφωνώ να είναι, αλλά θα πρέπει να βρούμε όλες τις υποστηρικτικές δομές που θα πρέπει να έχουμε.

Καλά, τώρα το τραγικό ότι ήταν μία παράλληλη για 4 παιδιά δεν το συζητώ, αυτό ήταν μόνο κωμωδία, έτσι; Έτσι για τα μάτια, να λέμε ότι κάποιος μπαίνει 2 ώρες, που ό,τι και να έχτισε αυτές τις 2 - 3 - 4 ώρες που αναλογούσαν στον μαθητή ήταν πολύ εύκολο να γκρεμιστούν τις υπόλοιπες ώρες.

Νομίζω αυτές ήταν οι ερωτήσεις μου και η τοποθέτησή μου, δεν πρέπει να έχω ξεχάσει κάτι, σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ και εμείς. Θα απαντήσετε μετά από το στρογγυλό τραπέζι. Η συναδέλφισσα Δριμάλα.

Θ. ΔΡΙΜΑΛΑ (ΜΕΛΟΣ ΔΣ ΔΟΕ): Από την Αγωνιστική Συσπείρωση Εκπαιδευτικών, ΠΑΜΕ.

Πατώντας πάνω και στην τοποθέτηση, συνάδελφοι, του Σωτήρη Τσιώλη, θέλω να προσθέσω ορισμένα πράγματα. Ασφαλώς το ζήτημα της ειδικής αγωγής είναι ζήτημα κοινωνικό - πολιτικό, ταξικό όπως λέμε και επιστημονικό και ως τέτοιο ως Αγωνιστική Συσπείρωση Εκπαιδευτικών, έτσι τοποθετούμαστε, με βάση τις ανάγκες του ατόμου με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Ασφαλώς, οι κυβερνήσεις μέχρι σήμερα για ένα πράγμα μας έχουν πείσει, όλες οι κυβερνήσεις που πέρασαν, και της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ και σήμερα του ΣΥΡΙΖΑ με ή χωρίς ακροδεξιά ΑΝΕΛ, μας έχουν πείσει ότι δεν έχουν στόχο, όχι απλώς την ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στο σχολείο, έχουν στόχο να αποποιηθεί το κράτος απ' αυτό που λένε κόστος γιατί γι' αυτούς έτσι είναι, κόστος είναι η εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, να τα φορτώσει στο γενικό σχολείο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη λειτουργία του ειδικού σχολείου και πρωτίστως για τις ανάγκες του ίδιου του παιδιού.

Αυτό δείχνει όλη η πορεία, παρά τα επιστημονικοφανή επιχειρήματα και τα περί ένταξης κτλ. όλα αυτά τα χρόνια, όλη η πορεία, λοιπόν, η οποία έχει ακολουθηθεί μέχρι τώρα. Γιατί; Δεν μπορεί να θεωρεί κανείς ένταξη το να πετάξουμε τα παιδιά με ειδικές ανάγκες στο γενικό σχολείο και να δημιουργήσουμε ένα τέτοιο πώς να το πούμε κλίμα απλά να παρακολουθούν μια τάξη την οποία δεν μπορεί να ακολουθήσουν για χίλιους δυο λόγους. Ή δεν μπορεί να θεωρήσουμε ένταξη το να καταφέρουμε να είναι ένα παιδί με ειδικές ανάγκες μέσα στη γενική τάξη και να κάνει ησυχία για να μην ενοχλεί την υπόλοιπη τάξη.

Αν λοιπόν δεν θέλουμε κάτι τέτοιο και νομίζω ότι ως εκπαιδευτικοί δεν το θέλουμε, δεν εννοούμε κάτι τέτοιο, τότε θα πρέπει να δούμε τις αιτίες που οδηγούν στη σημερινή κατάσταση στην εκπαίδευση κτλ.

Επιγραμματικά θα πω ορισμένα μέτρα, γιατί έχουν αναφερθεί. Παράδειγμα, ιδιωτική παράλληλη στήριξη. Έχουμε ζητήσει κατ' επανάληψη και από το Υπουργείο Παιδείας και σε συναντήσεις να μας πει κάποια στοιχεία με βάση τα οποία να δούμε πόσες ιδιωτικές παράλληλες στηρίξεις υπάρχουν στα γενικά σχολεία.

Ας πούμε ξέρουμε πόσες κάθε χρόνο στο τέλος της χρονιάς είναι αυτοί που δι-ορίστηκαν, πόσες είναι οι αντίστοιχες, γιατί μπαίνουμε σε κάθε σχολείο και βλέ-πουμε δύο από το Υπουργείο Παιδείας, 2-3 και παραπάνω ίσως από αλλού. Ένα ζήτημα είναι αυτό.

Δεύτερον: το γεγονός ότι στην ειδική αγωγή τοποθετούνται συνάδελφοι οι οποίοι δεν έχουν κανένα επιστημονικό υπόβαθρο της γενικής αγωγής και δουλεύουν στην ειδική αγωγή. Το γεγονός ότι ο νέος Νόμος 4547 και θέλω να είμαι ξεκάθαρη σ' αυτό, εμείς έχουμε ζητήσει την κατάργηση αυτού του Νόμου, από πάνω μέχρι κάτω, δεν είναι Νόμος ο οποίος μπορεί, δεν έχει καμία σχέση με τη βελτίωση των δομών κτλ., τις υποστηρικτικές και όλα αυτά. Είπαμε, οι τίτλοι χρησιμοποιούνται ως προπέτασμα για να καλύψουν το περιεχόμενο.

Με τον Νόμο αυτό δίνεται ένα συντριπτικό κτύπημα στο ζήτημα της ειδικής αγωγής γιατί ακριβώς μέσα από τις λεγόμενες ομάδες εκπαιδευτικής υποστήριξης

τις οποίες καλούνται να δημιουργήσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί του γενικού σχολείου και πολύ σωστά οι Σύλλογοι τις έχουν μπλοκάρει μέχρι σήμερα, σε μεγάλο βαθμό τουλάχιστον, καλείται το σχολείο να σηκώσει αυτό το βάρος εντός εισαγωγικών της λεγόμενης ένταξης, δηλαδή να απαντήσει στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ειδικές ανάγκες και αναπηρία, πράγμα το οποίο δεν μπορεί να γίνει.

Να πούμε παρακάτω ότι μια σειρά άλλα νομοθετήματα ακόμα και το νέο καθη-κοντολόγιο των συναδέλφων της ειδικής αγωγής είναι πώς να το πω (;), ένας κα-θρέφτης στο πού πάει το πράγμα. Παράδειγμα, είπαν οι συνάδελφοι εκεί στο τρα-πέζι τα υπέρ του τμήματος ένταξης κτλ. Πέρα απ' τις ενστάσεις που μπορεί να έχει ο καθένας, γίνεται ένα σημαντικό έργο, το οποίο κυρίως οφείλεται στην πραγματι-κή προσπάθεια των ίδιων των συναδέλφων, όχι στη βοήθεια που τους παρέχεται, μες στην έννοια της ένταξης. Ναι, αλλά σιγά-σιγά και το τμήμα ένταξης χάνει τη λειτουργία του.

Με το νέο καθηκοντολόγιο ο συνάδελφος του Τμήματος Ένταξης θα κάνει και ολίγον παράλληλη. Όποιος διάβασε πραγματικά το νέο καθηκοντολόγιο, θα κατα-λάβει το εξής, συνάδελφοι: Λέει μέσα ότι με απόφαση του διευθυντή εκπαίδευσης ο συνάδελφος του τμήματος ένταξης θα τοποθετείται στα όμορα σχολεία ή στις ομάδες σχολείων και ταυτόχρονα θα κάνει και παράλληλη στήριξη. Άντε να το δω. Δηλαδή, μάλλον θα πρέπει να εξασκηθεί στους δρόμους. Στους δρόμους αυτός ο συνάδελφος. Να κάνει δρόμο. Λοιπόν, καταλαβαίνετε.

Αρα, δηλαδή, όλη η εικόνα αυτή δείχνει ότι πάνε υποτίθεται για κάποια Α ή Β ένταξη; Πέρα από το ταξικό, ότι η ένταξη δεν μπορεί να γίνει σ' αυτό το σχολείο. Αλλά το δείχνει και η ίδια η πραγματικότητα.

Η εικόνα στην Ελλάδα για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα παιδιά που είναι κα-ταγραμμένα στην ειδική αγωγή είναι 1,8 με 2,9% του μαθητικού πληθυσμού και απ' αυτό γύρω στο 67% είναι στα γενικά σχολεία και γύρω στο 32% στην ειδική αγωγή. Αλλά πέρα απ' την ποσοστολογία, ο ίδιος ο Υπουργός Παιδείας είπε τε-λευταία 11.000 παιδιά -ένα στις δομές ειδικής αγωγής. Ναι αλλά ποσοστιαία και με βάση το γενικό πλαίσιο παγκόσμια το 10 με 12% ότι είναι άτομα τα οποία κτλ. - κτλ., μιλάμε γύρω στα 180 με 200 χιλιάδες παιδιά. Πού είναι αυτά τα παιδιά; Άρα για ποια ένταξη μας μιλάνε τώρα; Καταλαβαίνετε.

Με αυτή την έννοια εμείς ως ταξικό κίνημα θεωρούμε ότι και στο σημερινό scho-λείο προβάλλουμε ένα πλαίσιο πάλης, το οποίο θα πρέπει ως κίνημα να το προ-βάλλουμε, είναι το ελάχιστο δυνατό που πρέπει να παλεύει το κίνημα για τα δι-καιώματα αυτών των παιδιών, που επιγραμματικά είναι αποκλειστικά δημόσια και δωρεάν αναβαθμισμένη ειδική αγωγή για όλα αυτά τα παιδιά, με απαγόρευση, ναι, εμείς λέμε με απαγόρευση κάθε επιχειρηματικής δράσης στο χώρο της ειδικής αγωγής, με άμεση και γενναία χρηματοδότηση ειδικής αγωγής για να καλύπτονται απ' τον κρατικό προϋπολογισμό και εκεί πρέπει να διοχετεύονται και τα λεφτά απ' τα ΕΣΠΑ που είναι δικά μας λεφτά, δεν μας τα επιστρέφει κανείς, αλλά να διοχε-

τεύεται μέσα από κει η συνεκπαίδευση, για να μην καθορίζει το περιεχόμενο, λέμε αναβάθμιση των δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, λέμε να λαμβάνονται μέτρα για τη μεταφορά αυτών των παιδιών, λέμε ότι οπωσδήποτε πρέπει να δούμε το ζήτημα της μονιμοποίησης όλων των εργαζομένων που είναι πάνω από το 60% όσων εργάζονται στην ειδική αγωγή σήμερα, είναι με ελαστικές μορφές εργασίας και βεβαίως η επαγγελματική εξασφάλιση αυτών των παιδιών, γιατί σκεφτείτε συνάδελφοι αν εμείς μιλάμε για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και λέμε όλα αυτά, αυτή την κατάσταση που περιγράφουμε εδώ πέρα, όσο ανεβαίνουμε στις δομές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα πράγματα είναι τραγικά.

Δηλαδή, υπάρχουν περιοχές που στα λύκεια ολόκληρες γεωγραφικές περιοχές που δεν υπάρχει τίποτα, καμία δομή. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, και όλα αυτά τα παιδιά τα οποία φτάνουν σ' αυτό το επίπεδο, όσα φτάνουν, βγαίνουν στην αγορά εργασίας πραγματικά αβοήθητα και βεβαίως δεν υπάρχει επαγγελματική εξασφάλιση, γιατί ο στόχος και αυτός είναι το κύριο για μας είναι η ένταξη αυτών των παιδιών στην κοινωνία και δεν μπορεί να ενταχθεί κανείς στην κοινωνία αν δεν εξασφαλιστεί η εκπαίδευσή του και η επαγγελματική του αποκατάσταση.

Αρα, με όλα αυτά, εκείνο που λέμε, λοιπόν, έχοντας και την πείρα τη μέχρι σήμερα όλων των δομών αυτών, λέμε το εξής: ότι υπερασπιζόμαστε σθεναρά την ύπαρξη όλων των αναγκαίων ειδικών δομών με το ανάλογο εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό, ώστε να παρέχεται η θετικά ανισότιμη, δηλαδή προνομοιακή αλλά και αναγκαία μεταχείριση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, γιατί τα παιδιά αυτά ξεκινούν από μια διαφορετική αφετηρία και για να κατακτήσουν την όποια γνώση, την όποια επαγγελματική εξασφάλιση χρειάζεται να τους δοθεί πραγματικά κάθε επιστημονική και τεχνολογική υποστήριξη.

Ιδιαίτερα αυτές τις ανάγκες των παιδιών πρέπει να αποτελούν καθοδηγητική πυξίδα για μας και έτσι γίνεται, για τους αγώνες που έχουμε μπροστά μας και βεβαίως ο αγώνας για μια ειδική αγωγή που θα καλύπτει τις ανάγκες αυτών των ατόμων δεν μπορεί να ξεχωριστεί ή να αποκοπεί από τον αγώνα τον γενικότερο για τα δικαιώματα όλων των εργαζομένων, σε μια κοινωνία που βάζει αυτά τα δικαιώματα για πολλούς λόγους, ανέφερε και ο Σωτήρης πολλά και όχι μόνο. Άλλωστε χθες είχαμε Εργατική Πρωτομαγιά και κοιτάζτε, λέμε, καμιά φορά λέτε ότι μιλάμε μόνο για το ταξικό, αλλά κοιτάζτε συνάδελφοι. Το 2019 γιορτάζουμε την Εργατική Πρωτομαγιά, έχουμε 600 εκατομμύρια ανάπηρους στον κόσμο που δεν τους έχει εξασφαλιστεί τα ελάχιστα για να ζήσουν. Αυτό είναι το σύστημα της εκμετάλλευσης και είναι περίτρανο σε αυτή την εικόνα, δηλαδή η εικόνα αυτή σ' αυτό τον τομέα δείχνει περίτρανα ότι δεν μπορεί πραγματικά να λύσει μια σειρά ζητήματα.

Και πρέπει να αναρωτηθούμε και το έβαλα και ως ερώτηση: γιατί, λοιπόν, αφού υπάρχει γνώση, επιστημονική εξέλιξη, τεχνολογική εξέλιξη δεν έχει γίνει η ένταξη αυτών των παιδιών; Είτε στο σχολείο και πολύ περισσότερο στην κοινωνία; Γιατί αυτή η κοινωνία του αποκλεισμού και της εκμετάλλευσης δεν μπορεί να τα εντάξει. Αντικειμενικά δεν μπορεί να τα εντάξει.

Το κίνημα φυσικά παλεύει καθημερινά και πρέπει να παλεύει, εμείς καταθέτουμε και ένα μίνιμουμ πλαίσιο πάλης αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να κλείνουμε τα μάτια και να ξεκόβουμε το ζήτημα της ειδικής αγωγής απ' τη γενικότερη πολιτική και να λέμε ότι θα φτιάξουμε κάποια όαση με την Α ή Β διαχείριση, με την Α ή Β κυβέρνηση. Άσε που τελευταία οι κυβερνήσεις μας έχουν πείσει ότι μία χτίζοντας πάνω στο αντιλαϊκό πλαίσιο της προηγούμενης, με οποιαδήποτε έκφραση και χρόνο, μπλε, πράσινο, ροζ, τελικά καταφέρνουν να χτίζουν μια αντιλαϊκή πολιτική και στο χώρο της εκπαίδευσης με βάση τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΟΟΣΑ κτλ.

Και έβαλε και το ερώτημα αλλά δεν μου απάντησε ο κ. Σούλης προηγουμένως, για το ζήτημα της ένταξης στην Ιταλία τη δεκαετία του '90 και θέλω να επισημάνω στους συναδέλφους τους Κύπριους για το νομοσχέδιο αυτό όσα μπόρεσα να καταλάβω, η κυβέρνηση, αν κατάλαβα, της Κύπρου προωθεί μια πλήρη ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στο γενικό σχολείο.

Καλό είναι, λοιπόν, συνάδελφοι, πέρα από την αιτηματολογία, όλα αυτά καλά είναι, γιατί ποιος θα διαφωνούσε σ' αυτά που λέτε, να γίνει έτσι, να γίνει αλλιώς, να γίνει αλλιώς, για σκεφτείτε, σε μια Κύπρο του 2019 με την κατάσταση που υπάρχει πραγματικά η κυβέρνηση θα εξασφαλίσει την ένταξη αυτών των παιδιών; Τι λέει η διεθνής πείρα; Δηλαδή όλοι ήταν ανίκανοι; Δηλαδή μην πάμε σε καμιά απλοϊκή εξήγηση των γεγονότων.

Ήταν ανίκανοι στην Ιταλία, στη Γαλλία, στη Γερμανία και δεν τα κατάφεραν; Το μοντέλο έφταιγε; Ήταν ανίκανες οι κυβερνήσεις που πέρασαν στην Ελλάδα της Νέας Δημοκρατίας, του ΠΑΣΟΚ, του ΣΥΡΙΖΑ σήμερα; Μπα, είναι πάρα πολύ ικανές. Πολύ ικανές γι' αυτό το οποίο υπηρετούν: τα συμφέροντα του κεφαλαίου. Γιατί; Ο ανάπηρος, πέρα από άτομο με ειδικές ανάγκες και αναπηρίες, είναι και εκμεταλλεύσιμο και διπλά και τριπλά εκμεταλλεύσιμο.

Ναι, θα κλείσω. Λέμε λοιπόν τούτο: ότι επειδή ακριβώς γνωρίζουμε ότι και η ειδική αγωγή αλλά και η εκπαίδευση, αν απαντήσουμε στο τι ειδική αγωγή θέλουμε, πρέπει να απαντήσουμε σε τι σχολείο θέλουμε και για να απαντήσουμε στο τι σχολείο θέλουμε πρέπει να απαντήσουμε στο τι κοινωνία θέλουμε, άρα αν θέλουμε πραγματικά βήματα βελτίωσης προς αυτή την κατεύθυνση και τελικά βήματα ανατροπής για να ικανοποιηθούν οι σύγχρονες ανάγκες όλων των εργαζομένων αλλά και των αναπήρων, θα πρέπει να παλέψουμε στην κατεύθυνση της ρήξης και της ανατροπής μ' αυτή την κοινωνία, μ' αυτή την πολιτική, μ' αυτές τις κυβερνήσεις. Γιατί καλά είναι τα δάκρυα και η φιλανθρωπία, το έβαλε μια συνάδελφος και κλείνω μ' αυτό αλλά η φιλανθρωπία των εχόντων και κατεχόντων και των χορτασμένων δεν νομίζω ότι μπορεί να καλύψει τις ανάγκες των πεινασμένων.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Ο συνάδελφος Στρίγκας.

Κ. ΣΤΡΙΓΚΑΣ: Στρίγκας Κωνσταντίνος, από Σέρρες, δάσκαλος εν ενεργεία. Εν συντομία θα ήθελα να αναφερθώ, να πάμε σε μια άλλη διάσταση της εκπαίδευσης, μια διαφορετική, μια πολύ φιλόδοξη πρόταση, με προοπτική έρευνας, εφαρμογής, αλλά και βελτιωτικών προτάσεων.

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα, συνάδελφοι, είναι για τους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες η δυσκολία στην καθημερινή μετακίνηση και πρόσβαση στο χώρο της εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά κενά στην εκπαίδευσή τους, καθώς και με ψυχοσυναισθηματικές ανασφάλειες. Συνεπώς,

λογικό είναι να έχουν το δικό τους ρυθμό μάθησης και τρόπο εκπαίδευσης.

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας στον τομέα της εκπαίδευσης, που δεν αναφερθήκαμε καθόλου στην τεχνολογία, μπορεί να βοηθήσει στην επίτευξη της καθολικής συμμετοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην εκπαίδευση. Η ανάπτυξη και χρήση ηλεκτρονικής πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί εν μέρει να λύσει αυτό το πρόβλημα.

Έχουν γίνει προσπάθειες βέβαια στον τομέα αυτό, όπως το Des Digital Access Simple Information System, ένα τεχνικό πρότυπο για ψηφιακά ακουστικά βιβλία, περιοδικά και ηλεκτρονικό κείμενο, το οποίο έχει σχεδιαστεί για να είναι ένα πλήρες ηχητικό υποκατάστατο για υλικό εκτύπωσης και είναι ειδικά σχεδιασμένο για χρήση από άτομα με τύφλωση, μειωμένη όραση και δυσλεξία.

Επίσης, υπάρχουν πολλά ψηφιακά αποθετήρια με κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό. Η δημιουργία όμως ειδικού διδακτικού υλικού για εξ αποστάσεως χρήση δεν είναι μια απλή μεταφορά δεδομένων. Απαιτούνται ειδικές γνώσεις από εξειδικευμένους επιστήμονες, πρωτίτως με παιδαγωγικά κριτήρια.

Στόχος του όλου εγχειρήματος αποτέλεσε η πρόθεση της ενσωμάτωσης της χρήσης πλατφόρμας ασύμπλε εκπαίδευσης, από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, τους μαθητές, στην εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες και ειδικότερα ατόμων με δυσκολίες όρασης και ακοής.

Στις Σέρρες έχουμε την ευτυχία στο ακαδημαϊκό ίδρυμα της πόλης να υπάρχει τμήμα πληροφορικής με έμπνευχο δυναμικό που είναι πρόθυμο για εξωστρεφείς, καινοτόμες, απρόσκοπτες και κυρίως αφιλοκερδείς συνεργασίες με φορείς και εκπαιδευτικούς που σκοπό έχουν τη δημιουργία δράσεων για το καλό της εκπαίδευσης και της κοινωνίας.

Μια ομάδα εκπαιδευτικών όπου συμμετείχαν και οι εκπαιδευτικοί με ειδικές ανάγκες: κωφοί, σε συνεργασία με το Εργαστήρι Πληροφορικής του Τμήματος Πληροφορικής του ακαδημαϊκού Ιδρύματος που προαναφέρθηκε, στις Σέρρες, δημιούργησε την ψηφιακή πλατφόρμα σπέσιαλ ρεντού που υποστηρίζεται από την opening class, δημιούργημα της ακαδημαϊκής κοινότητας GU NET.

Η πλατφόρμα παραμετροποιήθηκε ανάλογα και εμπλουτίστηκε με ειδικό υλικό εκπαιδευτικών, πολύ απ' αυτό ήταν δημιούργημα της ίδιας της ομάδας, για μαθητές με αναπηρία, κυρίως με προβλήματα ακοής, προβλήματα όρασης, ακόμη και κινητικά προβλήματα. Επίσης υπάρχει και ένα τμήμα μαθημάτων για γενικές πληροφορίες για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.

Για την εκπαίδευση των μαθητών με προβλήματα όρασης και ακοής λήφθηκε υπόψη και η δυνατότητα συμμετοχής των γονέων. Γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιήθηκε μια εύχρηστη πλατφόρμα τηλεεκπαίδευσης όπως η opening class. Αναρτήθηκαν στην πλατφόρμα αρχεία, βίντεο των μαθημάτων από βιντεοσκοπήσεις που έγιναν με την εθελοντική βοήθεια εκπαιδευτικών, ασκήσεις σύμφωνες με το πρότυπο ΑΠΥΠ, έγγραφα με μορφή word για την ανάγνωση από την αναγνώστρια οθόνης, φωτογραφίες, εργασίες και διάφορα links ανάλογα με το μάθημα, ώστε να μπορεί ο μαθητής να έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα του θέματος που διδάσκεται.

Για τα άτομα με προβλήματα ακοής τα βιντεομαθήματα σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν χρησιμοποιώντας τη νοηματική από έμπειρους εκπαιδευτές, οι οποίοι είναι και οι ίδιοι κωφοί. Οι μαθητές με προβλήματα όρασης υποδέχθηκαν από την αρχή την ιδέα της πλατφόρμας με μεγάλη ελπίδα και χαρά. Αντίστοιχα αυτοί με προβλήματα ακοής ενθουσιάστηκαν με το γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί που ανέπτυξαν τα μαθήματα στην πλατφόρμα σπέσιαλ ρεντού ήταν και οι ίδιοι κωφοί, με αποτέλεσμα να γνωρίζουν τη νοηματική και να την χρησιμοποιούν πιο σωστά, καθώς γι' αυτούς η νοηματική είναι η φυσική τους γλώσσα.

Υπήρξε δομημένη οργάνωση των μαθημάτων, ώστε οι μαθητές με προβλήματα όρασης και ακοής να μπορούν να καθοδηγηθούν βήμα προς βήμα σε κάθε μάθημα και να το μελετήσουν ολοκληρωμένα μέσα απ' την πλατφόρμα.

Ξεκινώντας από τις παρουσιάσεις, συνεχίζοντας με τα βιντεομαθήματα και ολοκληρώνοντας με τις ασκήσεις εργασίας, καθοδηγούμενοι από το πρότυπο ΑΠΥΠ που είναι σχεδιασμένη η πλατφόρμα. Όλο το εγχείρημα πραγματοποιήθηκε μετά την εκπόνηση μεταπτυχιακής εργασίας από την κα Μαρία Παπαγεωργίου και η λειτουργία της πλατφόρμας στις εγκαταστάσεις του Εργαστηρίου του Τμήματος του ανάλογου που αναφέρθηκε με την αντίστοιχη τεχνική υποστήριξη δίνουν μια σιγουριά και αξιοπιστία στη λειτουργία της, ώστε να μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί από φορείς και οργανισμούς που ασχολούνται με την εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Σίγουρα, η ψηφιακή εξ αποστάσεως μάθηση γνωρίζει το τελευταίο διάστημα μεγάλη άνθηση και φαίνεται να παίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, δεδομένου ότι υπηρετεί το ιδεώδες της ανοιχτής εκπαίδευσης για την παροχή ευκαιριών μόρφωσης και δια βίου μάθηση σε όλους, ανεξάρτητα από κοινωνικούς, οικονομικούς, γεωγραφικούς, ακόμη και προβλήματα υγείας περιορισμούς.

Βέβαια, μέσα σ' όλη αυτή την εξέλιξη πρέπει να προσεχθεί και η ποιότητα των λύσεων. Λοιπόν, δεν επιδιώχθηκε καμία απαξίωση του δημόσιου σχολείου αλλά η ένταξη στη μάθηση των μαθητών ειδικών ικανοτήτων, ανεξαρτήτως συνθηκών, και

όχι ο αποκλεισμός τους.

Ευχαριστώ πολύ που μ' ακούσατε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Και εμείς ευχαριστούμε πάρα πολύ. Οι συνάδελφοι από το στρογγυλό τραπέζι στους οποίους απευθύνθηκαν οι ερωτήσεις, η συναδέλφισσα Κλιάφα και ο Κώστας ο Λολίτσας.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Λοιπόν, συναδέλφισσα, να ξεκαθαρίσουμε καταρχάς ότι δεν υπάρχει ιδιωτική παράλληλη. Έτσι; Υπήρχε. Με τον 3699 μόνο για τον αυτισμό. Με τον 4186 το άρθρο 28 του '13 δεν υπάρχει ιδιωτική παράλληλη και καλώς δεν υπάρχει. Δεν έπρεπε να υπάρχει. Υπάρχει ιδιώτης βοηθός για την αυτοεξυπηρέτηση του μαθητή. Η άδεια που δίνει το σχολείο, δηλαδή, ο διευθυντής και ο σύλλογος είναι για ιδιώτη βοηθό. Δεν μπορεί να κάνει μάθημα. Να το ξεκαθαρίσουμε αυτό, γιατί το ακούω συνέχεια. Δεν κάνει μάθημα ο ιδιώτης. Απαγορεύεται. Εντάξει; Αυτό να το ξεκαθαρίσουμε.

Πρέπει να υπάρχει; Είναι θέμα, διότι αν το δούμε αναλυτικά, ουσιαστικά είναι σαν να έρχεται το Δημόσιο και να επικροτεί τη μαύρη εργασία. Έτσι δεν είναι; Μαύρη είναι, κατάμαυρη. Τι είναι; Λοιπόν, άρα επί της ουσίας εάν θες να το κάνεις αυτό, πρέπει κάπως να το στήσεις αλλιώς, διότι αυτός αμείβεται, πώς αμείβεται; Πού τα δηλώνει; Προφανώς. Άρα λοιπόν το πλαίσιο αυτό είναι ελλιπές. Έστω και αυτό του ιδιώτη βοηθού. Είναι ελλιπές. Δεν μπορεί να συνεχίσει επομένως να είναι έτσι. Το ένα είναι αυτό.

Τώρα, όσον αφορά τους μόνιμους διορισμούς προφανώς, ποιος θα διαφωνήσει; Η παράλληλη δεν στήθηκε για το ΕΣΠΑ. Πέρασε στο ΕΣΠΑ με τον 3966 του '11. Τότε πέρασε στο ΕΣΠΑ και είπαν ότι μπορεί οι προσλήψεις να γίνονται και από τα ευρωπαϊκά προγράμματα κλπ., δεν στήθηκε όμως για να είναι στο ΕΣΠΑ. Απλώς βρέθηκαν λεφτά εκεί και τα πήραμε. Και τους διορίζουμε.

Προσέχτε τώρα τι γίνεται. Ότι είναι ελλιπές το πλαίσιο ξέρετε πότε φάνηκε; Τώρα. Ξέρετε γιατί φάνηκε τώρα; Γιατί τώρα βρέθηκαν και προσλήφθηκε κόσμος. Για πρώτη φορά φέτος γίνανε άπειρες προσλήψεις στην παράλληλη στήριξη. Καλύφθηκαν σχεδόν όλα τα αιτήματα.

Και προσέχτε τώρα τι γίνεται. Και δεν το λέω θεωρητικά. Τα σχολεία υπάρχουν. Και εδώ στα Γιάννενα υπάρχουν. Και το ξέρει ο Σπύρος να σας τα πει, αλλά έχω και εγώ απ' την Αθήνα. Προσέχτε. Σε ένα τμήμα τρία παιδιά έχουν παράλληλη στήριξη. Παίρνει ο καθένας από έναν. Το τμήμα ένταξης με το άρθρο αυτό που αναφέρθηκε η παρέμβαση γίνεται μέσα στο τμήμα. Αν είναι και άλλο ένα παιδί που είναι από το τμήμα ένταξης μπαίνει μέσα, δηλαδή, ο εκπαιδευτικός, και ένας του τμήματος, πόσοι είναι; 5. Για πείτε μου σε ποια χώρα γίνεται αυτό; Γιατί δεν γίνεται; Όχι ότι δεν γίνεται. Άρα, όταν λέω στην ευρύτερη περιοχή της Ηπείρου, όχι στα Γιάννενα. Λοιπόν, το έχει αναφέρει ο Σπύρος στο ΚΑΝΕΠ της ΓΣΕΕ το Συνέδριο.

Άρα, αυτό δεν γίνεται πουθενά. Κάτι δεν πάει καλά. Δεν μπορεί να έχεις πέντε εκπαιδευτικούς, προσέχτε και αν ο ένας απ' αυτούς είναι απόφοιτος του Βόλου, 6171, δεν μπορεί να έχει επαφή με το τμήμα, απαγορεύεται. Απαγορεύεται να έχει επαφή με το τμήμα. Δεν μπορεί να μετέχει στη διαδικασία του τμήματος της γενικής εκπαίδευσης. Απαγορεύεται. Γιατί δεν μπορεί να είναι στη γενική. Είναι μόνο για την ειδική. Δεν μπορεί, δηλαδή, να εναλλάξει ρόλους με τον εκπαιδευτικό του Τμήματος αν είναι 6171. Όχι, απαγορεύεται να γίνει συνδιδασκαλία, Μηνά, γιατί αυτοί διορίζονται μόνο για την ειδική. Μόνο.

Μ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ: (Παρέμβαση εκτός μικροφώνου)

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Εσύ πας παντού, αυτός πάει μόνο στην ειδική. Δεν έχει σημασία. Ακούστε, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η πρόσληψη...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Κύριε Λολίτσα, απαντήστε στο ερώτημα και θα παρακαλέσω και τους υπόλοιπους αν θέλουν να τοποθετηθούν.

Κ. ΛΟΛΙΤΣΑΣ: Δεν μπορεί ο 6171 να εμπλακεί στη γενική εκπαίδευση. Α-πα-γο-ρεύ-ε-ται. Τελεία. Δεν μπορεί. Αν γίνεται γίνεται άτυπα. Τυπικά, νόμιμα και επίσημα δεν μπορεί.

Λοιπόν, επομένως, υπάρχει θέμα. Το πλαίσιο πρέπει να αναμορφωθεί. Αυτό όμως ισχύει. Και φάνηκε, σας είπα τώρα, που είναι αθρόες οι προσλήψεις προέκυψε το πρόβλημα. Το ότι γίνεται σε 2 - 3 - 5 - 10 σχολεία δεν αναιρεί ότι υπάρχει πρόβλημα. Τώρα πώς πρέπει να γίνει; Ωραία, αυτό είναι ένα αντικείμενο συζήτησης, να δούμε πώς πρέπει να γίνει. Ότι είναι ένας πολύ σοβαρός θεσμός για να αφεθεί σε μία παράγραφο πριν από 10 χρόνια ναι, προφανώς πρέπει να το δούμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Η Αρτεμης.

Α. ΚΛΙΑΦΑ: Συνάδελφοι, σε σχέση με τις ιδιωτικές παράλληλες ή ειδικός βοηθός. Εγώ είμαι με το δημόσιο σχολείο, με τη δημόσια εκπαίδευση. Ο ειδικός βοηθός είναι ιδιωτική εκπαίδευση. Και σε ένα δημόσιο σχολείο, λοιπόν, είμαι αντίθετη στην ιδιωτικοποίηση δομών του και πλευρών του σχολείου.

Μ' αυτή την έννοια, λοιπόν, λέμε όχι στον ειδικό βοηθό που τον πληρώνει ο γονιός από την τσέπη του γιατί το κράτος δεν έχει φροντίσει να έχουν όλα τα παιδιά την υποστήριξη που χρειάζονται ή την παράλληλη στήριξη που χρειάζονται μέσα στο σχολείο.

Εάν ανοίξουμε και ξεχειλώνουμε και τι να κάνουμε που το Υπουργείο δεν διορίζει, που το Υπουργείο αργεί, τότε κοιτάξτε να δείτε, και δασκάλους αργεί να διορίσει, τότε να βάλουν οι γονείς λεφτά και να παίρνουμε ένα δάσκαλο για να καλύψουν τα κενά. Είναι πολύ εύκολη λύση. Είναι αποδεκτή; Όχι. Είναι αποδεκτό οι γονείς να βάζουν το χέρι στην τσέπη όλο και πιο βαθιά, ιδιωτικοποιώντας κομμάτια της δημόσιας εκπαίδευσης; Πρέπει να πούμε όχι. Είναι ξεκάθαρο αυτό. Είμαστε στο δημόσιο σχολείο και το υπερασπιζόμαστε. Υπερασπιζόμαστε τα μορφωτικά δικαιώματα των μαθητών μας.

Δεύτερο και κύριο ζήτημα: είναι άνθρωποι που κάνουν μαύρη ανασφάλιστη εργασία, γιατί κανένας δεν ξέρει με ποια σύμβαση πληρώνονται, γιατί δεν έχουν

ασφάλιση. Είναι ξεκάθαρο αυτό. Ούτε το εργόσημο δεν μπορούν να πληρώσουν γιατί και το εργόσημο είναι για συγκεκριμένες εργασίες.

Αρα, λοιπόν, έρχεται ένας άνθρωπος που μπορεί να είναι ακόμη και η γιαγιά του παιδιού να γίνει αν έχει ένα πτυχίο να την πάρουμε και να κάνει τον ειδικό βοηθό. Συν όλα τα άλλα. Αν επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται να κάνει μάθημα νομίζω ότι είναι ένα ερώτημα το οποίο δεν έχει και κανένα ρόλο. Έρχεται στην τάξη και βεβαίως κάθεται δίπλα στο παιδί και τις περισσότερες φορές βοηθάει τον μαθητή, κάνει εκπαίδευση. Αρα παρεμβαίνει και σε ένα άλλο κομμάτι ένας ιδιώτης που είναι δομή του δημόσιου σχολείου. Παρεμβαίνει στο πρόγραμμά του και εμείς δεν ξέρουμε τι γίνεται.

Πρέπει, λοιπόν, να διεκδικήσουμε παράλληλες στηρίξεις δημόσιες και δωρεάν για όλα τα παιδιά. Τελεία. Να μην ανοίξουμε το παραθυράκι που λέει και γίνεται αυτό και αργεί και κάνει και το έφερε - δεν το έφερε. Τελείωσε. Ανοίγει ένα πολύ μεγάλο παιχνίδι που δεν έχει κανένα τέλος μετά. Μα κανένα τέλος. Και στο ολόημερο δεν έχει δάσκαλο, να πάρουμε έναν δάσκαλο. Δεν έχει και καθαρίστρια, να πάρουμε και μία καθαρίστρια. Δηλαδή εντάζει.

Δεύτερον: τροποποίηση του καθηκοντολογίου, το άρθρο που είπε η Θεοδώρα υπάρχει. Υπήρχε και πριν στο καθηκοντολόγιο. Δεν εφαρμόστηκε ποτέ. Δεν εφαρμόστηκε κάτω απ' την πίεση ενός κινήματος και δεν πρέπει να επιτρέψουμε ούτε τώρα να εφαρμοστεί. Το καθηκοντολόγιο και η τροποποίησή του ήρθε να ενσωματώσει το υπάρχον καθηκοντολόγιο στις αλλαγές του 4547 και τώρα μεταφέρει -και αυτό είναι το πιο κρίσιμο- ότι η παράλληλη στήριξη ενώ πριν μοιραζόταν και έπρεπε να έχει τη γνώμη του προϊσταμένου του ΚΕΔΔΥ και του τότε σχολικού συμβούλου, τώρα το πάει στον διευθυντή εκπαίδευσης. Για την παράλληλη στήριξη.

Προωθεί, λοιπόν, κάποιες αλλαγές που τις κάνει η αρχή ενός ανδρός ας πούμε. Ότι θέλει ο διευθυντής εκπαίδευσης θα μπορεί να το κάνει. Μονοπρόσωπα να αποφασίζει αν θα μοιράσει την παράλληλη στήριξη, αν το τμήμα ένταξης θα το μετακινήσει. Είναι ένα κρίσιμο ζήτημα. Είναι μικρά βήματα που δεν δίνουμε καμία σημασία, που όμως στο σύνολό τους διαμορφώνουν ένα διαφορετικό πλαίσιο για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση και για τα εργασιακά δικαιώματα των εκπαιδευτικών που δουλεύουν εκεί.

Η μεγάλη ελαστική εργασία σ' αυτό το κομμάτι της ειδικής αγωγής είναι ένα πάρα πολύ σοβαρό ζήτημα. Σήμερα είναι εδώ, αύριο δεν είναι. Μιλάμε για τα παιδιά με αυτισμό, ότι μένουνε στο σχολείο και θέλουνε, ξέρουμε όλοι πόσο μεγάλο πρόβλημα έχουμε με την κοινωνικοποίηση. Κάθε χρόνο να αλλάζουν έναν εκπαιδευτικό και μέχρι πέρσι άλλαζαν και 4 εκπαιδευτικούς. Αυτό μόνο ειδική εκπαίδευση δεν μπορούμε να το πούμε.

Θα πρέπει, λοιπόν, να υποστηρίξουμε δημόσιο δωρεάν σχολείο για όλους, δημόσια δωρεάν ειδική εκπαίδευση και αγωγή για όλα τα παιδιά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Δεν έχει δεχθεί κάποιο άλλο μέλος πάνω στο στρογγυλό τραπέζι ερώτηση. Μισό λεπτό. Δεν έχει δεχθεί άλλο μέλος.

Αν νομίζετε ότι μπορεί να κάνετε παρέμβαση τοποθέτησης να σας δώσω το λόγο, όχι να απαντήσετε σε κάποιον άλλον, γιατί θα πάει μετά ο άλλος να απαντήσει σε σας. Για τι πράγμα; Να απαντήσετε σε άλλον;

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Όχι, να απαντήσουμε, να καταθέσουμε μια πρόταση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Μία πρόταση. Και ο συνάδελφος ο Γενικός Γραμματέας της ΠΟΕΔ.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Ένα στοιχείο, μία πρόταση που πρέπει να ενδυναμώσει τα πορίσματα αυτού του σημαντικού Συνεδρίου, είναι ότι με αφορμή τις διαπραγματεύσεις που θα κάνει η Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας, δεν ξέρω και η ΠΟΕΔ στην Κύπρο που έχει και το νομοσχέδιο, τέθηκε και από την Επιτροπή της ΠΟΕΔ κάτω σε σχέση με το νομοσχέδιο στην πρώτη επιστολή που στείλανε, ότι δίνεται μεγάλη βαρύτητα και στην Κύπρο αλλά και στην Ελλάδα στην πρώιμη παρέμβαση.

Φαίνεται ότι η πρώιμη παρέμβαση σε σχέση με μία πρόταση που ακούστηκε τους τελευταίους μήνες στη Γαλλία, δεν ξέρω αν την πληροφορήθηκε η ΔΟΕ και η ΠΟΕΔ, ότι θα πάει στα 3 χρόνια, δεν ξέρω στην Ελλάδα ή στην Κύπρο αν θα είναι σύντομα αυτό ή όχι. Δηλαδή η δίχρονη προσχολική υποχρεωτική αγωγή γίνεται 3χρονη. Όμως υπάρχει στα σχέδια, γιατί από βιβλιογραφία στη Γαλλία κουβεντιάζεται αυτό το διάστημα.

Επομένως, με αφορμή και τους διορισμούς τους μόνιμους αλλά και των αναπληρωτών οι πιο αδικημένοι των υποθέσεων με αφορμή και τις τεσσαρεσήμεσι χιλιάδες των διορισμών θα είναι η πρώιμη παρέμβαση και η προσχολική. Γιατί; Για δύο βασικούς λόγους. Το γεγονός ότι με αφορμή τις προτάσεις των ΚΕΣΥ και των διευθυντών εκπαίδευσης φάνηκε σε όλη τη χώρα από στοιχεία που συγκεντρώσαμε και ως Πανελλήνιος Επιστημονικός Ειδικής Αγωγής ότι υπάρχει μεγάλο δίλημμα και μεγάλη αδιαφορία ή εν πάση περιπτώσει εμπόδιο από πολλές προϊσταμένες νηπιαγωγείων να μην δέχονται το θεσμό της παράλληλης στήριξης και το θεσμό των τμημάτων ένταξης.

Επομένως, όλες οι προτάσεις που κατατέθηκαν και πήγαν στο Υπουργείο θα γίνουν αποδεκτές σε σχέση με την ίδρυση των οργανικών θέσεων τα οποία θα διευκολύνουν και τους διορισμούς του ΑΣΕ. Όμως η προσχολική αγωγή θα είναι η μεγάλη ζημιωμένη εις βάρος της ελληνικής κοινωνίας, εις βάρος των νηπίων και της μελλοντικής τους σχολικής ζωής και κοινωνικής ζωής και πρέπει να δώσει ιδιαίτερο βάρος στις διαπραγματεύσεις η Διδασκαλική Ομοσπονδία κυρίως στην Ελλάδα, δεν ξέρω η ΠΟΕΔ, θα το αξιοποιήσετε και εσείς προφανώς και πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά στις προτάσεις που θα καταθέσει αυτό το σημαντικό, το 26ο Επιστημονικό Συνέδριο της ΔΟΕ ΠΟΕΔ, να κατατεθεί, να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα.

Δεν ξέρω αν βοήθησα, Πρόεδρέ μου και συνάδελφε της ειδικής αγωγής Θανάση. Μα είναι υπαρκτό. Μα είναι υπαρκτό το πρόβλημα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Δεν θα κάνουμε διάλογο Μηνά. Μισό λεπτό. Η διαδικασία καθορίζεται από το Προεδρείο. Μηνά, εγώ πήγα να σε προφυλάξω. Λοιπόν, αν τελείωσες, θα δώσω το λόγο στον τελευταίο ομιλητή, τον Γενικό

Γραμματέα της ΠΟΕΔ.

Σ. ΣΟΥΛΗΣ: Αυτό που έθεσε η συνάδελφος απ' τη Θεσσαλονίκη, ότι πρέπει να κοιτάξουμε λίγο την προσχολική εκπαίδευση, πρέπει να την κοιτάξουμε. Και κοιτάχτε τώρα τι γίνεται. Πρέπει να ξέρετε ότι υπάρχουν τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης τα οποία είναι για άτομα με αναπηρία, τα ΚΔΑΠ. Ακούστε τώρα. Τα ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ, ακούστε τώρα να δείτε πώς γίνεται η σύνδεση, τα ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ δουλεύουν με βάση κάποια βάουτσερ σήμερα, τέτοια βάουτσερ για τα άτομα με αναπηρία προσέχτε δίνονται μέχρι την ηλικία των 6 ετών.

Έρχεται, λοιπόν, ένα πιτσιρίκι που θεωρητικά θα πήγαινε στο νηπιαγωγείο, να η υποχρεωτικότητα της προσχολικής εκπαίδευσης, και τι σου λέει ο γονέας; Αφού εγώ το παιδί μου δεν θέλω να το πάω στο νηπιαγωγείο, παίρνω το βάουτσερ και το πάω σε ένα Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης, ενώ θα έπρεπε αν όντως θέλαμε και αυτό πρέπει να το έχουμε στο μυαλό μας. Γιατί πρέπει να το έχουμε στο μυαλό μας; Βλέπετε νηπιαγωγεία να έχουν μικρό αριθμό μαθητών. Γιατί έχουν μικρό αριθμό μαθητών; Γιατί υπάρχουν πάρα πολλά νήπια, τα οποία αυτή τη στιγμή δεν παρακολουθούν τα νηπιαγωγεία της χώρας, γιατί παρακολουθούν ΚΔΑΠ, πώς παρακολουθούν τα ΚΔΑΠ; Γιατί παίρνουν το βάουτσερ που τους επιτρέπει μέχρι τα 6 τους να το δώσουν στον παιδικό σταθμό, όχι στο νηπιαγωγείο. Στον παιδικό σταθμό. Κοιτάχτε τώρα. Στο ΚΔΑΠ και έτσι είναι ένα ζήτημα το οποίο θέτω ακριβώς και το πήρα έναυσμα από τη συνάδελφο που έθεσε για την προσχολική εκπαίδευση.

Για δε την Ιταλία δεν απάντησα, συναδέλφισσα. Και τα προγράμματα που παίζονται στην Ιταλία απέτυχαν και αυτά που ετοιμάζουν στην Πορτογαλία θα αποτύχουν, γιατί ακριβώς είναι σε μία άλλη λογική. Δεν το συζητώ όμως το θέμα, μπορούμε να το συζητήσουμε σε άλλη φάση.

Συγγνώμη για την παρέμβαση, Πρόεδρε, απλά ήθελα να το πούμε αυτό για να το λάβουμε υπόψη μας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Όχι, παρακαλώ, ευχαριστούμε πολύ. Ο συνάδελφος ο Γενικός Γραμματέας της ΠΟΕΔ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΠΟΕΔ: Μισό λεπτό μόνο θα πάρω, επειδή έγινε μια αναφορά στην Κύπρο σε ό,τι αφορά το κυπριακό νομοσχέδιο. Ασφαλώς και δεν είμαστε αφελείς, ούτε και έχουμε αυταπάτες ότι το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου θα εξασφάλιζε με αυτό το νομοσχέδιο τις προϋποθέσεις που πρέπει, γι' αυτό και δεν το έχουμε αποδεχθεί ως έχει. Γι' αυτό και τους εξαναγκάσαμε να γίνει ένας σοβαρός διάλογος για ενάμισι χρόνο ακόμη, ώστε να τεθούν οι προϋποθέσεις που πρέπει και να μούν οι κανονισμοί, διαφορετικά θα μας βρουν μπροστά τους.

Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ τον συνάδελφο τον Γενικό Γραμματέα. Παρακαλώ. Έλα Δημήτρη.

ΣΥΝΕΔΡΟΣ: Πολύ σύντομα θα πω το εξής: η σημασία της πρώιμης παρέμβασης δεν αμφισβητείται από κανέναν. Θα πω μόνο για τις νηπιαγωγούς και από

εμπειρία και από εκθέσεις που κατέχω ότι κάνουν ό,τι μπορούν για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που έχουν με τους μαθητές στο σχολείο τους και όχι ειδικά για την παράλληλη στήριξη, ζητάνε πολύ έντονα και πιέζουν, στέλνουν συνέχεια γονείς στις Υπηρεσίες για να ζητήσουν την παράλληλη στήριξη.

Για την παρέμβαση τώρα σχετικά με τα βάουτσερ αυτός ήταν και ο λόγος που αντιστάθηκαν σθεναρά οι Δήμοι για την υποχρεωτικότητα της προσχολικής αγωγής, γιατί χάνανε τις ηλικίες αυτές που δικαιούνται να πάρουν τα προγράμματα τα βάουτσερ και είναι 5.000 στο ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ και 2.700 αν θυμάμαι καλά στο γενικό.

Αλλά το πρόβλημα μας το λύνει η υποχρεωτικότητα της προσχολικής αγωγής. Όταν είναι υποχρεωτική δεν μπορεί. Δίχρονη υποχρεωτική προσχολική αγωγή.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πολύ. Θα καλέσουμε στο βήμα τον Πρόεδρο της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων τον συνάδελφο τον Φίλιο Φυλακτού για το κλείσιμο από την πλευρά της ΠΟΕΔ για το Συνέδριο.

Φ. ΦΥΛΑΚΤΟΥ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΟΕΔ): Ευχαριστώ πολύ. Νιώθω πραγματικά μεγάλη ικανοποίηση για τις εργασίες του Συνεδρίου, θεωρώ ότι και στην οργάνωση του Συνεδρίου αυτό που προσέξαμε ήταν να υπάρχει χρόνος για να γίνει συζήτηση και την ώρα των εισηγήσεων και στη συνέχεια και ήταν κάτι που νομίζω επιβεβαιώνεται γιατί είχαμε τον χρόνο να τοποθετηθούμε όλοι, να ζητήσουμε διευκρινίσεις, δεν ήταν αυτό το πιεστικό ωράριο και στις τοποθετήσεις των εισηγητών, και αυτό είναι κάτι που πρέπει να καταγράψουμε.

Οι εισηγήσεις ήταν αξιόλογες και πραγματικά μας προσέφεραν νέες γνώσεις, πολύ περισσότερο μας προβληματίσαν, αλλά ταυτόχρονα θεωρώ ότι μας ενδυνάμωσαν όλους τους παρευρισκόμενους και ιδιαίτερα και εμάς, τις ηγεσίες των Οργανώσεων και των Ομοσπονδιών μας, ώστε να έχουμε ακόμη πιο εποικοδομητικές, τεκμηριωμένες και αποφασιστικές παρεμβάσεις στις μεγάλες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που συζητούνται και προωθούνται. Μεταρρυθμίσεις, αγαπητή Θεοδώρα, που τις θέλουμε να γίνονται όμως με το σωστό τρόπο. Και αυτό είναι που επιδιώκουμε κάτω στην Κύπρο και θα πω και στη συνέχεια κάτι και για την Πορτογαλία.

Μεταρρυθμίσεις που ως εκπαιδευτικοί και κυρίως ως Εκπαιδευτικές Οργανώσεις το θεσμικό σώμα των εκπαιδευτικών οφείλουμε να απαιτούμε να είναι ουσιαστικές και όχι επιφανειακές ή θεωρητικές ή απλώς φιλολογικές για να συμβαδίζουν και δανείζομαι αυτό που είπε ο κ. Σούλης, το πολιτικά ορθό σε εισαγωγικά και πολύ περισσότερο να έχουν προσθετική αξία στην ποιότητα της παρεχόμενης δημόσιας εκπαίδευσης.

Εδώ, αν μου επιτρέψετε, να ανοίξω μία παρένθεση να πω ότι εμείς έχουμε επικοινωνήσει και μέσω της ETUCE με τους συναδέλφους στην Πορτογαλία, επειδή εκεί όταν ήρθε αυτή η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων μας διαφώνισαν την Πορτογαλία ότι μάλιστα κατάφεραν να κάνουν και μια μεταρρύθμιση στην ειδική εκπαίδευση και μας είπαν μάλιστα χωρίς κόστος, που εμείς αυτό δεν υπάρχει περίπτωση να

γίνει, και λογαριάζουμε μέσα σ' αυτό το 18μηνο που θα ολοκληρωθούν οι διαβουλεύσεις, ακόμη και να φέρουμε τους συναδέλφους συνδικαλιστές στην Κύπρο για να συζητήσουμε αυτό το νομοσχέδιο.

Επίσης, στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που ήρθαν και είχαμε συνάντηση, υπήρχε και μια απ' την Φιλανδία η οποία είπε μια χαρακτηριστική φράση που μου έκανε εντύπωση και λέει: ο δάσκαλος της τάξης στις τάξεις στην Φιλανδία με τον τρόπο που γίνεται η ενιαία εκπαίδευση διδάσκει απερίσπαστος το μάθημά του. Και άρα υπάρχουν μέσα οι άλλοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι βοηθούν τα παιδιά είτε είναι με αυτισμό. Ένα τεράστιο θέμα το οποίο εμείς και θα έλεγα ότι ίσως σ' αυτές τις συζητήσεις ίσως να κανονίσουμε και να είμαστε και η ΠΟΕΔ και η ΔΟΕ και αυτοί που θα έρθουν για να τα συζητήσουμε όλα αυτά.

Επίσης να πω ότι για τους γονείς, εμείς καταφέραμε και φέραμε, γιατί μια συνάδελφος το είπε πίσω όχι μόνο τους γονείς της ειδικής εκπαίδευσης αλλά και τους γονείς που έχουν ξεχωριστό σύνδεσμο αλλά και τους γονείς της δημοτικής, της προδημοτικής και της μέσης εκπαίδευσης, ούτως ώστε εξέφραζαν και αυτοί άποψη για να μην γίνει αυτό που ανέφερε η συνάδελφος, δηλαδή στο τέλος να αδικούνται όλα τα υπόλοιπα παιδιά. Όλα τα παιδιά να έχουν ίσα δικαιώματα στην τάξη.

Έτσι στις συναντήσεις που είχαμε με τους γονείς, μου έκανε εντύπωση ένα παράδειγμα που ανέφερε ένας γονέας ο οποίος ασχολείται πάρα πολύ, έχει δύο αυτιστικά παιδιά, δεν είμαι ειδικός για να πω αν ισχύει, αλλά θα σας το μεταφέρω για να δούμε τι σημαίνει αυτό που λέμε να υπάρχουν οι δομές στο εκπαιδευτικό σύστημα. Λέει τα παιδιά του, για παράδειγμα που είναι αυτιστικά, χρειάζονται σε κάποια φάση που μπορεί να είναι ανήσυχα στην τάξη κάτι κάπως τα βουρτσίζεις αυτά τα παιδιά και ηρεμούν, άρα λέει θα χρειαστεί στην τάξη ένας άλλος χώρος, δεν θα το κάνει αυτό μπροστά στα άλλα παιδιά, για να δούμε τι σημαίνει ακριβώς οι υποδομές.

Ο δρόμος, λοιπόν, για την ενιαία εκπαίδευση που αναμφισβήτητα υπό προϋποθέσεις όλοι υποστηρίζουμε, διαφάνηκε μέσα από το Συνέδριο και νομίζω ότι έχουμε παρά τις όποιες μικροδιαφορές πολλά κοινά, είναι μακρύς, δύσκολος και επίπονος. Το δρόμο αυτό, όμως, οφείλουμε να τον διαβούμε, να τον περπατήσουμε με σταθερά βήματα, πολύ καλά μελετημένα, και κυρίως να ξέρουμε από την αρχή πού θέλουμε να φτάσουμε, σχεδιάζοντας με οξυδέρκεια όχι το σχολείο του σήμερα όπως το ξέρουμε, αλλά το σχολείο του αύριο.

Ένα σχολείο που απ' αυτά που ακούσαμε απώτερος σκοπός του είναι να αντισταθμίσει τις κοινωνικοοικονομικές, πολιτισμικές και άλλες διαφορές που φέρνουν τα παιδιά από το ευρύτερο περιβάλλον τους και να τα αντιμετωπίσει ισότιμα στη βάση πάντοτε των ιδιαιτεροτήτων τους και των δυνατοτήτων τους με την ευρεία πάντοτε έννοια και να τους προσφέρει ποιοτική, δημόσια εκπαίδευση. Μια εκπαίδευση που θα σέβεται το κάθε παιδί ξεχωριστά.

Εμείς, αυτό που άκουσα για ιδιωτικοποίηση στην εκπαίδευση, ιδιωτικές παρεμβάσεις δεν το έχουμε, γίνονται όλα μέσα από το Υπουργείο Παιδείας και οι δομές επίσης, ουδέποτε αποδεχθήκαμε να μπει παιδί με ιδιαίτερες ικανότητες ή ανάγκες σε τάξη και να μην έχει έστω την ελάχιστη στήριξη.

Όλα όσα συζητήσαμε στο πλαίσιο του Συνεδρίου μας κινήθηκαν γύρω από την κοινή και αδιαπραγμάτευτη αυτή αρχή του σεβασμού του κάθε παιδιού ξεχωριστά. Με όραμα και ρεαλισμό, με απαιτήσεις όμως και αξιώσεις που δεν χωρούν εκπτώσεις ή περικοπές, θα προχωρήσουμε σταθερά και αδυσώπητα με επίκεντρο το παιδί, τον δάσκαλο και τη δημόσια εκπαίδευση.

Θεωρώ ότι φεύγουμε όλοι σοφότεροι σήμερα και έτσι η προσωπική μου έκκληση προς τις παρούσες και τις επερχόμενες ηγεσίες της ΔΟΕ και της ΠΟΕΔ είναι να παραλάβουν, όπως και εμείς, τη σκυτάλη των κοινών αυτών Συνεδρίων και να την πάρουν παρακάτω, για πάρα-πάρα πολλούς λόγους, λόγους εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς και άλλους.

Οπωσδήποτε μέρος του Συνεδρίου είναι και η γνωριμία και μεταξύ μας και με την ιστορία μας και με τους τόπους μας, στην Κύπρο και στην Ελλάδα, και νομίζω αυτό το βιώσαμε πρόσφατα το 2017 και στην Κύπρο, όπου επισκεφθήκαμε και χώρους, ακόμα και στην Κερύνεια πήγαμε, στα φυλακισμένα μνήματα, στον Τύμβο της Μακεδονίτισσας, όπου τώρα έχουν φέρει και το αεροπλάνο και το έστησαν εκεί, το ΝΟΡΑΤΛΑΣ, έφεραν κομμάτια και έστησαν και είναι πολύ πιο συγκινητικό να επισκεφθεί κάποιος αυτό το χώρο και οπωσδήποτε υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης και αυτό ας αποτελέσει τη γόνιμη συζήτηση που θα κάνουμε μεταξύ μας για τη συνέχιση των κοινών αλλά πολύ-πολύ χρήσιμων αυτών Συνεδρίων ΠΟΕΔ - ΔΟΕ.

Είδαμε σήμερα και κάτι, είδατε και την ενότητα στην ΠΟΕΔ. Η ΠΟΕΔ δεν παρουσιάστηκε εδώ με 4 διαφορετικές απόψεις, κάναμε πολλή δουλειά για να φτάσουμε εδώ, μπορεί να υπάρχουν και μικροδιαφορές κάπου, τις αφήσαμε πίσω. Συγκλίναμε στο κοινό για να προχωρήσουμε και όταν έρθει η στιγμή θα το συζητήσουμε.

Να εκφράσω τις ευχαριστίες προς όλους και προς τους εισηγητές, όσους ασχολήθηκαν με τη διοργάνωση, την άσπογη διοργάνωση, να ευχαριστήσω πάρα πολύ και τους συμμετέχοντες και από την Ελλάδα και από την Κύπρο και είμαι βέβαιος ότι το 2021 θα έχουμε ένα άλλο Συνέδριο στην Κύπρο.

Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον συνάδελφο Πρόεδρο της ΠΟΕΔ. Καλούμε στο βήμα τον συνάδελφο της ΔΟΕ, τον Θανάση τον Κικίνη για το κλείσιμο των εργασιών.

Θ. ΚΙΚΙΝΗΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΟΕ): Λοιπόν, συνάδελφοι, στο κλείσιμο αυτού του Συνεδρίου, του 26ου Συνεδρίου που συνδιοργάνωσαν η ΔΟΕ με την ΠΟΕΔ και τη στήριξη του ΙΠΕΜ της ΔΟΕ, νομίζω ότι πέρα από τα συνηθισμένα που είτε τα εννοούμε - είτε όχι, καλά λόγια, πρέπει να μας μείνει και ένας προβληματισμός.

Σε μένα προσωπικά τουλάχιστον έχει μείνει. Έχει μείνει πριν ξεκινήσει καν το Συνέδριο, το εξέφρασα αυτό στο καλωσόρισμα, δεν θα επανέλθω σ' αυτό. Ο προβληματισμός έχει μείνει όμως στην εξής διάσταση και έδωσε αφορμή και αυτό που

είπε και ο Πρόεδρος της ΠΟΕΔ τώρα στο κλείσιμο, κύρια σε μια φράση που με προβληματίσε βαθύτατα, την επανέλαβε αρκετές φορές ο συνάδελφος ο Μηνάς Ευσταθίου, όμως έκανε ένα λάθος. Μιλούσες για τον διάλογο που θα γίνει για τη διαπραγμάτευση όπως την ονόμαζες, στην Κύπρο και αυτόν που θα γίνει στην Ελλάδα.

Στην Κύπρο γίνεται και απ' ό,τι άκουσα κρατάει και πολλούς μήνες. Στην Ελλάδα δεν γίνεται. Και όχι τώρα, δεν είναι θέμα κυβέρνησης, είναι θέμα διαχρονικής πολιτικής στάσης των κυβερνήσεων αλλά και για να κλείνουμε τα Συνέδρια και βλέποντας και λίγο και τη δικιά μας την καμπούρα και βαθύτατα δικό μας πρόβλημα, βαθύτατο συνδικαλιστικό πρόβλημα. Γιατί φτάσαμε στο 26ο Επιστημονικό Συνέδριο, το οποίο δεν καταργήθηκε, μάλλον δεν ανεστάλη μόνο εξαιτίας της κρίσης, ανεστάλη -για να το θυμίσω- και εξαιτίας της σκληρής κριτικής που είχε υποστεί για πολλά χρόνια, ότι ήταν συνδικαλιστικός τουρισμός και ότι αυτά τα οποία λέγονταν σε αυτά τα Συνέδρια δεν ήταν τίποτα απολύτως και δεν είχαν τίποτα να συνεισφέρουν στη θέση του κλάδου.

Ήταν μια κριτική, η οποία επαναλαμβανόταν και επαναλαμβανόταν και επαναλαμβανόταν, διαστάσεις της υπήρξαν στον αέρα και στη χθεσινή ημέρα αλλά νομίζω ότι πρέπει να κατακτήσουμε την ωριμότητα ότι πρέπει να συζητάμε, ότι πέρα από το τι ο καθένας από μας προερχόμενος από έναν πολιτικό χώρο, από μια συνδικαλιστική παράταξη κουβαλάμε στο κεφάλι μας πρέπει να ενσωματώσουμε τον επιστημονικό λόγο, όχι φυσικά ερήμην της πολιτικής, το είπε ο Σπύρος Σούλης, στην εκπαίδευση τίποτα δεν είναι μη πολιτικό άλλωστε, αλλά για να μπορέσουμε να ζυμώσουμε προτάσεις και πρέπει επιτέλους να κάνουμε ίσως, θα το έλεγα εγώ αν το δω αυτό, θα πω ότι ξυπνάω από έναν εφιάλη και ότι μπαίνω σε ένα όνειρο, να φτάσουμε κάποια στιγμή να εκφραζόμαστε με μια ενιαία φωνή, όχι γιατί συμφωνήσαμε σε όλα, αλλά γιατί δεν θα αισθανόμαστε τόσο επιτακτική την ανάγκη ο καθένας από μας να επιμείνει ντε και καλά στη δική του την άποψη, ακόμη και αν αυτή δεν φαίνεται να συγκεντρώνει την ευρύτητα που θα έπρεπε να συγκεντρώνει κατά την άποψη τη δική μας.

Το λέω αυτό, λοιπόν, γιατί ο διάλογος στην Ελλάδα δεν συμβαίνει αφενός γιατί δεν το θέλουν οι κυβερνήσεις, αλλά εκεί προφανώς δεν το κατακτούμε και εμείς. Πόσα νομοσχέδια κατατέθηκαν, ζητήθηκαν οι προτάσεις των Ομοσπονδιών και υπήρξε ατολμία που εγώ την καταλογίζω σε όλους μας, δεν θα την καταλογίσω σε καμιά παράταξη, από άλλους, γιατί αν κάναμε τις προτάσεις κάποιοι θα ήταν πουλημένοι και από άλλους γιατί δεν τόλμησαν να πάρουν τον χαρακτηρισμό και να προχωρήσουν παρακάτω.

Συνάδελφοί μου, αν θέλουμε πραγματικά διάλογο, πέρα από το να τον διδάσκουμε στα παιδιά μας, στο γενικό και στο ειδικό σχολείο, πρέπει να τον επιδιώκουμε για να τον καλλιεργήσουμε και οι ίδιοι. Και νομίζω ότι αυτά τα Συνέδρια δίνουν μία κατεύθυνση ωριμότητας που δεν έχουμε ως συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα, είμαστε εξαιρετικά ανώριμοι ως συνδικαλιστικό κίνημα σ' αυτό το κομμάτι και

πρέπει κάποια στιγμή να βάλουμε το κεφάλι κάτω, για να καταλάβουμε ότι πρέπει να το κατακτήσουμε.

Εγώ ζηλεύω, δεν είναι απαραίτητο ότι συμφωνώ με την άποψη που θα εκφράσει η Ομοσπονδία της ΠΟΕΔ, μπορεί να εκφράσω, να έχω μία τελειώς διαφορετική άποψη, ζηλεύω όμως το ότι επιτυγχάνει να έχει μία άποψη την οποία θα την πάει όλοι μαζί και για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα θα την παλέψει απέναντι στις πολιτικές που θα εφαρμόσουν ή θέλουν να εφαρμόσουν οι κυβερνήσεις. Ένα αυτό.

Δεύτερον: ειπώθηκε από τη συναδέλφισσα την νηπιαγωγό και απαντήθηκε και από τον Σπύρο Σούλη σε σχέση με το νηπιαγωγείο. Η προσχολική αγωγή καθιερώθηκε με τα προβλήματα τα οποία καθιερώθηκε αλλά θεωρώ μεγάλη νίκη και να το πούμε και αφού ειπώθηκε εδώ μέσα του συνδικαλιστικού κινήματος το ότι έστω και μ' αυτό τον τρόπο, το τριετές ή πενταετές εγώ θα πω στάδιο, γιατί η τρίτη χρονιά θα είναι εξαιρετικά δύσκολη, δεν υπάρχουν τα κτίρια, γι' αυτό άλλωστε πέρασε και το τελευταίο άρθρο στον τελευταίο Νόμο στη Βουλή, καθιερώθηκε και όρθωσε ένα ανάχωμα απέναντι στις βουλήσεις που και εδώ στα Γιάννενα σε Συνεδριό της η ΚΕΔΕ είχε εκφράσει, το να πάρει υπό τη λειτουργία της τα νηπιαγωγεία και στη συνέχεια φυσικά και τα δημοτικά σχολεία, δεν έθετε κανείς καμιά αμφιβολία γι' αυτό.

Αρα, το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό και νομίζω ότι είναι μια κατάκτηση που και αυτή προσπαθήθηκε να κουτσουρευτεί και ότι δεν έπρεπε να την πανηγυρίσουμε. Όχι, έπρεπε να την πανηγυρίσουμε γιατί ήταν μια κατάκτηση του συνδικαλιστικού κινήματος και πρέπει να την πάμε παραπέρα.

Όμως, που και αυτό είχε υποστεί κάποτε κριτική, το πολύτιμο αυτό, η πολύτιμη αυτή πρόταση και αυτών των Συνεδρίων, το ολοήμερο σχολείο, που είναι πραγματικά μια κατάκτηση για τον κλάδο και μια πρόταση η οποία ποτέ, το είπα και στην αρχή, στην εισήγηση την πρώτη που κάναμε την πρώτη μέρα, ότι δεν είχε ποτέ την ευρεία εφαρμογή, είχε ένα κομμάτι που λεγόταν ολοήμερο νηπιαγωγείο, που θα μπορούσε να αποτελέσει ο τρόπος με τον οποίον λειτούργησε όλα αυτά τα χρόνια ένα υπόδειγμα πάνω στο οποίο θα μπορούσε να πατήσει και να λειτουργήσει και το δημόσιο σχολείο και φυσικά το ειδικό σχολείο, γιατί ειπώθηκε για το ολοήμερο σχολείο που μπορεί να γίνει η απάντηση το ειδικό ολοήμερο σχολείο, το ειδικό ολοήμερο νηπιαγωγείο, το ειδικό ολοήμερο δημοτικό, μπορεί να γίνει η απάντηση και στα ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ, γιατί όταν καταργήθηκε το υποχρεωτικό ολοήμερο νηπιαγωγείο άνοιξε διάπλατα ο δρόμος στο κομμάτι του ολοήμερου να εισχωρήσουν οι ιδιώτες, γιατί και στους Δήμους για ιδιώτες μιλάμε επί της ουσίας, ιδιωτικούς όρους λειτουργίας μιλάμε και φυσικά να μούνε τα βάουτσερ σε πλήρη διάταξη για να χρησιμοποιούνται.

Αρα λοιπόν το ολοήμερο σχολείο πρέπει να ξαναμπει ως πρόταγμα και το υποχρεωτικό ολοήμερο, να τολμήσουμε να το πούμε, για ένα σχολείο που πραγματικά θα προσφέρει στα παιδιά, αν θέλουμε πραγματικά να βλέπουμε και πώς θα ανοίξουν και οι δρόμοι για διορισμούς, μαζί με το μικρότερο αριθμό στις τάξεις, μαζί

με την πλήρη ανάπτυξη των δομών.

Και πάμε σ' αυτό. Νομίζω τελικά ο μπαμπούλας έφυγε. Το Συνέδριο αυτό δεν είχε σκοπό να μιλήσει για την κατάργηση της ειδικής αγωγής, νομίζω το καταλάβαμε όλοι. Από την αρχή μέχρι το τέλος. Το Συνέδριο αυτό και ο Κώστας ο Λολίτσας το είπε πολλές φορές με παράπονο: μα δεν μιλάμε για την ειδική αγωγή, δεν μιλάμε για το ειδικό σχολείο, μιλάμε για το γενικό σχολείο. Το δημόσιο σχολείο με την ευρύτερη έννοια και πώς εκεί μπορούν να υπάρξουν οι υποστηρικτικές δομές, ώστε πραγματικά να μιλάμε για ένταξη όλων των παιδιών. Δεν έθεσε κανείς ούτε σε πρόθεση, ούτε όταν αποφασίσαμε τη θεματολογία του Συνεδρίου την σκέψη το ότι αυτό σημαίνει ότι κλείνει με τον οποιονδήποτε τρόπο το ειδικό σχολείο, καταργούνται οι δομές των τμημάτων ένταξης.

Το αντίθετο. Και νομίζω ότι είναι πολύ χρήσιμο το ότι οι εισηγήσεις εδώ, ακόμη και αυτές που ενέπνεαν φόβο δεν έδειξαν προς αυτή την κατεύθυνση, όσο δε για την τελευταία εισήγηση, το είπα και πριν όταν πήρα το λόγο, νομίζω ότι ήτανε ξεκάθαρο από μια μεγάλη πλευρά και αυτό που λέει η Διδασκαλική Ομοσπονδία ότι εμείς μιλάμε για ενίσχυση όλων των δομών της δημόσιας εκπαίδευσης, γιατί μιλάμε για το δημόσιο σχολείο, μιλάμε για την ενίσχυση όλων των δομών και φυσικά πάνω απ' όλα για το ειδικό σχολείο που ναι, θα το ξαναπώ, συμπληρώνοντας και επαναλαμβάνοντας τον ομιλητή, εκφυλίστηκε όχι στη διάσταση της προσφοράς των εκπαιδευτικών, αλλά στο ότι εγκαταλείπεται και μένουν αβοήθητοι οι εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίζουν τέρατα τα οποία, τα τέρατα εννοώ τα φαινόμενα τα οποία δεν μπορούν να φέρουν σε πέρας.

Τώρα, νομίζω ότι όντως οι εισηγήσεις έδωσαν και απαντήσεις και φυσικά προβληματισμό, γιατί δεν μπορούμε να πούμε ότι κλείνοντας το Συνέδριο έχουμε τελειώσει αυτό το δρόμο, μόνο προβληματισμοί μπορούν να μουν και να μας χρησιμεύσουν στο να χτίσουμε και να στηρίξουμε καλύτερα τις διεκδικήσεις μας, εγώ θέλω να ευχαριστήσω την Παγκύπρια Ομοσπονδία για την παρουσία της, την αποστολή της εδώ στην Ελλάδα, να πω ότι είμαι πραγματικά χαρούμενος, να μην πω υπερήφανος που στα χρόνια αυτά που διατέλεσα και εγώ, όπως και ο Φίλιος, Πρόεδροι στις Ομοσπονδίες ξεκίνησε και πάλι ο θεσμός του Συνεδρίου της ΔΟΕ και της ΠΟΕΔ που νομίζω ότι πρέπει να καθιερωθεί, ήμουν άλλωστε πάντοτε απ' αυτούς και το είχα πει και τότε στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΟΕ όταν ανεστάλη ότι ήταν λάθος η αναστολή, ότι πρέπει να συνεχίσει. Πέρα από την καθαρά επιστημονική διαδικασία και πέρα από τη συνεδριακή διαδικασία η γνωριμία μεταξύ των δύο Ομοσπονδιών, των εκπαιδευτικών των δύο Ομοσπονδιών, των δύο Ελληνικών Ομοσπονδιών είναι απαραίτητη και φυσικά δεν θα ξεχάσει κανείς από μας όσοι συμμετείχαμε όντως στο ταξίδι και στο χρόνο, που κάναμε επισκεπτόμενοι όλα τα μνημεία του αγώνα στην Κύπρο το 2017.

Εύχομαι η αποστολή των Κυπρίων να είναι ευχαριστημένη από τη διαμονή της εδώ στην Ελλάδα, πέρα από το ότι βγήκε μέσα από το Συνέδριο, και νομίζω ότι πολύ σύντομα θα πρέπει να ξεκινήσουμε να σχεδιάζουμε το επόμενο Συνέδριο, βάζοντας την πραγματικά -γιατί μπήκε σε μια πολύ έντονη φάση αυτή τη φορά- την επιστημονική διάσταση του επόμενου Συνεδρίου.

Συνάδελφοί μου, θέλω να ευχαριστήσω όλους όσοι μέχρι τελευταία στιγμή είχαν την αντοχή να συμμετέχουν στη διαδικασία. Νομίζω ότι η παρουσία τόσων πολλών συναδέλφων σε όλη τη διάρκεια έδειξε ότι πραγματικά ήταν ένα ενδιαφέρον Συνέδριο και νομίζω ότι αν κάτι σαν Διδασκαλική Ομοσπονδία έχουμε κατακτήσει απ' όλο αυτό είναι ότι πρέπει να πάμε ακόμη πιο έντονα να κατακτήσουμε το να μπορούμε να συζητάμε επί τόσο μακρόν με τις κυβερνήσεις για το τι θα εφαρμοστεί στην παιδεία και να μην μας ανακοινώνουν το νομοσχέδιο δυο μέρες πριν, αλλά και να χτίσουμε τις θέσεις πραγματικά αυτές που δεν θα είναι αποτέλεσμα συγκυριακών αντιπαράθεσεων ή μικροκομματικών σκοπιμοτήτων - μικροπαραταξιακών σκοπιμοτήτων, αλλά για ένα σχολείο που πραγματικά θα αγκαλιάζει όλα τα παιδιά, γιατί αυτό είναι το ζητούμενο της λειτουργίας μας θεωρώ και ως εκπαιδευτικών και ως συνδικαλιστών.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (Θ. ΓΚΟΥΜΑΣ): Εκ μέρους των Διοικητικών Συμβουλίων της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας, της ΔΟΕ, της ΠΟΕΔ και του Ινστιτούτου Μελετών, του ΙΠΕΜ ΔΟΕ, ευχαριστούμε πάρα πολύ τόσο τους εισηγητές, όσο και όλους τους συναδέλφους που μετείχαν 3 μέρες τώρα στις εισηγήσεις, στις παρεμβάσεις, διαμορφώνοντας έναν διάλογο, ο οποίος θα είναι παρακαταθήκη για το μέλλον μας, για το δημόσιο σχολείο που αξίζει σε μας και στα παιδιά μας. Ευχαριστούμε πολύ, καλή συνέχεια στο Μέτσοβο, διασκέδαση και καλή επιστροφή. Πέντε παρά πέντε θα είμαστε απέξω για να πάμε. Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 26^{ου} ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΙΠΕΜ-ΔΟΕ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε.